

cultuurplanadvies

2021-2024

rotterdamse raad voor kunst en cultuur

Leeswijzer

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Rotterdam heeft de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur (RRKC) gevraagd de Cultuurplanaanvragen 2021-2024 te beoordelen. Dat oordeel vormt de kern van dit Cultuurplanadvies, dat uit vijf delen bestaat. Een deel over het kader, de feiten en het proces, een deel met algemene bevindingen, een deel met elf discipline beschouwingen, een deel met adviezen over de afzonderlijke aanvragen (instellingsadviezen), een deel over BKV-gelden en het collectiebeleid en tot slot de bijlagen.

Voorwoord

7

Door RRKC-voorzitter Jacob van der Goot.

Samenvatting, Conclusies en Aanbevelingen

13

Voor de lezer die geïnteresseerd is in de kern van het Cultuurplanadvies verwijzen we naar de samenvatting.

Deel 1: Kader, feiten en proces

27

Deel 1 toont de feiten en cijfers van alle 122 aanvragen. De werkwijze van het beoordelingsproces wordt uiteengezet. Uitgangspunt bij de beoordeling is de adviesaanvraag van het college van burgemeester en wethouders waarin het college vraagt aandacht te geven aan de drie I's (Inclusiviteit, Innovatie, Interconnectiviteit), de drie codes (Governance Code Cultuur, Fair Practice Code, Code Diversiteit) en de Rotterdamse Culturele Basis. De Raad presenteert afsluitend zijn verdeeladvies en vraagt aandacht voor de stadsmuseale functie en het behoud van de jazzprogrammering.

Deel 2: Algemene bevindingen

51

In het tweede deel beschrijft de Raad zijn algemene bevindingen over de ingediende aanvragen. Hier zijn de belangrijkste aandachtspunten en aanbevelingen te vinden voor het Cultuurplan 2021-2024 en voor de sector als geheel. Vervolgens wordt een aantal thema's uitgelicht, waaronder de culturele betekenis van de plannen van de instellingen, de kwaliteit van hun bedrijfsvoering, de wijze waarop aanvragers omgaan met fair pay, hun publieksbereik en de wijze waarop zij Inclusiviteit, Innovatie en Interconnectiviteit opvatten en in praktijk brengen. Dit deel sluit af met een beschouwing over de instellingen in de Rotterdamse Culturele Basis (RCB) en informatie over de Landelijke Culturele Basisinfrastructuur (BIS).

Deel 3: Instellingsadviezen

95

In het derde deel beschrijft de Raad het culturele veld met een beschouwing over alle elf disciplines. Elke disciplinebeschouwing beschrijft de bevindingen op basis van de aanvragen, over culturele betekenis, bedrijfsvoering en publiek.

Hierna staan de 122 instellingsadviezen centraal. Ieder advies is opgebouwd volgens hetzelfde stramien. Ieder advies begint met een samenvatting, een overzicht van het geadviseerde, gevraagde en huidige subsidiebedrag en een samenvatting van de aanvraag – geschreven door de aanvrager als onderdeel van de subsidieaanvraag. De RRKC is niet verantwoordelijk voor de inhoud van deze samenvatting. Na de samenvattende tekst van de aanvrager volgt de volledige adviestekst van de RRKC. Dit bestaat uit een aantal onderdelen: een oordeel over de culturele betekenis, de bedrijfsvoering en het publiek, een oordeel over de bijdrage aan de beleidsspeerpunten en ten slotte het geadviseerde subsidiebedrag.

Deel 4: BKV-gelden en Collectiebeleid

157

Het vierde deel geeft een overzicht van de geadviseerde inzet van BKV-gelden en een analyse van de collectiebeleidsplannen. Ook bevat dit deel een overzicht van het aangevraagde en huidige BKV-budget.

Deel 5: Bijlagen

173

Het laatste deel van het advies bestaat uit de volgende bijlagen:

- A. adviesaanvraag Gemeente Rotterdam - Cultuurplan 2021-2024 d.d. 1 oktober 2019
- B. brief Gemeente Rotterdam - Plan van Aanpak Rotterdamse Culturele Basis d.d. 20 december 2019
- C. werkwijze RRKC beoordeling subsidieaanvragen Cultuurplan 2021-2024
- D. overzicht commissieleden en raadsleden
- E. Whize-gegevens aanvraag Cultuurplan 2021-2024
- F. categorieën Cultuurplan 2021-2024

Inhoudsopgave

<u>Leeswijzer</u>	<u>2</u>
<u>Voorwoord</u>	<u>7</u>
<u>Samenvatting, Conclusies en Aanbevelingen</u>	<u>13</u>
Samenvatting	14
• Feiten en cijfers	14
• Adviesaanvraag college van B&W	15
• Beoordelingsproces	16
• Verdeeladvies RRKC	16
Conclusies en aanbevelingen	19
• Algemeen	19
• Culturele betekenis in	19
• disciplines en genres	19
• Bedrijfsvoering	20
• Publiek	21
• De drie I's: inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit	22
• Rotterdamse Culturele Basis (RCB)	24
• Collectiebeleidsplannen BKV gelden	25
<u>1. Kader, feiten en proces</u>	<u>27</u>
1.1 Feiten en cijfers	29
1.2 Opdracht College van B&W aan RRKC	31
1.3 Beoordelingsproces	33
1.3.1. Instelling adviescommissies	33
1.3.2. Uitgangspunten advisering	34
1.3.3. Fasen in de advisering	35
1.4 Verdeeladvies	38
1.5 Een nieuwe stadsmuseale functie	44
1.6 Behoud jazzprogrammering	44
1.7 Overzicht aanvragen	46
<u>2. Algemene bevindingen</u>	<u>51</u>
2.1 Beoordelingskader	53
2.1.1 Culturele betekenis	53
2.1.2 Publiek	58
2.1.3 Bedrijfsvoering	68

2.2	De Drie l's: Inclusiviteit, Innovatie en Interconnectiviteit	72
2.2.1	Inclusiviteit	72
2.2.2	Innovatie	78
2.2.3	Interconnectiviteit	83
2.3	Rotterdamse Culturele Basis	87
2.4	Landelijke culturele basisinfrastructuur	93
3.	<u>Instellingsadviezen</u>	<u>95</u>
3.1	Disciplinebeschouwingen	97
3.1.1	Architectuur, vormgeving en digitale cultuur	97
3.1.2	Beeldende kunst en fotografie	102
3.1.3	Cultuureducatie	107
3.1.4	Dans	111
3.1.5	Film	116
3.1.6	Letteren en debat	120
3.1.7	Museale collecties en erfgoed	125
3.1.8	Muziek (Jazz/Pop/Urban)	131
3.1.9	Muziek (Klassiek/Hedendaags/Opera)	138
3.1.10	Talentontwikkeling	142
3.1.11	Theater	146
3.2	Index instellingen	152
3	Instellingsadviezen <i>te lezen op www.cultuurplanadvies.rrkc.nl</i>	155
4.	<u>BKV-gelden en Collectiebeleid</u>	<u>157</u>
4.1	Beeldende Kunst en Vormgeving-gelden (bkv-gelden)	159
4.2	Collectiebeleidsplannen	165
5.	<u>Bijlagen</u>	<u>173</u>
A.	Adviesaanvraag Gemeente Rotterdam - Cultuurplan 2021-2024 d.d. 1 oktober 2019	175
B.	Brief Gemeente Rotterdam - Plan van Aanpak Rotterdamse Culturele Basis d.d. 20 december 2019	184
C.	Werkwijze RRKC beoordeling subsidieaanvragen Cultuurplan 2021-2024	187
D.	overzicht commissieleden en raadsleden	198
E.	Whize-gegevens aanvraag Cultuurplan 2021 - 2024	200
F.	Categorieën Cultuurplan 2021-2024	202
	<u>Dankwoord</u>	<u>203</u>

21

22

23

24

Voorwoord

Rotterdam is een middelgrote Europese stad, met de grootste haven van het westelijk halfrond. Het is ook een stad met een uitzonderlijk grote diversiteit. Meer dan een eeuw lang voeren miljoenen emigranten vanuit Rotterdam naar elders - inmiddels kwam de meerderheid van de Rotterdammers van elders hier thuis. Oude en nieuwe bewoners van de stad hebben één ding gemeen: zij voelen zich allemaal Rotterdammer. Door die oriëntatie op nieuwe werelden en de invloed van nieuwkomers is Rotterdam een stad met een grote culturele dynamiek en steeds wisselende perspectieven: de stad is meervoud.

122 Rotterdamse instellingen doen dit jaar een aanvraag voor subsidie binnen het Cultuurplan 2021-2024. Het geheel van die aanvragen geeft een goed beeld van de vitale cultuur van deze zelfbewuste en groeiende stad – schitterend in een scherp licht, scherper tegen de zwarte achtergrond van vandaag.

Inmiddels zitten we middenin de coronacrisis, waarvan de gevolgen evident zeer groot zullen zijn. Desondanks legt de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur dit Cultuurplanadvies voor aan het College van Burgemeester en Wethouders. Het is een opname van de stand en de dynamiek van de kunst en cultuur in Rotterdam op het moment vóór de uitbraak van Covid-19. Dit advies is bedoeld als basis voor het Cultuurplan; hopelijk kan het ook dienen als referentiekader voor andere nodige beleidsmaatregelen als gevolg van de uitbraak.

Vooraf wil de Raad met dit advies een fakkel hooghouden voor de kunstenaars en makers en de talenten die al deze instellingen tot leven brengen, en de inspiratie van Rotterdam voor de wereld vormgeven. Over de gevolgen van de crisis en te ontwikkelen beleid en maatregelen dienaangaande zal de Raad in het najaar aanvullend adviseren.

De Raad is erkentelijk voor het voorwerk, de hulp en de kritiek van de tachtig betrokken leden van elf commissies die hun kennis, ervaring en tijd belangeloos hebben ingezet om dit Cultuurplanadvies te maken – de RRKC staat op hun schouders.

Iedere aanvraag werd beoordeeld op zijn eigen merites. Hiervoor hanteerde de Raad de 'driehoek': er werd een oordeel gevormd over Culturele Betekenis – Bedrijfsvoering – Publiek. Vervolgens werden de instellingen getoetst aan de beleidsuitgangspunten van het College, de drie l's: Inclusiviteit, Interconnectiviteit en Innovatie.

Deze drie l's klinken nieuw, maar ze staan in traditie. Aandacht voor sociale ontwikkeling is door de generaties heen een kenmerk van het cultuurbeleid van Rotterdam – voor de gemeente en de culturele sector gaat het er om dat makers en instellingen steeds zoveel mogelijk Rotterdammers van alle leeftijden bereiken, betrekken en inspireren.

Dit Cultuurplanadvies is gemaakt voor een jaarlijks budget van € 81,7 miljoen. Nieuw is dat voor de Rotterdamse Culturele Basis1 (RCB) een vast bedrag binnen dit budget is gereserveerd van € 43,3 miljoen. Deze acht instellingen worden wel getoetst op de criteria die voor alle aanvragen gelden, maar ook beoordeeld op de additionele overstijgende verantwoordelijkheden voor de sector, in het bijzonder voor de bevordering van een meer inclusieve sector. Omdat de subsidie voor de RCB-instellingen vaststaat, adviseert de RRKC niet over de hoogte daarvan.

¹ De Doelen, Kunsthal Rotterdam, Luxor Theater Rotterdam, Maritiem Museum Rotterdam, Museum Boijmans Van Beuningen, Rotterdams Philharmonisch Orkest, Theater Rotterdam en Theater Zuidplein. , en.

De Raad constateert verheugd dat er inderdaad veel gebeurt in de sector. Van de 122 aanvragen adviseert de Raad het college er 94 te honoreren. Van alle aanvragen waren 42 van instellingen die zich voor het eerst meldden; hiervan adviseert de Raad er 21 te honoreren. Van de achttien instellingen die in het vorige Cultuurplan debuteerden, groeien er nu veertien door, als het college de Raad volgt. Het aantal aanvragen uit de discipline Letteren en Debat verdubbelde in zowel aantal als in bedrag. Vier nieuwe initiatieven laten zich zien bij Theater, en de Urban beweging ontwikkelt zich sterk in Rotterdam met tien nieuwe aanvragers, die vijf disciplines vertegenwoordigen.

Opvallend is dat een toenemend aantal aanvragers zich niet beperkt tot het culturele domein: soms zijn het ook sociale ondernemers, en/of ze bieden een educatief programma. Deze cross-overs zijn een uitdaging voor de nu gehanteerde indeling in disciplines van de sector, waarop de gemeente en de RRKC een antwoord zullen moeten vinden.

Nieuwe aanvragers laten ook iets anders zien: vanuit hun werkwijze, bemensing en programma geven zij bijna vanzelfsprekend vorm aan de 'de drie l's' die de Gemeente vooropstelt. Voor veel gevestigde instellingen is dat een stuk lastiger. Die moeten opereren tussen enerzijds de trouw aan hun culturele basis – traditie, idioom, de kern van hun succes, bestaand publiek – en de verplichting om nieuwe sociale groepen te trekken, die geen vanzelfsprekende interesse hebben in hun aanbod. Sommige gevestigde instellingen slagen daar goed in; andere, waaronder de meerderheid van de instellingen in de RCB, doen dat niet of nauwelijks. Ook nieuwkomers en doorgroeiers lopen tegen een grens aan; wat kunnen zij individueel bewerkstelligen in diversiteit en samenwerking?

Hoe erg is dat precies? Voor de Raad is de kern van de zaak dat de culturele sector in Rotterdam een heel divers palet van instellingen vormt, relevant voor een heel divers Rotterdams publiek. Individuele instellingen kunnen onmogelijk aan alle algemeen gestelde eisen voldoen. Van iedere instelling mag wel verwacht worden dat deze zich op een intelligente manier rekenschap geeft van de culturele en maatschappelijke context waarin zij nú opereert.

De drie l's vormen een complex samenstel van ambities; daarvoor is een verdiepende dialoog nodig tussen gemeente en de culturele instellingen. Dat gesprek zou moeten beginnen bij de RCB-instellingen, waarvan de gemeente op dit gebied terecht een overstijgende bijdrage verwacht in het vinden van oplossingen voor de grote uitdagingen waar de stad voor staat.

De Raad geeft naast een oordeel over individuele instellingen ook zijn visie op disciplines. Bijzondere aandacht vraagt dit advies voor een nieuwe stadsmuseale functie binnen de discipline van Musea en Erfgoed. De Raad constateert dat deze functie zich in een crisis bevindt, ondanks een aantal interessante initiatieven van kleinere instellingen. Het Rotterdamse historische erfgoed verdient een nieuw concept waarin verschillende partijen in de stad het erfgoed ontsluiten en tonen.

Zoals gesteld, dit advies gaat over de plannen van Rotterdamse culturele instellingen, die gemaakt zijn in een andere tijd. De gevolgen van de coronacrisis zijn nog niet te overzien. Zeker is dat – alle denkbare steunmaatregelen van de overheid ten spijt – de verliezen in de culturele sector heel groot zullen zijn, de beperkte buffers verdampen en het verdienvermogen van de instellingen ernstig is aangetast.

Desalniettemin mag Rotterdam zich bevoorrecht weten met een breed en rijk geschakeerd geheel van zowel gevestigde instellingen als een behoorlijk aantal nieuwkomers – de Raad adviseert 21 nieuwe instellingen op te nemen in het Cultuurplan, en veertien van de achttien nieuwkomers in het Cultuurplan 2017-2020 die opnieuw hebben aangevraagd, groeien nu door. Dit momentum is het resultaat van een lange ontwikkeling die we moeten koesteren en voeden. Om die reden koos de Raad waar mogelijk voor nieuw aanbod voor nieuw publiek. Zonder culturele ontwikkeling geen stedelijke ontwikkeling, en zonder vernieuwing en doorgroei is er geen culturele ontwikkeling. De Raad vraagt in deze lastige tijd hiervoor onverminderde aandacht van het college.

Verandering en vernieuwing zijn wezenlijk voor Rotterdam en haar kunst en cultuur – taaiheid en veerkracht kenmerken deze stad. Inspiratie en verbeelding blijven onverminderd haar drijvende krachten.

Namens de Rotterdamse Raad van Kunst en Cultuur

A handwritten signature in black ink, reading 'S. J. van der Goot' with a long horizontal flourish extending to the right.

Jacob van der Goot

Voorzitter

21

22

23

24

Samenvatting,

Conclusies en

Aanbevelingen

Samenvatting

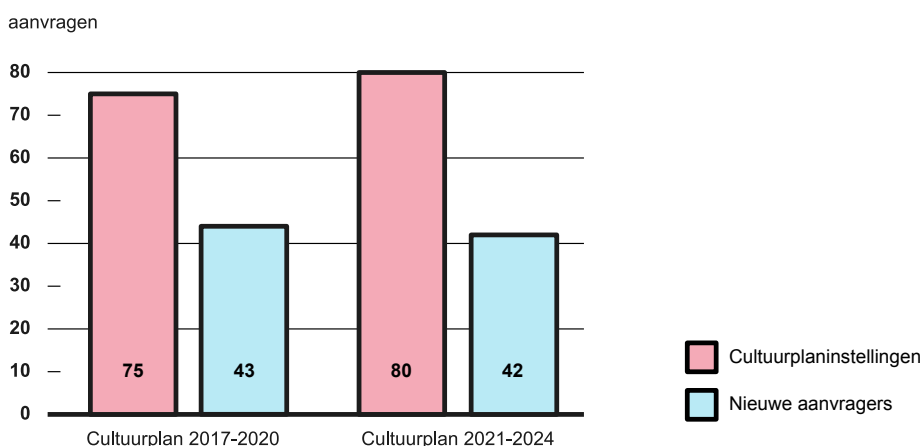
Op zaterdag 1 februari 2020 om 12 uur verstreek de termijn om aanvragen in te dienen voor het Cultuurplan 2021-2024. De afdeling Cultuur van de gemeente Rotterdam heeft 122 aanvragen ontvankelijk verklaard voor de beoordeling door de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur (RRKC).

Deze samenvatting geeft de relevante cijfers en bedragen, vermeldt de opdracht van de gemeente aan de RRKC en bevat informatie over het proces en de keuzes die de RRKC heeft gemaakt. Tevens geeft de Raad op hoofdlijnen de inhoudelijke resultaten van het advies aan.

Feiten en cijfers

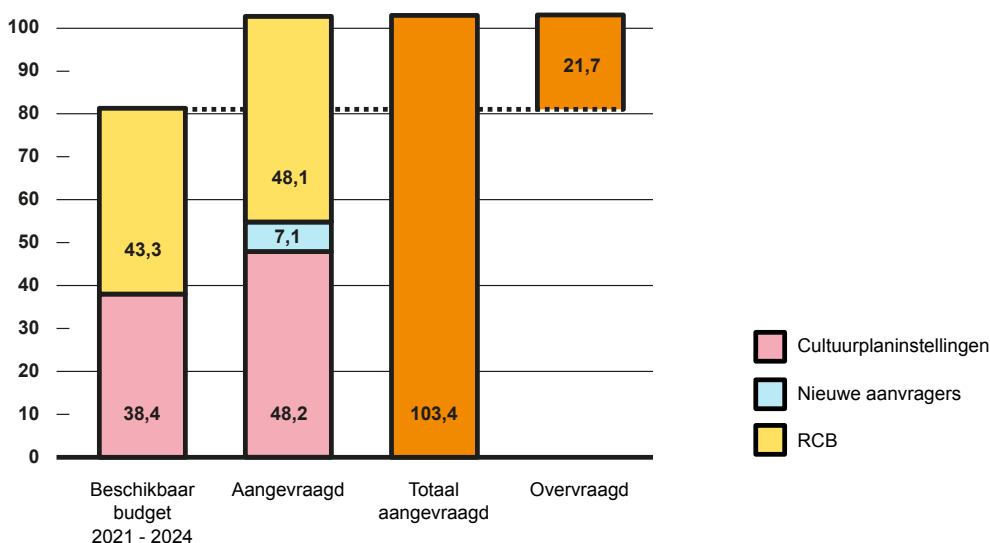
- 122 instellingen hebben een aanvraag ingediend voor een subsidie in het kader van het Cultuurplan 2021-2024. Van de 122 instellingen zijn 42 nieuwe aanvragers (34%). Tachtig instellingen worden al structureel gefinancierd door de gemeente Rotterdam in het kader van het Cultuurplan 2017-2020.
- Het door de gemeente beschikbaar gestelde budget voor het Cultuurplan 2021-2024 is € 81,7 miljoen, inclusief een bedrag van € 43,3 miljoen voor de Rotterdamse Culturele Basis (RCB). Het feitelijk te verdelen budget is € 38,4 miljoen.
- De 122 instellingen hebben gezamenlijk € 103,4 miljoen aangevraagd. Bij een positieve beoordeling van alle aanvragen zou het financieringstekort € 21,7 miljoen zijn.
- De instellingen in het huidige Cultuurplan vragen gezamenlijk ongeveer € 9.8 miljoen meer aan dan zij in de periode 2017-2020 ontvangen. De acht RCB-instellingen vragen samen € 4,7 miljoen extra aan. Door de 42 nieuwe aanvragers is ongeveer € 7.1 miljoen aangevraagd. Het kleinst aangevraagde bedrag is € 20.000 (Prinses Christina Concours). Het hoogst aangevraagde bedrag is € 10.732.000 (Museum Boijmans Van Beuningen).

Totaal aantal aanvragen

Budget aangevraagd

bedrag in miljoen €

Adviesaanvraag college van B&W

In de adviesaanvraag van 1 oktober 2019 verzoekt de gemeente de RRKC om gemotiveerd advies uit te brengen over:

- de artistiek inhoudelijke kwaliteit van de aanvragers en plannen
- de positie van de aanvragers in het Rotterdamse en (inter)nationale veld
- de bedrijfsvoering (waaronder de aansluiting op de drie codes: Diversiteit & Inclusie, Fair Practice en Cultural Governance)
- de aansluiting van de aanvraag op de uitgangspunten van het cultuurbeleid 2021-2024: inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit, oftewel de 'drie I's'.
- het bij de aanvragen passend subsidieniveau

De gemeente verzoekt de RRKC om de analyse van Rotterdam Festivals te betrekken bij de advisering over enkele festivals en evenementen die een aanvraag doen voor het Cultuurplan 2021-2024. Tevens verzoekt de gemeente de RRKC om Rotterdamse wijkraden en gebiedscommissies te consulteren in de advisering van enkele aanvragers met (ook) een lokale functie.

Ten aanzien van de drie I's vraagt het college de RRKC een integrale analyse van de wijze waarop instellingen daar invulling aan geven. Bij *inclusiviteit* gaat het onder meer over de toegankelijkheid en bereikbaarheid van het aanbod en de aansluiting op de gebieden waar instellingen gevestigd zijn. Wat betreft publiek verzoekt het college om een oordeel over publieksbereik, publiekssegmentatie en spreiding over de stad. Bij *innovatie* gaat het onder meer om vernieuwing van het aanbod en ruimte voor nieuwe makers en talenten. Bij *interconnectiviteit* vraagt het college hoe instellingen dit uitgangspunt hebben verwerkt in hun aanvraag. In paragraaf 2.2 treft u de analyses aan.

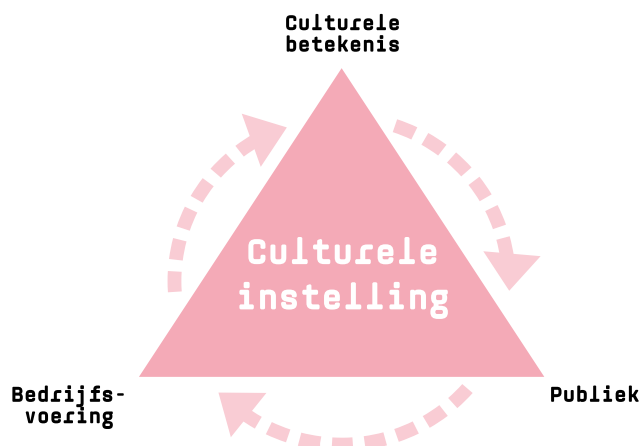
Tot slot vraagt het college de RRKC om een beoordeling van de Rotterdamse Culturele Basis en de collectiebeleidsplannen en een advies over de verdeling van BKV-gelden.

Voor het Cultuurplan 2021-2024 is jaarlijks € 38.389.000 beschikbaar. De gemeente verzoekt de

RRKC om bij de advisering aan te geven welke instellingen binnen het voor het Cultuurplan gereserveerde budget vallen, en welke instellingen met een positief advies buiten het budget vallen.

Beoordelingsproces

De Raad hanteert bij de beoordeling van elke aanvraag een 'driehoek' met punten die afzonderlijk van elkaar worden getoetst: culturele betekenis, bedrijfsvoering en publiek.

Culturele betekenis	Publiek	Bedrijfsvoering
<i>Wat doet een instelling?</i> • Artistieke kwaliteit • Positie in het veld • Publieksactiviteiten • Inclusiviteit: diversiteit programma • Innovatie: vernieuwing aanbod • Interconnectiviteit: samenwerking binnen en buiten de sector	<i>Voor wie doet een instelling dat?</i> • Bereik • Inclusiviteit: diversiteit doelgroepen • Innovatie: vernieuwing publieksbenadering, marketing • Interconnectiviteit: publieksverbreding	<i>Hoe doet een instelling dat?</i> • Bedrijfsmatige inrichting • Financieringsmix • Fair Pay • Inclusiviteit: Personeel, Partners • Innovatie: nieuwe werkwijzen • Interconnectiviteit: duurzame samenwerkingsverbanden

Daarnaast beoordeelt de Raad de aanvragen op de beleidspeerpunten van de gemeente, de 'drie I's'. In de beoordeling woog inclusiviteit het zwaarst.

De Raad beoordeelt de acht instellingen in de RCB op dezelfde wijze als de andere aanvragers, met speciale aandacht voor de 'extra opdracht' die zij kregen toegewezen van het college. De RRKC adviseert niet over het subsidiebedrag van de RCB-instellingen. *Zie bijlage A.*

Verdeeladvies RRKC

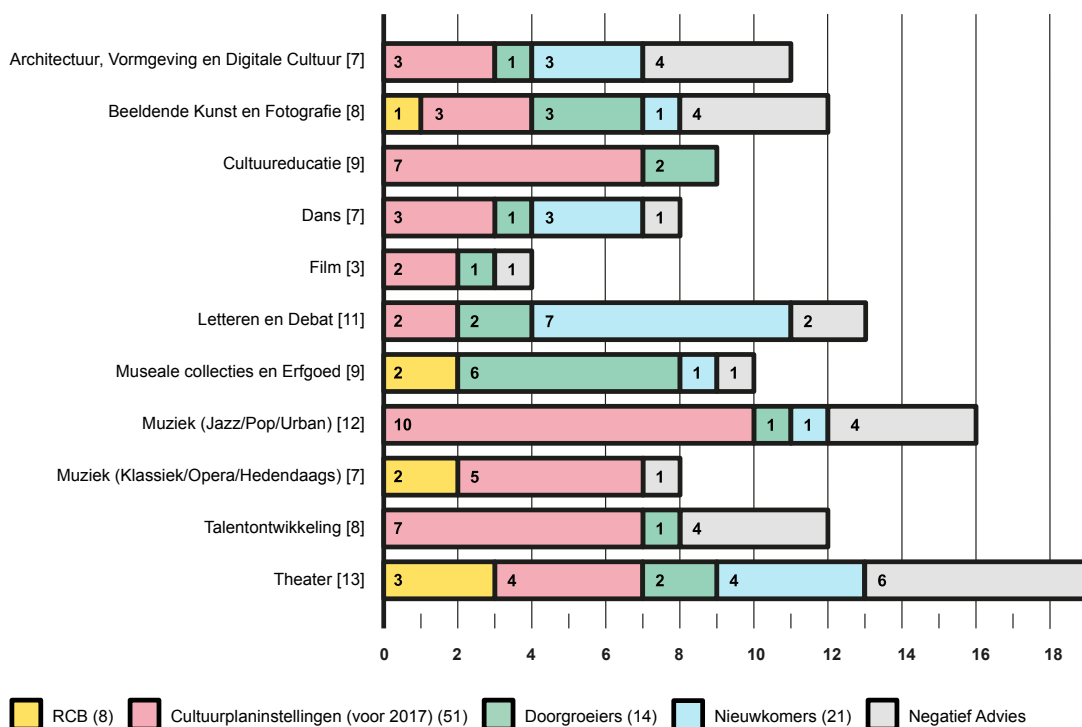
- In het kader van het Cultuurplan 2021-2024 hebben 122 instellingen een aanvraag ingediend. Hieronder zijn 42 nieuwe aanvragers (34%) en 80 instellingen die al structureel gefinancierd worden door de gemeente Rotterdam vanuit het Cultuurplan 2017-2020.
- Het college heeft de RRKC gevraagd aan te geven welke instellingen binnen het voor het Cultuurplan 2021-2024 gereserveerde kader vallen en welke instellingen die wel positief beoordeeld zijn, buiten het financiële kader voor het Cultuurplan (CP) vallen.
- De RRKC heeft geadviseerd binnen het beschikbaar gestelde budget van € 38.389.000 miljoen.
- De RRKC heeft acht RCB-instellingen beoordeeld zonder een subsidiebedrag te adviseren.

- In totaal hebben 94 instellingen een positief advies gekregen. De RRKC onderscheidt 4 groepen: (zie bijlage F)

Verdeelvoorstel RRKC

Categorieën	Aantal organisaties Cultuurplan 2017 - 2020	Aantal aanvragen Cultuurplan 2021 - 2024	Aantal positief beoordeling aanvragen Cultuurplan 2021 - 2024
RCB Rotterdamse Culturele Basis	8	8	Alle 8 RCB-instellingen krijgen van de Raad een positief advies.
Cultuurplaninstellingen (voor 2017) Organisaties die voor 2017 toetraden tot het CP	60	57 ¹	Van de 57 aanvragers die vóór 2017 toetraden tot het Cultuurplan krijgen er 51 een positief advies.
Doorgroeiers Organisaties die in 2017 toetraden tot het CP	18	15 ²	Van de 18 instellingen die in 2017 toetraden tot het Cultuurplan krijgen er 14 een positief advies. Zij verdienen volgens de Raad de ruimte om door te groeien.
Nieuwkomers Organisaties die in 2021 toetreden in het CP	-	42	Van de 42 nieuwe aanvragers krijgen er 21 een positief advies. Zij verdienen volgens de Raad toegang tot het Cultuurplan 2021-2024.
Totaal aantal instellingen	86	122	94

Verdeling positief adviezen 2021 - 2024

In totaal krijgen 28 instellingen van de 122 aanvragen een negatief advies. Van de 42 nieuwe aanvragers heeft de RRKC van 21 de plannen negatief beoordeeld. Van de 86 instellingen die in het huidige Cultuurplan 2017-2020 zijn opgenomen (inclusief RCB), hebben tachtig cultuurplaninstellingen opnieuw aangevraagd. Daarvan krijgen zeven instellingen een negatief advies.

¹ Drie instellingen: Cultuurconcreet, KCR en SKAR zijn door de gemeente buiten het Cultuurplan geplaatst.

² Drie instellingen: Ceasar, De Player en Roots & Routes hebben geen aanvraag ingediend voor Cultuurplan 2021 - 2024.

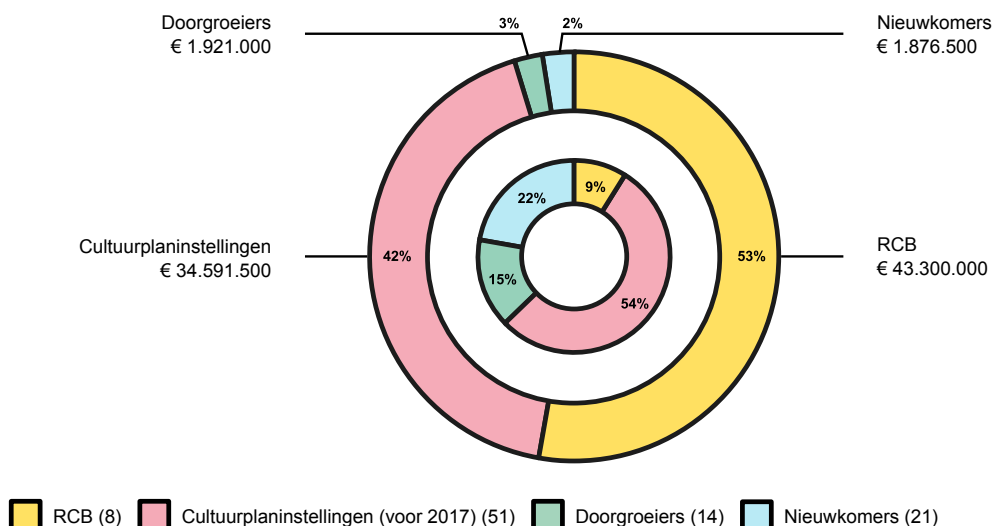
Het totaal van 94 positief beoordeelde aanvragen bestaat voor 9 procent uit RCB-instellingen, voor 54 procent uit Cultuurplaninstellingen die al vóór 2017 deel uitmaakten van het Cultuurplan, voor 15 procent uit doorgroeiers, die waren in 2017 nieuw in het Cultuurplan, en voor 22 procent uit nieuwkomers.

De acht RCB-instellingen krijgt 53 procent van het totale budget. De 51 Cultuurplaninstellingen krijgen binnen de budgetverdeling 42 procent van het totale budget. De veertien doorgroeiers en de 21 nieuwkomers – samen 37 procent van alle instellingen – krijgen samen 5 procent van verwijzen wij naar 3.2 Index instellingen.

Verdeling Cultuurplan 2021 - 2024

Binnenste ring: Aantal instellingen Cultuurplan 2021 - 2024

Buitenste ring: Budgetverdeling instellingen Cultuurplan 2021 - 2024

Nieuwe stadsmuseale functie

De Raad adviseert het college een nieuwe stadsmuseale functie te ontwikkelen, een die past bij de stad en waarin de collectie, de visie, samenwerkingsverbanden en het publieke aspect nieuwe impulsen krijgen. Daarbij is zowel de geschiedenis van de stad als de actuele stedelijkheid relevant. De Raad adviseert de presentatiefunctie van Museum Rotterdam te beëindigen en het museum – in afwachting van de nieuwe functie – wel het beheer van de collectie te laten uitvoeren. De Raad adviseert voor de ontwikkeling van deze functie in de komende periode een budget van € 700.000 te reserveren. Dit budget is tevens bestemd voor (experimentele) thematische publieksactiviteiten in nauwe samenwerking met partners in de stad (en daarbuiten).

Behoud jazzprogrammering

De Raad adviseert negatief over de aanvraag van Jazz in Rotterdam (JIR). Als gevolg van dit advies zou een deel van de jazzprogrammering van De Doelen en LantarenVenster vervallen. De Raad vindt dit niet wenselijk en adviseert hier een budget van € 110.000 voor te bestemmen en het beheer hiervan toe te wijzen aan LantarenVenster.

Conclusies en Aanbevelingen

Algemeen

Op basis van de beoordeling van de 122 aanvragen voor het Cultuurplan 2021-2024 concludeert de RRKC dat de culturele sector in Rotterdam vitaal en dynamisch is, vol energie en nieuwe plannen. Er zijn 42 nieuwe aanvragers. Het merendeel van de 18 instellingen die in 2017 werd opgenomen in het Cultuurplan is doorgegroeid in betekenis en bedrijfsvoering. De Raad heeft 14 van hen positief beoordeeld en adviseert deze 'door-groeiers' in de komende vier jaar meer ruimte te geven. De Raad adviseert positief over 21 van de 42 nieuwe aanvragers. Met de gevestigde instellingen die al langer in het Cultuurplan zitten zorgen zij voor een breed en divers aanbod met ruimte voor experiment.

Uit de aanvragen, ingediend vóór de coronacrisis, komt het beeld naar voren dat het over het algemeen goed gaat met het Rotterdamse cultuuraanbod en met de instellingen, zowel artistiek als bedrijfsmatig. De financiële gevolgen van de coronacrisis en het Cultuurplan-advies zullen onderwerp zijn van een toekomstig advies van de RRKC aan het college.

In de handleiding voor de aanvragers verzoekt de gemeente de instellingen om op onderdelen, zoals inclusiviteit en fair pay, een concreet plan van aanpak te maken. De Raad constateert dat de aanvragen in dit opzicht teleurstellen, uitzonderingen daargelaten. Bijna alle aanvragers laten het bij algemeen geformuleerde intenties en ambities.

Culturele betekenis in disciplines en genres

De RRKC schetst in een beschouwing van elke discipline de belangrijkste spelers en ontwikkelingen. Hiervoor verwijst de Raad naar deel 3. Instellingsadviezen op www.cultuurplanadvies.rrkc.nl

- Letteren & debat verjongt en verlevendigt met een groot aantal nieuwe aanvragen van onder andere *spoken word* organisaties, zoals Spraakhuloos, en organisaties gericht op talentontwikkeling, als The Writer's Guide (to the Galaxy). Ook storytelling krijgt meer voet aan de grond; Verhalenhuis Belvédère is hiervan een goed voorbeeld.
- Circustheater krijgt in Rotterdam steeds meer voet aan de grond: Circus Rotjeknor, Tall Tales Company, Rotterdam Circusstad en de Circus opleiding van CODARTS vormen samen een goede keten.
- Urban Culture was al niet weg te denken als onderdeel van de stedelijke cultuur. Een aantal organisaties heeft nu ook de weg naar het Cultuurplan gevonden.
- Voor klassieke muziek zijn er geen nieuwe aanvragers, maar deze markt wordt met onder meer De Doelen, het Rotterdams Philharmonisch Orkest, het Rotterdams Jeugdsymfonie Orkest en Symfonia Rotterdam op stabiele wijze bediend.
- De filmsector, met één nieuwe aanvrager, zou gebaat zijn bij meer beweging.
- Onder aanvragers zien we veel aandacht voor talentontwikkeling, vooral in de popmuziek.
- De aanvragen van de Pop-uporganisaties bevestigen het succes van deze vorm van samenwerken. De Raad adviseert te onderzoeken of dit model voor de jazz ook kansen biedt.

- In de beeldende kunst dragen de grote instellingen consistent bij aan een goed beelden-de-kunstklimaat en valt een aantal kleine instellingen op met onderscheidende programma's zoals HiphopInJeSmoel, AVL Mundo en Roodkapje.
- Bij theater tonen podia en gezelschappen een breed aanbod van hoge kwaliteit, grote maatschappelijke betrokkenheid en voortdurende vernieuwing.
- Het danslandschap overziend, ziet de RRKC veranderingen bij Scapino Ballet Rotterdam en Conny Jansen Danst en verwerft urban dance definitief zijn plek.
- In de sector musea en erfgoed heeft het Wereldmuseum zich goed 'herpakt' na het negatieve advies van vier jaar geleden. Museum Rotterdam bevindt zich in een identiteitscrisis. De Raad adviseert de komende jaren een nieuwe invulling te geven aan de stadsmuseale functie.

Bedrijfsvoering

De Rotterdamse culturele sector kenmerkt zich door een grote diversiteit, ook in bedrijfsmatige inrichting. De Raad gaat hier in elk instellingsadvies op in en besteedt daarbij aandacht aan de financieringsmix (verhouding subsidie/eigen inkomsten) en Fair Practice (*fair pay*). De Code Cultural Governance komt alleen aan de orde wanneer de desbetreffende instelling in bestuurlijk opzicht aandacht verdient. Wat betreft de financieringsmix concludeert de Raad dat de sector veel potentie heeft, maar ook zeer kwetsbaar is. De financiële positie van de instellingen is na een 'dip' in de afgelopen periode sterker geworden, maar nog steeds onvoldoende weerbaar om tegenslag op te vangen.

De Raad formuleerde zijn bevindingen op het moment dat de coronacrisis nog maar net begonnen was en de gevolgen onhelder waren; duidelijk is dat de gevolgen voor de culturele sector zeer ingrijpend zullen zijn. De gevolgen van corona voor de sector zullen onderwerp zijn van toekomstig advies door de RRKC.

Fair Practice Code

De RRKC concludeert na de beoordeling van de 122 aanvragen dat instellingen relatief weinig met de Fair Practice Code hebben gedaan. Zij hadden de welhaast onmogelijke taak om enerzijds meer ambitie te tonen en anderzijds *fair pay* te bekostigen, desnoods met minder ambities. De instellingen hebben vooral het eerste opgepikt. De RRKC trekt de volgende conclusies:

- Instellingen hebben in hun ingediende plannen weinig gedaan met de oproep van de gemeente om in de nieuwe Cultuurplanperiode zelf stappen naar *fair pay* te zetten.
- Van de 122 aanvragers noemen 21 instellingen in hun aanvraag een concreet bedrag voor *fair pay*; alle anderen doen dit niet. De RRKC was door het gebrek aan informatie over dit onderwerp in de aanvragen niet in de gelegenheid om het realiteitsgehalte van de genoemde bedragen te toetsen. In de rapportage van SiRM (16 april 2020) is dit wel gedaan. Hierin is een scherp beeld geschetst van wat nodig is voor *fair pay*.
- De ambitie van instellingen op het gebied van *fair pay* varieert; aanvragers die concreet zijn, kiezen een speerpunt. Deze speerpunten variëren van het verhogen van de vergoeding van freelancemedewerkers en meer conform cao gaan betalen, tot een betere pensioenregeling of compensatie voor structureel overwerk.
- Instellingen ambiëren relatief vaak professionalisering en (lichte) groei van de organisatie, omdat zij anders de ambities niet kunnen waarmaken. Dit doen zij soms ook in combinatie met *fair pay*.

Publiek

De gemeente wil, evenals de RRKC, een toegankelijk cultuuraanbod dat zoveel mogelijk Rotterdammers bereikt. De gemeente vraagt de RRKC om een overkoepelend oordeel over publieksbereik, publiekssegmentatie en spreiding over de stad. In paragraaf 2.1.2 komen deze aspecten uitgebreid aan bod. Een aantrekkelijk cultuuraanbod voor alle Rotterdammers vraagt om aansluiting van het aanbod op de demografische samenstelling van de stad. De Raad keek bij de beoordeling in hoeverre (positief beoordeelde) aanvragen een gevarieerd, divers en aantrekkelijk aanbod realiseren voor alle publieksgroepen in de stad. Er moet zowel ruimte zijn voor aanbod voor grote publieksgroepen als aanbod voor een klein 'niche' publiek. De Raad heeft extra aandacht besteed aan de ruimte voor aanbod voor 'light users'.

Conclusies

- Het publieksbereik van de Cultuurplaninstellingen weerspiegelt nog onvoldoende de veelkleurigheid van de stad. De 'light users' worden nog onvoldoende bereikt. Op basis van de ambities en de plannen van de instellingen verwacht de Raad de komende cultuurplanperiode een lichte verschuiving in het publieksbereik.
- Als de gemeente het Cultuurplanadvies volgt, verwacht de RRKC een lichte groei in het bereik van de groep 'light users'. De Raad heeft zich ook gebogen over de spreiding in de stad en is benieuwd naar de resultaten van de wijkgerichte projecten in Alexanderpolder en IJsselmonde.
- De nieuwkomers en doorgroeiers leveren een belangrijke bijdrage aan de noodzakelijke verbreding van het cultureel aanbod. Het publieksbereik van de doorgroeiers en de nieuwkomers resulteert in een beter bereik onder de 'light users'. De doorgroeiers en nieuwkomers onder de instellingen maken samen aanspraak op slechts 5 procent van het totale cultuurplanbudget. Met dit relatief kleine deel van het totale budget realiseren de doorgroeiers en nieuwkomers een belangrijke bijdrage aan verbreding van aanbod en publiek.

Publieksonderzoek

1. De Raad formuleert de volgende aanbevelingen voor het college:
2. Om een diverser publiek te bereiken, adviseert de RRKC de lijn naar publieksvernieuwing die in de periode 2017-2020 is ingezet, door te trekken, door nieuwkomers en doorgroeiërs meer ruimte te geven.
3. Nieuwe instellingen die worden opgenomen in het Cultuurplan 2021-2024 moeten verplicht worden om mee te doen aan Whize.
4. De Raad adviseert inspanningen om publiek te verbreden of te verdiepen meer verplicht te maken, zowel voor individuele instellingen als voor projecten waarin instellingen samenwerken aan publieksuitbreiding. De gegevens moeten voldoen aan kwaliteitseisen (beschikbaarheid en betrouwbaarheid).
5. Alle instellingen zorgen samen voor een compleet aanbod voor alle doelgroepen. Concretiseer als gemeente de ambities voor het publieksbereik voor de collectieve opgave van de sector. Maak duidelijk wie aanspreekbaar is op de resultaten van collectieve ambities.
6. De beschikbaarheid van publieksgegevens voor de Cultuurplanadvisering door de RRKC moet worden verbeterd. Het is wenselijk dat Rotterdam Festivals de gegevens deelt met de RRKC. Dit zou de Raad in staat stellen een gefundeerd advies te formuleren over het totale publieksbereik en de publieksverbreding van de sector.

De drie I's: inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit

De Raad analyseerde de plannen van alle aanvragers en bekeek hun planmatige inzet op deze beleidsprioriteiten van de gemeente. Grote instellingen scoren over het algemeen slechter op deze prioriteiten dan nieuwkomers, doorgroeiërs en een deel van de Cultuurplaninstellingen. Over het algemeen worden er intenties, visies en ambities geformuleerd, zonder een concreet plan van aanpak. Voor de analyse van de drie I's verwijst de Raad naar paragraaf 2.2. en naar de conclusies en aanbevelingen.

Inclusiviteit

De meeste aanvragen voor de Cultuurplanperiode 2021-2024 geven beperkt blijk van een visie en ambities op het gebied van inclusiviteit. Een concreet plan van aanpak ontbreekt het vaakst. De Code Diversiteit & Inclusie wordt beperkt toegepast en in meerdere aanvragen niet genoemd. Het ontbreekt vooral de RCB-instellingen – uitgezonderd Theater Zuidplein en de Kunsthal – aan een gevoel van urgentie en verantwoordelijkheid.

In antwoord op de vraag van het college stelt de Raad dat de wijze waarop aanvragers invulling geven aan inclusiviteit teleurstellend is. Maar er zijn gunstige uitzonderingen, organisaties die de Raad een plek wil (blijven) geven in het Cultuurplan. De Raad gelooft dat inclusiviteit binnen het Rotterdamse culturele veld een positieve stimulans krijgt, als het college zijn advies volgt.

De Raad concludeert dat de start van een Cultuurplanperiode een belangrijk moment is om op inclusiviteit te toetsen, maar dat het niet het enige moment moet zijn waarop organisaties wordt gevraagd mijlpalen, plannen en ambities op het gebied van inclusiviteit te concretiseren. Er staat voor aanvragers te veel op het spel, waardoor de grens tussen intrinsieke en pragmatische motivatie in de plannen soms vervaagt. Blijvende prioritering door de gemeente van inclusiviteit, ook buiten de Cultuurplanbeoordeling, is nodig.

Aanbevelingen voor de gemeente

Gezien de magere invulling van inclusiviteit in het merendeel van de aanvragen, adviseert de RRKC het college:

- inclusiviteit prioriteit te *blijven* geven in het gemeentelijk cultuurbeleid;
- te monitoren hoe instellingen eraan werken inclusiviteit in praktijk te brengen vanaf de Cultuurplanperiode 2021-2024, zodat blijvend druk op de ontwikkelingen wordt uitgeoefend;
- de huidige mate van verantwoording tegen het licht te houden om na te gaan in hoeverre die afdoende is om inclusiviteit binnen de cultuursector daadwerkelijk te bevorderen. De Raad adviseert inspanningen op het gebied van inclusiviteit op te nemen in de prestatieafspraken tussen gemeente en instellingen;
- nieuwkomers in het Cultuurplan ruimte te geven, omdat die opvallend vaker dan andere organisaties al inclusief opererende organisaties zijn;
- doorgroeiers de kans te geven zich verder te ontwikkelen, vanwege de bijdrage die zij in toenemende mate leveren aan een inclusieve cultuursector in Rotterdam.

Aanbevelingen voor de sector

- De Raad hoopt dat de energie van de instellingen die het goede voorbeeld geven in de komende cultuurplanperiode organisaties inspireren, die nog met inclusiviteit worstelen. De Raad roept de sector op inspanningen in gezamenlijkheid te ontwikkelen om zo de kans van slagen te vergroten.

Innovatie

- Hoewel alle instellingen is gevraagd te reflecteren op innovatie, gebeurt dat lang niet overal. Ook bij het merendeel van de instellingen uit de RCB waarvan meer inzet op innovatie verwacht mocht worden, ontbreekt een duidelijke visie op de betekenis van innovatie voor de cultuursector en de stad.
- Grote instellingen zoeken naar innovatie door samen te werken met vernieuwende initiatieven, veelal echter zonder dat hun hoofdactiviteiten hierdoor veranderen.
- Het gebruik van het Whize-model door individuele instellingen leidt tot een flinke stap voorwaarts in het verkrijgen van inzicht in publieksbereik. De innovatie van marketing en publiek-ontwikkeling blijft achterwege. Het is jammer dat marketing geen beoordelingsaspect was.
- Hoewel digitalisering van invloed is op alle aspecten van het werk, ziet de Raad weinig systematische vernieuwing met gebruik van nieuwe technologie; instellingen delen daar weinig over. De sterk gegroeide inzet van social media leidt niet overal tot meer interactie met nieuw publiek en *community* vorming.

Interconnectiviteit

- Er wordt veel onderling samengewerkt in de cultuursector, maar meestal op projectbasis. Doel is het bundelen van krachten of artistieke vernieuwing. Interconnectieve relaties met andere domeinen komen in beperkte mate voor; ook daar blijft het meestal bij een projectmatige invulling.

- Instellingen die schrijven over samenwerking met partners in andere domeinen blijven meestal steken in intenties, op een aantal positieve uitzonderingen na. Concrete doelen, aanpak, beoogde resultaten en evaluatie ontbreken veelal. Daarmee is interconnectiviteit een moeilijk grijpbaar fenomeen. Wil die in de cultuursector concreet vorm krijgen, dan zullen maatstaven moeten worden ontwikkeld aan de hand waarvan activiteiten planmatig kunnen worden uitgevoerd en beoordeeld.
- De grote instellingen scoren in het algemeen slecht op interconnectiviteit; nieuwkomers en doorgroeiers doen dat beter. Nieuwe generaties kunstenaars zoeken interconnectiviteit op, gedreven door nieuwe ideeën en op zoek naar nieuwe vormen van financiering of distributie, confrontatie of reflectie. De grote instellingen waarvan juist veel verwacht wordt op dit gebied, zien interconnectiviteit vaak als iets wat buiten hun kerntaak valt.
- Instellingen die wel samenwerken op het snijvlak van cultuur en een ander domein vallen in de cultuurplansystematiek soms tussen de wal en het schip. De Raad waardeert deze samenwerking als positief, maar het is soms lastig om het onderdeel kunst en cultuur daarin goed te beoordelen. Het college zou de inzet van de Cultuurplansubsidies op dit punt aandacht moeten geven. De RRKC kan dan de wijze van beoordelen erop aanpassen.

Rotterdamse Culturele Basis (RCB)

De RRKC beoordeelde de aanvragen van de acht instellingen van de RCB op dezelfde wijze als die van de andere aanvragers op culturele betekenis, bedrijfsvoering en publiek. Voor deze beoordeling verwijzen wij graag naar de instellingsadviezen (www.cultuurplanadvies.rrkc.nl). Daarnaast beoordeelde de Raad de RCB-instellingen op de drie I's en in het bijzonder op de 'extra opdracht' die het college aan deze instellingen heeft gegeven. Voor de conclusies verwijzen wij naar paragraaf 2.3.

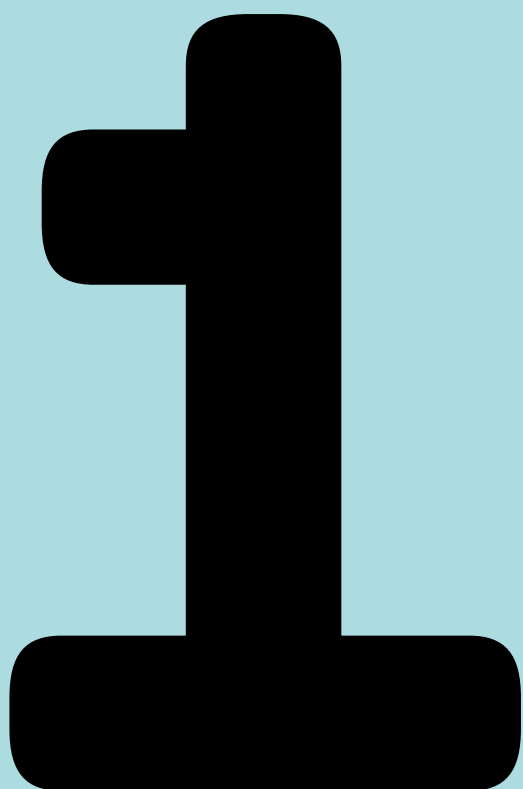
- De RRKC is van mening dat de RCB-instellingen magere en teleurstellende plannen hebben ingediend om hun instellingsoverstijgende rol vorm te geven. Zij geven slechts vrijblijvend invulling aan de 'extra' opdracht van het college en nemen geen verantwoordelijkheid voor de culturele sector als geheel. Voor zover de instellingen deze opdracht al invullen, doen zij dit vooral vanuit hun eigen *core business* en niet vanuit een overstijgende verantwoordelijkheid.
- Gunstige uitzonderingen op de regel zijn de Kunsthal en Theater Zuidplein, die binnen de RCB het hoogst scoren zowel qua culturele betekenis als inzet op de drie I's. Museum Boijmans van Beuningen moet wat betreft de Raad echt geprikkeld worden om een andere visie te ontwikkelen op zijn rol in de stad.
- De doorgroeiers en nieuwkomers onder de positief beoordeelde instellingen – gezamenlijk goed voor 5 procent van het Cultuurplan budget – scoren over het algemeen veel beter op de gemeentelijke beleidsdoelstellingen – de drie I's en publieksbereik – dan de RCB-instellingen (53 procent van het budget).
- De gemeente verwacht van de RCB-instellingen dat zij een voorbeeldfunctie vervullen. De RRKC verwacht niet dat de RCB dit in de huidige samenstelling gaat waarmaken. Musea en podiumkunsten zijn nu oververtegenwoordigd in de RCB, terwijl andere disciplines geheel ontbreken. De Raad geeft opnieuw in overweging om voor de samenstelling van de RCB meer naar specifieke functies voor de stad en het culturele veld te kijken en daarbij een evenwichtige verdeling van disciplines na te streven.

BKV gelden

De Raad beoordeelde de aanvragen van veertien instellingen voor gelden in het kader van de regeling Beeldende Kunst en Vormgeving. Deze gelden moeten ten goede komen aan het productieklimaat voor beeldende kunst en vormgeving en zoveel mogelijk bijdragen aan inkomensvorming voor in Rotterdam ingeschreven professioneel werkzame beeldend kunstenaars en vormgevers. De beoordeling van de aanvragen en het verdeeladvies zijn te vinden in 4.1

Collectiebeleidsplannen

De RRKC heeft de collectiebeleidsplannen beoordeeld van instellingen met een gemeentelijke collectie. Dit zijn Museum Boijmans Van Beuningen, Museum Rotterdam, Maritiem Museum Rotterdam, Wereldmuseum, Nederlands Fotomuseum (fotocollectie voorheen in beheer bij Wereldmuseum), Centrum Beeldende Kunst Rotterdam (collecties Kunstuitleen Rotterdam en Beeldende Kunst in de Openbare Ruimte). Analyse en bevindingen zijn te vinden in 4.2

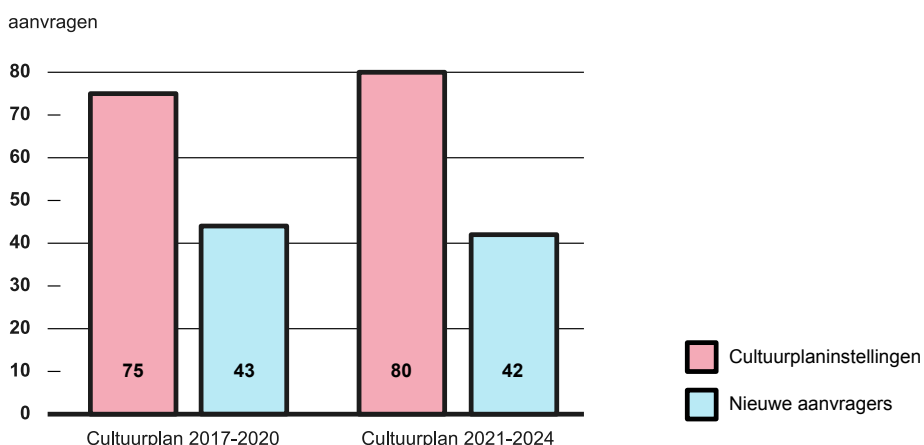

Kader, feiten **en proces**

1.1 Feiten en cijfers

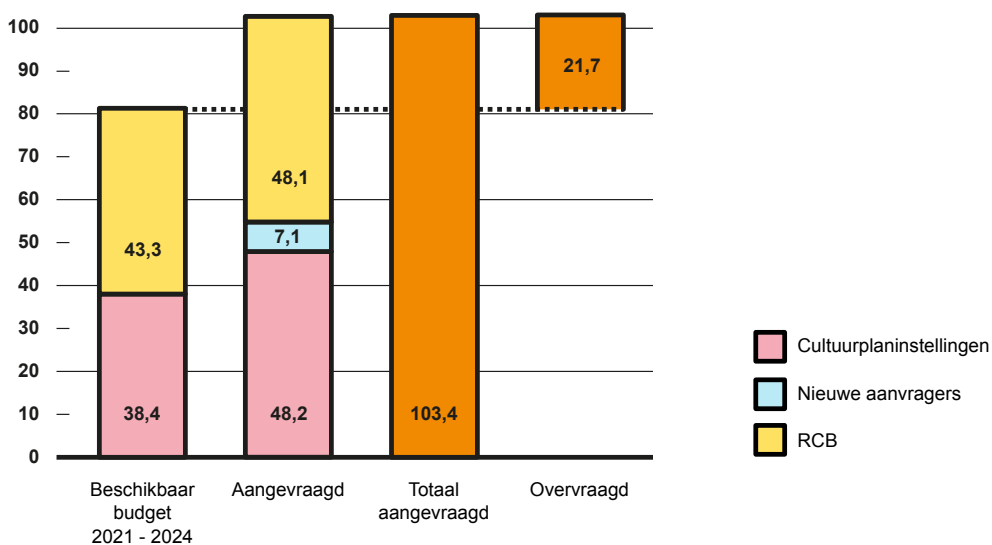
- 122 instellingen hebben een aanvraag ingediend voor een subsidie in het kader van het Cultuurplan 2021-2024. 42 van de 122 instellingen zijn nieuwe aanvragers (34%). 80 instellingen worden al structureel gefinancierd door de gemeente Rotterdam in het kader van het Cultuurplan 2017-2020.
- Het door de gemeente beschikbaar gestelde budget voor het Cultuurplan 2021-2024 is € 81,7 miljoen, inclusief een bedrag van € 43,3 miljoen voor de Rotterdamse Culturele Basis (RCB). Het feitelijk te verdelen budget is € 38,4 miljoen.
- De 122 instellingen hebben gezamenlijk € 103,4 miljoen aangevraagd. Bij een positieve beoordeling van alle aanvragen zou het financieringstekort € 21,7 miljoen zijn.
- De instellingen in het huidige Cultuurplan vragen gezamenlijk ongeveer € 9.8 miljoen meer aan dan zij in de periode 2017-2020 ontvingen. De acht RCB-instellingen vragen samen € 4,7 miljoen extra aan. Door de 42 nieuwe aanvragers is ongeveer € 7.1 miljoen aangevraagd. Het kleinst aangevraagde bedrag is € 20.000 (Prinses Christina Concours). Het hoogst aangevraagde bedrag is € 10.732.000 (Museum Boijmans Van Beuningen).

Totaal aantal aanvragen

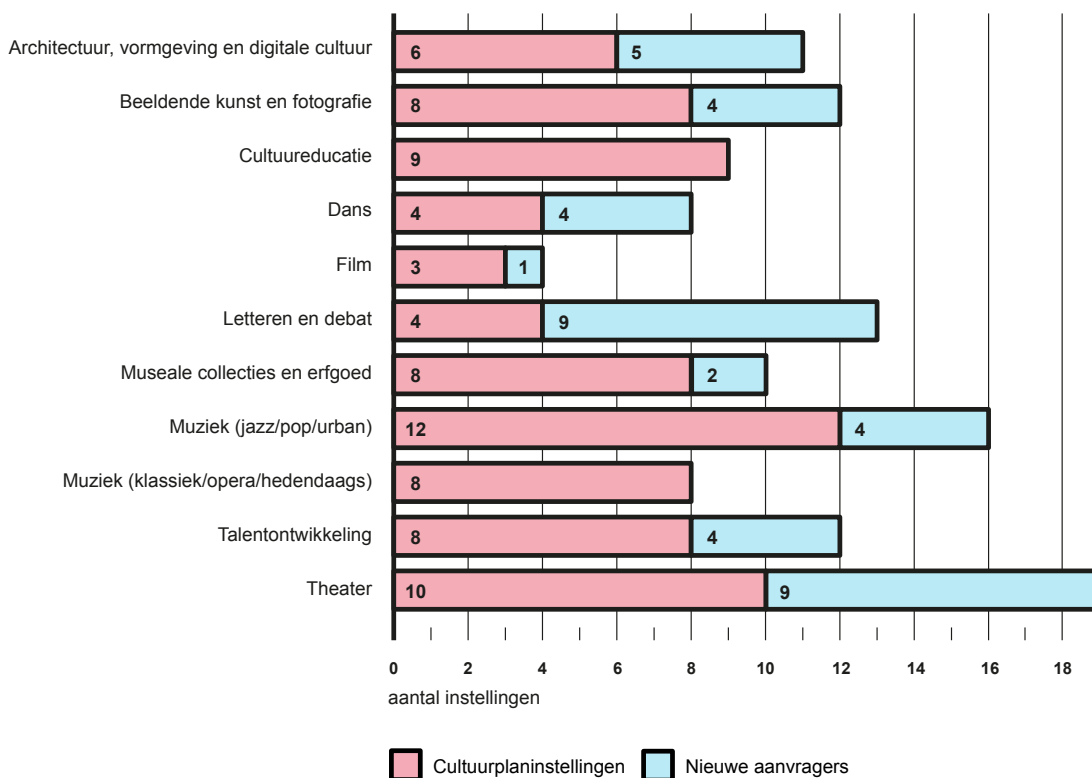

Budget aangevraagd

bedrag in miljoen €

Discipline verdeling aanvragen

1.2 Opdracht College van B&W aan RRKC

Op 1 oktober 2019 ontving de RRKC de Adviesaanvraag van het college van B&W voor het Cultuurplan 2021-2024 (zie bijlage A). In deze paragraaf is de adviesaanvraag samengevat. In de aanvraag verzoekt het college de RRKC om gemotiveerd advies uit te brengen over de:

- artistieke en inhoudelijke kwaliteit van de aanvragers en de plannen;
- positie van de aanvragers in het Rotterdamse en (inter)nationale culturele veld;
- de bedrijfsvoering, de toepassing van de Governance Code Cultuur, de Code Diversiteit & Inclusie en de Fair Practice Code;
- aansluiting van de aanvraag bij de uitgangspunten van het cultuurbeleid 2021-2024 (inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit)
- hoogte van het subsidiebedrag.

Financieel kader

Het financiële kader voor het advies is een jaarlijks bedrag van € 83.979.500 (prijspeil 2019) minus € 1.500.000 voor de Impulsregeling Cultuur en de Plusprogramma's. Een bedrag van € 42.630.500 is gereserveerd voor de acht RCB-instellingen. Deze instellingen worden geacht meer verantwoordelijkheid te nemen voor de Rotterdamse cultuursector als geheel en voor de talenten in de stad. Het college beschouwt deze instellingen als strategische partner voor de opgaven waar de stad voor staat; hun voortbestaan staat niet ter discussie. De RRKC hoeft geen uitspraak te doen over het subsidieniveau voor deze instellingen. Na aftrek van deze onderdelen en de subsidies aan de intermediaire instellingen (KCR, Cultuur Concreet en SKAR) blijft € 37.821.500 (prijspeil 2019) over voor de overige aanvragen. Het budget prijspeil 2020 is € 38.389.000. De RRKC heeft op basis van dit bedrag geadviseerd.¹ Tevens vraagt het college de RRKC om over het BKV-budget te adviseren. Hiervoor is € 2.2 miljoen beschikbaar. Het college vraagt bij de beoordeling van de aanvragen aan te geven welke instellingen binnen het voor het Cultuurplan 2021-2024 gereserveerde kader vallen en welke instellingen met een positief advies van de RRKC buiten het financiële kader voor het Cultuurplan vallen.

De adviestermijn eindigt als de RRKC het advies aan het college aanbiedt; in de adviesaanvraag staat vermeld dat dit op 1 juni gebeurt. Door de Coronamaatregelen is enige vertraging opgetreden. Met het college is overeengekomen dat het advies nu op 17 juni wordt aangeboden.

Rotterdam Festivals, gebiedscommissies en wijkraden

Het college verzoekt de RRKC de gebiedscommissies en wijkraden te consulteren over de rol en functie van instellingen waarvan de kernactiviteit is bedoeld voor een van de gebieden, en om bij de ingediende festival- en evenementenaanvragen de analyse van Rotterdam Festivals te betrekken.

Uitgangspunten cultuurbeleid: de 3 I's

Het college vraagt de RRKC om de drie uitgangspunten voor het cultuurbeleid (inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit) bij de beoordeling te betrekken, maar daarbij het uitgangspunt Inclusiviteit zwaarder te laten wegen. Het gaat om de wijze waarop instellingen hun beleid ten aanzien van de Code Diversiteit & Inclusie vormgeven en het realiteitsgehalte daarvan. Bij de beoordeling van aanvragen op het terrein van specifieke disciplines verzoekt het college de volgende actuele beleidsnota's te betrekken bij de beoordeling:

¹ De RRKC heeft het budget met prijspeil 2020 (€ 38.389.000) van de gemeente ontvangen na de officiële adviesaanvraag. De RRKC is in dit advies uitgegaan van prijspeil 2020.

- Film- en Mediavisie Rotterdam (2019)
- Beleidsvisie Creatieve Industrie (2019)
- Popvisie (2019).

Ten aanzien van **Inclusiviteit** vraagt het college een integrale analyse over de wijze waarop culturele instellingen invulling geven aan de oproep tot meer inclusiviteit. Bij het uitgangspunt Inclusiviteit dient de RRKC in het advies te betrekken in welke mate het aanbod van culturele instellingen toegankelijk en bereikbaar is. Ook wil het college graag weten of dit aanbod aansluit op de wensen en behoeften van de stads-, wijk- of gebiedsbewoners.

De RRKC is gevraagd een oordeel te geven over publieksbereik, publiekssegmentatie en spreiding over de stad van het culturele aanbod van de sector als geheel, mede op basis van publieksgegevens voor Whize (voorheen Mosaic). Op het gebied van cultuuronderwijs vraagt het college de RRKC om de kwaliteit van het cultuureducatief programma van instellingen voor wie cultuuronderwijs een belangrijk deel van de activiteiten uitmaakt te beoordelen en na te gaan hoe deze aanvragers zijn ingegaan op de vragen over beleid en doelstellingen voor:

- binnenschools aanbod
- positionering van cultuuronderwijs binnen de organisatie
- samenwerking met andere scholen
- methodiek
- monitoring
- verwachte resultaten en impact.

Het college vraagt de RRKC over Innovatie om een integrale analyse te formuleren en de cultuurplanaanvragen te beoordelen op hun bijdrage hieraan, met als aandachtspunten:

- vernieuwing van aanbod en genres
- vernieuwing van werkwijzen gericht op het bereiken van nieuwe publieksgroepen
- het presenteren van aanbod op nieuwe/andere locaties
- ruimte bieden aan nieuwe makers en talenten.

Ook voor het uitgangspunt **Interconnectiviteit** verzoekt het college om een integraal beeld van de wijze waarop culturele instellingen dit hebben uitgewerkt.

Governance Code Cultuur, Code Diversiteit & Inclusie en Fair Practice Code

Het college verzoekt de RRKC in het bijzonder in te gaan op de manier waarop de aanvragers zeggen invulling te (zullen) geven aan de Code Diversiteit & Inclusie en de Fair Practice Code. Op het punt van *fair practice* vraagt het college te komen tot een beoordeling 'op maat' en coulant te betrachten in het oordeel over een eventuele lagere output van prestaties.

Rotterdamse Culturele Basis

Het college verzoekt om bij beoordeling van de aanvragen van de RCB-instellingen specifiek het realiteitsgehalte van het plan van aanpak en de omgang met *fair practice* en de Code Diversiteit & Inclusie te bekijken. De RRKC gaat in zijn beoordeling expliciet in op hoe de aanvrager de gevraagde instellingsoverstijgende verantwoordelijkheid voor de sector als geheel opvat en gestalte geeft, de realiseerbaarheid van het plan van aanpak in samenhang met de reguliere aanvraag en op de omgang met de Fair Practice Code en de Code Diversiteit & Inclusie. Van de RRKC wordt nadrukkelijk geen uitspraak gevraagd over het passende subsidieniveau voor de instellingen die tot de RCB gaan behoren (zie bijlage B).

BKV-gelden

Voor de aanvragers die een beroep doen op de BKV-regeling verzoekt het college te beoordelen of en hoe het plan bijdraagt aan het productieklimaat voor beeldende kunst en vormgeving en of het plan zoveel mogelijk ten goede komt aan inkomensvorming van kunstenaars (minstens 70 procent van de activiteiten moet inkomensvormend zijn).

Collectiebeleidsplannen

Het college verzoekt de RRKC in zijn advies over de desbetreffende organisaties het collectiebeleidsplan te betrekken en in het bijzonder de volgende vragen te beantwoorden:

- Zijn in het collectiebeleidsplan alle elementen beschreven conform Leidraad Collectiebeleidsplan?
- Staan er aanbevelingen in de 'verklaring van verantwoord collectiebeheer 2019' en zijn deze geadresseerd in het nieuwe collectiebeleidsplan?
- Wordt op basis van het collectiebeleid van de instelling de gemeentelijke collectie goed – dus conform algemeen geldende maatstaven in de sector – beheerd?
- Draagt het collectiebeleid van de instelling bij aan het realiseren van de visie van de Gemeente op de collectie 'Schatten van Rotterdam'?
- Is er een logische en goed onderbouwde relatie tussen het collectiebeleidsplan en het meerjarenbeleidsplan van de instelling?
- Draagt het collectiebeleid van de instelling bij aan het realiseren van de visie van de Gemeente op de collectie 'Schatten van Rotterdam'?

1.3 Beoordelingsproces

Tot en met 31 januari 2020 hebben Rotterdamse kunstinstellingen subsidieaanvragen ingediend voor het Cultuurplan 2021-2024. De subsidieaanvragen zijn na een ontvankelijkheidstoets en een volledigheidstoets door de gemeente ter advisering aan de RRKC voorgelegd. In deze paragraaf beschrijft de RRKC de werkwijze die is gevolgd. Tijdens een openbare informatiebijeenkomst voor instellingen op 16 oktober 2019 in LantarenVenster heeft de RRKC deze werkwijze toegelicht; vervolgens is die op de website van de RRKC gepubliceerd. De RRKC heeft alle aanvragers hierover actief geïnformeerd.

Het advies van de RRKC bestaat uit vijf delen: de instellingsadviezen gebaseerd op de beleidsplannen van de culturele instellingen, voorzien van een geadviseerd subsidiebedrag, en een integraal deel waarin de RRKC zijn keuzes op hoofdlijnen toelicht. Naast het advies over het Cultuurplanbudget adviseert de RRKC over de verdeling van de zogenaamde Beeldende Kunst en Vormgevingsmiddelen (BKV), en over de collectiebeleidsplannen van de instellingen die een gemeentelijke collectie beheren.

1.3.1. Instelling adviescommissies

De RRKC heeft voor de advisering twaalf commissies van experts ingesteld: elf disciplinecommissies en één overkoepelende, de Commissie Integraal. Deze commissies ondersteunden de RRKC bij de advisering over alle subsidieaanvragen. De commissies zijn na een openbare selectieprocedure samengesteld, waarbij diversiteit een belangrijk criterium was. Andere belangrijke selectiecriteria waren:

- een kritische, objectieve en onpartijdige houding;
- geen persoonlijk belang bij een aanvragende culturele instelling;
- vakinhoudelijke kennis van de betreffende kunstdiscipline;
- kennis van talentontwikkeling en cultuureducatie;

- kennis van bedrijfsvoering, marketing en ondernemerschap;
- kennis van Rotterdam, zowel van de stad als van het publiek;
- kennis van de thema's die centraal staan in het komende Cultuurplan: Inclusiviteit, Innovatie en Interconnectiviteit.

De overkoepelende Commissie Integraal bestaat uit commissieleden met een brede deskundigheid.

De elf disciplinecommissies zijn:

- Architectuur, vormgeving en digitale cultuur
- Beeldende kunst en fotografie
- Cultuureducatie
- Dans
- Film
- Letteren en debat
- Museale collecties en erfgoed
- Muziek (Jazz/pop/urban)
- Muziek (klassiek/opera/hedendaags)
- Talentontwikkeling
- Theater

In een beperkt aantal gevallen, wanneer sprake was van meerdere disciplines, heeft een tweede disciplinecommissie ook een advies uitgebracht.

1.3.2. Uitgangspunten advisering

Het college van B en W heeft op 1 oktober 2019 een Adviesaanvraag voor het Cultuurplan 2021-2024 aan de RRKC gestuurd. Met deze adviesaanvraag laat het college aan de RRKC weten waarop de RRKC de aanvragen voor het Cultuurplan moet toetsen (zie paragraaf 1.2). Het beleidskader voor het Cultuurplan 2021-2024 vormde het uitgangspunt voor de advisering. Dit bestaat uit de volgende documenten van de gemeente Rotterdam:

- De Uitgangspuntennota 'Stad in Transitie, cultuur in verandering'
- De Handleiding aanvragen cultuurplan 2021-2024
- De beleidsvisies van de gemeente over diverse disciplines: popmuziek, film en media, creatieve industrie en de Collectie Rotterdam.

De RRKC baseert de instellingsadviezen op de ingediende aanvragen. De RRKC maakte tevens gebruik van verslagen van monitorgesprekken met cultuurplaninstellingen, kennis en ervaring opgedaan bij bezoeken aan instellingen, externe reviews, eerder uitgebrachte adviezen van de RRKC, de sectoradviezen van de Raad voor Cultuur en IABx en de RRKC-beschouwingen over Inclusiviteit, Innovatie en Interconnectiviteit. Voor een beperkt aantal instellingen werd advies ingewonnen bij de Stichting Rotterdam Festivals, gebiedscommissies en wijkraden.

1.3.3.Fasen in de advisering

Het adviseringsproces doorliep drie fasen:

1. De disciplinecommissies beoordeelden de aanvragen op hun eigen merites (individueel oordeel over de instelling);
2. De Commissie Integraal beoordeelde de aanvragen op samenhang met hun betekenis voor de stad Rotterdam, specifiek in het kader van de genoemde beleidsthema's (integraal oordeel);
3. De RRKC formuleerde het integrale Cultuurplanadvies en stelde het vast.

Fase 1: Individuele beoordeling van de subsidieaanvragen

De disciplinecommissies beoordeelden de aanvragen op criteria. Ze waardeerden de aanvragen aan de hand van een uniforme vragen- en scorelijst. De instellingen kregen voorafgaand aan de bespreking de mogelijkheid hun subsidieaanvraag mondeling toe te lichten door vragen van de commissie te beantwoorden. De commissies maakten tevens gebruik van factsheets en – in een aantal gevallen – van actuele beleidsvisies van de gemeente. De commissie beoordeelde alle aanvragen op de volgende aspecten:

Culturele betekenis

- artistieke kwaliteit;
- positie in het Rotterdamse en (inter)nationale culturele veld;
- het culturele aanbod, te onderscheiden in publieksactiviteiten (de programma's), cultuureducatie en talentontwikkeling;

Bedrijfsvoering

- bedrijfsmatige inrichting met aandacht voor de governance;
- hantering van de Fair Practice Code en in het bijzonder fair pay;
- financieringsmix (de verhouding tussen subsidies en eigen inkomsten);

Bijdrage aan de beleidsprioriteiten

- Inclusiviteit, met daarin aandacht voor publieksbereik en publieksvernieuwing;
- Innovatie;
- Interconnectiviteit

Van deze drie l's moest Inclusiviteit het zwaarst wegen.

Bij de acht desbetreffende aanvragen woog de RRKC de specifieke verantwoordelijkheid van de RCB-instellingen, evenals de collectiebeleidsplannen van museale instellingen met een gemeentelijke collectie en aanvragen voor BKV gelden.

RCB

De RRKC beoordeelde ook de manier waarop de acht RCB-instellingen de extra opdracht van de gemeente uitwerken, en de kwaliteit daarvan.

Collectiebeleidsplannen

Bij instellingen met een gemeentelijke museale collectie is beoordeeld hoe het meerjarenbeleidsplan samenhangt met het collectiebeleidsplan.

Beeldende Kunst en Vormgeving

De Geldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving is een rijksregeling met aanvullende gelden

voor beeldende kunst, waaronder fotografie, en vormgeving. Rotterdam ontvangt in het kader hiervan een uitkering van € 2.400.000 uit het gemeentefonds. De gemeente gebruikt de BKV-middelen om een aantrekkelijk woon- en werkklimaat te creëren voor beeldend kunstenaars, fotografen en ontwerpers in de stad en de inkomensvorming van deze groepen te stimuleren. De verdeling van dit budget vond plaats in samenhang met het Cultuurplan 2021-2024.

Wegingskader

Voor de beoordeling per instelling heeft de RRKC het volgende wegingskader opgesteld.

	Onderwerp	Vraag	Aspect
A. Kwaliteit weging 65%	Kernactiviteit	1	Artistieke kwaliteit
		2	Positie in het culturele veld
		3	Cultureel aanbod
	Bedrijfsvoering	4	Bedrijfsmatige inrichting
		5	Omgang met Fair Practice Code - Fair pay
		6	Financieringsmix
B. Bijdrage aan Beleidspeerpunten Gemeente 35%	Inclusiviteit	7	Publieksbereik
		8	Publieksvernieuwing
		9	Omgang met Code Diversiteit & Inclusie
	Innovatie	10	Ontwikkelen nieuwe werkwijzen (bedrijfsvoering/marketing)
	Interconnectiviteit	11	Samenwerking binnen en buiten de culturele sector;
C. Geadviseerd subsidiebedrag		12	€
D. Specifieke taken (indien van toepassing)		13	RCB-taken
		14	Beeldende Kunst en Vormgevingsgelden
		15	Collectiebeleidsplannen

Elk deelaspect (in totaal dertien) werd door de commissies gewaardeerd met een score. Deze werden vermenigvuldigd met een vooraf vastgesteld wegingspercentage. De weging leidde tot een eindscore, die richtinggevend was bij de beraadslaging en besluitvorming van de RRKC over alle instellingsadviezen. Het laatste onderdeel van fase 1 bestond uit het beargumenteren van het adviesbedrag. Uiteraard gold dit niet voor de RCB-instellingen; over die bedragen adviseert de RRKC niet.

Resultaat fase 1

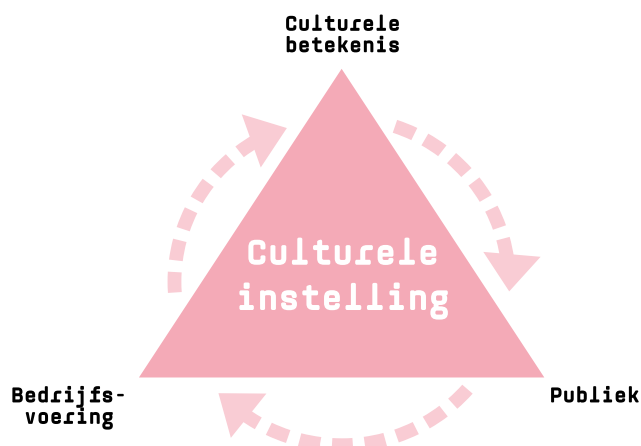
Voor elke subsidieaanvraag werd een advies opgesteld, inclusief een voorgesteld subsidiebedrag. Deze adviezen vormden de input voor de Commissie Integraal.

Fase 2: Beoordeling van alle subsidieaanvragen in samenhang

De opdracht van de overkoepelende Commissie Integraal luidde:

- Zorg voor een breed en divers cultuuraanbod met ruimte voor experiment.
- Zorg voor een aantrekkelijk aanbod voor een divers publiek met accenten op verschillende doelgroepen.
- Creëer extra ruimte voor aanvragers met een samenhangend plan om meer Inclusiviteit in de instelling te realiseren (de 4 P's van Programma, Publiek, Personeel en Partners).

De Commissie Integraal bekeek de subsidieaanvragen in onderlinge samenhang aan de hand van de driehoek: Culturele betekenis – Bedrijfsvoering – Publiek, en bracht vervolgens advies uit aan de RRKC. Ook de RCB-instellingen maken deel uit van deze samenhang, maar de hoogte van het subsidiebedrag blijft hier buiten beschouwing.

Culturele betekenis	Publiek	Bedrijfsvoering
<i>Wat doet een instelling?</i> • Artistieke kwaliteit • Positie in het veld • Publieksactiviteiten • Inclusiviteit: diversiteit programma • Innovatie: vernieuwing aanbod • Interconnectiviteit: samenwerking binnen en buiten de sector	<i>Voor wie doet een instelling dat?</i> • Bereik • Inclusiviteit: diversiteit doelgroepen • Innovatie: vernieuwing publieksbenadering, marketing • Interconnectiviteit: publieksverbreding	<i>Hoe doet een instelling dat?</i> • Bedrijfsmatige inrichting • Financieringsmix • Fair Pay • Inclusiviteit: Personeel, Partners • Innovatie: nieuwe werkwijzen • Interconnectiviteit: duurzame samenwerkingsverbanden

Resultaat fase 2

De behandeling in de Commissie Integraal, resulteerde in een integraal advies waarin alle subsidieaanvragen ten opzichte van elkaar werden gewogen en getoetst aan de drie beleidsthema's Inclusiviteit, Innovatie en Interconnectiviteit. Tevens ontstond een overzicht van de positief beoordeelde instellingen die binnen en buiten het financiële kader voor het Cultuurplan vallen en een overzicht van aanvragen, waarover het advies negatief was.

Fase 3: Formulering en vaststelling integraal Cultuurplanadvies

Op basis van de input van de disciplinecommissies en de Commissie Integraal stelde de RRKC het uiteindelijke Cultuurplanadvies op.

1.4 Verdeeladvies

- Het college heeft de RRKC gevraagd aan te geven welke instellingen binnen het voor het Cultuurplan 2021-2024 gereserveerde kader vallen en welke instellingen die wel positief beoordeeld zijn, buiten het financiële kader voor het Cultuurplan (CP) vallen.
- De RRKC heeft geadviseerd binnen het beschikbaar gestelde budget van € 38.389.000 miljoen.
- De acht RCB-instellingen zijn beoordeeld door de RRKC zonder een subsidiebedrag te adviseren.
- In totaal hebben 94 instellingen een positief advies gekregen. De RRKC onderscheidt 4 groepen: (zie bijlage F)

Verdeelvoorstel RRKC

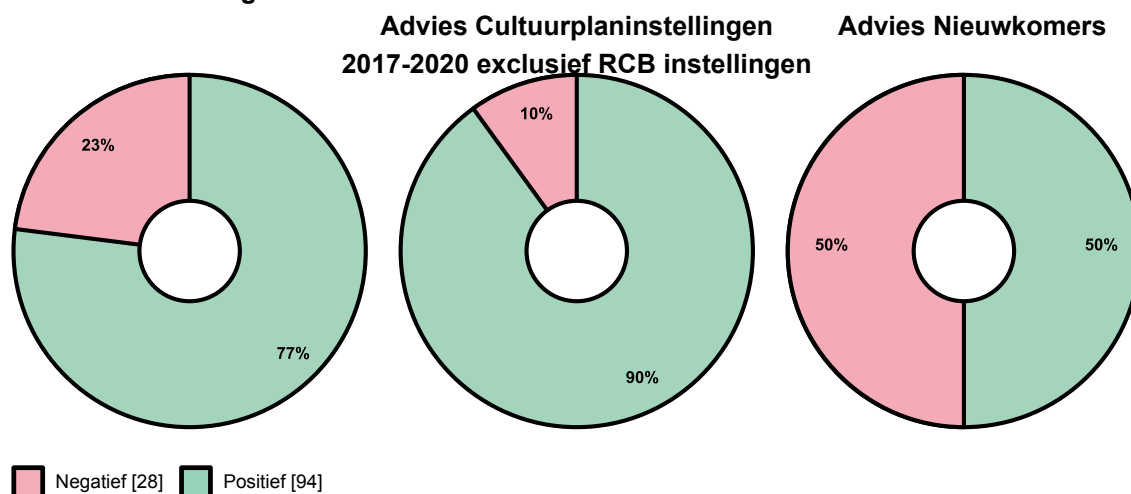
Categorieën	Aantal organisaties Cultuurplan 2017 - 2020	Aantal aanvragen Cultuurplan 2021 - 2024	Aantal positief beoordeling aanvragen Cultuurplan 2021 - 2024
RCB Rotterdamse Culturele Basis	8	8	Alle 8 RCB-instellingen krijgen van de Raad een positief advies.
Cultuurplaninstellingen (voor 2017) Organisaties die voor 2017 toetraden tot het CP	60	57 ²	Van de 57 aanvragers die vóór 2017 toetraden tot het Cultuurplan krijgen er 51 een positief advies.
Doorgroeiërs Organisaties die in 2017 toetraden tot het CP	18	15 ³	Van de 18 instellingen die in 2017 toetraden tot het Cultuurplan krijgen er 14 een positief advies. Zij verdienen volgens de Raad de ruimte om door te groeien.
Nieuwkomers Organisaties die in 2021 toetraden in het CP	-	42	Van de 42 nieuwe aanvragers krijgen er 21 een positief advies. Zij verdienen volgens de Raad toegang tot het Cultuurplan 2021-2024.
Totaal aantal instellingen	86	122	94

- In totaal krijgen 28 instellingen van de 122 aanvragen een negatief advies. Van de 42 nieuwe aanvragers heeft de RRKC van 21 de plannen negatief beoordeeld. Van de 86 instellingen die in het huidige Cultuurplan 2017-2020 zijn opgenomen (inclusief RCB), hebben tachtig cultuurplaninstellingen opnieuw aangevraagd. Daarvan krijgen zeven instellingen een negatief advies.
- De Raad adviseert buiten het beschikbaar gestelde budget ruimte van een bedrag van €810.000 te maken voor twee belangrijke functies voor de stad: een nieuwe stadsmuseale functie en de jazzprogramming.

² Drie instellingen: Cultuurconcreet, KCR en SKAR zijn door de gemeente buiten het Cultuurplan geplaatst.

³ Drie instellingen: Ceasar, De Player en Roots & Routes hebben geen aanvraag ingediend voor Cultuurplan 2021 - 2024.

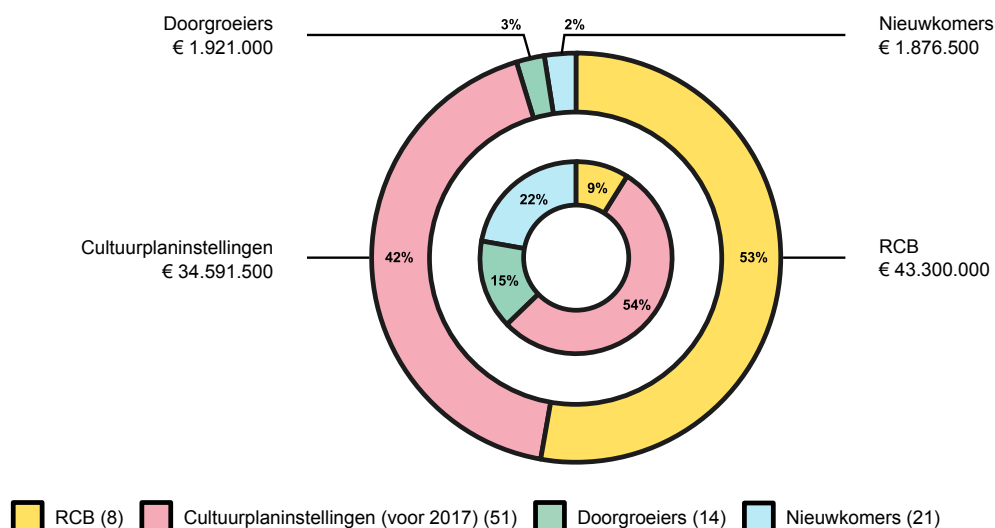
Advies 122 aanvragen

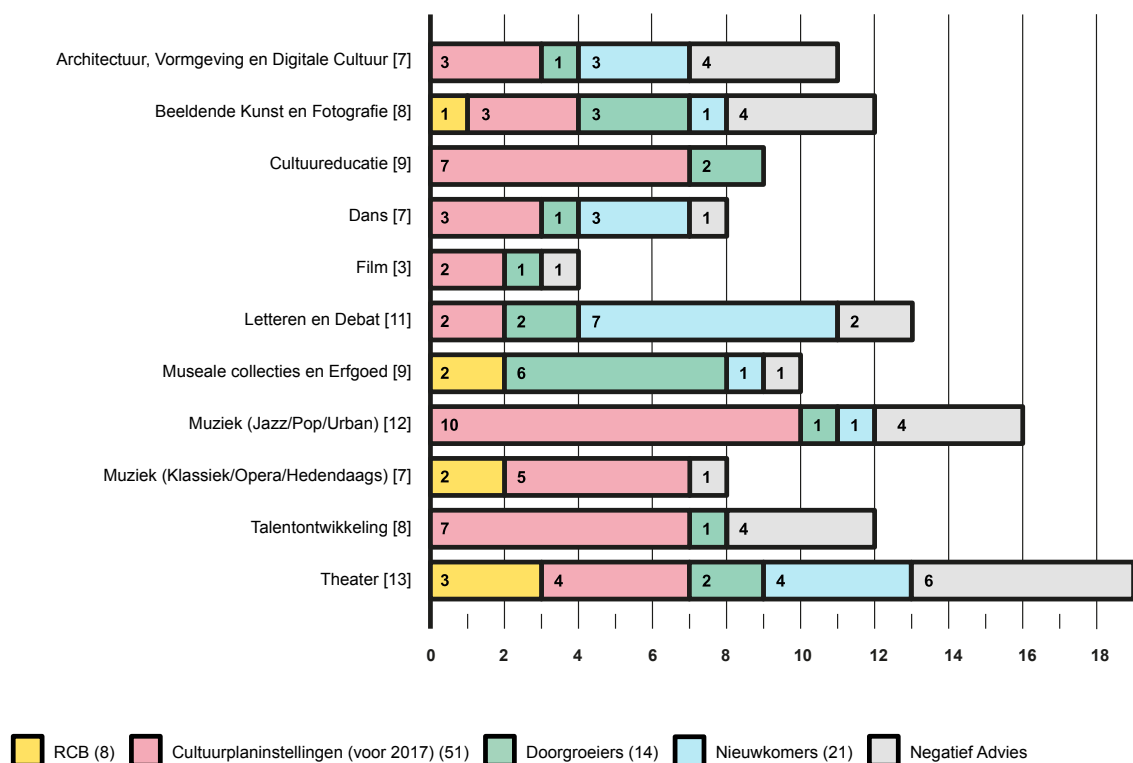
- De 94 positief beoordeelde aanvragen bestaan voor 9 procent uit RCB-instellingen, voor 54 procent uit Cultuurplaninstellingen die al vóór 2017 deel uitmaakten van het Cultuurplan, voor 15 procent uit doorgroeiers (die waren in 2017 nieuw in het Cultuurplan) en voor 22 procent uit nieuwkomers. Van het totale budget vloeit 53 procent naar de acht RCB-instellingen. De 51 cultuurplaninstellingen krijgen binnen de budgetverdeling 42% van het totale budget. De 14 doorgroeiers en de 21 nieuwkomers – samen 37 procent van alle instellingen – krijgen 5 procent van het beschikbare budget.

Verdeling Cultuurplan 2021 - 2024

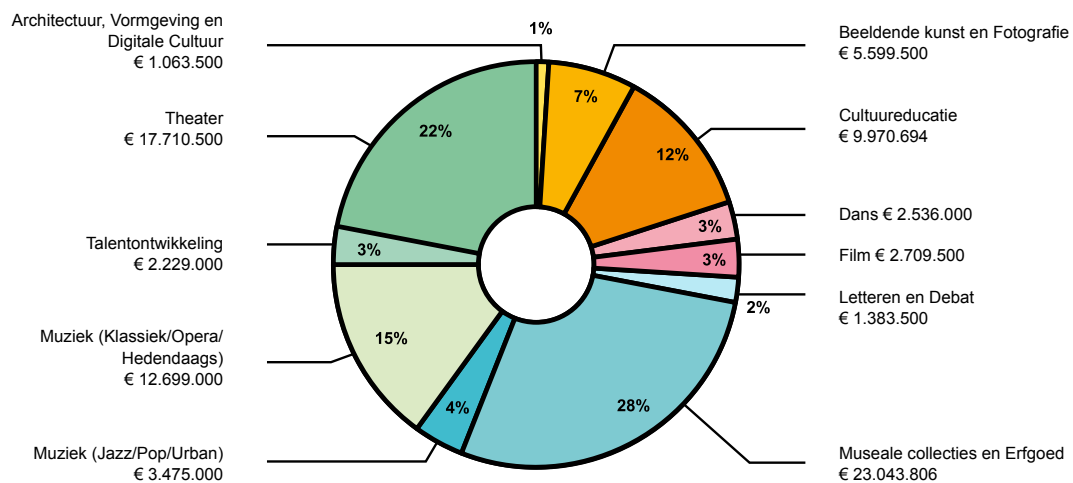
Binnenste ring: Aantal instellingen Cultuurplan 2021 - 2024
Buitenste ring: Budgetverdeling instellingen Cultuurplan 2021 - 2024

Verdeling positief adviezen 2021 - 2024

Verdeling budget disciplines (incl RCB*)

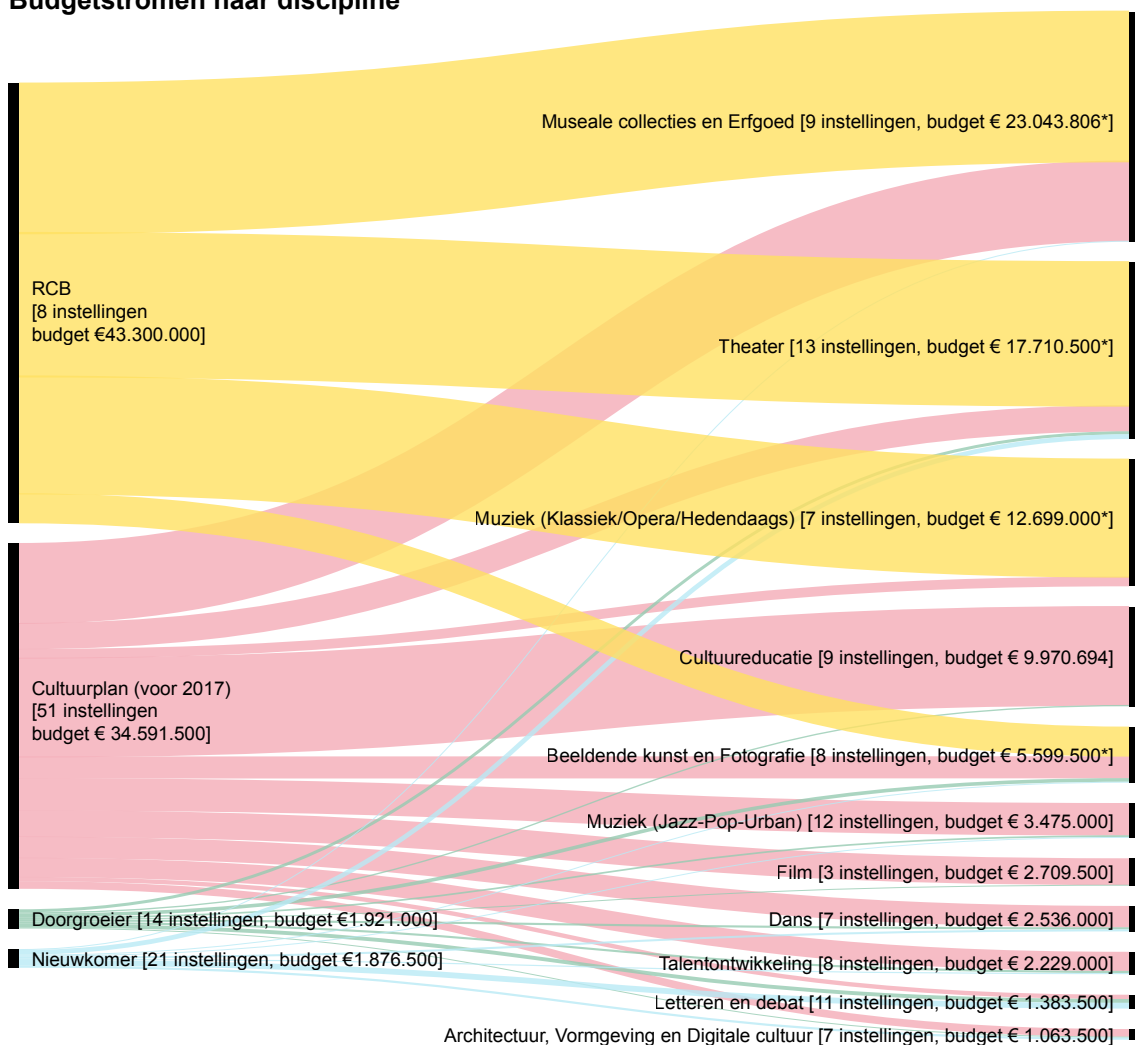

* De RCB instellingen zijn in deze tabel meegenomen met de waarde van het huidige subsidiebedrag 2020.

Verdeling budget over disciplines

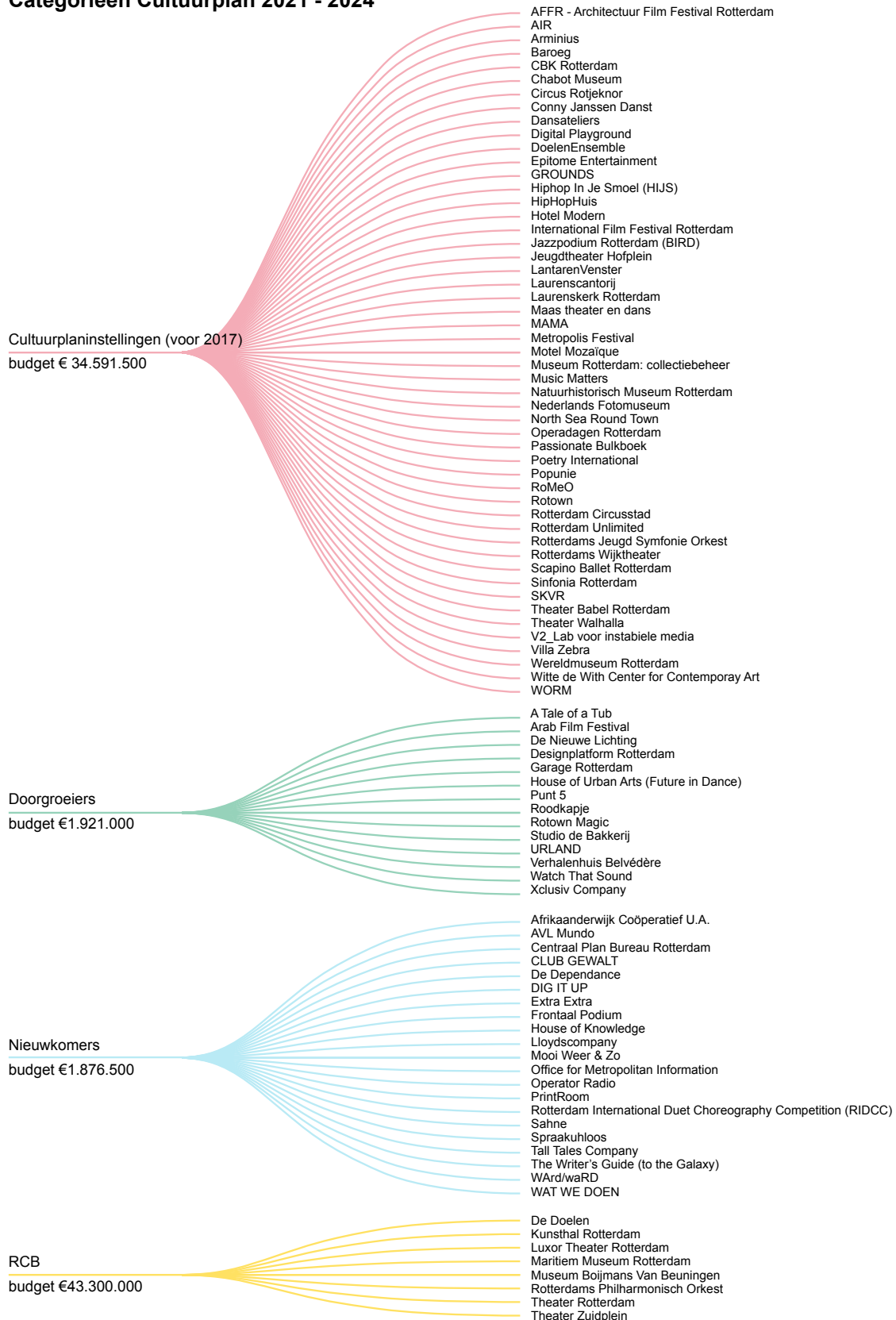
- Onderstaand overzicht maakt de budgetstromen per discipline zichtbaar: van de RCB-instellingen, de Cultuurplaninstellingen, de groep doorgroeiers en de groep nieuwkomers. De doorgroeiers en nieuwkomers, samen goed voor 37 procent van alle positief beoordeelde instellingen ontvangen gezamenlijk 5 procent van het totale budget. De disciplines Musea (28%), Theater (22%) en Muziek (Klassiek/Opera/Hedendaags 15%) ontvangen samen bijna de helft van het budget.

Budgetstromen naar discipline

* De RCB-instellingen zijn in deze tabel meegenomen met de waarde van het huidige subsidiebedrag 2020 Bron: gemeente Rotterdam

Categorieën Cultuurplan 2021 - 2024

1.5 Een nieuwe stadsmuseale functie

De Raad concludeert in zijn instellingsadvies over Museum Rotterdam dat het beter is het museum te sluiten. Daarmee eindigt de presentatiefunctie van de huidige organisatie van Museum Rotterdam. De Raad stelt als alternatief voor een nieuwe 'stadsmuseale functie' te ontwikkelen die past bij de stad en waarin zowel de collectie, de visie, samenwerkingsverbanden als het publieke aspect nieuwe impulsen krijgen. Daarbij zijn zowel de geschiedenis van de stad als de actuele stedelijkheid relevant. Deze verandering moet wat betreft de Raad in de komende cultuurplan periode worden doorgevoerd.

Voor de uitwerking van deze functie stelt de Raad voor een kwartiermaker aan te stellen. Die zal in eerste instantie een toekomstverkenning uitvoeren, waarin verschillende museale en erfgoedpartners uit de stad en daarbuiten worden betrokken. Het aantal spelers in het erfgoedveld is de laatste jaren toegenomen. Naast de musea, Stadsarchief Rotterdam en de Bibliotheek Rotterdam zijn er platformorganisaties als DIG IT UP, Gedeeld Verleden Gezamenlijke Toekomst (GVGT) en Verhalenhuis Belvédère die met digitaal, documentair en immaterieel erfgoed in een alternatief aanbod voorzien. Door hun verbindende rol maken ze verschillende culturen en gemeenschappen in de stad meer zichtbaar.

Deze verkenning kan een fundament leggen voor een nieuwe visie op de omgang met de gemeentelijke (stads)collectie en immaterieel erfgoed, en een plan van aanpak voor publieksactiviteiten als educatie, onderzoek en debat. De activiteiten hebben een experimenteel karakter en worden geëvalueerd om te bezien wat er nodig is voor een nieuwe organisatie. De ontwikkeling van de nieuwe visie en het plan van aanpak moeten uitdrukkelijk het resultaat zijn van samenwerking.

Om het draagvlak bij het publiek te borgen stelt de Raad voor een budget te reserveren om jaarlijks op verschillende locaties (experimentele) thematische publieksactiviteiten te organiseren in nauwe samenwerking met partners in de stad en daarbuiten. De Raad denkt aan actuele maatschappelijke thema's, zoals de rol van het koloniale verleden, klimaat en milieu. *Digital curation* is een belangrijk aandachtspunt in de nieuwe manier van werken.

De Raad adviseert de gemeente om de huidige organisatie van Museum Rotterdam te vragen alleen de gemeentelijke (stads)collectie in de komende cultuurplan periode te blijven beheren tot de nieuwe functie is ingevuld. In deze periode moet de overgang naar de nieuwe organisatievorm worden gemaakt, zowel voor het beheer als de presentatie van de stadscollectie.

1.6 Behoud jazzprogrammering

Jazz International Rotterdam (JIR) kondigt in zijn plan voor 2021-2024 aan een nieuwe weg te willen inslaan als project- en talentontwikkelingsorganisatie. De RRKC is niet overtuigd van dit plan en adviseert hier negatief over. De keus van JIR is goed verklaarbaar voor een festivalorganisatie met *roots* in de muziekeducatie en muziekprojecten, maar de RRKC ziet onvoldoende meerwaarde in dit plan, omdat de reguliere jazzprogrammering in de stad de laatste jaren sterk is opgekomen en er nu ook op andere plekken aandacht is voor projecten en talentontwikkeling.

Door het negatieve advies over JIR valt echter ook een deel van de jazzconcerten in de stad weg, en dat vindt de Raad ongewenst. De Raad is van mening dat het advies over JIR geen negatieve invloed mag hebben op het aantal jazzconcerten in de stad. Dit aantal moet op peil blijven, en die concerten moeten deel uitmaken van de reguliere jazzprogrammering door het jaar heen. Die moeten dus niet langer in één weekend plaats vinden, zoals bij het festival van

JIR het geval was. Een sterke reguliere jazzprogrammering in de stad is van belang, omdat juist nu de belangstelling voor dit genre groeit, vooral bij jongere publieksgroepen. De RRKC stelt daarom voor om € 110.000, het bedrag dat voorheen door JIR werd gebruikt, in het Cultuurplan beschikbaar te stellen om de reguliere jazzprogrammering in de stad te versterken.

Voorafgaand aan het indienen van de Cultuurplanaanvragen heeft hierover overleg plaatsgevonden tussen JIR, LantarenVenster en De Doelen. Dit blijkt uit de aanvragen van deze drie organisaties. LantarenVenster geeft in zijn aanvraag aan graag de jazzprogrammering van 135 concerten per jaar te willen handhaven. Als de concerten die JIR jaarlijks organiseerde wegval- len, kan LantarenVenster 120 concerten organiseren.

In de aanvraag van De Doelen staat dat de jazzprogrammering op vrijdagavond nu voor 50 procent in samenwerking met JIR wordt georganiseerd. Omdat JIR een nieuwe richting inslaat, wil De Doelen vanaf 2021 zelf deze jazzprogrammering voor haar rekening nemen. Beide organi- saties hebben daar wel extra middelen voor nodig.

Om het totale aanbod van jazzconcerten in de stad op peil te houden pleiten zowel de Doelen als LantarenVenster ervoor de middelen die JIR besteedde aan programmering van jazzconcer- ten in de stad te behouden en hiervoor een nieuwe beheerder aan te wijzen. LantarenVenster en De Doelen nemen allebei graag verantwoordelijkheid voor het beheer van deze middelen en de totstandkoming van de programmering. Dat hier draagvlak voor bestaat in het veld, blijkt uit het feit dat deze verschuiving van middelen als suggestie is beschreven in de aanvragen van LantarenVenster, de Doelen en Jazz International Rotterdam, maar een concrete aanvraag hier- voor ontbreekt.

De RRKC is positief over deze suggestie en stelt voor om € 110.000 beschikbaar te stellen voor het versterken van de reguliere jazzprogrammering bij LantarenVenster en De Doelen en om dit budget onder te brengen bij LantarenVenster.

1.7 Overzicht aanvragen

Overzicht aanvragen A-Z (86 positieve adviezen)

Instelling	Categorie	geadviseerd subsidiebedrag	gevraagd subsidiebedrag	subsidie- bedrag 2020 *
A Tale of a Tub	Doorgroeier	€ 67.500	€ 93.000	€ 67.500
AFFR - Architectuur Film Festival Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 50.000	€ 85.000	€ 27.000
Afrikaanderwijk Coöperatief U.A.	Nieuwe aanvrager	€ 125.000	€ 205.000	n.v.t.
AIR	Cultuurplan (voor 2017)	€ 455.000	€ 455.000	€ 439.000
Arab Film Festival	Doorgroeier	€ 64.000	€ 64.000	€ 47.500
Arminius	Cultuurplan (voor 2017)	€ 160.000	€ 219.000	€ 183.000
AVL Mundo	Nieuwe aanvrager	€ 100.000	€ 165.000	n.v.t.
Baroeg	Cultuurplan (voor 2017)	€ 368.500	€ 397.000	€ 356.500
CBK Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 1.547.500	€ 2.143.000	€ 1.474.500
Centraal Plan Bureau Rotterdam	Nieuwe aanvrager	€ 48.000	€ 48.000	n.v.t.
Chabot Museum	Cultuurplan (voor 2017)	€ 120.000	€ 120.000	€ 81.500
Circus Rotjeknor	Cultuurplan (voor 2017)	€ 134.500	€ 175.000	€ 134.500
CLUB GEWALT	Nieuwe aanvrager	€ 85.000	€ 85.000	n.v.t.
Conny Janssen Danst	Cultuurplan (voor 2017)	€ 558.000	€ 700.000	€ 529.000
Dansateliers	Cultuurplan (voor 2017)	€ 360.000	€ 360.000	€ 331.000
De Dependance	Nieuwe aanvrager	€ 73.000	€ 73.000	n.v.t.
De Nieuwe Lichting	Doorgroeier	€ 170.000	€ 216.790	€ 139.500
Designplatform Rotterdam	Doorgroeier	€ 90.500	€ 100.000	€ 90.500
DIG IT UP	Nieuwe aanvrager	€ 100.000	€ 175.000	n.v.t.
Digital Playground	Cultuurplan (voor 2017)	€ 258.000	€ 275.000	€ 258.000
DoelenEnsemble	Cultuurplan (voor 2017)	€ 150.000	€ 150.000	€ 80.500
Epitome Entertainment	Cultuurplan (voor 2017)	€ 150.000	€ 200.000	€ 79.000
Extra Extra	Nieuwe aanvrager	€ 90.000	€ 90.000	n.v.t.
Frontaal Podium	Nieuwe aanvrager	€ 40.000	€ 40.000	n.v.t.
Garage Rotterdam	Doorgroeier	€ 40.500	€ 69.500	€ 40.500
GROUNDS	Cultuurplan (voor 2017)	€ 288.000	€ 318.000	€ 288.000
Hiphop In Je Smoel (HIJS)	Cultuurplan (voor 2017)	€ 186.000	€ 282.000	€ 54.000
HipHopHuis	Cultuurplan (voor 2017)	€ 800.000	€ 920.000	€ 512.500
Hotel Modern	Cultuurplan (voor 2017)	€ 211.500	€ 225.000	€ 211.500
House of Knowledge	Nieuwe aanvrager	€ 117.000	€ 117.000	n.v.t.
House of Urban Arts (Future in Dance)	Doorgroeier	€ 210.000	€ 210.000	€ 54.000
International Film Festival Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 1.080.000	€ 1.517.000	€ 1.080.000
Jazzpodium Rotterdam (BIRD)	Cultuurplan (voor 2017)	€ 250.000	€ 340.000	€ 202.500
Jeugdtheater Hofplein	Cultuurplan (voor 2017)	€ 1.362.500	€ 1.513.000	€ 1.362.500
LantarenVenster	Cultuurplan (voor 2017)	€ 1.565.500	€ 1.819.900	€ 1.565.500
Laurenscontorij	Cultuurplan (voor 2017)	€ 170.000	€ 670.000	€ 71.000
Laurenskerk Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 110.000	€ 130.000	€ 110.000
Lloydscompany	Nieuwe aanvrager	€ 120.000	€ 120.000	n.v.t.
Maas theater en dans	Cultuurplan (voor 2017)	€ 1.781.000	€ 1.800.000	€ 1.781.000
MAMA	Cultuurplan (voor 2017)	€ 180.000	€ 180.000	€ 157.500
Metropolis Festival	Cultuurplan (voor 2017)	€ 127.500	€ 195.500	€ 127.500
Mooi Weer & Zo	Nieuwe aanvrager	€ 50.000	€ 250.000	n.v.t.

Instelling	Categorie	geadviseerd subsidiebedrag	gevraagd subsidiebedrag	subsidie- bedrag 2020 *
Motel Mozaique	Cultuurplan (voor 2017)	€ 377.000	€ 395.000	€ 377.000
Museum Rotterdam (collectiebeheer)	Cultuurplan (voor 2017)	€ 1.168.806	€ 4.345.000	€ 3.545.000
Music Matters	Cultuurplan (voor 2017)	€ 277.000	€ 298.000	€ 277.000
Natuurhistorisch Museum Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 792.500	€ 855.000	€ 792.500
Nederlands Fotomuseum	Cultuurplan (voor 2017)	€ 813.000	€ 1.800.000	€ 813.000
North Sea Round Town	Cultuurplan (voor 2017)	€ 101.000	€ 395.000	€ 101.000
Office for Metropolitan Information	Nieuwe aanvrager	€ 75.000	€ 185.000	n.v.t.
Operadagen Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 300.000	€ 350.000	€ 278.500
Operator Radio	Nieuwe aanvrager	€ 98.000	€ 98.000	n.v.t.
Passionate Bulkboek	Cultuurplan (voor 2017)	€ 211.500	€ 350.000	€ 211.500
Poetry International	Cultuurplan (voor 2017)	€ 269.500	€ 300.000	€ 269.500
Popunie	Cultuurplan (voor 2017)	€ 318.500	€ 518.500	€ 318.500
PrintRoom	Nieuwe aanvrager	€ 53.000	€ 53.000	n.v.t.
Punt 5	Doorgroeier	€ 51.500	€ 51.500	€ 42.500
RoMeO	Cultuurplan (voor 2017)	€ 60.000	€ 60.000	€ 42.500
Roodkapje	Doorgroeier	€ 249.000	€ 249.000	€ 107.500
Rotown	Cultuurplan (voor 2017)	€ 289.000	€ 360.000	€ 289.000
Rotown Magic	Doorgroeier	€ 83.000	€ 95.000	€ 76.000
Rotterdam Circusstad	Cultuurplan (voor 2017)	€ 175.000	€ 225.000	€ 112.000
Rotterdam International Duet Choreography Competition (RIDCC)	Nieuwe aanvrager	€ 25.000	€ 25.000	n.v.t.
Rotterdam Unlimited	Cultuurplan (voor 2017)	€ 439.500	€ 500.000	€ 439.500
Rotterdams Jeugd Symfonie Orkest	Cultuurplan (voor 2017)	€ 32.500	€ 57.600	€ 32.500
Rotterdams Wijktheater	Cultuurplan (voor 2017)	€ 462.500	€ 512.000	€ 462.500
Sahne	Nieuwe aanvrager	€ 40.000	€ 110.000	n.v.t.
Scapino Ballet Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 1.204.500	€ 1.254.500	€ 1.204.500
Sinfonia Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 227.500	€ 455.000	€ 227.500
SKVR	Cultuurplan (voor 2017)	€ 7.000.000	€ 7.905.000	€ 7.905.000
Spraakuhloos	Nieuwe aanvrager	€ 150.000	€ 150.000	n.v.t.
Studio de Bakkerij	Doorgroeier	€ 150.000	€ 260.000	€ 127.000
Tall Tales Company	Nieuwe aanvrager	€ 85.000	€ 85.000	n.v.t.
The Writer's Guide (to the Galaxy)	Nieuwe aanvrager	€ 95.000	€ 95.000	n.v.t.
Theater Babel Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 493.194	€ 667.388	€ 319.000
Theater Walhalla	Cultuurplan (voor 2017)	€ 415.000	€ 545.000	€ 317.500
URLAND	Doorgroeier	€ 150.000	€ 150.000	€ 79.000
V2_Lab voor instabiele media	Cultuurplan (voor 2017)	€ 250.000	€ 250.000	€ 179.500
Verhalenhuis Belvédère	Doorgroeier	€ 300.000	€ 300.000	€ 127.000
Villa Zebra	Cultuurplan (voor 2017)	€ 375.500	€ 385.745	€ 375.500
WArd/waRD	Nieuwe aanvrager	€ 57.500	€ 100.000	n.v.t.
WAT WE DOEN	Nieuwe aanvrager	€ 250.000	€ 400.000	n.v.t.
Watch That Sound	Doorgroeier	€ 84.000	€ 100.000	€ 53.000
Wereldmuseum Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 5.021.000	€ 5.290.000	€ 5.021.000
Witte de With Center for Contemporary Art	Cultuurplan (voor 2017)	€ 446.000	€ 668.000	€ 446.000
WORM	Cultuurplan (voor 2017)	€ 648.000	€ 782.478	€ 648.000
Xclusiv Company	Doorgroeier	€ 211.000	€ 211.000	€ 58.500
		€ 38.389.000	€ 49.552.401	€ 37.612.000

* Prijspeil 2020, Bron: Gemeente Rotterdam

1. Kader, feiten en proces

Onder de zaaglijn	
Nieuwe stadsmuseale functie	€ 700.000
Jazzprogrammering	€ 110.000
Bedrag onder de zaaglijn	€ 810.000

RCB (8 positieve adviezen)

Instelling	Categorie	subsidiebedrag 2020 *	gevraagd subsidiebedrag	Meer aangevraagd dan subsidie 2020
De Doelen	RCB	€ 4.616.500	€ 5.202.000	€ 585.500
Kunsthal Rotterdam	RCB	€ 2.963.000	€ 3.200.000	€ 237.000
Luxor Theater Rotterdam	RCB	€ 2.642.000	€ 2.917.500	€ 275.500
Maritiem Museum Rotterdam	RCB	€ 5.222.500	€ 5.897.000	€ 674.500
Museum Boijmans Van Beuningen	RCB	€ 9.746.000	€ 10.732.000	€ 986.000
Rotterdams Philharmonisch Orkest	RCB	€ 7.125.000	€ 7.125.000	€ 0
Theater Rotterdam	RCB	€ 9.232.500	€ 9.217.000	-€ 15.500
Theater Zuidplein	RCB	€ 2.483.500	€ 3.812.000	€ 1.328.500
Totaal		€ 44.031.000	€ 48.102.500	€ 4.071.500
Beschikbaar budget	€ 43.300.000	€ 731.000	€ 4.802.500	€ 3.340.500

Overzicht budgetverdeling (94 positieve adviezen)

Categorie	Percentage	geadviseerd subsidiebedrag	gevraagd subsidiebedrag	subsidiebedrag 2020 *
Cultuurplan (voor 2017) [51 instellingen]	42,3%	€ 34.591.500	€ 44.510.078	€ 36.502.000
Doorgroeier [14 instellingen]	2,4%	€ 1.921.000	€ 2.169.790	€ 1.110.000
Nieuwe aanvrager [21 instellingen]	2,3%	€ 1.876.500	€ 2.669.000	€ 0
RCB [8 instellingen]	53,0%	€ 43.300.000	€ 48.102.500	€ 44.031.000
Totaal	100%	€ 81.689.000	€ 97.451.368	€ 81.643.000

* Prijspeil 2020, Bron: Gemeente Rotterdam

Overzicht aanvragen A-Z (28 negatieve adviezen)

Instelling	Categorie	geadviseerd subsidiebe- drag	gevraagd subsidiebe- drag	subsidiebe- drag 2020 *
Cameretten	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 55.000	n.v.t.
Charlois Speciaal	Cultuurplan (sinds 2017)	€ 0	€ 80.000	€ 26.500
Culture Unlimited	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 90.000	n.v.t.
Galerie Atelier Herenplaats	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 49.936	n.v.t.
Gedeeld Verleden Gezamenlijke Toekomst	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 294.400	n.v.t.
House of Heroes	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 272.820	n.v.t.
Independent School for the City	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 200.000	n.v.t.
Internationale Architectuur Biennale Rotterdam (IABR)	Cultuurplan (voor 2017)	€ 0	€ 625.000	€ 431.500
Jazz International Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 0	€ 205.000	€ 216.000
Matrix Rotterdam	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 69.000	n.v.t.
Motel Spatie	Nieuwe aanvrager	n.v.t.	n.v.t.*	n.v.t.
Onderwater Producties	Nieuwe aanvrager	n.v.t.	n.v.t.*	n.v.t.
Podiumbeesten	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 44.097	n.v.t.
Prinses Christina Concours	Cultuurplan (voor 2017)	€ 0	€ 20.000	€ 16.000
Roffa Mon Amour	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 65.000	n.v.t.
Rotterdam Philharmonic Gergiev Festival	Cultuurplan (voor 2017)	€ 0	€ 350.000	€ 287.000
Rotterdamse Dakendagen	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 175.000	n.v.t.
Silverline (Flow)	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 454.381	n.v.t.
TheaterNetwerk Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 0	€ 100.000	€ 80.500
Theaterwerkplaats voor Ouwe Rotten	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 30.000	n.v.t.
TimeWindow	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 300.000	n.v.t.
Toneelgroep Jan Vos	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 150.000	n.v.t.
Urban Bond Nederland	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 1.271.350	n.v.t.
Urban Culture Lab	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 166.000	n.v.t.
VIVID	Cultuurplan (voor 2017)	€ 0	€ 60.000	€ 43.000
White Wall Foundation	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 60.000	n.v.t.
Women Connected	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 426.941	n.v.t.
Woordnacht	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 100.000	n.v.t.
			€ 5.713.925	€ 1.100.500

* Deze aanvraag is tijdens de procedure teruggetrokken.

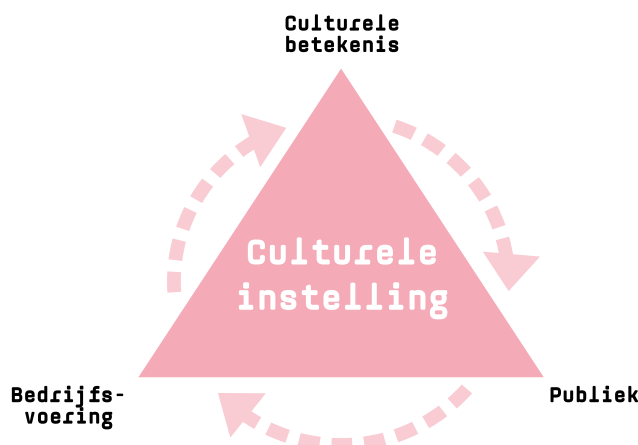
2

Algemene bevindingen

2.1 Beoordelingskader

Het beoordelingskader bestaat uit de driehoek culturele betekenis, publiek en bedrijfsvoering. Hierna volgt de analyse over deze drie punten van de driehoek.

2.1.1 Culturele betekenis

Algemeen beeld

Uit de 122 cultuurplanaanvragen die eind januari 2020 zijn ingediend, concludeert de RRKC dat de culturele sector in Rotterdam vitaal en dynamisch is, vol energie en nieuwe plannen. Van die aanvragen zijn er 42 nieuw. Het merendeel van de instellingen die in 2017 werden opgenomen in het Cultuurplan heeft zich bewezen: de RRKC adviseert deze 'doorgroeiers' meer ruimte te geven in het Cultuurplan 2021/2024.

Hierna licht de RRKC toe wat wordt verstaan onder 'culturele betekenis' van de ingediende plannen. Culturele betekenis omvat:

- culturele betekenis; (vakmanschap, oorspronkelijkheid, authenticiteit, zeggingskracht, trackrecord)
- positie in het Rotterdamse en (inter)nationale culturele veld, de spreiding over de gebieden
- het cultureel aanbod, bestaande uit publieksactiviteiten, cultuureducatie en talentontwikkeling.

Uit de aanvragen – ingediend vóór de Coronacrisis – komt het beeld naar voren dat het over het algemeen goed gaat met het Rotterdamse cultuuraanbod en met de instellingen. De 94 aanvragen waarover de RRKC een positief advies uitbrengt, zorgen samen voor een breed en divers aanbod, met ruimte voor experiment. De sector beschikt over energie en dynamiek, wenst echte verbindingen te leggen en wil zich nadrukkelijk verhouden tot de stad. Veel gevestigde instellingen proberen hun verantwoordelijkheid op te pakken, doorgroeiers groeien ook echt door en zetten belangrijke stappen in inhoud en ondernemerschap. De nieuwkomers zorgen voor de nodige verfrissing en sluiten aan op de belevingswereld van jonge makers en publiek.

In de ontwikkeling van het aanbod valt op dat veel nieuwe organisaties zowel artistiek-inhoudelijk als maatschappelijk gedreven zijn. Veel instellingen hebben een hybride opzet, werken laagdrempelig en zijn voorbeelden van goede inzet op inclusiviteit en publieksbereik. Een relatief grote groep instellingen verzorgt aanbod voor talentontwikkeling; vergeleken met andere steden

is dit bijzonder. De inzet op cultuureducatie blijft hierbij achter. De nomadische samenwerking in de popmuziek, waarbij de stad als podium wordt gebruikt, is echt Rotterdams en biedt mogelijk ook een geschikt ontwikkelmodel voor andere disciplines. Op het gebied van digitaal aanbod valt er nog veel te doen.

Opvallend is verder dat de doorgroeiërs en nieuwkomers die een positief advies krijgen, een substantieel deel gaan uitmaken van het Rotterdamse cultuuraanbod in 2021-2024, namelijk één derde van het totaal aantal instellingen. Dit maakt duidelijk dat de RRKC ruimte creëert voor vernieuwing in het aanbod, nog niet zo snel en omvangrijk als de RRKC zou willen wellicht, want de doorgroeiërs en de nieuwkomers zijn voornamelijk kleinere organisaties met een relatief klein publieksbereik. Toch is de RRKC ervan overtuigd dat, hoe klein ook, deze instellingen effectief kunnen zijn, doordat ze het culturele bestel 'opschudden'. Nieuwkomers en doorgroeiërs hebben vanuit hun positie een natuurlijke rol om de gevestigde orde wakker te maken, zoals bijvoorbeeld het nieuwe debatpodium De Dépendance, dat met Arminius concurreert. In aanvragen van nieuwkomers proeft de RRKC soms teleurstelling en onbegrip ten opzichte van gevestigde instellingen, wat goede samenwerking met deze instellingen in de weg kan staan. De RRKC vindt het belangrijk dat nieuwkomers en doorgroeiërs niet opgeslokt worden door de gevestigde instellingen, maar authentiek en dicht bij zichzelf blijven; tegelijk is er een uitdaging, vooral voor de RCB-instellingen, om letterlijk ruimte te maken voor nieuwe initiatieven en hen serieus tegemoet te treden. Gevestigde instellingen zullen op een geloofwaardige manier moeten tonen dat ze nieuwkomers gelijkwaardig behandelen, terwijl de nieuwkomers en de doorgroeiërs die gelijkwaardigheid moeten wáarmaken. Hiervoor is een basale vertrouwensrelatie onontbeerlijk, die nu nog vaak ontbreekt.

Culturele betekenis in disciplines en genres

Het valt de Raad op dat Letteren & debat verjongt en verlevendigt met een groot aantal nieuwe aanvragen van onder andere *spoken word*-organisaties (zoals Spraakhuloos) en organisaties gericht op talentontwikkeling (The Writer's Guide (to the Galaxy)). Ook storytelling via bijvoorbeeld immaterieel erfgoed krijgt meer voet aan de grond (Verhalenhuis Belvédère). De RRKC is verheugd over de ontwikkelingen in deze discipline.

Ook circustheater is een genre dat steeds meer voet aan de grond krijgt in Rotterdam. Circus is toegankelijk, zonder de taal van woorden. Belangrijk is ook dat circus – overigens net als *urban sports* – lenig maakt en weerbaar. Deelnemers leren door vallen en opstaan en steeds weer proberen. Met steeds beter presenterende instellingen als Circus Rotjeknor, Tall Tales Company met hun Circus Studio Rotterdam en Rotterdam Circusstad, in combinatie met de circusopleiding van Codarts, ontstaat een mooie keten waarmee Rotterdam zich goed kan profileren. Het zou goed zijn als Rotterdam voor de opkomende professionele talenten in het circustheater een goede studiofaciliteit zou behouden. De Circus Studio in gebouw Odeon is hiervoor zeer geschikt.

Een grote klapper wordt gemaakt in *urban culture*. Rotterdam zag de ontwikkelingen in de stedelijke cultuur – in beleidstermen *urban culture* – al een hele tijd in de stad zelf, maar nog nauwelijks in het Cultuurplan. Die trend is gekeerd: *urban culture* weet de weg naar de gemeente te vinden. Het talent van *urban way of working* bundelen en aan de slag gaan, vraagt volgens de Raad om een specifieke benadering en beoordeling: meer op basis van vertrouwen in de maker en zijn of haar trackrecord, dan op basis van tot in detail uitgeschreven plannen voor de verre toekomst. Een horizon van vier jaar is voor iedereen ver, maar vooral voor jonge mensen.

Bij de klassieke muziek ziet de Raad geen nieuwe aanvragers. Dit maakt de discipline weliswaar stabiel, maar kent het ook weinig ontwikkeling. De bestaande instellingen, De Doelen, Rotterdam Philharmonisch Orkest, Sinfonia Rotterdam en Rotterdams Jeugd Symfonie Orkest dragen bij aan educatie en talentontwikkeling. De sector muziek klassiek/opera/hedendaags is veelzijdig en kent een goede balans tussen vertolkers van de traditionele canon en nieuwe muziek. Er zijn kwalitatief goede tot zeer goede gezelschappen en de infrastructuur van podia is uitstekend.

Bij film is er slechts één nieuwe aanvrager. Over deze discipline bestaan zorgen, omdat er nauwelijks beweging lijkt te zijn en de Raad geen verbinding ziet met wat er in Rotterdam verder op cultureel vlak gebeurt. De Raad volgt met belangstelling het initiatief om tot een Rotterdams filmfonds te komen.

De RRKC ziet veel aandacht voor talentontwikkeling, vooral in de popmuziek. Operator Radio, De Nieuwe Lichting, Grounds, North Sea Round Town en Popunie zijn grote spelers. De aanvragen van de Pop-up-organisaties – Rotown, Baroeg, Bird, Motel Mozaïque, WORM, LantarenVenster, De Nieuwe Lichting – bevestigen het beeld van een succesvolle manier van samenwerken en een hoge culturele betekenis. De Raad is van mening dat het model toekomstbestendig is. De RRKC raadt de jazzpodia aan te onderzoeken of een Jazz-Up-model (naar analogie van het Pop-Up-model) voor hen interessant is. Deze Cultuurplanronde heeft geen serieuze plannen opgeleverd om hiphopmuziek en elektronische muziek te presenteren en te produceren. De serieuze urban muziekaanvragen waren vooral gericht op talentontwikkeling.

In het domein beeldende kunst & fotografie varieert de artistieke kwaliteit. De grote instellingen dragen consistent bij aan een beeldende-kunstklimaat van hoge kwaliteit in Rotterdam. Kleine instellingen met al wat jaren ervaring vielen op met hun kwalitatief goede en onderscheidende programma's. Bij nieuwe aanvragers twijfelt de Raad niet aan de intenties van de voorgestelde programma's, maar ontbreekt het aan een overkoepelende visie of een duidelijke strategie en is een aanvraag voor een vierjarige subsidie prematuur.

Theaterpodia en -gezelschappen brengen een breed aanbod van hoge kwaliteit; zij tonen grote maatschappelijke betrokkenheid en voortdurende vernieuwing, verbreding en verdieping. Hotel Modern en Wunderbaum bieden reflectie op de samenleving en geven Rotterdam een eigen gezicht. Maas theater en dans en Theater Rotterdam bieden nieuwe makers de kans om voorstellingen te maken. Samen met Theater Zuidplein, Theater Walhalla en Studio de Bakkerij realiseren zij in Rotterdam een groot netwerk voor talentbegeleiding. Bijna alle theatergezelschappen en podia doen actief aan cultuureducatie. Zeer uitgesproken daarin zijn Maas met het programma Cultuureducatie met Kwaliteit en schoolvoorstellingen en Theater Rotterdam met de cultuurcoach.

Het danslandschap overziend, signaleert de RRKC veranderingen bij Scapino Ballet Rotterdam en Connie Janssen Danst. De twee grote gezelschappen zetten stappen om zich in wijken te laten zien en zo dans onder meer bevolkingsgroepen te brengen. Urban dance wint definitief een plek en Dansateliers heeft zijn draai heeft gevonden als uitstekende ontwikkelinstelling.

Bij musea en erfgoed kraakt en schuurt het. Het Wereldmuseum heeft zich erg goed herpakt na het negatief advies van vier jaar geleden, maar nu bevindt Museum Rotterdam zich in een identiteitscrisis. De Raad adviseert in de komende Cultuurplanperiode nieuwe invulling te geven aan de 'stadsmuseale functie'. (zie paragraaf 1.5).

Het Nederlands Fotomuseum wil grote stappen zetten, maar overtuigt niet. Museum Boijmans Van Beuningen is 'in transitie' en de samenwerking met andere musea laat te wensen over.

Uit de aanvragen blijkt dat instellingen met talentontwikkeling als kerntaak een serieuze plek verdienen in het Cultuurplan. Zij zijn immers van groot belang voor de ontwikkelingen in het culturele veld, zowel in de stad als landelijk. Opvallend is dat er geen nieuwe instellingen met cultuureducatie als primaire taak bijkomen in de nieuwe Cultuurplanperiode. De aandacht voor cross-overs, urban en hedendaags aanbod heeft hier zijn weerslag nog niet gevonden.

De rol van de ‘doorgroeiers’ en de ‘nieuwkomers’

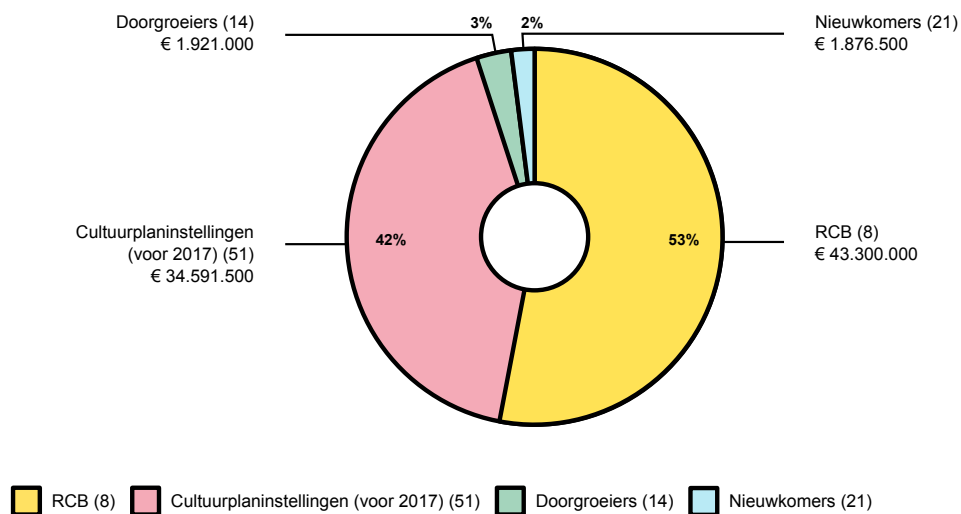
43 organisaties deden in 2016 voor het eerst een aanvraag voor het Cultuurplan 2017-2020. De Raad heeft destijds over 22 van deze nieuwe instellingen positief geadviseerd, omdat zij een hoge artistieke kwaliteit leveren of omdat hun activiteiten aanvullend zijn op het bestaande aanbod. Met de opname van deze instellingen in het Cultuurplan 2017-2020 adviseerde de Raad voor meer spreiding in de stad, een toename van het aandeel kleinere instellingen en een beter bereik van specifieke culturele doelgroepen in stad en wijk. Het College heeft in 2016 achttien van die 22 positieve adviezen overgenomen. Met de zekerheid van de vierjaarlijkse subsidie hebben de meeste van deze achttien nieuwe organisaties zich in de afgelopen periode verder ontwikkeld. In dit advies refereren we daarom aan deze groep instellingen als ‘doorgroeiers’. De RRKC is verheugd dat de meerderheid van de doorgroeiers in de afgelopen periode bewezen heeft van toegevoegde waarde te zijn voor de stad en in staat is gebleken om zich bedrijfsmatig en organisatorisch verder te ontwikkelen. Van de vijftien ontvangen aanvragen van doorgroeiers adviseert de RRKC er nu veertien te honoreren.

Voorbeelden van geslaagde doorgroeiers zijn Verhalenhuis Belvédère, House of Urban Arts en Studio de Bakkerij. Verhalenhuis Belvédère neemt een belangrijke positie in de wijk in en vervult tegelijk een voorbeeldfunctie op stedelijk, nationaal en internationaal niveau. De organisatie bedient onder meer gemeenschappen met een migratieachtergrond, die door anderen als onbereikbaar worden beschouwd en weet deze gemeenschappen bovendien onderling te mengen. In de activiteiten en het publieksbereik van House of Urban Arts versmelt het artistieke met het maatschappelijke belang. Met een zelfontwikkelde aanpak is de organisatie in staat diverse doelgroepen in Rotterdam-Zuid te bereiken en te verbinden. Met haar wijkgerichte, vraaggestuurde aanpak heeft Studio de Bakkerij laten zien in staat te zijn om met-en-voor inwoners van de wijk een cultureel aanbod te ontwikkelen.

Dit type organisatie is zowel artistiek-inhoudelijk als maatschappelijk gedreven in visie en aanpak. De RRKC is ervan overtuigd dat deze organisaties een voorbeeldfunctie vervullen voor het culturele veld in Rotterdam, als het gaat om inclusiviteit, innovatie, interconnectiviteit en breder publieksbereik.

De RRKC constateert ook dat de doorgroeiers – evenals de nieuwkomers in de komende Cultuurplanperiode – beter invulling lijken te geven aan gemeentelijke beleidsdoelen dan de meeste instellingen binnen de RCB, die de gemeente deze voorbeeldfunctie expliciet heeft gegeven. Tegelijk is de impact op die beleidsdoelen van de nieuwkomers en doorgroeiers relatief beperkt, omdat ze nu eenmaal klein zijn en ook niet veel publiek bereiken. De Raad meent dat het opnemen van nieuwkomers in het vorige Cultuurplan weliswaar een verrijking is gebleken, maar dat dit nog in onvoldoende mate heeft geleid tot dynamiek en vernieuwing wat inclusiviteit betreft en publieksbereik binnen de sector als geheel. De Raad doet daarom een beroep op de gemeente én op de sector (en de RCB-instellingen in het bijzonder) om te bedenken hoe de innovatieve aanpak en *best practices* van de nieuwere organisaties beter verbonden kunnen worden met organisaties die nog minder goed in staat zijn om een bredere doelgroep te bereiken.

Budgetverdeling instellingen Cultuurplan 2021 - 2024

2.1.2 Publiek

Conclusie

Een aantrekkelijk cultuuraanbod voor alle Rotterdammers vraagt om aansluiting van het aanbod op de demografische samenstelling van de stad. Het publieksbereik van de Cultuurplaninstellingen weerspiegelt nog onvoldoende de veelkleurigheid van de stad. De 'light users' worden door alle cultuurplaninstellingen nog onvoldoende bereikt. Op basis van de ambities en de plannen van de instellingen verwacht de Raad de komende cultuurplanperiode een lichte verschuiving in het publieksbereik.

De nieuwkomers en doorgroeiers leveren een belangrijke bijdrage aan de noodzakelijke verbreding van het cultureel aanbod. Het publieksbereik van de doorgroeiers en nieuwkomers resulteert in een beter bereik onder de 'light users'. De doorgroeiers en nieuwkomers onder de instellingen maken samen aanspraak op 5 procent van het totale cultuurplanbudget. Met een relatief klein deel van het totale budget realiseren de doorgroeiers en nieuwkomers een belangrijke bijdrage aan verbreding van aanbod en publiek. Om een diverser publiek te bereiken adviseert de RRKC de lijn naar publieksvernieuwing die in de periode 2017-2020 is ingezet, door te trekken, door de aanvragen van de nieuwkomers en doorgroeiers te honoreren.

De Raad constateert dat de aandacht voor wijkgericht aanbod is toegenomen maar de spreiding beperkt is. De Raad is benieuwd naar de resultaten die de wijkgerichte projecten in Alexanderpolder en IJsselmonde gaan opleveren, in het bijzonder voor het bereiken van ander publiek.

Adviesaanvraag en werkwijze

Het college van B en W wil graag een toegankelijk cultuuraanbod dat zo veel mogelijk Rotterdammers bereikt. De gemeente heeft de RRKC gevraagd een oordeel te geven over publieksbereik, publiekssegmentatie en spreiding over de stad. In de handleiding voor het indienen van een Cultuurplanaanvraag 2021-2024 is instellingen gevraagd hun ambities en strategie te beschrijven, gebaseerd op het publieksbereik in de afgelopen jaren en de analyse van Whize/Mosaic gegevens (zover zij hieraan deelnemen).

De gemeente heeft ervoor gekozen geen format voor het aanleveren van publieksgegevens op te nemen. Een publieksanalyse over het totale culturele bereik is echter alleen te maken als alle gegevens uniform worden aangeleverd. De RRKC heeft daarom zelf de cultuurplaninstellingen verzocht hun publieksgegevens in een RRKC-format aan te leveren. Van de 86¹ huidige cultuurplaninstellingen ontving de RRKC van zeventig de publieksgegevens in het gevraagde format. Tijdens de vorige adviesperiode, voor het Cultuurplan 2017-2020, waren slechts van veertig instellingen van de 75 cultuurplaninstellingen de Whize/Mosaic-gegevens beschikbaar. De RRKC heeft de aangeleverde gegevens niet kunnen controleren op correctheid.² Nieuwe aanvragers beschikken nog niet over Whize/Mosaic-gegevens. Voor het verwachte publieksbereik van de nieuwkomers is in samenwerking met Rotterdam Festivals een aparte analyse gemaakt.

De RRKC heeft alle Cultuurplanaanvragen beoordeeld op de mate waarin de instelling verschillende publieksgroepen qua omvang en samenstelling bereikt. Ook beoordeelde de RRKC

¹ Van de 86 huidige cultuurplaninstellingen hebben 80 instellingen opnieuw aangevraagd.

² De RRKC heeft geen publieksgegevens per instelling verkregen van Rotterdam Festivals. Instellingen hebben hun publieksgegevens zelf aangeleverd in het RRKC-format. De RRKC heeft de gegevens van de individuele instellingen door de tijdsdruk niet kunnen verifiëren met Rotterdam Festivals. De gegevens van Rotterdam Festivals betroffen alleen de gemiddelden per discipline en gemiddelden van alle cultuurplaninstellingen.

de ambitie en het realiteitsgehalte van de plannen om publiek te vernieuwen, verbreden en te verdiepen. Bij de beoordeling heeft de RRKC gebruikgemaakt van de gegevens die instellingen hebben aangeleverd en de Whize-gegevens van Rotterdam Festivals.

Een aantrekkelijk cultuuraanbod voor alle Rotterdammers vraagt aansluiting van het aanbod bij de demografische samenstelling van de stad. Bij de beoordeling van de plannen heeft de Raad gekeken in hoeverre de aanvragen met een positief advies een gevarieerd, divers en aantrekkelijk aanbod realiseren voor alle publieksgroepen in de stad. Er moet zowel aanbod zijn voor grote publieksgroepen als voor een klein niche-publiek. Extra aandacht gaat uit naar een aantrekkelijk aanbod voor de 'light users', met als doel het bereik van deze groep de komende Cultuurplanperiode te vergroten.

Informatiekader: publieksonderzoek Whize/Mosaic

De publicatie van Rotterdam Festivals (2019) *Rotterdam, Cultuur en Publiek bij elkaar gebracht* maakt inzichtelijk welke publieksgroepen bovengemiddeld, gemiddeld of ondergemiddeld bereikt worden door ruim 75 culturele instellingen. Rotterdam Festivals maakt gebruik van het doelgroepen-segmentatiemodel Whize (voorheen Mosaic). Het publiek wordt ingedeeld in drie hoofdgroepen, te weten 'heavy, medium en light users'. Voor de eerste groep is cultuurdeelname vanzelfsprekend, voor de tweede optioneel en voor de derde groep ongebruikelijk.

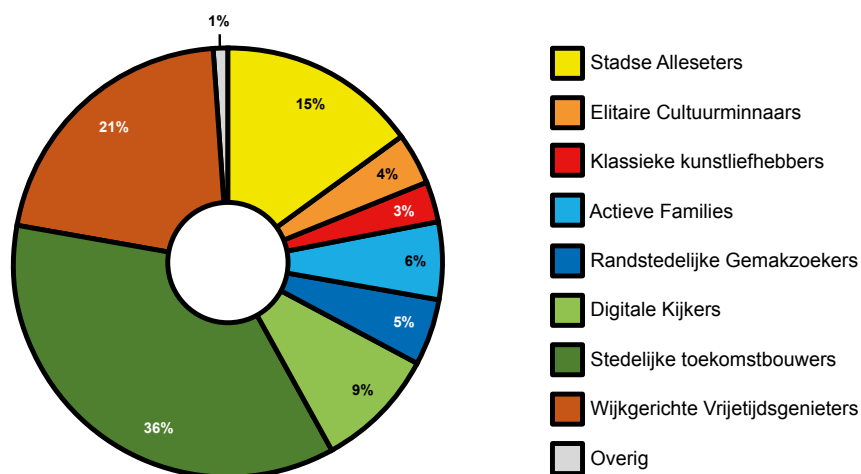
Uit het onderzoek blijkt dat het grootste deel van de Rotterdamse bevolking onder de categorie 'light users' valt. Het publiek dat goed bekend is met kunst en cultuur, de 'heavy users', wordt al goed bediend door de culturele instellingen. Rotterdam Festivals onderscheidt in de categorie 'light users' verschillende publiekssegmenten en noemt deze 'digitale kijkers', 'stedelijke toekomstbouwers' en 'wijkgerichte vrijetijdsgenieters'.

Zie voor meer informatie de publicatie van Rotterdam Festivals *Rotterdam Festivals Rotterdam, Cultuur en Publiek bij elkaar gebracht* (2019).

hoofdgroepen	subgroepen	leeftijd	18 - 24	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 - 64	65+
Cultuur als vanzelfsprekend (heavy users)	15%* Stadse Alleseters hoog opgeleide starter, centrum, avontuurlijk							
	4% Elitaire Cultuurminnaars hoog opgeleid, brede culturele interesses							
	3% Klassieke Kunstliefhebbers hoog opgeleid, traditionele culturele interesse							
Cultuur als optie (medium users)	6% Actieve Families jong gezin, middelbaar tot hoog opgeleid, brede interesse							
	5% Randstedelijke Gemakzoekers gezin met (oudere) kinderen, middelbaar tot hoogopgeleid, buitenwijken							
Cultuur als ongebruikelijk (light users)	9% Digitale Kijkers middelbaar tot hoog opgeleid, veel op internet, stappen en populaire cultuur							
	36% Stedelijke Toekomstbouwer laag tot middelbaar opgeleid, breed en divers							
	21% Wijkgerichte Vrijetijdsgenieters laag opgeleid, huis- en wijkgericht							

*De percentages representeren de aanwezigheid in de stad Rotterdam.

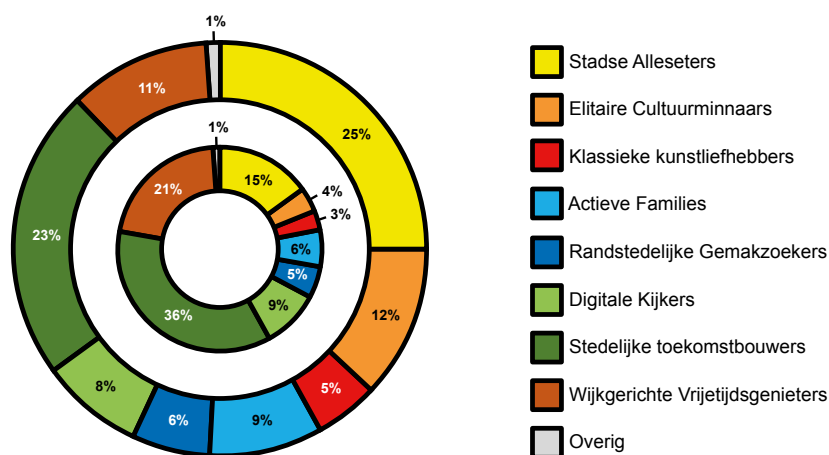
Figuur 1: Verdeling inwoners Rotterdam over het Culturele Publieksgroepen Model

Figuur 2: Publieksgroepen verdeling Cultuurplaninstellingen (58)

Binnenste ring: Aanwezigheid inwoners Rotterdam

Buitenste ring: Publieksgroepenverdeling (data van 58 cultuurplaninstellingen)

* Rotterdam Festivals beschikt van 71 aanvragers over Whize-gegevens. Hiervan zijn 58 Cultuurplaninstellingen, 10 doorgroeiers en 3 nieuwe aanvragers.

Analyse publieksbereik 2018

- De Cultuurmonitor 2018 toont aan dat 86 procent van de Rotterdammers in 2018 een culturele instelling heeft bezocht of culturele activiteit heeft gedaan. Van de Rotterdammers heeft 65 procent in 2018 een Cultuurplaninstelling bezocht of deelgenomen aan een activiteit van een Cultuurplaninstelling. Ter vergelijking: 62 procent van de Rotterdammers beoefende in 2018 een sport.³
- In de periode tussen 2013 en 2018 is er sprake van een aanzienlijke stijging van het aantal cultuurbezoeken. Het onderzoeksrapport van Rebel⁴ toont aan dat het aantal bezoeken aan Cultuurplaninstellingen in deze periode in Rotterdam is gestegen met 13,6 procent, het totaal aantal bezoeken met 27,6 procent.
- Van alle bezoekers van de Cultuurplaninstellingen in 2018, is 41 procent afkomstig uit Rotterdam, 36 procent uit Zuid-Holland en 23 procent uit de rest van Nederland.⁵
- De gegevens uit het publieksonderzoek Whize geven een duidelijk beeld van de mate waarin Rotterdammers worden bereikt met het cultuuraanbod van de Cultuurplaninstellingen.
- Rotterdam is een veelkleurige stad (**zie figuur 1: Publieksgroepen verdeling inwoners Rotterdam**). Die veelkleurigheid is idealiter terug te zien in het publieksbereik van alle instellingen in het Cultuurplan samen. Dat is nog niet het geval. Het bereik van de Cultuurplaninstellingen laat zien dat niet alle publieksgroepen evenveel of even goed bereikt worden met het huidige aanbod (**zie figuur 2: Publieksgroepen verdeling Cultuurplaninstellingen**⁶). De groep 'light users' – de 'stedelijke toekomstbouwers' en 'wijkgerichte vrijetijdsgenieters' samen 56 procent van de Rotterdamse bevolking – worden nog onvoldoende bereikt.
- De groep bezoekers die vanzelfsprekend en veelvuldig gebruikmaakt van cultuur, de 'heavy users', wordt zeer goed bereikt door de Cultuurplaninstellingen (45 procent van de bezoekers ten opzichte van 22 procent aanwezigheid in de stad). Ook de 'medium user' wordt goed bereikt (15 procent van de bezoekers ten opzichte van 11 procent aanwezigheid in de stad). De groep 'light users', Rotterdammers voor wie cultuurbezoek niet vanzelf spreekt, vormen samen de grootste groep met 66 procent van alle inwoners in Rotterdam. Zij zijn met 42 procent nog ondervertegenwoordigd in het publiek van de instellingen.
- De acht RCB-instellingen laten een vergelijkbaar beeld zien. Zij weten de 'heavy users' goed te bereiken. Ook bij deze instellingen zijn de 'light users' ondervertegenwoordigd.
- 'Wijkgerichte vrijetijdsgenieters' zijn het sterkst ondervertegenwoordigd, en het meest 'hardnekkig' in de zin dat alle typen instellingen deze groep onvoldoende bereiken. Voor 'stedelijke toekomstbouwers' ligt dit enigszins anders. Ook deze groep is ondervertegenwoordigd, maar er zijn enkele instellingen die er wel in slagen deze publieksgroep te bereiken. De nieuwe instellingen in het Cultuurplan (die pas sinds 2017 subsidie ontvangen) bereiken deze groep goed.
- De Cultuurplaninstellingen willen het publieksbereik verhogen van 65 procent naar 70 procent, door 'stedelijke toekomstbouwers' en 'wijkgerichte vrijetijdsgenieters' beter te bereiken.⁷ Deze collectieve doelstelling is aan het einde van de huidige Cultuurplanperiode geformuleerd. Het is uiteraard nog niet mogelijk te zeggen of en wanneer de sector deze doelstelling behaalt.
- Voor meer informatie zie bijlage F. Whize gegevens cultuurplanaanvragen 2021 - 2024.

³ Cultuurmonitor 2018

⁴ Rebel, (financiële) positie culturele instellingen Rotterdam 2020

⁵ Rotterdam, Cultuur en publiek bij elkaar gebracht, Rotterdam Festivals 2019

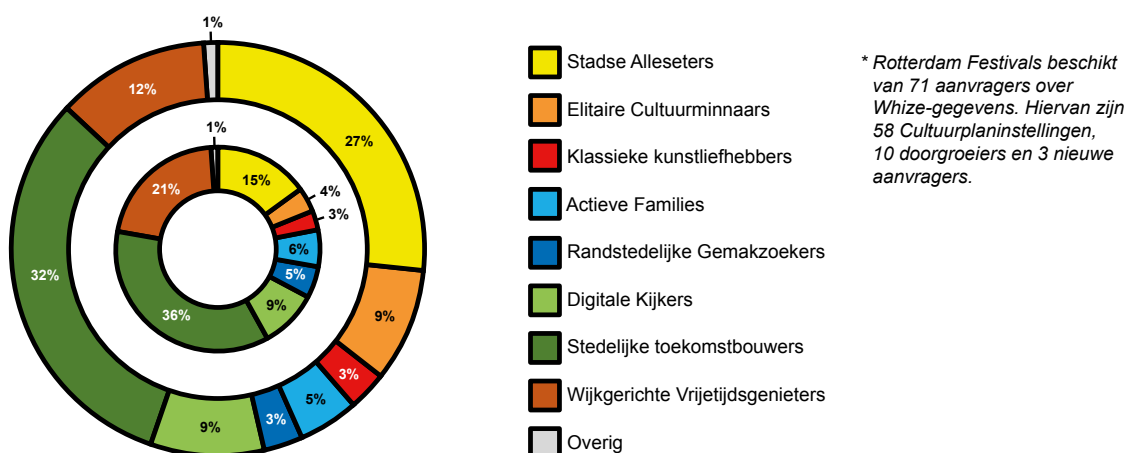
⁶ Figuur 2 toont het bereik van 58 Cultuurplaninstellingen. De data van de 10 doorgroeiers zijn apart berekend, zie figuur 3. Cijfers zijn verkregen van Rotterdam Festivals.

⁷ Rotterdam, Cultuur en publiek bij elkaar gebracht, Rotterdam Festivals 2019

Figuur 3: Publieksgroepen verdeling Doorgroeiers (10)

Binnenste ring: Aanwezigheid inwoners Rotterdam

Buitenste ring: Publieksgroepenverdeling doorgroeiers (data van 10 instellingen)

Analyse: bereik doorgroeiers en nieuwkomers

- In het Cultuurplan 2017-2020 nam de gemeente achttien 'nieuwkomers' op. De Raad adviseert nu veertien⁸ daarvan opnieuw op te nemen in het Cultuurplan 2021-2024; zij zijn nu de groep 'doorgroeiers'. In vergelijking met alle bestaande Cultuurplaninstellingen laten de doorgroeiers (**figuur 3: Publieksgroepen verdeling Doorgroeiers**) een groter bereik zien onder de 'stedelijke toekomstbouwers' (32 procent ten opzichte van 23 procent) dan de Cultuurplaninstellingen. De Raad signaleert een kleine verschuiving in het bereik van de andere twee groepen 'light users' ('digitale kijkers' 9 procent ten opzichte van 8 procent, 'wijkgerichte vrijetijdsgenieters' 12 procent ten opzichte van 11 procent). De achttien doorgroeiers hebben lagere bezoekersaantallen ten opzichte van de grote instellingen, omdat ze relatief klein zijn. Dat betekent dat hun effect op het totale bereik beperkt is.
- De Raad adviseert 21 nieuwkomers toe te laten in het Cultuurplan 2021-2024. Samen met Rotterdam Festivals heeft de RRKC gekeken in hoeverre de nieuwkomers bijdragen aan een breder publieksbereik in Rotterdam en in hoeverre zij een aanvulling kunnen zijn op het huidige publieksbereik. De nieuwe aanvragers beschikken nog niet over een publieksanalyse volgens het culturele doelgroepenmodel. Op basis van de meerjarenbeleidsplannen heeft Rotterdam Festivals – gekeken naar programma, organisatie, locatie, samenwerkingspartners en (voor zover aanwezig) informatie over het huidige publiek – een inschatting gemaakt van de belangstelling voor de 21 nieuwkomers onder de acht culturele doelgroepen. Rotterdam Festivals verwacht dat de nieuwkomers zullen bijdragen aan de verjonging van het cultuurpubliek en de groep 'light users' zal aanspreken, vooral de 'stedelijke toekomstbouwers' en 'digitale kijkers'.
- De nieuwkomers en doorgroeiers leveren een belangrijke bijdrage aan de noodzakelijke verbreding van het cultureel aanbod. Het publieksbereik van de doorgroeiers en nieuwkomers zal resulteren in een beter bereik onder de groep 'light users'. De groep doorgroeiers en nieuwkomers ontvangen slechts 5 procent van het totale budget.

⁸ Van de 18 nieuwkomers in 2017 hebben 3 instellingen niet opnieuw aangevraagd voor de cultuurplanperiode 2021-2024. In de huidige beoordeling heeft 1 instelling uit de groep nieuwkomers een negatief advies gekregen.

Publieksvernieuwing en -verbreding

- De Raad leest in de plannen veel ambitie op het vlak van publieksbereik en publieksverbreding. Ook besteden veel aanvragers aandacht aan de ondervertegenwoordigde publieksgroepen van de ‘stedelijke toekomstbouwers’ en de ‘wijkgerichte vrijetijdsgenieters’. De culturele instellingen hebben meer aandacht voor deze publieksgroepen dan vier jaar geleden. De getoonde ambities worden nauwelijks concreet gemaakt in doordachte plannen op basis van de publieksgegevens. De Raad had de verwachting dat instellingen doordachte plannen zouden presenteren om hun publiek te vergroten, verbreden en te verdiepen. De onderbouwing van plannen voor publieksbereik schiet tekort, een enkele uitzondering daargelaten. De ambitie van instellingen om zich meer op nieuwe publieksgroepen te gaan richten, wordt in de uitwerking nog onvoldoende concreet gemaakt: hoe instellingen verwachten de nieuwe publieksgroepen te bereiken en met welke middelen (programma, partners, personeel) wordt uit de aanvragen niet duidelijk, ondanks de nadrukkelijke vraag van de gemeente hiernaar.
- De ambities voor publieksverbreding blijken de aanvragers over het algemeen op te vatten als vergroten van het *bestaande* publiek. Dit is eigenlijk *publieksverdieping*: meer publiek bereiken uit de publieksgroepen die de instelling al bereikt. De instellingen laten minder concrete en uitgewerkte plannen zien om hun publiek te verbreden. Positieve uitzonderingen hierop zijn de plannen van de Kunsthal, die actief beleid voert om bezoekers te trekken die nu de Kunsthal nog niet bezoeken, en jazzpodium BIRD dat gebruikmaakt van een cross-mediale communicatiestrategie waarmee het een deel van de zogenaamde ‘cultuurmijders’ weet te bereiken.
- Bij een op de drie ondervertegenwoordigde segmenten uit het doelgroepenmodel, de groep ‘digitale kijkers’, heeft de sector in de periode 2015-2018 de ondervertegenwoordiging weggevoerd. In het bezoek aan Cultuurplaninstellingen in de periode 2017-2020 waren de ‘stedelijke toekomstbouwers’ en ‘wijkgerichte vrijetijdsgenieters’ nog duidelijk ondervertegenwoordigd, de laatste groep het sterkst. Die is overigens bij alle typen instellingen en over alle disciplines ondervertegenwoordigd; er zijn instellingen die de groep ‘stedelijke toekomstbouwers’ wel weten te bereiken (zie kader hieronder).⁹
- De Raad is verheugd over de inzet van de Werkgroep Publieksbereik¹⁰ – een initiatief van het Directeurenoverleg, dat vraag en aanbod in de sector te onderzoekt. In 2020 starten twee pilots om meer ‘stedelijke toekomstbouwers’ en ‘wijkgerichte vrijetijdsgenieters’ aan te spreken, om beide publieksgroepen in IJsselmonde en Prins Alexander te bereiken. Dit langlopende programma moet bijdragen aan de groei van het totale bereik van 65 procent naar 70 procent.

⁹ Rekenkamer Rotterdam, Publieksbereik cultuurinstellingen 2020

¹⁰ De Werkgroep Publieksbereik onderzoekt vraag en aanbod in de sector. Hoe kunnen vraag en aanbod beter op elkaar afgestemd worden en hoe benader je minder goed bereikte publieksgroepen? Met elkaar samenwerken, nieuw of ander programma aanbieden en de marketingstrategie aanpassen, zijn mogelijkheden die werden onderzocht.

Wijkgerichte vrijetijdsgenieters (21% van de Rotterdamse bevolking) worden goed bereikt door

- **Cultuurplaninstellingen:** Epitome Entertainment, Rotterdams Wijktheater, RoMeO, Chabot Museum, Rotterdam Unlimited, Hiphop In Je Smoel.
- **Doorgroeiërs:** Verhalenhuis Belvédère, Xclusiv Company, De Nieuwe Lichting, De Doelen, Garage Rotterdam, Sinfonia Rotterdam.

Stedelijke Toekomstbouwers (36% van de Rotterdamse bevolking) worden gemiddeld tot bovengemiddeld bereikt door:

- **Cultuurplaninstellingen:** Music Matters, V2, WORM, Rotterdam Unlimited, HipHopHuis, MAMA, Metropolis Festival, Hiphop In Je Smoel, CBK Rotterdam, Witte de With Center for Contemporary Art, Live@Bird, Popunie, Baroeg, GROUNDS, Passionate Bulkboek, Poetry International, Theater Babel Rotterdam, Theater Zuidplein.
- **Doorgroeiërs:** Punt 5, Roodkapje, Xclusiv Company, House of Urban Arts, De Nieuwe Lichting, A Tale of a Tub, Rotterdam Arab Film Festival.

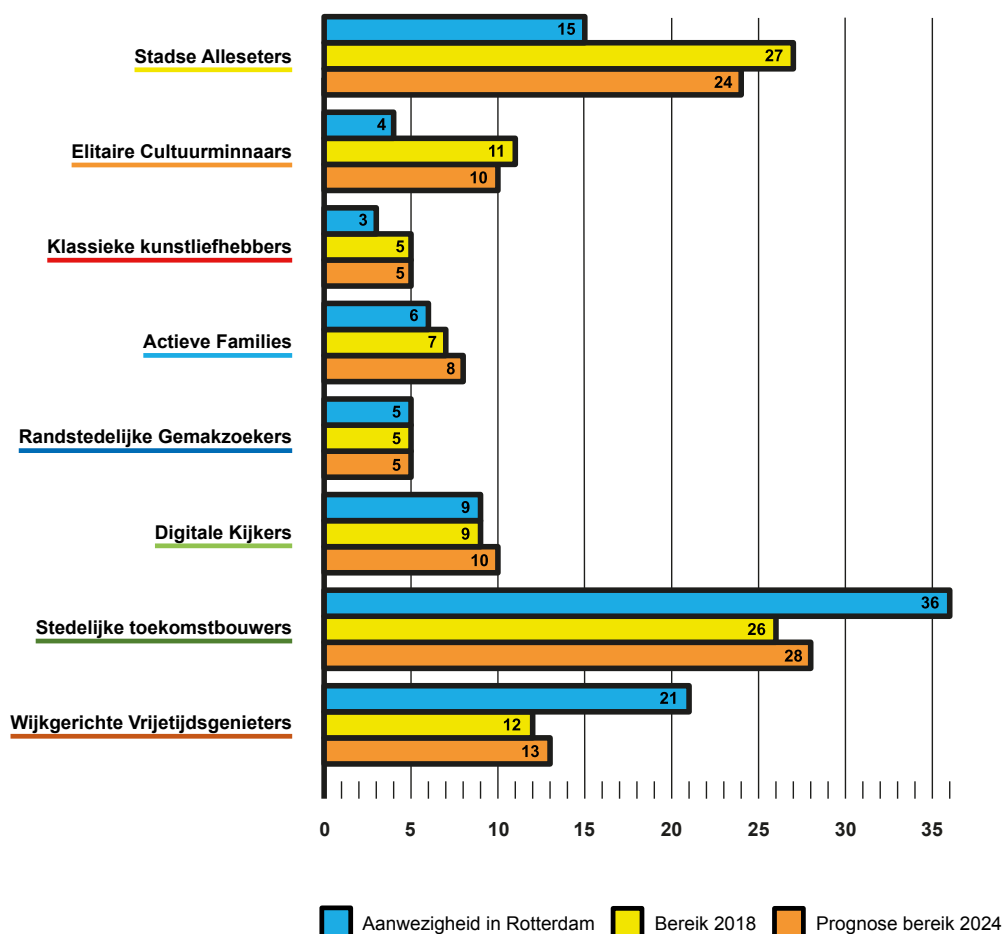
Verwachting publieksbereik 2021-2024

- De Raad verwacht dat met het opnemen van de 94 instellingen in het Cultuurplan het publieksbereik in de komende cultuurplanperiode licht zal verbreden (figuur 4: publieksbereik).¹¹ De verwachting is dat het bereik van de 'light users' iets zal stijgen ten opzichte van 2018. De Raad had hier graag een grotere beweging gezien, maar gelet op het verwachte bereik van de instellingen waarover de RRKC positief heeft geadviseerd, lijkt dit niet waarschijnlijk.
- Een grote verandering in publieksbereik kost tijd en een juiste mix van diversiteit in type organisaties. Die grote verandering in publieksbereik is op korte termijn niet te verwachten. Onderzoek van de Rekenkamer¹² laat zien dat met de geleverde inspanningen het totale publieksbereik maar heel weinig verandert. Het is een proces van lange adem. Met het toelaten van de nieuwkomers in 2017 – nu de groep doorgroeiërs – is een proces van vernieuwing ingezet. Deze doorgroeiërs hebben in de afgelopen cultuurplanperiode laten zien dat zij een ander publiek weten te bereiken dan de instellingen die al langer deel uitmaken van het Cultuurplan. Het totale bereik van de doorgroeiërs en de nieuwkomers in het Cultuurplan 2021-2024 zal in de komende jaren toenemen, wanneer zij de kans krijgen om (verder) door te groeien. De Raad adviseert daarom de ingezette lijn van vernieuwing door te trekken met de ondersteuning van veertien doorgroeiërs en het toelaten van 21 nieuwkomers. Deze instellingen dragen bij aan een breder aanbod en een diverser publieksbereik.

¹¹ De RRKC heeft de Whize gegevens van 70 instellingen verzameld die zijn aangeleverd in het RRKC format. De RRKC heeft de individuele publieksgegevens niet kunnen controleren op betrouwbaarheid.

¹² Rekenkamer Rotterdam, Publieksbereik cultuurinstellingen 2020

Figuur 4 Publieksbereik

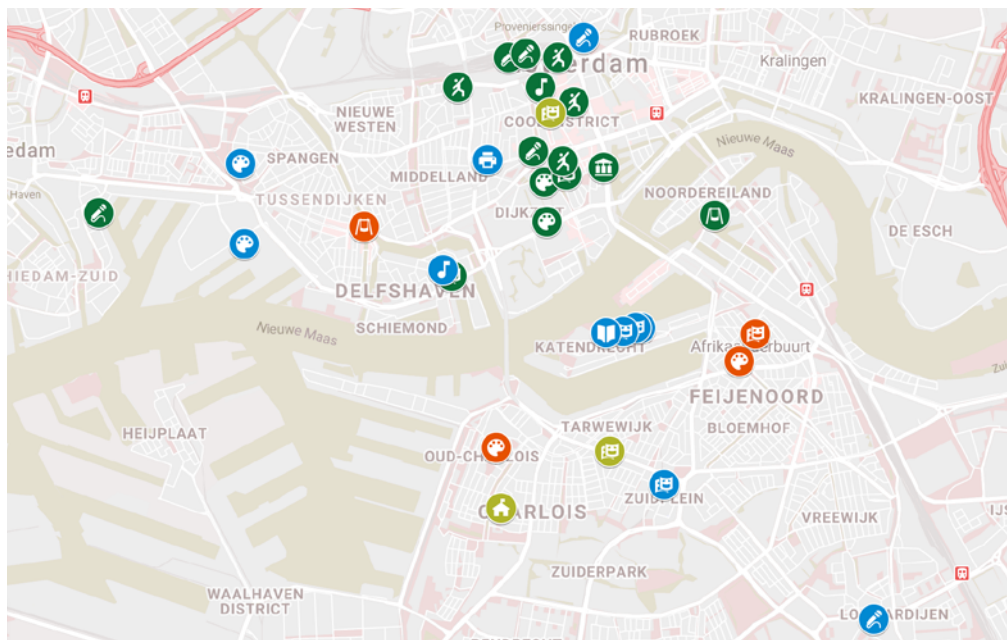
Analyse: spreiding

De Raad heeft de geografische spreiding van instellingen over de stad geanalyseerd. Uit deze analyse blijken er drie categorieën wijkgericht aanbod te zijn (zie kaart):

- *Wijkgericht in de wijk* Instellingen die gevestigd zijn in een wijk buiten het centrum en uitsluitend gericht zijn op de eigen wijk. Hier zien we vooral aandacht voor theater, film, cultuureducatie, kunst voor kinderen, talentontwikkeling en maatschappelijke verbondenheid. Dit aanbod concentreert zich in Feijenoord, Charlois, Noord, Delfshaven en Overschie. In de gebieden Alexander, Hoogvliet, Hoek van Holland, Rozenburg, Hillegersberg-Schiebroek, Beverwaard, Kralingen-Crooswijk en Overschie bevonden en bevinden zich geen Cultuurplaninstellingen.
- *Bovenwijksggericht in de wijk* Deze instellingen zijn gevestigd in een wijk buiten het centrum en hebben zowel een wijkfunctie als een functie voor de hele stad, vanwege een bepaald specialisme of doelgroep. Het gaat om een divers aanbod van onder andere architectuur, jazz, popmuziek, theater, verhalen, grafisch ontwerp, circus en beeldende kunst, vooral in de gebieden Charlois, IJsselmonde, Delfshaven en Katendrecht.
- *Stedelijk gericht met wijkgerichte programma's* Instellingen gevestigd in/rond het centrum met 'nomadische' producties die overal in de stad opduiken, en instellingen met een hoofd- of neventaak in de wijk of op scholen. Hier ziet de Raad veel popmuziek, cultuureducatie en talentontwikkeling. Deze instellingen opereren vanuit een centrale locatie of hebben geen eigen locatie.

- Op Katendrecht is een verfrissend nieuw cultureel district ontstaan. Circus Rotjeknor, Connie Janssen Danst, Codarts en Verhalenhuis Belvédère hebben zich hier gevestigd, nadat Theater Walhalla daar de toon had gezet. Rotterdam-Zuid is recentelijk ook vanuit het NPRZ-beleid aangemerkt als cultureel interessant gebied met Theater Zuidplein als vliegwiel, nadat opkomende cultuurinstellingen zich hier al eerder vestigden. Delfshaven blijft een cultureel interessant gebied met onder meer Grounds, Maas theater en dans, Hofplein en Punt 5. In Noord is Studio de Bakkerij inmiddels echt onderdeel van de buurt.
- De aandacht voor kunst en cultuur in de gebieden en wijken groeit. Dit blijkt uit de opvallend positieve respons die de gemeente en de RRKC ontvingen bij de consultatieronde in het kader van dit advies, waarin een aantal gebiedscommissies en wijkraden zich kon uitspreken over de rol en betekenis van in deze gebieden gevestigde instellingen. De leden van de wijkraden en gebiedscommissies bleken zeer goed op de hoogte van de activiteiten van de instellingen, van de manier waarop zij in de wijken functioneren en hoe bewoners de activiteiten van de instellingen ervaren. Over het algemeen werd er met veel waardering over de aanvragende instellingen gesproken.
- De gemeente kiest in het cultuurbeleid voor een accent op cultuur in verschillende stedelijke gebieden. De Raad constateert dat de aandacht voor wijkgericht aanbod is toegenomen, maar de spreiding beperkt is. De Raad is benieuwd naar de resultaten die de wijkgerichte projecten, die door onder andere de Afrikaanderwijk Coöperatie, WAT WE DOEN en Studio de Bakkerij zijn begonnen, gaan opleveren, in het bijzonder voor het bereiken van ander publiek. Voldoende wijkgericht aanbod en een bredere spreiding blijven daarom een belangrijk aandachtspunt de komende twee Cultuurplanperioden.

2020 Wijkgericht aanbod in drie categorieën

<https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=14PwuVRHCX7d7ZALkVHO0QrINzERePpHk&ll=51.91239553822642%2C4.431468190311762&z=13>

Publieksonderzoek

- Het publieksonderzoek van Rotterdam Festivals (Whize) is een belangrijk instrument waarmee de Rotterdamse culturele sector een kennisvoorsprong heeft op anderen steden.
- Onderzoek van de Rekenkamer¹³ laat zien dat de kwaliteit van de aangeleverde Whize-data door instellingen wisselend is, zowel in het aantal aangeleverde gegevens als de mate waarin die representatief zijn. De Rekenkamer constateert dat het op dit moment ontbreekt aan kwaliteitseisen vanuit de gemeente voor wat betreft de deelname, de representativiteit en de omvang van de steekproef. Dit is nog te vrijblijvend geregeld, met als gevolg dat nog niet voor alle huidige Cultuurplaninstellingen de ontwikkeling van het publieksbereik goed te volgen is.
- Data over de omvang van het publieksbereik zijn opgenomen in jaarverslagen van instellingen. De gemeente heeft voorgeschreven wat instellingen dienen te rapporteren, maar dit blijkt te algemeen en leidt tot verschillen in wat instellingen wel en niet als bezoek meetellen. Specificatie van het aantal bezoeken is vaak gebaseerd op schattingen. De wijze waarop dit gebeurt, loopt uiteen, waardoor dit cijfer nog te veel afhankelijk is van de interpretatie van de instelling. Algemeen is de conclusie dat de gegevensverzameling 'nog te vrijblijvend is geregeld'.
- De Raad heeft in de aanloop naar het Cultuurplanadvies en in het aanleveren van de publieksgegevens ervaren hoe gevoelig het nog voor veel instellingen ligt om hun publieksgegevens kenbaar te maken. Het delen van publieksgegevens is voor cultuurplaninstellingen zeker nog geen vanzelfsprekendheid. De Whize-gegevens die bij Rotterdam Festivals per instelling bekend zijn wilde Rotterdam Festivals om redenen van privacy en vertrouwen niet delen met de RRC. Het verzamelen van alle publieksgegevens uit alle aanvragen heeft veel tijd en inzet gekost. De beschikbaarheid van de publieksgegevens voor het Cultuurplanadvies moet verbeteren. Nadere afspraken met de gemeente, de Cultuurplaninstellingen en Rotterdam Festivals over het delen van de publieksgegevens voor het Cultuurplanadvies zijn wenselijk. Om de kwaliteit van de gegevens (correctheid, representativiteit en vergelijkbaarheid) te verhogen, is het wenselijk de gegevens direct van Rotterdam Festivals te kunnen gebruiken.
- Instellingen kunnen de kennis die ze krijgen door deel te nemen aan het Whize publieksonderzoek nog effectiever gebruiken. De eerste en belangrijke stap is: inzicht krijgen in welke publieksgroepen een instelling bereikt. De vervolgstap: hoe instellingen deze kennis van publieksgroepen omzetten naar doeltreffende acties die leiden tot een vergroting, verbreding of vernieuwing van de publieksgroepen. Deze stap zetten veel instellingen nog niet. De Raad benadrukt hierbij dat het verbreden en diversifiëren van publiek een integrale visie vraagt van een instelling op de vier P's (Publiek, Programma, Personeel, Partners).
- Rotterdam Festivals werkt aan de verdere ontwikkeling van het Whize publieksonderzoek. De Raad vindt het belangrijk inzicht te krijgen en te verschaffen over het totale publieksbereik van de culturele sector. Het publieksonderzoek Whize concentreert zich nu op de Rotterdamse Cultuurplaninstellingen en op publiek uit Rotterdam. Het is wenselijk om het cultuurbereik in zijn totaliteit in beeld te krijgen, dus het bereik van de culturele sector als geheel, inclusief het publieksbereik onder toeristen en digitale bezoekers.

¹³ Rekenkamer Rotterdam, Publieksbereik cultuurinstellingen 2020.

Publieksonderzoek

De Raad geeft het college de volgende aanbevelingen:

1. Om een diverser publiek te bereiken adviseert de RRKC de lijn naar publieksvernieuwing die in de periode 2017-2020 is ingezet, door te trekken, door nieuwkomers en doorgroeiers meer ruimte te geven.
2. Nieuwe instellingen die worden opgenomen in het Cultuurplan 2021-2024 moeten verplicht worden deel te nemen aan Whize.
3. Inspanningen om publiek te verbreden of te verdiepen moeten verplicht worden, zowel voor individuele instellingen als voor projecten waarin instellingen samenwerken aan publieksuitbreiding. De gegevens moeten voldoen aan kwaliteitseisen (beschikbaarheid en betrouwbaarheid).
4. Alle instellingen zorgen samen voor een compleet aanbod voor alle doelgroepen. Concretiseer als gemeente de ambities voor het publieksbereik voor de collectieve opgave van de sector. Maak duidelijk wie aanspreekbaar is op de collectieve ambities en resultaten.
5. De beschikbaarheid van publieksgegevens voor de Cultuurplanadvisering door de RRKC moet worden verbeterd. Het is wenselijk dat Rotterdam Festivals de gegevens deelt met de RRKC. Dit zou de Raad in staat stellen een gefundeerd advies te formuleren over het totale publieksbereik en de publieksverbreding van de sector.

2.1.3 Bedrijfsvoering

De RRKC heeft voor de beoordeling van de ingediende plannen gekeken naar de bedrijfsmatige inrichting van de organisatie van de aanvrager op het gebied van financiën, personeel, huisvesting en *governance*.

Een ander aspect in de beoordeling was de financieringsmix, de verhouding tussen de eigen inkomsten (publiek, sponsors, private fondsen, goede doelen loterijen, bedrijven) en structurele subsidies van gemeente, OCW, provincie Zuid-Holland, publieke fondsen). Ook heeft de Raad beoordeeld op welke wijze de instelling uitdrukking geeft aan *fair pay*, zoals bedoeld in de Fair Practice Code.

Tijdens de adviesperiode van de RRKC (februari-juni 2020) verschenen enkele belangwekkende onderzoeksrapporten, zoals dat van SiRM over de Meerkosten van de invoering van de Fair Practice Code in Rotterdam (16 april 2020, in opdracht van de gemeente) en Rebel over de financiële positie van de Rotterdamse culturele instellingen (opdracht Directeuren Overleg). De Raad heeft de informatie uit deze rapporten benut voor dit advies.

De beoordeling van de bedrijfsvoering werd bemoeilijkt door het ontbreken van scherpe financiële informatie in de meerjarenbegrotingen bij de aanvragen. Zo was er geen onderscheid naar kostenplaatsen gemaakt. Het is wenselijk om bij een volgende beoordelingsronde instellingen te vragen om een gespecificeerde meerjarenbegroting met toelichting, bijvoorbeeld als onderdeel van hun meerjarenbeleidsplan.

Bedrijfsmatige inrichting van de organisatie

De Rotterdamse culturele sector kenmerkt zich door een grote diversiteit. Steeds meer organisaties combineren culturele activiteiten met een maatschappelijke inzet en dat vertaalt zich in een meer 'organische' samenwerking met partners, onder meer in het sociaal domein, en een wijkgerichte, vraaggestuurde aanpak. Er zijn ook meer, vooral kleine, organisaties die zich

vooral richten op specifieke doelgroepen. Dit alles brengt een grote variatie met zich mee in de bedrijfsmatige inrichting, zowel qua financiering, werkwijze en partners.

In elk instellingsadvies beoordeelt de Raad dit aspect van de aanvraag onder de kop 'bedrijfsvoering'. Gelet op de grote diversiteit van de aanvragers is het lastig hieruit algemene trends te destilleren. De Raad verwijst hier graag naar de adviezen per instelling.

Enkele algemene bevindingen:

- De Raad ziet veel solide instellingen, maar ook kleine en kwetsbare organisaties die drijven op de kracht van één initiatiefnemer met een kleine personeelsformatie. Deze organisaties zijn wendbaar en flexibel. Een behoorlijk aantal kleine instellingen heeft in de aanvraag een voorstel verwerkt voor de professionalisering van hun organisatie, al dan niet samen met een voorstel voor *fair pay*.
- Een aantal aanvragers waarover de Raad negatief adviseert, heeft wel een interessant plan, maar daarin ontbreekt het aan een adequate beleidsmatige en zakelijke vertaling. Met coaching en begeleiding zou hierin verbetering gebracht kunnen worden.
- De grote instellingen hebben in de loop van vele jaren een gelaagde omvangrijke organisatiestructuur opgebouwd die bedrijfsprocessen efficiënter maakt, maar dit leidt ook tot een verlies aan flexibiliteit. Ze bedienen grote publieksgroepen, maar acteren minder snel op signalen uit de omgeving.
- Veel organisaties in het middengebied zijn doorgroeiers. Ze zijn in de afgelopen jaren artistiek aanmerkelijk gegroeid, zonder dat hun personele bezetting meegroeide. De Raad heeft voor sommige instellingen een hogere subsidie geadviseerd om ervoor te zorgen dat ze voldoende sterk zijn om hun toegenomen ambities waar te maken.

Financieringsmix: veel potentie maar ook zeer kwetsbaar

De Raad formuleerde de bevindingen die hierna volgen op het moment dat de toestand als gevolg van Covid-19 sterk verslechterde. De financiële gevolgen hiervan zijn hier buiten beschouwing gebleven en zijn onderwerp van voorgenomen advies van de RRC.

De verschillende deelsectoren in de kunstsector verschillen in de mate waarin zij afhankelijk zijn van subsidie of eigen inkomsten. De Raad heeft aan de hand van de ervaringsgegevens per deelsector in de beoordeling van de aanvragen gezien hoe het is gesteld met de financieringsmix.

De Raad is helaas niet in de gelegenheid geweest om de ontwikkeling van de financieringsmix voor de hele sector te onderzoeken en analyseren; daarmee zou de Raad een trend hebben kunnen signaleren in het verdienvermogen van de sector. Wellicht kan de gemeente deze in een volgende Cultuurverkenning in beeld brengen. Het eerder genoemde rapport van Rebel doet hierover wel uitspraken.

Rotterdam heeft een aantal instellingen met een *goede financieringsmix*. Van een goede mix is sprake als de instelling, gelet op de activiteiten en de markt waarin de instelling opereert, in de inkomsten een optimale verhouding heeft tussen eigen inkomsten en subsidie, liefst met een spreiding van risico's. Goede financieringsmixen worden gecompleteerd met een risicoanalyse die in beeld brengt wat te doen als bepaalde inkomstenbronnen zouden wegvallen.

Goede voorbeelden financieringsmix

- De Kunsthal heeft een goede financieringsmix, gebaseerd op programma's voor mainstream en niche-publiek.
- Scapino heeft een goede financieringsmix met een hoog bedrag aan eigen inkomsten en bijdragen van fondsen. Het dansgezelschap werkt nu aan een groei van het aantal 'vrienden' van Scapino. De financieringsmix wordt in de aanvraag voorzien van een scherpe risicoanalyse.
- Verder zijn er voorbeelden van aansprekende combinaties tussen culturele en horeca-activiteiten, bijvoorbeeld Roodkapje met het hamburgerrestaurant De Burgertrut en Rotown, met een programmastichting en een horeca-BV.

Er zijn sectoren die relatief afhankelijker zijn van subsidie, bijvoorbeeld architectuur, maar ook de erfgoedsector. Per aanvrager heeft de Raad de financieringsmix beoordeeld en daarbij gelet op transparantie in de bedrijfsvoering en *good governance*.

Sommige instellingen hebben gelijktijdig met de aanvraag bij de gemeente een aanvraag ingediend voor de landelijke Basis Infrastructuur en/of bij een landelijk fonds. Dit brengt het risico met zich mee, dat wanneer een aanvraag niet wordt gehonoreerd, de voorgenomen plannen niet uitgevoerd kunnen worden.

Rebel onderzocht in opdracht van het Directeuren Overleg van de Rotterdamse Cultuurplaninstellingen de financiële positie van Rotterdamse culturele instellingen in de periode 2013-2018 en betrok daarbij ook de begroting voor 2021.¹⁴ (

De conclusie luidt dat de financiële positie – de liquiditeit en solvabiliteit – van de instellingen in de afgelopen jaren is verbeterd. De klap van de bezuinigingen in 2013 dreunt nog steeds na, maar is deels opgevangen door een flinke toename van het aantal bezoekers, met stijgende omzetten als gevolg. Instellingen hebben aan de andere kant hun overheadkosten verlaagd. De loonkosten stegen niet mee met de landelijke loonontwikkeling, waardoor eerlijke beloning niet gerealiseerd wordt.

Het weerstandsvermogen van instellingen is achteruit gegaan. De sector heeft zich redelijk hersteld van de bezuinigingen uit 2013, maar blijft zeer kwetsbaar en het herstel gaat deels ten koste van een eerlijke betaling, zowel van personeel in vaste dienst als zzp'ers. Het weerstandsvermogen is in 2018 op het peil van 2013 en daarmee onvoldoende om tegenvallers op te vangen.

Fair Pay

De Raad heeft getoetst of de organisatie de Fair Practice Code hanteert en in hoeverre dit bijdraagt aan *fair pay* in de organisatie. De vraag daarbij is of de instelling op een overtuigende manier kan aantonen in de komende vier jaar tot *fair pay* te komen. De handleiding van de gemeente voor de aanvragers vroeg om inzicht in de stappen die de aanvrager zet.

¹⁴ (Financiële) positie culturele instellingen Rotterdam. In opdracht van het Directeurenoverleg, Rebel Group 10 februari 2020.

Handleiding gemeente

Geef in uw beschrijving inzicht in de stappen die u gedurende het komende Cultuurplan 2021-2024 gaat zetten en wat de gevolgen zijn voor de bedrijfsvoering en de output van uw instelling. Beantwoord daarbij zoveel mogelijk de volgende vragen:

1. Zijn de personeelslasten – in het bijzonder de salarissen en honoraria – te verantwoorden vanuit een geldende cao, andere afspraken of richtlijnen? Zo niet, leg dan uit welke stappen u beoogt hierin te zetten.
2. Komt de werkelijke inzet van uren redelijk in de buurt van het aantal te honoreren uren?
3. Indien er geen sprake is van extra financiële dekking, zijn er dan consequenties voor uw organisatie bij het doorvoeren van *fair pay* in uw huidige begroting en welke zijn dat?

De RRKC concludeert dat instellingen relatief weinig met de Fair Practice Code hebben gedaan. Zij hadden de onmogelijke taak om enerzijds meer ambitie tonen en anderzijds *fair pay* te bekostigen en dan maar minder ambities te verwezenlijken. De instellingen hebben vooral het eerste opgepikt. De conclusies van de RRKC:

- Instellingen hebben in hun ingediende plannen weinig gedaan met de oproep van de gemeente om in de nieuwe Cultuurplanperiode zelf stappen naar *fair pay* te zetten;
- Van de 122 aanvragers noemen 21 instellingen in hun aanvraag een concreet bedrag voor *fair pay*, alle anderen doen dit niet. De RRKC was door gebrek aan goede informatie niet in de gelegenheid om het realiteitsgehalte van de genoemde bedragen te toetsen. In de rapportage van SiRM¹⁵ is dit wel gedaan en dit levert een scherp beeld van wat nodig is voor *fair pay*.
- De inzet van instellingen voor *fair pay* varieert en aanvragers die het concreet maken, kiezen een voor hen belangrijk speerpunt. Deze speerpunten variëren van het verhogen van de vergoeding voor freelance medewerkers en meer conform de cao gaan betalen, tot een betere pensioenregeling of compensatie voor structureel overwerk.
- Instellingen zetten vaak in op professionalisering en (lichte) groei van de organisatie, omdat zij anders de ambities niet kunnen waarmaken. Dit doen zij in combinatie met *fair pay*.

De Raad herkent de bevinding van SiRM dat een aantal kleine en middelgrote culturele organisaties krap begroten, wellicht om hun kansen op honorering van de aanvraag te vergroten. Ook als deze aanvragen voor het volledig bedrag worden gehonoreerd is *fair pay* nog niet overal haalbaar. Er zijn overigens ook aanvragers die juist bijzonder ruim begroten, maar dat zijn uitzonderingen. De Raad heeft activiteiten en begroting bij elk advies kritisch tegen het licht gehouden.

De Raad bepleit voldoende honorering van de nieuwe aanvragers en doorgroeiers voor wie zij een positief advies afgeeft, zodat deze voldoende financiële ruimte hebben om hun plan uit te voeren. Al met al stellen de plannen op het terrein van *fair pay* teleur, maar dat is volgens de Raad wel verklaarbaar.

Tot slot herkent de Raad de bevinding van het onderzoeksbureau dat de kleinere organisaties die geen lid zijn van een brancheorganisatie onvoldoende kennis hebben om tot een goed plan voor Fair Practice te komen. Zij hebben daarbij deskundige hulp nodig.

¹⁵ Meerkosten van de invoering van de Fair Practice Code in Rotterdam. SiRM, 16 april 2020.

Korte samenvatting rapport SiRM

“Wat zijn de minimale meerkosten als gevolg van toepassing van de Fair Practice Code voor culturele instellingen die meerjarig subsidie aanvragen in Rotterdam uitgaande van een ten opzichte van 2018 ongewijzigd aanbod?”

Dit is de centrale vraag in het onderzoek dat SiRM uitvoerde voor de gemeente Rotterdam. De meerkosten worden becijferd op 6,4 mln. en ze bestaan uit tekortschietende beloning ten opzichte van de cao of beloningsrichtlijn en onbetaald overwerk. Van de 6,4 miljoen is 5,8 nodig voor huidige instellingen in het Cultuurplan en 0,6 miljoen voor nieuwkomers. De stijging van de personele lasten bij nieuwkomers gaat vooral naar extra personeel dat nodig is om activiteiten te kunnen uitbreiden. De grootste compensatie is nodig bij musea & erfgoed, pop/jazz/urban en ‘overig’ (onder meer letteren en debat en cultuureducatie).

2.2 De Drie I's: **Inclusiviteit, Innovatie en** **Interconnectiviteit**

Het college vraagt de RRKC in de Adviesaanvraag om de drie uitgangspunten van het cultuurbeleid (inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit) bij de beoordeling te betrekken, en inclusiviteit daarbij zwaarder te laten wegen. In deze paragraaf beschrijft de RRKC zijn bevindingen op het gebied van de drie I's.

2.2.1 Inclusiviteit

Aanleiding & adviesvraag

De RRKC is door het college gevraagd de wijze te analyseren waarop culturele instellingen invulling geven aan de oproep tot meer inclusiviteit. Deze oproep is nieuw, de aandacht voor inclusiviteit is dat niet. Met wisselende prioritering en onder verschillende noemers staat inclusiviteit al sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw op de agenda. In 2011 nam de culturele sector een eerste concrete stap op het gebied van inclusiviteit door de Code Culturele Diversiteit landelijk te implementeren. In de jaren die volgden stond inclusiviteit dan weer hoog, dan weer laag op landelijke en lokale agenda's. In Rotterdam laaide in 2017 het debat over inclusiviteit weer op: makers en organisaties van met name buiten het Cultuurplan roerden zich en riepen op tot een cultuursector die niet overwegend 'wit' is, maar de veelkleurigheid van Rotterdam weerspiegelt. Tegelijkertijd werd op landelijk niveau gewerkt aan een geactualiseerde versie van de Code Culturele Diversiteit¹⁶. Deze kreeg een nieuwe naam, de Code Diversiteit & Inclusie, en zag in 2019 het licht. In deze nieuwe code wordt diversiteit breder geïnterpreteerd en gaat het niet alleen om culturele diversiteit, maar ook over diversiteit op het gebied van gender, seksualiteit, leeftijd en om mensen met een beperking. Nu, in 2020, oefent de Rotterdamse politiek voor het eerst serieuze druk uit op de culturele sector om actie te ondernemen op het gebied van inclusiviteit. Het college verplicht culturele organisaties binnen het Cultuurplan de code Diversiteit & Inclusie te onderschrijven en vraagt aanvragers voor het Cultuurplan 2021-2024 de code toe te passen én uit te leggen. Het college maakt inclusiviteit samen met innovatie en interconnectiviteit

16 De termen 'diversiteit' en 'inclusiviteit' worden vaak door elkaar gebruikt. 'Inclusiviteit' of 'inclusie' heeft bij velen de voorkeur omdat diversiteit gaat over 'de mix', de verschillen, terwijl inclusie gaat over hoe men met die verschillen omgaat. In zijn advies De Stad is meervoud (2019) noemt de Raad inclusiviteit, of een inclusieve houding, een randvoorwaarde voor het omarmen van diversiteit.

teit tot zijn drie beleidsspeerpunten en vraagt de RRKC om bij de beoordeling van de individuele aanvragen het speerpunt inclusiviteit de zwaarste weging te geven.

Werkwijze RRKC

In de aanvraagprocedure voor het Cultuurplan 2021-2024 vraagt het college aan alle aanvragers om in het meerjarenbeleidsplan een paragraaf over inclusiviteit op te nemen en deze op te bouwen aan de hand van drie punten: een *visie* op culturele diversiteit, *ambities* en een concreet *plan van aanpak* met tijdsplanning. De Raad heeft de aanvragen op het gebied van inclusiviteit primair beoordeeld op basis van deze drie punten. Daarnaast heeft de Raad de aanvragen beoordeeld vanuit het uitgangspunt dat de Code Diversiteit & Inclusie door aanvragers moet worden toegepast. De Raad keek naar hoe aanvragers de code interpretern en of en hoe aanvragers blijken te geven van een samenhangend plan op basis van de vier P's zoals de code die onderscheidt: Personeel, Publiek, Programmering, Partners.

Inclusiviteit in de Cultuurplanaanvragen 2021-2024

Algemeen

In de meeste aanvragen voor de Cultuurplanperiode 2021-2024 ontbreken zowel een visie, als ambities en een plan van aanpak voor inclusiviteit. Organisaties zeggen opvallend vaak inclusiviteit 'in het DNA' te hebben, maar beschrijven in hun meerjarenbeleidsplannen veelal intenties die zelden concreet worden gemaakt. Organisaties interpretern inclusiviteit bovendien wisselend. Zo zijn er organisaties die vinden dat zij bij voorbaat inclusief opereren omdat ze internationaal programmeren of actief zijn op Rotterdamse scholen. De Raad vindt beide interpretaties te beperkt, temeer omdat deze organisaties zich vaker dan andere gevrijwaard lijken te voelen van diversificatie op andere gebieden binnen de organisatie. Oftewel: ze denken al 'klaar' te zijn. Daarnaast vatten veel organisaties inclusiviteit op als *culturele* diversiteit, met als gevolg dat er binnen de aanvragen relatief weinig aandacht is voor verschillende vormen van seksualiteit, *gender*-diversiteit, ouderen of mensen met een beperking. Dit is opvallend, omdat de nieuwe code Diversiteit & Inclusie de term inclusiviteit juist nadrukkelijk verbreedt, maar is wellicht verklaarbaar door het verschijningsjaar van de nieuwe code (dicht op de aanvraagperiode) en de oorspronkelijke nadruk op culturele diversiteit in het Rotterdamse cultuurbeleid.

Voor de analyse van inclusiviteit concentreerde de Raad zich op vier categorieën (zie bijlage F):

- nieuwkomers: organisaties die in 2021 toetreden tot het Cultuurplan;
- doorgroeiers: organisaties die in 2017 toetraden tot het Cultuurplan;
- Cultuurplaninstellingen: organisaties die voor 2017 toetraden tot het Cultuurplan;
- RCB: instellingen die tot de Rotterdamse Culturele Basis behoren.

Uit een nadere analyse van de aanvragen voor het Cultuurplan 2021-2024 worden verschillen zichtbaar tussen de disciplines. Met het hoge aantal nieuwkomers met een positief advies heeft Letteren & Debat een opvallende inhaalslag gemaakt op het gebied van inclusiviteit, terwijl onder andere Beeldende kunst & Fotografie, de museale sector en cultuureducatieve organisaties hierin nog stappen moeten zetten.

Duidelijk zichtbaar komt uit de aanvragen naar voren dat de RCB-instellingen slechter presteren op het gebied van inclusiviteit dan de positief beoordeelde nieuwkomers en doorgroeiers. Hier dient te worden opgemerkt dat, waar de Raad over de vier groepen spreekt er – uiteraard – uitzonderingen zijn. Zo zijn Theater Zuidplein en de Kunsthal volgens de Raad positieve uitzonderingen binnen de RCB, omdat zij hun voorbeeldstellende functie wat betreft inclusiviteit relatief

méér waarmaken dan de andere RCB-instellingen. Ook zijn er in het totaal van aanvragers, zowel die met een positief als negatief advies, vanzelfsprekend ook nieuwkomers, doorgroeiers en Cultuurplaninstellingen die afwijken van het gemiddelde in positieve of negatieve zin.

Nieuwkomers en doorgroeiers

Afgezet tegen de RCB-instellingen vallen de positief beoordeelde doorgroeiers en nieuwkomers des te meer op door hun veelkleurigheid. Het zijn vooral deze twee groepen voor wie diversiteit vanzelfsprekender is dan voor andere organisaties. De meeste beweging is zichtbaar bij de doorgroeiers; zij zijn zich meer dan andere instellingen bewust van zowel zichzelf als hun omgeving en zijn het vaakst bereid tot actie op de punten waarvan zij weten dat die verbetering behoeven. De meest 'aangeboren inclusiviteit' is te zien bij nieuwkomers; meer dan andere organisaties opereren zij van nature inclusief, met een divers samengesteld team en een samenhangende blik op alle vier de P's.

Goede voorbeelden uit deze groepen zijn multidisciplinair platform Roodkapje (doorgroeier), 'Nouveau magazine erotique' Extra Extra (nieuwkomer), presentatie-instelling PrintRoom (nieuwkomer) en schrijfcentrum The Writer's Guide (to the Galaxy) (nieuwkomer). Deze organisaties bieden niet alleen ruimte aan verschillende perspectieven, maar doen dit ook intersectioneel door een wisselwerking tussen factoren als gender, leeftijd en geaardheid te stimuleren en faciliteren. Het bestaan van deze fluïde vorm van inclusiviteit juicht de Raad toe.

De Raad merkt op dat de nieuwe aanvragers met een positief advies opvallend vaak al inclusief opererende organisaties zijn en adviseert het college ruimte aan deze organisaties te geven in het Cultuurplan. De Raad pleit er daarnaast voor doorgroeiers de kans te geven zich verder te ontwikkelen, omdat zij in toenemende mate bijdragen aan een inclusievere cultuursector in Rotterdam.

Cultuurplaninstellingen

Cultuurplaninstellingen maken op basis van de analyse van de aanvragen een 'gemiddelde' indruk: de prestaties van de cultuurplaninstellingen variëren onderling sterk. Het grootste deel van de cultuurplaninstellingen presteert matig op inclusiviteit, een kleiner deel zeer matig en er zijn enkele gunstige uitzonderingen. Binnen de aanvragen van de cultuurplaninstellingen valt HiphopInJeSmoel (HIJS) in positieve zin op door de waardevolle bijdrage die de organisatie levert aan de zichtbaarheid en erkenning van streetart en de inspanningen van de organisatie op het gebied van genderdiversiteit in een door mannen gedomineerd domein. Andere organisaties die volgens de Raad – al langer en nog steeds – voorbeeldstellend zijn op het gebied van inclusiviteit zijn onder andere het HipHopHuis, Jazzpodium Rotterdam (BIRD), Rotterdam Unlimited, GROUNDS en WORM.

De Rotterdamse Culturele Basis

Van de Rotterdamse Culturele Basis wordt een stevige inzet op inclusiviteit verwacht, maar uit de analyse van de aanvragen is op te maken dat het deze organisaties vooral ontbreekt aan een gevoel van urgentie en verantwoordelijkheid. RCB-instellingen tonen, vooral in vergelijking met de doorgroeiers, geen tot weinig beweging en geven zeer beperkt blijk van een concreet plan van aanpak met betrekking tot de vier p's. De Raad constateert dat de RCB-instellingen magere en teleurstellende plannen hebben ingediend, waar het gaat om hun overstijgende rol op het gebied van inclusiviteit en dat zij niet voldoen aan de verwachtingen van het college.

De vier P's

De Code Diversiteit & Inclusie is opgebouwd volgens de vier P's: Partners, Publiek, Personeel en Programmering. In de aanvraagprocedure voor het Cultuurplan is aan alle aanvragers gevraagd het diversiteitsbeleid voor de periode 2021-2024 te verwoorden en daarbij op de vier P's in te gaan. Opmerkelijk is dat in meerdere beleidsplannen wel een paragraaf over inclusiviteit is opgenomen, maar de code Diversiteit & Inclusie, noch de vier P's, worden aangeroerd. Er is hierin geen duidelijk verschil tussen nieuwkomers, doorgroeiërs, cultuurplaninstellingen of de RCB. De meeste organisaties, ongeacht hun omvang, doen dit in beperkte mate. Toch zijn er in de beleidsplannen onderlinge verschillen waar te nemen tussen hoe organisaties – bewust of onbewust en expliciet of impliciet – gewag maken van de vier P's. Omdat die verschillen zich het meest expliciet tonen tussen enerzijds de nieuwkomers/doorgroeiërs en anderzijds de RCB concentreert de Raad zich in de uitwerking van de vier P's op deze groepen.

Personeel

Wethouder Kasmi onderstreepte het belang van met name de 'p' van personeel in zijn brief hierover aan de culturele sector in 2019 en roept individuele culturele organisaties nadrukkelijk op om in de personele samenstelling en de samenstelling van hun raden van bestuur of toezicht te zorgen voor inclusiviteit.

Des te opvallender is het dat diversificatie op het gebied van personeel het minst in de aanvragen wordt aangeroerd: ambities op het gebied van personeel worden in de aanvragen zelden geformuleerd. Vaak wordt het argument gebruikt dat een organisatie aan contracten gebonden is, wat de instroom van nieuw talent beperkt. De Raad wijst er op dat vaste dienstverbanden organisaties niet vrijwaren van het ontwikkelen van een toekomstvisie op diversificatie binnen het personeel. Op het niveau van raden en besturen zijn leden – in geval van *good governance* – aan afgebakende termijnen gebonden, die het eenvoudig zouden moeten maken om ruim van te voren op diversificatie in te zetten.

Binnen de RCB-instellingen bevindt diversiteit zich vooral op het niveau van vrijwilligers of medewerkers zonder beslissingsbevoegdheid en zelden op de leiding- en richtinggevende niveaus. De RCB-instellingen leggen daarnaast vaker dan andere organisaties een verband tussen een divers personeelsbestand en hun begroting door aan te geven geen ruimte in het budget te zien om het personeelsbestand te diversifiëren.

Nieuwkomers en doorgroeiërs beschrijven in hun aanvraag niet per se een helderder visie op de 'p' van personeel dan de RCB-instellingen, maar bestaan vaker uit een al divers samengesteld team. Doorgroeiërs geven vaker dan andere organisaties aan dat ze hier bewust zorg voor hebben gedragen.

Positieve uitzondering: de Kunsthal (RCB)

De organisatie voert een actief intern beleid met betrekking tot inclusiviteit in brede zin en spreekt in haar meerjarenbeleidsplan het concrete streven uit om, met hulp van gespecialiseerde externe werving, de Raad van toezicht voor 20-25 procent te laten bestaan uit leden met een biculturele achtergrond. Weinig andere organisaties durfden zich in hun meerjarenbeleidsplannen op het gebied van inclusiviteit zo 'meetbaar' uit te drukken.

Programma

De Raad constateert dat veel instellingen, zelfs wanneer zij zich committeren aan inclusiviteit, dit slechts via een van de P's doen, waarbij de aandacht het vaakst gaat naar programmering. Organisaties maken vooral incidentele plannen voor een verbreding van het programma door eenmalig iets voor een andere doelgroep te doen, vaak met hulp van meer 'diverse' partners. Verbreding van het programma wordt zo echter niet structureel. Daarnaast zijn programma's vaak gesegregeerd: organisaties maken programma's voor óf publiek met een migrantenachtergrond óf publiek zonder. Er zijn nog weinig programma's waar verschillende identiteiten een plek krijgen. De Raad ziet dit het vaakst bij de RCB-instellingen waar verschillende vormen van diversiteit worden gethematiseerd in plaats van gemengd, door bijvoorbeeld speciaal aanbod voor vrouwen aan te bieden. Nu kan en hoeft een programma niet iedereen te bedienen, maar het toepassen van *alleen* deze werkwijze heeft het gevaar in zich dat programma's eerder stereotyperend dan inclusief zijn.

Omdat de 'P' van programma in de meeste aanvragen opvallend geïsoleerd van de andere P's wordt benaderd acht de Raad het realiteitsgehalte van ambities op het gebied van programma-verbreding laag.

Met het relatief hoge aantal positief beoordeelde aanvragen van urban en *spoken word* organisaties dragen vooral nieuwkomers, maar ook doorgroeiers, alleen al door de uitoefening van hun kernfunctie bij aan een bredere programmering binnen het Cultuurplan. Uit de aanvragen blijkt bovendien dat bij deze groepen het verbreden en het laagdrempelig maken van het programma vaker een idealistisch doel is in het licht van inclusiviteit dan een middel om meer publiek te werven.

Best practice: Spraakuhloos (nieuwkomer).

Spraakuhloos is een organisatie die woordkunst flexibel definieert en daarmee literatuur toegankelijk maakt voor een breed publiek. De organisatie mengt in haar programma's literatuur met andere disciplines en zet op succesvolle wijze social media in om in contact te komen met nieuw publiek en in nauw contact te blijven met haar vaste achterban. Dit heeft tot gevolg dat het Spraakuhloos lukt om te voldoen aan haar streven breed, vraaggericht en laagdrempelig te programmeren.

Partners

Het valt de Raad op dat er in de meerjarenbeleidsplannen van de aanvragers veel partners worden genoemd, maar dat daarbij zelden de aard of het doel van de samenwerking wordt toegelicht. Dit geldt zowel voor nieuwkomers en doorgroeiers als voor organisaties die al langer deel uitmaken van het cultuurplan. Samenwerkingen tussen diverse en minder diverse organisaties zijn vaak incidenteel en wekken de indruk slechts in beperkte mate winst op te leveren voor de 'kleinere' partners.

Van aantoonbare inclusiviteit op het gebied van partners is volgens de Raad vooral binnen de RCB-instellingen beperkt sprake: RCB-instellingen 'beleggen' inclusiviteit vaak bij partners. Alhoewel de Raad samenwerkingen toejuicht, vindt hij het van belang dat grote instellingen hun verantwoordelijkheid (blijven) nemen en die niet bewust of onbewust uitbesteden aan de kleinere, meer 'diverse' ander.

Ook nieuwkomers, doorgroeiërs en cultuurplaninstellingen geven in beperkte mate aan waarom en hoe zij met partners samenwerken.

Positief voorbeeld: De Woordalliantie

De Woordalliantie is een samenwerkingsverband van jonge letterenorganisaties waaronder drie positief beoordeelde nieuwkomers: Frontaal, Spraakuhloos, en initiatiefnemer The Writer's Guide (to the Galaxy). De alliantie is jong en moet zich nog bewijzen, maar het verheugt de Raad dat deze organisaties een samenwerking zijn aangegaan om gebruik te maken van elkaars netwerk en expertise, om agenda's te synchroniseren en om een gezonde en duurzame infrastructuur met het oog op talentontwikkeling binnen de Letteren te bevorderen.

Publiek

Zie paragraaf 2.1.2 Publiek.

Conclusie

De meeste aanvragen voor de Cultuurplanperiode 2021-2024 geven beperkt blijk van een visie en ambities op het gebied van inclusiviteit. Een concreet plan van aanpak ontbreekt het vaakst. De Code Diversiteit & Inclusie wordt beperkt toegepast en in meerdere aanvragen niet genoemd. Het ontbreekt met name de RCB-instellingen - uitgezonderd Theater Zuidplein en de Kunsthal - aan een gevoel van urgentie en verantwoordelijkheid.

In antwoord op de vraag van het college stelt de Raad dat de wijze waarop aanvragers invulling geven aan inclusiviteit teleurstellend is. Maar er zijn gunstige uitzonderingen; organisaties die de Raad een plek wil (blijven) geven in het Cultuurplan. De Raad gelooft dat inclusiviteit binnen het Rotterdamse culturele veld, als het college zijn advies volgt, een positieve stimulans krijgt.

De Raad concludeert dat de start van een Cultuurplanperiode een belangrijk moment is om op inclusiviteit te toetsen, maar dat het niet het enige moment moet zijn waarop organisaties wordt gevraagd mijlpalen, plannen en ambities op het gebied van inclusiviteit te concretiseren. Er staat voor aanvragers voor het Cultuurplan te veel op het spel, waardoor in aanvragen de grens tussen intrinsieke en pragmatische motivatie vervaagt. Blijvende prioritering door de gemeente van inclusiviteit, ook buiten de cultuurplanbeoordeling, is nodig.

Aanbevelingen voor de gemeente

Gezien de magere invulling van inclusiviteit in het merendeel van de aanvragen, adviseert de RRKC het college:

- inclusiviteit prioriteit te *blijven* geven in het gemeentelijk cultuurbeleid;
- te monitoren hoe instellingen eraan werken inclusiviteit in praktijk te brengen vanaf de Cultuurplanperiode 2021-2024, zodat blijvend druk op de ontwikkelingen wordt uitgeoefend;
- de huidige mate van verantwoording tegen het licht te houden om na te gaan in hoeverre die afdoende is om inclusiviteit binnen de cultuursector daadwerkelijk te bevorderen. De Raad adviseert inspanningen op het gebied van inclusiviteit op te nemen in de prestatieafspraken tussen gemeente en instellingen;
- nieuwkomers in het Cultuurplan ruimte te geven, omdat die opvallend vaker dan andere organisaties al inclusief opererende organisaties zijn;

- doorgroeiërs de kans te geven zich verder te ontwikkelen, vanwege de bijdrage die zij in toenemende mate leveren aan een inclusieve cultuursector in Rotterdam.

Aanbevelingen voor de sector

- De Raad hoopt dat de energie van de instellingen die het goede voorbeeld geven in de komende cultuurplanperiode organisaties inspireren, die nog met inclusiviteit worstelen. De Raad roept de sector op inspanningen in gezamenlijkheid te ontwikkelen om zo de kans van slagen te vergroten.

2.2.2 Innovatie

Inleiding

Het college van B en W heeft de RRKC gevraagd de cultuurplanaanvragen te beoordelen op hun bijdrage aan het criterium Innovatie. Het college vroeg de Raad ook een integrale analyse over innovatie te formuleren. Daarbij moesten de volgende aspecten worden betrokken:

- vernieuwing van aanbod en genres;
- vernieuwing van werkwijzen gericht op het bereiken van nieuwe publieksgroepen;
- het presenteren van aanbod op nieuwe/andere locaties;
- ruimte bieden aan nieuwe makers en talenten.

In de 'Handleiding aanvragen cultuurplan 2021-2024' formuleert de gemeente het zo: Hoe draagt een instelling bij aan innovatie, bijvoorbeeld door:

- het ontwikkelen van nieuwe werkwijzen en het produceren van nieuwe cultuuruitingen, in aansluiting op de behoeften van nieuwe publieksgroepen;
- activiteiten op het gebied van talentontwikkeling, uitsluitend gericht op een beroepsperspectief.

De RRKC heeft bij de beoordeling van innovatie in de aanvragen gekeken naar innovaties zelf, de wijze waarop die innovaties tot uiting komen, hoe de organisatie een innovatie weet te borgen, en of innovaties tot bereik van nieuwe publieksgroepen leiden, qua omvang en qua diversiteit.

Algemene bevindingen

- De analyse leidt tot een meervoudig en breed geschakeerd beeld over wat innovatie is en wat ermee kan worden bereikt. Innovatie is volgens de Raad in ieder geval *niet* artistieke vernieuwing die leidt tot nieuw werk: een compositie, kunstwerk, concert, theatervoorstelling et cetera. Die is eigen aan elke autonome maker of autonoom gezelschap. Innovatie is wél nieuwe werkwijzen en nieuwe cultuuruitingen en genres ontwikkelen, maar ook methodieken om nieuw publiek te bereiken. Innovatie kan in een bestaande vraag voorzien, maar ook nieuwe vraag creëren.
- Meer instellingen in de cultuursector zijn zich ervan bewust dat zij een maatschappelijke waarde hebben, door samen met partners en publiek te werken aan het meer zichtbaar en inzetbaar maken van hun verbeeldingskracht. Innovatie helpt hierbij. (In de nasleep van de huidige coronacrisis is dit meer dan ooit nodig.) Een mooi voorbeeld van die innovatieve verbeeldingskracht is een filmpje dat het Rotterdams Philharmonisch Orkest maakte vlak na de uitbraak van corona.¹⁷ Binnen twee weken werd het 2,7 miljoen keer bekeken.
- Opmerkelijk is dat sociale innovatie in de aanvragen nauwelijks is genoemd. Deze vorm van innovatie is onder andere relevant bij het onderwerp inclusiviteit waar het gaat om het diverser maken van een organisatie qua personeel. Maar sociale innovatie is meer dan dat. Het is 'een vernieuwing in de arbeidsorganisatie en in arbeidsrelaties die leidt tot betere prestaties van de

¹⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=3eXT60rbBVk>

organisatie en ontplooiing van talenten'¹⁸.

- In de aanvragen is weinig te lezen over het leereffect van innovatie. Er wordt naar hartenlust geëxperimenteerd met nieuwe werkwijzen en cultuuruitingen, maar hoe de experimenten worden geëvalueerd is niet duidelijk. De Raad vindt evaluaties belangrijk, omdat die duidelijk laten zien welke innovaties slagen en verankerd raken in de planning en organisatie, en welke niet.
- De vraag is of het subsidiekader van de gemeente toereikend is om innovatie een plaats te geven in een aanvraag. Innoveren vereist experimenteren, leren, risico nemen. De Raad vindt het belangrijk dat innoveren genoeg ruimte krijgt in een kader dat voornamelijk draait om een vast aantal prestatieafspraken per jaar.
- Sommige nieuwkomers werden door de Raad heel innovatief gevonden, maar die bleken niet sterk genoeg om te worden opgenomen in het cultuurplan. Zij waren als starters nog in een premature fase.
- Soms zal uit de analyse blijken dat innovatie ook raakt aan inclusiviteit en interconnectiviteit en dat ze elkaar overlappen.

Innovatie in de zoektocht naar nieuw publiek

Een belangrijke innovatie in het publieksonderzoek is het segmentatiemodel Whize. Met dit model is aan de hand van dataonderzoek voor elke individuele instelling bepaald welke publieksgroepen goed worden bediend en welke minder. Dat levert kennis op over het publieksbereik van de gehele sector. Het daagt instellingen uit te innoveren om nieuwe publieksgroepen te bereiken. Dat kan op twee manieren: met nieuwe marketingmethodieken meer publieksgroepen bereiken voor het bestaande aanbod en/of nieuw publiek vinden bij nieuw aanbod waarbij publiekswerving/begeleiding kan helpen.

Over nieuwe marketingmethodieken is minder te lezen in de aanvragen. De gemeente heeft dat niet laten beoordelen. De Raad vindt dat jammer, want dat had meer inzicht kunnen geven over de manier waarop publiek wordt bereikt. In nieuw publiek vinden bij nieuw aanbod blijken sommige instellingen meer bedreven te zijn dan andere. Een goed voorbeeld is Theater Zuidplein dat zich twintig jaar geleden in opdracht van de gemeente heeft ontwikkeld tot een vraaggericht theater. Nieuw talent en publiek vinden bij nieuw aanbod is zijn kerntaak, en vooral publiek waarvoor theaterbezoek niet vanzelfsprekend is. Theater Zuidplein toont daarin een constante innovatieve kracht. Andere voorbeelden van innovatieve werkvormen om nieuw publiek te bereiken zijn de SLAM¹⁹ (DoelenEnsemble) en De Dépendance²⁰.

De Raad roemt een aantal instellingen uitdrukkelijk om hun innovatieve kracht, bijvoorbeeld de Kunsthal in zijn zoektocht naar steeds nieuwe publieksgroepen, of Operadagen Rotterdam in zijn Stadsprojecten en zijn innovatieve internationale uitwisseling met podia, makers en gezelschappen.

Digitalisering

Voor het publieksbereik is digitalisering een cruciale ontwikkeling die alle instellingen in de cultuursector aangaat. Digitalisering is van invloed op alle aspecten van het werk: de kwaliteit, de bedrijfsvoering en het publieksbereik. De technologie wordt ingezet bij de bouw van websites die eigenlijk de toegangsportalen zijn van instellingen, maar ook bij theatervoorstellingen voor visuele beelden. Concertgebouwen, poppodia, muzikanten en muziekgezelschappen streamen concertregistraties. Musea hebben delen van hun collectie gedigitaliseerd met macrofotografie, zodat deze wereldwijd kan worden bekeken tot in de kleinste details. Culturele instellingen maken virtuele educatieve rondleidingen door het museum of theater, ze maken video's voor socia-

¹⁸ Nederlands Centrum voor Sociale innovatie (NCSI)

¹⁹ Een gedichtenwedstrijd voor het mbo dat het DoelenEnsemble in samenwerking met Albeda organiseert.

²⁰ Een podium voor stadscultuur dat vooral gericht is op publieke debatten, lezingen en exposities over stedelijke vraagstukken.

le media en YouTube en proberen hiermee te bouwen aan community's.

Deze ontwikkelingen krijgen door de coronacrisis een enorme impuls nu het publiek verstoken is van de live ervaring van kunst in musea en theaters. De mogelijkheden en kansen van digitalisering voor de verdieping van de culturele kwaliteit, de bedrijfsvoering en exposure en de omgang met het publiek zijn in de cultuursector nog verre van uitgekristalliseerd. Er valt nog heel veel te innoveren.

De cultuursector kan leren van het bedrijfsleven om de techniek nóg beter toe te passen. Het zou goed zijn als musea en theaters hun kennis en ervaringen verder uitbouwen en delen. De Raad ziet dat verschillende museale instellingen vermelden dat digitalisering van de collectie in verschillende stadia van voortgang verkeert, maar verneemt weinig over samenwerking en 'pooling' van kennis en middelen tussen de instellingen om daarin verder te komen. De Raad adviseert de komende periode meer aandacht te schenken aan de inzet van digitale technologie om innovatie te bevorderen, waarbij ook nieuwe verdienmodellen kunnen worden ontwikkeld.

Innovatie in andere werkwijzen

Een belangrijke innovatieve kracht van de cultuursector komt van onderop en het zijn de nieuwe aanvragers die deze inbrengen. Veel nieuwe aanvragers werken fundamenteel anders dan de meer geïnstitutionaliseerde instellingen en zorgen voor een organische vernieuwing van de sector. Bij de analyse van nieuwe aanvragers zag de Raad de volgende vernieuwende bewegingen:

1. Zij vertrekken vanuit één discipline maar combineren in de presentatie verschillende disciplines om de presentatie afwisselender en aantrekkelijker te maken. Inspirerende inhoud voor het publiek gaat vóór discipline.
2. Ze beperken zich niet tot één soort locatie, maar gaan daarheen waar ze verwachten bij het aanbod passend publiek te vinden, of het nu een club is, een galerie, de straat, een café of een klassiek podium. Daardoor hebben ze vaak een grote diversiteit aan inkomstenbronnen.
3. Een overheersende informele organisatievorm is de community. Deelnemers vervullen verschillende rollen, van publiek tot medeorganisator. Ze groeien van debutant tot overdrager van skills aan de volgende nieuwelingen tot *headliner*, maar zonder de community te verlaten. Naast maken en presenteren is talentontwikkeling een kernactiviteit, niet alleen artistiek maar ook zakelijk. Degenen die succesvol worden, stellen zich niet boven de andere leden van de community, maar blijven anderen inspireren vanuit gelijkwaardigheid.
4. Bij deze vooral jongere initiatieven is inclusiviteit geen issue, maar een vanzelfsprekendheid. Ze weten nauwelijks beter, omdat het de groep is waarin ze zich dagelijks begeven. Discussies over hoge of lage kunst interesseren hen niet. Het gaat om het verhaal.
5. Technologische innovatie ziet de Raad bij Operator Radio: een nieuw platform dat internetradio, podcasts en studio- en presentatieactiviteiten aan elkaar koppelt.

RCB

Van de grote instellingen in Rotterdam, zeker de instellingen die deel uitmaken van de Rotterdamse Culturele Basis, verwachtte de Raad een hoge inzet op innovatie die zo mogelijk instellings- en discipline-overstijgend is. In de praktijk blijkt dit tegen te vallen. Dat hangt mogelijk samen met een vergaande staat van institutionalisering. Deze instellingen hebben in de loop van vele jaren een omvangrijke gelaagde organisatiestructuur opgebouwd die aan de ene kant bedrijfsprocessen efficiënter maakt, maar aan de andere kant leidt tot verlies aan flexibiliteit. Ze bedienen grote publieksgroepen, maar acteren minder snel op signalen uit de omgeving. Verder zijn ze onderworpen aan allerlei regelgeving van de overheid, omdat ze bijvoorbeeld collecties beheren die eigendom zijn van de gemeente, of omdat ze in gemeentelijke gebouwen zijn gevestigd met alle kwesties over onderhoud en renovaties van dien. Misschien wat gechargeerd, maar hoe beweeglijk, flexibel en omgevingsgericht de kleine organisaties werken, hoe log en

relatief meer voor zichzelf en de gemeente werken de grote. De Kunsthal en Theater Zuidplein vormen hierop uitzonderingen.

Bij grote culturele instellingen in Rotterdam zijn innovatiestrategieën waarneembaar die ontleend zijn aan grote bedrijven en non-profitorganisaties, waarbij innovatie plaats vindt door startende culturele organisaties in te lijven, omdat ze beseffen dat ze zelf logger worden en minder goed kunnen innoveren dan toen ze kleiner waren. Die strategieën blijven vaak steken in goede of andere bedoelingen. Ze verbinden zich bijvoorbeeld aan nieuwe kleine organisaties door samen met hen activiteiten te programmeren in de eigen instelling. Dat biedt de kleinere instelling een mooi podium en faciliteiten, maar van een gelijkwaardige samenwerking is weinig sprake, omdat toegang tot financiële middelen van de grote instelling ontbreekt; sterker nog, de kleinere partner moet soms geld meenemen. Dat is opmerkelijk, want de grote instellingen krijgen door deze samenwerking toegang tot nieuw publiek en nieuwe genres. Ze kunnen zo laten zien dat ze nieuwe doelgroepen bereiken en vernieuwend bezig zijn. Dergelijke innovaties leiden in de praktijk meestal niet tot een fundamentele verandering in het eigen aanbod of in de eigen manier van werken; het blijven incidenten. Toch zijn er een paar instellingen zoals het Nieuwe Luxor Theater en het Wereldmuseum die verder lijken te gaan, doordat zij met *shop in shop* formules kleine instellingen op een langere termijn ruimte en faciliteiten bieden en daarvan zelf willen leren. Luxor Theater wil een spot zijn voor talentontwikkeling en een open plek bieden voor *co working* met organisaties in Zuid.

Een andere innovatiestrategie van grote instellingen is de opening van nieuwe vestigingen of dependances buiten het centrum, bij voorkeur in Rotterdam-Zuid, en zich daar te focussen op hun bijdrage aan de maatschappelijke opgaven van de stad. Theater Zuidplein en Islemunda tonen die maatschappelijke verantwoordelijkheid daar al geruime tijd, door gebiedsgericht te programmeren, door jong talent te ontwikkelen en stageplaatsen aan te bieden. Islemunda combineert podiumkunst met een cinema en brasserie. Theater Zuidplein betreft binnenkort een gloednieuw theater in Rotterdam-Zuid dat wordt gecombineerd met horeca en een nieuwe openbare bibliotheek. Museum Boijmans Van Beuningen heeft een, zij het nog prematuur, plan ingediend om er een *changemakers* werkplaats in te richten (Boijmans Transit Academy), vooruitlopend op een mogelijke deelname aan de Cultuurcampus. Ook hier geldt de vraag in hoeverre vernieuwing via dependances leidt tot innovatie bij de hoofdvesting.

Ruimte om te innoveren

Voor onderzoek en ontwikkeling om te innoveren zijn tijd, ruimte en financiële middelen nodig. In de praktijk blijkt dat innovaties vooral plaatsvinden buiten werktijd. Dat hangt ook samen met de subsidierelatie met de gemeente. Prestatieafspraken worden gemaakt over aantallen presentaties. Daarnaast zijn publieksbereik en het voldoen aan beleidsprioriteiten maatgevend. De Raad zou verwachten dat RCB-instellingen hier zelf ruimte voor vinden vanuit hun verantwoordelijkheid voor nieuwe ontwikkelingen in de stad die maatschappelijke waarde toevoegen. In hun aanvragen blijft het echter vaak bij intenties. Een gezamenlijke visie van de gemeente én de RCB-instellingen op de betekenis van innovatie voor de cultuursector als geheel en voor de stad ontbreekt. Mede daarom kiest de Raad ervoor een aantal nieuwe aanvragers te honoreren die op een organische manier een innovatieve bijdrage leveren aan de cultuursector. Voorbeelden zijn PrintRoom²¹, CLUB GEWALT²² en DIG IT UP²³. Deze vernieuwende organisaties krijgen zo een basis om door te groeien.

²¹ PrintRoom is een platform dat strategieën onderzoekt en presenteert van kunstenaars en ontwerpers die *publishing* als artistiek medium hanteren.

²² CLUB GEWALT is een theatergezelschap dat innovatief muziektheater maakt.

²³ DIG IT UP profileert zich met een erfgoedlab en galerie voor Rotterdamse stadscultuur.

De Raad ziet ook mogelijkheden voor hybride organisaties die naast prestaties voor hun subsidie innovatieve marktgerichte activiteiten ontplooiën en daarvoor een verdienmodel ontwikkelen. Traditionele voorbeelden zijn inkomsten uit horeca, een museumwinkel en merchandise. Maar er is veel meer mogelijk, bijvoorbeeld het (internationaal) verhuren van museumprofessionals, verdienen aan het commercieel en zakelijk gebruik van afbeeldingen et cetera. Zulke activiteiten, die door enkele instellingen al worden uitgevoerd, zijn belangrijk voor de ontwikkeling van de sector.

Conclusies en aanbevelingen

1. Het gebruik van het Whize-model door individuele instellingen leidt tot een flinke verbetering in het verkrijgen van inzicht in publieksbereik. De innovatie van marketing en publieksonwikkeling loopt hierin nog achter. Het is jammer dat marketing geen beoordelingsaspect was.
2. Hoewel digitalisering van invloed is op alle aspecten van het werk vindt weinig systematische vernieuwing plaats met inzet van nieuwe technologie; instellingen delen daar weinig over. De sterk gegroeide inzet van social media leidt niet overal tot meer interactie met (nieuw) publiek en community-vorming.
3. Innovatie lijkt bij relatief nieuwe instellingen vooral organisch te ontstaan: anders organiseren en publiek bij het werk betrekken, combinaties maken van produceren, presenteren en talent ontwikkelen, nomadisch en cross-disciplinair werken zijn bij deze instellingen geïntegreerd.
4. Bij de grote instellingen vindt innovatie vooral plaats door verbinding aan te gaan met kleinere vernieuwende instellingen en/of door nieuwe activiteiten apart te zetten, zonder dat die leiden tot veel vernieuwing in de hoofdactiviteiten.
5. Hoewel alle instellingen is gevraagd te reflecteren op innovatie, gebeurt dat lang niet overal. Ook bij het merendeel van de instellingen uit de RCB waarvan meer inzet verwacht mocht worden voor innovatie, is geen duidelijke visie te ontwaren op de betekenis van innovatie voor de cultuursector en de stad.
6. Het subsidiekader van de gemeente zou grote instellingen meer ruimte moeten bieden om te innoveren of om commerciële activiteiten te ontplooiën buiten de traditionele als horeca en museumwinkel. Door hun eigen verdienvermogen te vergroten kunnen de instellingen ondernemen en innoveren.
7. De gemeente zou de drie beleidsprioriteiten serieus moeten nemen door die te monitoren en te evalueren. Innovatie zou als indicator kunnen worden opgenomen in de toekomstige monitoring door de gemeente, aanvullend op het prestatiekader. Elke instelling kan zo jaarlijks laten zien wat zij aan innovatie doet, hoeveel tijd ermee gemoeid is, wat het resultaat ervan is en hoe dit wordt geborgd. Daarmee krijgt de gemeente een scherper beeld van innovatie in de cultuursector.

2.2.3 Interconnectiviteit

Inleiding

Eind 2017 adviseerde een internationale adviescommissie, de International Advisory Board (IABx) het college van B en W van Rotterdam om kunst en cultuur een prominenter plek te geven in de ontwikkeling van de stad. De internationale positie van Rotterdam kan volgens de IABx worden versterkt door het belang van kunst en cultuur zichtbaarder te maken en de 'interconnectiviteit' tussen het culturele veld en economie, stedelijke ontwikkeling en het sociaal domein te versterken. Het college nam deze aanbeveling over. Een van de uitgangspunten voor het cultuurbeleid werd dan ook intensieve samenwerking en wederzijdse verbondenheid in alle lagen van de sector én met andere sectoren, aangeduid met de term interconnectiviteit.

Het college van B en W vroeg de RRKC de cultuurplanaanvragen te beoordelen op hun bijdrage aan het uitgangspunt Interconnectiviteit. Leidende gedachte daarbij was dat cultuur een van de strategische pijlers van het gemeentelijk beleid is, naast economie, sociaal, infrastructuur/ruimte en milieu.

Het college vroeg de Raad eveneens een beeld te schetsen van de wijze waarop culturele instellingen dit uitgangspunt hebben uitgewerkt. In de 'Handleiding aanvragen cultuurplan 2021-2024' formuleert de gemeente het zo: Hoe draagt een instelling bij aan:

1. een compleet en evenwichtig ecosysteem in de stad door partnerschappen met (nieuwe) culturele producenten, eventueel in relatie met het (inter)nationale speelveld.
2. verbindingen met andere domeinen dan cultuur.

Om interconnectiviteit in beeld te brengen heeft de Raad gekeken naar de (voorstellen voor) samenwerking en de concrete uitwerking daarvan. Hoe wordt in de verschillende disciplines samengewerkt? Wat zijn de doelen? Is er sprake van meerwaarde?

Algemene bevindingen

De Raad constateert dat er binnen de cultuursector in het algemeen veel samenwerking plaatsvindt. Vaak blijft de samenwerking beperkt tot bijvoorbeeld cross-overprojecten met andere disciplines of de uitvoering van activiteiten op verschillende locaties of in andere contexten. Meestal gaat het om projectmatige samenwerking (*one off*-projecten) en niet om structurele samenwerking die bekijft op de langere termijn.

Interconnectiviteit betekent ook onderlinge verbondenheid; instellingen en makers vormen een netwerk om met elkaar kunst en cultuur in de stad meer zichtbaar te maken. Als een effect van samenwerking resulteert in $1+1=3$, spreekt de Raad van toegevoegde waarde van interconnectiviteit. In veel aanvragen worden allerlei samenwerkingspartners genoemd, om maar aan te tonen dat de aanvragers de maatschappelijke opgaven ter harte nemen. De beschrijving van doelen en een concrete uitwerking van de samenwerking ontbreken dan echter. Bij diverse instellingen is veel over hun maatschappelijke betrokkenheid te lezen, maar actuele thema's worden niet benoemd. Dan is interconnectiviteit niet aantoonbaar.

Sommige instellingen zien kansen voor een interconnectieve gebiedsgerichte aanpak met een focus op Rotterdam-Zuid. Theater Zuidplein is een voor de hand liggend voorbeeld; daarnaast

wil Museum Boijmans Van Beuningen hier maatschappelijke betrokkenheid beproeven met een Transit Academie. In Noord zijn Studio De Bakkerij en Time Window opvallende voorbeelden van een gebiedsgerichte aanpak. Het valt de Raad op dat in andere gebieden van de stad weinig interactiviteit van de cultuursector is waar te nemen.

Soms vallen organisaties met hun interconnectieve inzet tussen de wal en het schip. Door te opereren op het snijvlak tussen cultuur en een ander domein, bijvoorbeeld welzijn, kan de kunst bij inzet voor andere doelen zijn primaire karakter verliezen en komt de activiteit noch in aanmerking voor subsidie uit het culturele domein, noch uit het sociale domein. Waardering van deze interconnectieve inzet vraagt om een wijziging van subsidiekaders.

De grote instellingen zijn juist organisaties bij uitstek waarvan volgens het college een interconnectieve inzet mag worden verwacht, wat ook geldt voor de RCB-instellingen. Grote instellingen zouden een voortrekkersrol moeten vervullen bij het creëren van een maatschappelijk draagvlak in de stad en duidelijk stelling moeten nemen als het gaat om stedelijke ontwikkeling, economie en het sociale domein. De Raad constateert voor wat betreft de door het college benoemde RCB-instellingen, dat Theater Zuidplein en de Kunsthal aan de verwachtingen voldoen. Museum Boijmans Van Beuningen en het Rotterdams Philharmonisch Orkest doen dit niet. De musea vinden dat er veel moet worden samengewerkt en schrijven dat ook op, maar hun initiatieven komen als opgelegd over en de doelen en de meerwaarde zijn vaak niet duidelijk.

Interconnectiviteit in de disciplines

Cultuureducatie

In de cultuureducatie noemen alle instellingen, van groot tot klein, samenwerkingspartners. Er wordt hier veelvuldig onderling samengewerkt. De Raad ziet interconnectiviteit echter nog weinig expliciet tot uitdrukking komen; het ontbreekt nog aan onderlinge verbondenheid, netwerkvorming en de ambitie om met elkaar kunst en cultuur in de stad beter zichtbaar te maken. Alle instellingen leggen hun focus op Rotterdam-Zuid en nemen dus weinig verantwoordelijkheid om hun aandacht over de gebieden te spreiden. Hier ziet de Raad wel maatschappelijke betrokkenheid, maar actuele thema's zoals kansenongelijkheid worden niet benoemd.

Cultuur op school kan worden gezien als een al langer bestaande interconnectiviteit die een meerwaarde heeft voor de lange termijn. Veel instellingen bieden cultuureducatie aan op verschillende schooltypen en werken daarin structureel samen met het onderwijs. KCR is hier als makelaar een verbindende partij.

Talentontwikkeling

Er zijn verschillende talentontwikkelingsorganisaties actief in de domeinen zorg, welzijn, onderwijs en sport. Ze zijn vaak een onmisbare schakel in het realiseren van een groter maatschappelijk draagvlak voor kunst en cultuur. Een voorbeeld is House of Urban Arts dat talent ontwikkelt met de focus op inclusiviteit, diversiteit, *roots*, eigenheid en innerlijke kracht.

Architectuur, vormgeving en digitale, Beeldende kunst en fotografie en Film

In architectuur, vormgeving en digitale cultuur wordt veel onderling samengewerkt, maar ook met maatschappelijke partijen als bewoners en ondernemers. Het gaat daarbij over stedelijke ontwerpvragestukken die in Rotterdam spelen. Een voorbeeld van interconnectiviteit in de architectuur is Architectuur Instituut Rotterdam (AIR). AIR organiseert het publieke en professionele debat over de stad en zijn ruimtelijke verschijningsvorm. Dat doet het door actuele kwesties en verder weg liggende opgaven te verkennen en in de publieke discussie te brengen.

In de discipline film worden heel wat samenwerkingspartners genoemd om bij te dragen aan de maatschappelijke opgaven, maar helaas zonder dat de bijbehorende aanpak wordt beschreven. In de beeldende kunst en de fotografie wordt vooral binnen de cultuursector samengewerkt, daarbuiten maar in beperkte mate. De Kunsthal zorgt als RCB-instelling met spraakmakende tentoonstellingen over soms grensoverschrijdende maatschappelijke thema's, voor een grote verlevendiging van de stad en zet Rotterdam met grote publiekstrekkers op de kaart. Kleinere organisaties als Roodkapje en HIJS (streetart) zijn actief in het sociale domein.

Dans, Muziek, Theater

In de podiumkunsten bewegen verschillende gezelschappen en organisaties zich specifiek op het grensgebied tussen cultuur en het sociale domein. In de pop, jazz en urban wordt veel onderling samengewerkt, bijvoorbeeld onder de Pop-Up-paraplu, in mindere mate met andere domeinen in de samenleving. In de komende periode lijken meer instellingen in de wijken te gaan samenwerken met het onderwijs. De festivals leveren een bijdrage aan de groei van het cultuuroerisme en de levendigheid van de stad. North Sea Round Town is een goed voorbeeld van interconnectiviteit, doordat het samenwerkt met verzorgingshuizen en locaties in de wijk. Daardoor draagt dit festival uitdrukkelijk bij aan de sociaal-maatschappelijke ambities van de stad. De traditionele danssector spant zich in om samen met partners de dans als kunstvorm meer op de Rotterdamse kaart te zetten. Dit doet de sector door festivals, een dansweek, een Internationaal Choreografenconcorso en locatievoorstellingen te organiseren. In de dans beperkt interconnectiviteit zich grotendeels tot culturele en onderwijspartners, hoewel soms verbindingen worden gelegd met de zorgsector. Zo wil Conny Janssen Danst ruimte bieden aan projecten voor mensen met de ziekte van Parkinson. Opvallend is dat de verbinding van de traditionele dansgezelschappen met de grassroots minimaal is.

De Doelen heeft een groot netwerk van partners in verschillende sectoren en vervult een belangrijke interconnectieve rol in de stad, iets wat veel minder geldt voor het Rotterdams Philharmonisch Orkest. De Raad ziet dat ensembles snel en gemakkelijk samenwerken, in cross-overprojecten, door zich te verhouden tot de grassroots (DoelenEnsemble) en door in verschillende contexten en op meerdere locaties te spelen. Operadagen Rotterdam, bij uitstek een structurele vorm van interconnectiviteit, werkt op verschillende niveaus samen met partners uit cultuur, gezondheidszorg, onderwijs en welzijn. Als festival verlevendigt het de stad en draagt zo bij aan de positie van de stad, nationaal en internationaal. De Laurenscontorij werkt in een reeks concerten samen met de Vereniging Natuurmonumenten.

Theaterinstellingen leggen relatief gemakkelijk contact met andere domeinen. Time Window valt op als voorbeeld van interconnectiviteit. Het is een collectief van vijftig makers uit verschillende disciplines waarvan de leden in hun gebied (Noord) zoeken naar nieuwe vormen van samenwerken en delen en nieuwe verbindingen met het publiek. Theatergroep Wunderbaum werkt samen met woningcorporaties. Theater Zuidplein, Theater Walhalla en Theater Islamunda dragen bij aan de gebiedsontwikkeling in Rotterdam-Zuid.

Letteren en debat

In deze talige disciplines werken vooral de jonge (letteren)organisaties vrij gemakkelijk en organisch samen, met name in de Woordalliantie. Er is echter nauwelijks sprake van samenwerking buiten de cultuursector. Ook bestaat er een kloof tussen de nieuwe, jonge instellingen en de grote letterenorganisaties; daartussen vindt nauwelijks samenwerking plaats. Debatcentra werken soms met andere domeinen samen in aansluiting op de maatschappelijke thema's waarover wordt gedebatteerd. De Raad vindt de Afrikaanderwijk Coöperatie een lichtend voorbeeld van interconnectiviteit, met heel uiteenlopende functies en een programma waarin kunst en cultuur onderdeel uitmaken van een veelheid aan activiteiten.

Musea en erfgoed

In de erfgoedsector komt interconnectiviteit maar weinig uit de verf. Er worden weinig bewuste eigen keuzes in die richting gemaakt, en als dat al gebeurt, komt het over als verplicht nummer. De instellingen lijken er steeds van uit te gaan dat er zoveel mogelijk moet worden samengewerkt, maar doel, aanpak en meerwaarde zijn vaak niet duidelijk omschreven. De kleinere musea als het Chabot Museum en het Natuurhistorisch Museum vinden wel verbinding met andere domeinen. Voor een gezamenlijk Verhaal van de stad doen de grotere musea al jaren pogingen om samen te werken, maar zonder echt resultaat. In deze sector vallen nieuwe organisaties op die een onderzoek- en platformfunctie vervullen binnen de eigen discipline en daarbuiten. Zij richten zich op digitaal, immaterieel en documentair erfgoed en doen bij de verzameling daarvan een beroep op de inwoners van de stad. Voorbeelden zijn: DIG IT UP en Verhalenhuis Belvédère. Dit zijn volgens de Raad aansprekende voorbeelden van interconnectiviteit.

Conclusies en aanbevelingen

1. De grote instellingen scoren in het algemeen slechter op interconnectiviteit dan nieuwkomers en doorgroeiërs. Nieuwe generaties kunstenaars zoeken interconnectiviteit op, gedreven door de uitwerking van nieuwe ideeën en in een zoektocht naar nieuwe vormen van financiering of distributie, confrontatie of reflectie. De grote instellingen waarvan juist interconnectiviteit wordt verwacht, zien samenwerking vaak als verplicht nummer.
2. Er wordt veel onderling samengewerkt in de cultuursector, meestal op projectbasis. Doel is het bundelen van krachten of artistieke vernieuwing. Interconnectieve relaties met andere domeinen komen in beperkte mate voor; ook dan blijft het meestal bij een projectmatige invulling.
3. Instellingen die schrijven over samenwerking met partners in andere domeinen blijven meestal steken in intenties. De omschrijving van concrete doelen, aanpak, te behalen resultaten en evaluatie ontbreken. Daarmee is interconnectiviteit een moeilijk grijpbaar fenomeen. Wil interconnectiviteit in de cultuursector concreet vorm krijgen, dan zullen maatstaven moeten worden ontwikkeld aan de hand waarvan verbindingen planmatig tot stand komen en beoordeeld kunnen worden.
4. In meerdere disciplines is verbinding en samenwerking tussen de grotere instellingen en de nieuwkomers en doorgroeiërs gering tot minimaal. Dat is vooral zichtbaar bij letteren, dans, musea en erfgoed, theater, en cultuureducatie. Als het college de grote instellingen wil stimuleren samen te werken met kleinere, dan zou het daarvoor binnen de RCB een apart subsidiebudget kunnen oormerken, met prestatieafspraken.
5. Instellingen die samenwerken op het snijvlak van cultuur en een ander domein vallen binnen de cultuurplansystematiek soms tussen de wal en het schip. De Raad waardeert deze samenwerkingen als positief, maar het is soms lastig om het onderdeel kunst en cultuur daarbinnen goed te beoordelen. Het college zou de inzet van de subsidies voor activiteiten die van belang zijn voor meerdere domeinen, maar nu tussen wal en schip vallen, moeten heroverwegen.
6. De gemeente zou bruggenbouwers - instellingen en personen die interconnectiviteit bevorderen - actief moeten ondersteunen, omdat zij individuele instellingen en kunstenaars als collectief helpen beter zichtbaar te zijn en hun bijdrage aan de ontwikkeling van de stad te vergroten.

2.3 Rotterdamse Culturele Basis

Adviesvraag gemeente over instellingsoverstijgende taak RCB

Voor de beoordeling van de instellingen in de Rotterdamse Culturele Basis heeft de RRKC de volgende opdracht ontvangen van het college:

‘Van een aantal culturele organisaties hebben wij in onze collegevergadering van 1 oktober 2019 bepaald dat zij behoren tot de Rotterdamse Culturele Basis (RCB). De geselecteerde instellingen krijgen veel nadrukkelijker dan nu een instellingsoverstijgende taak op grond van hun strategische positie voor de stad. Meer dan andere instellingen dienen zij verantwoordelijkheid te nemen voor de Rotterdamse cultuursector als geheel en voor de talenten in de stad. Zij worden als strategische partner gezien voor de opgaven waar de stad voor staat. Daar staat tegenover dat hun voortbestaan om verschillende redenen niet ter discussie staat.

Voor de RCB-instellingen hanteren wij een subsidierelatie die uitgaat van het gebruikelijke Cultuurplanproces. De RCB-instellingen dienen een aanvraag in die door uw raad beoordeeld wordt. Wij vragen van u echter geen uitspraak over het passende subsidieniveau voor deze instellingen. Wij vragen van elk van de RCB-instellingen in hun meerjarenbeleidsplannen aan te geven hoe zij de gevraagde instellingsoverstijgende verantwoordelijkheid voor de sector als geheel zullen invullen. Daarin wijken de aanvragen van de RCB-instellingen af van de overige aanvragen. Wij verzoeken u dit aspect bij de beoordeling van de meerjarenplannen van de RCB-instellingen te betrekken.’ (zie bijlage A)

Op 20 december 2019 stuurde het college een aanvullende brief (zie bijlage B) aan de acht RCB-instellingen en de RRKC waarin het de verwachtingen over het plan van aanpak van de instellingen in de Rotterdamse Culturele Basis nader toelicht. In het kort gaat het om:

- invulling geven aan de strategische positie voor de gehele sector;
- vormgeven aan de instellingsoverstijgende verantwoordelijkheid;
- hoe de organisatie een platform voor talent in de stad wil zijn (inhoudelijk dan wel faciliterend);
- welke aantoonbare extra inspanning de instelling in de eigen organisatie wil doen om meer inclusiviteit en diversiteit te bereiken en hoe dit bijdraagt aan inclusiviteit in de gehele sector;
- welke stappen de instelling zet om aan de codes Fair Practice en Diversiteit & Inclusie te voldoen.

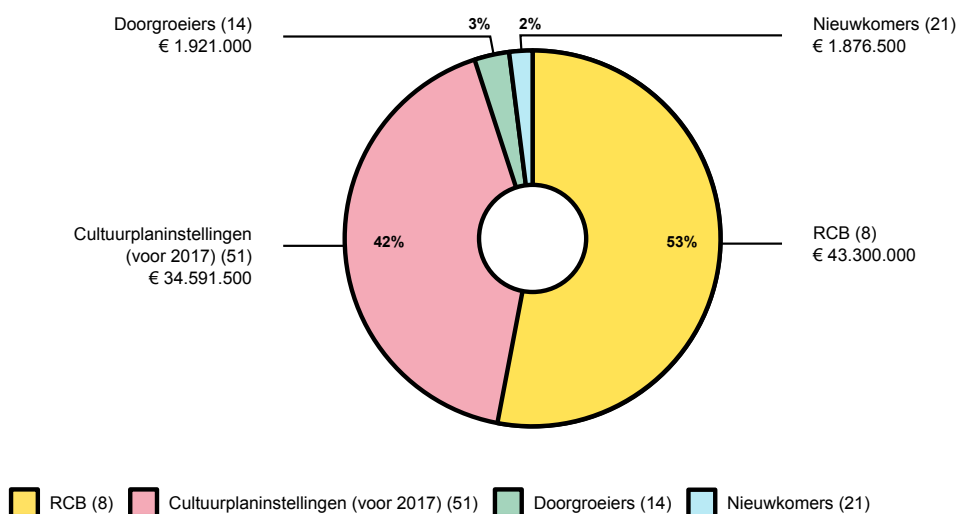
In deze brief wordt aan de RRKC gevraagd om ‘de aanvragen van de RCB-instellingen expliciet te beoordelen op de instellingsoverstijgende verantwoordelijkheid voor de sector als geheel, de realiseerbaarheid van het plan van aanpak en de omgang met de Fair Practice Code en Code Diversiteit & Inclusie’.

Conclusies en aanbevelingen

1. De acht instellingen in de Rotterdamse Culturele Basis (RCB) zijn door de RRKC net als de andere aanvragers beoordeeld op hun culturele betekenis, publiek, bedrijfsvoering en de beleidsprioriteiten van de gemeente, in het bijzonder de drie l's en de codes. Hiervoor verwijzen wij graag naar de individuele adviezen voor deze instellingen.
2. De RRKC is van mening dat de RCB-instellingen magere en teleurstellende plannen hebben ingediend om hun instellingsoverstijgende rol vorm te geven. Zij geven slechts vrijblijvend invulling aan de ‘extra’ opdracht van het college en nemen geen verantwoordelijkheid voor de culturele sector als geheel. Voor zover de instellingen deze opdracht al invullen doen zij dit vooral vanuit hun eigen corebusiness en niet vanuit hun overstijgende verantwoordelijkheid.

3. Gunstige uitzonderingen zijn de Kunsthal en Theater Zuidplein, die binnen de RCB het hoogst scoren op zowel culturele betekenis als op de drie l's.
4. Museum Boijmans van Beuningen moet wat de Raad betreft echt geprikkeld worden om een andere visie te ontwikkelen op zijn rol in de stad. Dat geldt ook, zij het in mindere mate, voor het RPhO.
5. De doorgroeiers en nieuwkomers onder de instellingen met een positief advies scoren over het algemeen veel beter op de gemeentelijke beleidsdoelstellingen, de drie l's en publieksbereik. Deze instellingen krijgen 5 procent van het Cultuurplanbudget tegenover de RCB-instellingen die kunnen beschikken over 53 procent.
6. De RCB is gemaakt voor instellingen die om hun statuur buiten het Cultuurplan zijn geplaatst. De gemeente verwacht daarom dat zij een voorbeeldfunctie vervullen. De voorstellen lezend heeft de Raad er weinig vertrouwen in dat de RCB-instellingen in deze samenstelling dit gaan waarmaken en dat hun inzet op de beleidsprioriteiten meerwaarde gaat opleveren. De RCB zou daarom anders samengesteld moeten worden.
7. De RRKC geeft opnieuw in overweging om bij de samenstelling van de RCB meer naar specifieke functies voor de stad en het culturele veld te kijken en daarbij een evenwichtige verdeling van disciplines na te streven. Musea en podiumkunsten zijn nu oververtegenwoordigd in de RCB, terwijl andere disciplines geheel ontbreken.

Budgetverdeling instellingen Cultuurplan 2021 - 2024

RCB (8 positieve adviezen)

Instelling	Categorie	subsidiebedrag 2020 *	gevraagd subsidiebedrag	Meer aangevraagd dan subsidie 2020
De Doelen	RCB	€ 4.616.500	€ 5.202.000	€ 585.500
Kunsthal Rotterdam	RCB	€ 2.963.000	€ 3.200.000	€ 237.000
Luxor Theater Rotterdam	RCB	€ 2.642.000	€ 2.917.500	€ 275.500
Maritiem Museum Rotterdam	RCB	€ 5.222.500	€ 5.897.000	€ 674.500
Museum Boijmans Van Beuningen	RCB	€ 9.746.000	€ 10.732.000	€ 986.000
Rotterdams Philharmonisch Orkest	RCB	€ 7.125.000	€ 7.125.000	€ 0
Theater Rotterdam	RCB	€ 9.232.500	€ 9.217.000	-€ 15.500
Theater Zuidplein	RCB	€ 2.483.500	€ 3.812.000	€ 1.328.500
Totaal		€ 44.031.000	€ 48.102.500	€ 4.071.500
Beschikbaar budget	€ 43.300.000	€ 731.000	€ 4.802.500	€ 3.340.500

Overzicht invulling instellingsoverstijgende rol RCB-instellingen

Hierna geeft de RRKC een beknopt overzicht per RCB-instelling over de wijze waarop deze de RCB-rol wil invullen.

Luxor Theater Rotterdam

Theater Luxor weet de stad te bereiken en laat wat de Raad betreft een sterke positie en verbindende kracht zien. De organisatie vervult als theater een bredere maatschappelijke functie en is tevens ontmoetingsplek voor bewoners en organisaties. Ook vindt de Raad het theater van belang voor het toerisme en de economische uitstraling van Rotterdam. Ook de aandacht voor zowel talentontwikkeling, coproducties als grote internationale producties verdient waardering. Luxor geeft via 'icoontjes' in het plan aan waar ingezet wordt op de drie I's. Het theater vult interconnectiviteit in met typisch Rotterdamse voorstellingen en aandacht voor het 'minder bemiddelde' Rotterdam-Zuid. Luxor gaat verbouwen en wil met stadsprogrammering een sociaal centrum worden dat openbaar toegankelijk is en ook op de dag gaat programmeren. Luxor stelt zich actief op naar het bedrijfsleven. De instelling vult interconnectiviteit in met een tekst die vooral over publiek en performance-indicatoren gaat.

Luxor wil inclusiviteit (de vier P's) bevorderen door stageplaatsen aan te bieden en een nieuw wervingsplan te maken (Personeel), zo toegankelijk mogelijk te programmeren (Programma en Publiek), gastvrij te zijn voor mensen met een beperking en samen te werken met Partners in de stad als Xclusiv, Stichting Spoken, Spraakuhloos, Stichting Uit Zuid en Stichting Urban Programmering.

Wat betreft talentontwikkeling heeft Luxor nu geen geschikte ruimtes om in te werken, maar na de verbouwing zijn er meer mogelijkheden. Luxor staat nieuwe makers, zoals Rajae El Mouhاندiz, Derek Otte, Aisa Winter en Thomas de Pauw, bij met praktische hulp. Luxor 'adopteert' ook initiatieven. Medewerkers van Luxor zijn als bestuurslid betrokken bij instellingen als Xclusiv en Stichting Op Zuid. Er is geen verwijzing naar de 'extra opdracht' in het kader van de RCB.

De Doelen

De Doelen heeft een plan van aanpak geschreven voor activiteiten op het gebied van talentontwikkeling. Men presenteert een aantal vernieuwende programmaconcepten, zoals een Rotterdamse Serie, Rotterdam Art Music, waarmee de organisatie nieuwe doelgroepen aan zich wil binden. De Doelen neemt deel aan een landelijke georganiseerde BIS-aanvraag waarin voortrekkers op het gebied van hedendaagse muziek een duurzaam ontwikkelplatform voor jong toptalent mogelijk willen maken. De Doelen spant zich in voor een 50/50 genderbalans op de werkvloer en voor gelijke beloning bij gelijkwaardig werk, maar heeft op het gebied van inclusiviteit nog werk te verrichten.

De Doelen formuleert diverse algemene ambities rond educatie en een stadsbrede programmering waar ook herdenkingen deel van uit maken. Daarnaast noemt de organisatie – enigszins in de kantlijn – *outreach* initiatieven in samenwerking met jeugdzorg, weekendscholen en AZC's. Men verwijst naar de 'RCB-denktank' die het college wil vormen en waarvan De Doelen deel zou uitmaken. Thema's die hier aan bod moeten komen, zijn volgens de Doelen: de binnenstad als entree van de stad, het stimuleren van ontmoeting en integratie. In het plan gaat De Doelen in op zijn rol in de RCB, vooral door het uitspreken van intenties: talentontwikkeling voor startende professionals samen met de opleidingen, partnerships in de programmering en educatieve activiteiten. Het is voor de Raad niet duidelijk wat er precies 'extra' is aan de voorgestelde activiteiten. Ze liggen vooral – en wellicht logisch – in het verlengde van wat De Doelen toch al doet. De Doelen toont bereidheid mee te werken, maar geeft in de aanvraag geen plan van aanpak, zoals de gemeente verwacht.

Rotterdams Philharmonisch Orkest

Het valt de Raad op dat het Rotterdams Philharmonisch Orkest (RPhO) nauwelijks ingaat op zijn rol in de stad als RCB-instelling. De aanvraag beperkt zich tot het benoemen van de rol in de strategische denktank waarvan alle RCB-instellingen deel uitmaken en stelt daarbij vragen aan de gemeente. De Raad vindt het jammer dat het RPhO als RCB-instelling niet zelf het voortouw neemt met eigen ambities om zijn overstijgende rol in het culturele veld in te vullen.

Wat betreft de rol in de RCB noemt het orkest:

- grenzen van genres opzoeken in combinatie met film, niet-westerse muziek, een Rotterdam Philharmonic Banda (een 'hit and run' ensemble) en Musical Meets Opera;
- verbreding van doelgroepen: activiteiten gericht op jongeren en publiek met een niet-westerse achtergrond (doelgroep tussen 25 en 50 jaar);
- educatie activiteiten voor jongeren en kinderen;
- samenwerking in het lokale domein van de klassieke muziek (met Gergiev Festival, Laurens Cantorij, Codarts, Operadagen Rotterdam). Buiten dit domein noemt men veel andere partners.

Wat betreft de strategische denktank gaat het RPhO graag in gesprek en benoemt enkele thema's in het domein van de stedelijke ontwikkeling die het orkest interessant vindt, zoals een mogelijk openluchtpodium in de omgeving van Feijenoord.

Het RPhO werft actief personeel met een biculturele achtergrond. Bij werving voor leden van het orkest melden zich vooral musici met een achtergrond in de westerse canon. Men werft actief stagiairs met een biculturele achtergrond en de man/vrouw verhouding is goed op orde. De RRKC ziet dat het orkest, ook als onderdeel van de RCB, verder gaat op de ingeslagen weg. Van invulling van een 'extra opdracht' is hier geen sprake.

Kunsthall Rotterdam

Als RCB-instelling wordt van de Kunsthall een extra inspanning gevraagd op de aspecten van talentontwikkeling (zowel artistiek inhoudelijk als strategisch, praktisch en faciliterend), inclusiviteit, diversiteit en Fair Practice. De Kunsthall heeft in die zin een voorbeeldfunctie en naar het oordeel van de Raad wordt die voldoende waargemaakt. Met Kunsthall Light en All You Can Art bijvoorbeeld wordt concrete aandacht besteed aan talentontwikkeling. Op de aspecten inclusiviteit, diversiteit en Fair Practice heeft de Kunsthall verbeterpunten gesignaleerd en doelstellingen verwoord. De Kunsthall werkt vanuit de aard van haar zeer diverse programma samen met heel uiteenlopende Rotterdamse, regionale en internationale partners. Zij slagen er, vergeleken bij andere Rotterdamse instellingen, beter in om een divers publiek te bereiken. In haar manier van werken zet de organisatie sterk in op cocreatie en educatie, op verschillende manieren: openpodiumplekken, thematische aanpak gericht op boeien en binden van een divers samengesteld publiek en maatwerkprogramma's met nieuwe partners. De Kunsthall is ook actief in programma's in de wijken en werkt samen met kunstenaarscollectieven en maatschappelijke partners, zoals Laurens, Antes en Zuiderpark College, aan sociale projecten. De Kunsthall maakt duidelijk hier verder beleid op te willen vormen en er ook concrete invulling aan kan geven.

Museum Boijmans van Beuningen (MBVB)

MBVB is, gelet op zijn positie in de stad, aangemerkt als een RCB-instelling, maar de vraag is of het museum die status gaat waarmaken. Het valt de Raad op dat MBVB zich bewust is van zijn positie, maar zich tot nu als samenwerkingspartner eenzijdig heeft opgesteld: samenwerking wordt vooral gezien vanuit de programmering van het museum zelf. Nu het museumgebouw tot 2026 is gesloten staat MBVB voor de grote uitdaging om verschillende vormen van samenwerking aan te gaan en er voor te zorgen dat die leiden tot concrete resultaten. Het depotgebouw wordt een nieuwe 'eyecatcher' in de stad, die publiek uit binnen- en buitenland zal trekken. Als platform voor talentontwikkeling zet MBVB stappen met fellowships in het depotgebouw en kunstenaars in de Transit Academie. Die passen bij zijn rol als RCB-instelling maar moeten zich nog bewijzen.

MBVB onderscheidt zich niet in bijzondere mate op de drie beleidsprioriteiten van de gemeente. Met de inclusievere aanpak zet het museum naar verwachting een nieuwe koers in. Onder de RCB-noemer meldt het museum verantwoordelijkheid te willen dragen voor de hele Rotterdamse culturele sector. Bij de concrete invulling van die rol noemt het museum: een uitwisselingsprogramma voor medewerkers met andere culturele instellingen in de stad en maatschappelijk geëngageerde kunstprojecten. MBVB is al eerder op bescheiden schaal gestart met projecten rond maatschappelijke vraagstukken als armoede en eenzaamheid. MBVB vraagt zich af hoe de voorgestelde denktank zich verhoudt tot het directeurenoverleg en doet een voorstel om de samenstelling ervan aan te passen.

Maritiem Museum Rotterdam

De Raad constateert dat het Maritiem Museum goed functioneert als platform voor talentontwikkeling, in dit geval in de techniekeducatie, de overdracht van oude ambachten en in het onderzoeksprogramma met studenten van de EUR. In de samenwerking met het bedrijfsleven en het onderwijs heeft het museum een cultuuroverstijgende functie.

Het museum gaat werken met quota om het personeel meer divers te krijgen. Onder de noemer innovatie noemt men onder meer een tentoonstelling over de energietransitie, duurzame en

innovatieve schepen en meeloopstages voor leerlingen en bedrijven uit de maritieme industrie. Voor zijn rol als RCB-instelling is volgens de Raad meer nodig, namelijk een goed plan waaruit blijkt hoe het museum zijn verantwoordelijkheid voor de Rotterdamse erfgoedsector ziet. De Raad vindt het jammer dat in het beleidsplan ideeën en voorstellen daarover ontbreken. De statuut en de positie van het museum in de stad en het land dragen weliswaar bij aan de culturele basis, maar als het gaat om de inzet op de drie gemeentelijke beleidsprioriteiten onderscheidt het museum zich niet ten opzichte van andere instellingen in de culturele sector.

Theater Zuidplein

Theater Zuidplein draagt bij aan de ontwikkelingen die gaande zijn in Rotterdam-Zuid en toont zich betrokken bij de opgaven van de stad. Het theater heeft een sterke positie in Rotterdam verworven en vanwege de specifieke werkwijze heeft het een landelijke gidsfunctie. De inclusieve benadering, de wijze waarop het theater de deuren wijd openzet en aandacht heeft voor interconnectiviteit zijn passend voor een RCB-instelling, vindt de Raad.

Theater Zuidplein heeft talentontwikkeling zo ongeveer als *core business*. Dit heeft vooral een plek in Lab-Z, de leer/werkplaats van Theater Zuidplein, met stages, teasers en productieplaatsen, alles ter ondersteuning van nieuw en divers talent in de podiumkunsten.

In een bijlage over de rol in de RCB gaat het theater in op de culturele invulling van Hart op Zuid, het verbeteren van de leefomgeving en sociaal-maatschappelijke vraagstukken (achterstanden op Zuid). Het theater werkt veel samen met scholen, met de bibliotheek, die een plek heeft in de nieuwe vestiging en met andere instellingen. Theater Zuidplein is ook een leer/werkbedrijf.

Theater Rotterdam (TR)

Met zijn grote netwerk neemt TR een stevige positie in de stad in. De organisatie toont instellingsoverstijgende verantwoordelijkheid op het gebied van educatie, talentontwikkeling en publieksbereik. De Raad is van mening dat TR zich in de komende periode sterker kan profileren ten aanzien van de RCB-taken.

TR geeft aan een sociaal contract te willen sluiten met de stad. Men beschrijft de inzet op de drie codes, ook met concrete acties. TR wil zich ontwikkelen tot erkend mbo-leer/werkbedrijf. Wat betreft innovatie richt TR zich op samenwerking in de theater- en dansketen. TR wil met partners een concreet actieplan uitwerken voor de afstemming van aanbod, over publieksbereik en -segmentering en over talentontwikkeling.

TR investeert al langere tijd in het energieneutraal krijgen van zijn gebouwen, in het bijzonder in een publiek- private samenwerking rond het Schouwburgplein. TR is een van de initiatiefnemers van het vierjarig programma Art Climate Transition (ACT) dat is gestart in 2020 en waarin zeven internationale partners grote transitievraagstukken agenderen, door middel van coproducties en samenwerking. De kennis en ervaring die TR hiermee vergaart, brengt TR graag in bij de denktank die de wethouder voor ogen staat.

2.4 Landelijke culturele basisinfrastructuur

Zes Rotterdamse instellingen maken nu deel uit van de landelijke basisinfrastructuur (BIS):

- Theater Rotterdam
- Productiehuis Theater Rotterdam
- Scapino Ballet Rotterdam
- Rotterdams Philharmonisch Orkest
- MAAS Theater en Dans
- International Film Festival Rotterdam (IFFR)
- Witte de With Center for Contemporary Art

Deze instellingen hebben voor het Cultuurplan 2021-2024 opnieuw een aanvraag ingediend bij het Rijk. Naast deze zes instellingen hebben nog meer Rotterdamse organisaties aangevraagd bij het Rijk. Stichting Arminius heeft een aanvraag ingediend in de categorie Debat en Reflectie. In de landelijke procedure is tevens een mogelijkheid gecreëerd voor ontwikkelinstellingen in alle disciplines. Hiervoor is een budget beschikbaar van maximaal € 8.687.000 euro. Voor deze categorie zijn vanuit Rotterdam acht aanvragen ingediend, te weten door de stichtingen:

1. Dansateliers
2. Epitome Entertainment
3. HipHopHuis
4. Theater Rotterdam (Productiehuis)
5. V2_ Instituut voor de instabiele media
6. Verhalenhuis Belvédère
7. Worm

De concurrentie in deze categorie is bijzonder groot: 69 instellingen uit het hele land dienden een aanvraag in.²⁴

Op het moment dat dit Cultuurplanadvies voor Rotterdam werd geschreven, waren de uitkomsten van de beoordeling door de Raad voor Cultuur nog niet bekend. De Raad voor Cultuur biedt minister Van Engelshoven (OCW) op 4 juni 2020 zijn advies over de BIS aan.

²⁴ (bron: bijlage bij adviesaanvraag culturele basisinfrastructuur 2021/2024 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/02/19/bijlage-bij-adviesaanvraag-raad-voor-cultuur-basisinfrastructuur-2021-2024/>)

3

Instellings **adviezen**

3.1 Disciplinebeschouwingen

3.1.1 Architectuur, vormgeving en digitale cultuur

Nieuwe ontwikkelingen in ontwerp en stedelijke ontwikkeling laten zich moeilijk vangen in één programma of discipline, er is meer sprake van cross-overs. Ook bij design- en architectuurstudenten en jonge ontwerpers signaleert de Raad meer aandacht voor samenwerking door de disciplines heen. Zij delen gemakkelijk kennis, ervaringen en voorzieningen in geoptimaliseerde, en vaak tijdelijke, samenwerkingsverbanden. Hiervoor zijn faciliteiten nodig, zoals werkplaatsen waar ruimte is voor uitwisseling met maatschappelijke partijen en bedrijven. Makers moeten over ruimte kunnen beschikken met faciliteiten om te kunnen experimenteren door *trial & error*. Voor ontwerpers en makers is ruimte voor 'ruis' van grote waarde.

De gemeente heeft op het gebied van architectuur, vormgeving en digitale cultuur drie prioriteiten geformuleerd in de *Beleidsvisie Creatieve Industrie* (2019):

1. versterken van de creatieve infrastructuur
2. ondersteunen van ontwerptalent
3. inzetten van *design thinking* en ontwerpkraft bij Rotterdamse vraagstukken.

Door te subsidiëren kan het sturen van de overheid de overhand krijgen op de artistieke vrijheid binnen deze discipline. De kaders om subsidieaanvragen te beoordelen zouden op onderdelen kunnen worden verruimd, om nieuwe initiatieven een kans te geven. In plaats van te werken met vaste, proactieve formats, is meer ruimte nodig voor experiment, het ontwikkelen van nieuwe samenwerkingsvormen en het bereiken van nieuwe doelgroepen.

Architectuur

De architectuursector heeft zich na de zware economische dip in 2008 weer herpak'. Rotterdam heeft een lange traditie van ontwerpend onderzoek, experiment, ontwerpkraft en innovatie. Universiteit en hogescholen, kennisinstellingen, culturele organisaties en veel ontwerpers en ontwerpbureaus dragen bij aan het Rotterdams architectuurklimaat.

In de nota *Rotterdam Architectuurstad* (2019) schrijft de gemeente: 'Architectuur versterkt de lokale trots en verbindt Rotterdammers. Ze draagt bij aan herkenning en bewaart herinneringen'. Ruimtelijke kwaliteit krijgt steeds meer aandacht. Het door een breed vakpubliek bezochte jaarlijkse Stadmakerscongres spreekt wat dit betreft tot de verbeelding, net als evenementen die de architectuur in de stad bij het algemene publiek onder de aandacht brengen, zoals de Rotterdamse Dakendagen en de manifestatie in het POST-gebouw tijdens de Architectuurmaand.

Nieuwe generaties ontwerpers in de stad vinden het een uitdaging om te werken aan stedelijke opgaven rond deeleconomie, hergebruik, energietransitie en klimaatbestendigheid.

'De culturele infrastructuur fungeert als schakel tussen de ontwerpsector en het publiek, met lezingen, debat en tentoonstellingen. (...)'. Deze infrastructuur is smal en kwetsbaar, en de mogelijkheid om architectuurinstellingen op culturele projecten te steunen is beperkt' (*Rotterdam Architectuurstad*). De Raad ziet kansen voor concrete steun om het potentieel van de infrastruc-

tuur te benutten. Drie instellingen vragen structurele steun: AIR, de Internationale Architectuur Biënnale (IABR) en het Architectuur Filmfestival Rotterdam (AFFR). Over de aanvragen van AIR en AFFR oordeelt de Raad positief en adviseert het college een verhoogd subsidiebedrag toe te kennen. De Raad adviseert de aanvraag van IABR af te wijzen, omdat de culturele betekenis van de Architectuurbiënnale als podium voor de stad Rotterdam uit beeld raakt

Design / Ontwerp

Design in Rotterdam ontwikkelt zich vergeleken met architectuur minder voorspoedig. Ontwerp is ruwweg onder te verdelen in industrieel of productdesign, grafisch ontwerp, mode (waaronder sieraden en accessoires) en social design. Rotterdam is relatief sterk in productdesign en grafisch ontwerp, door de aanwezigheid van opleidingen en opdrachtgevers. Een recente ontwikkeling is de opkomst van een (kleinschalige) maakindustrie en ambachtelijke productie in de stad. Verschillende werkplaatsen en initiatieven experimenteren met ambachtelijke en digitale productietechnieken. Rotterdam beschikt over een klein aantal, toonaangevende grafisch vormgevers die zich kenmerken door een artistieke benadering. Vooral de culturele sector is hun opdrachtgever. De gemeente ondersteunde tijdens de Cultuurplanperiode 2017-2020 Vivid Vormgeving en Designplatform Rotterdam. Tijdens het Design Chewing festival bracht het Designplatform Rotterdam in november 2019 professionals, studenten en belangstellenden in gesprek over 'existentiële design issues'. In het najaar van 2019 werd de Wasserij geopend: een werkplaats voor innovatieve mode in Rotterdam-Noord.

Het aanbod van design in Rotterdam op instellingsniveau is klein en versnipperd. Tegelijkertijd ontwikkelen zich interdisciplinaire praktijken, zonder strikte traditionele disciplinegrenzen. In het algemeen is het in Rotterdam slecht gesteld met presentatieplekken voor design in brede zin: productontwerp, grafisch design en mode. Er wordt veel ontworpen, ontwikkeld en gemaakt in Rotterdam en er wordt ook redelijk veel over gesproken, maar de stad biedt weinig mogelijkheden om design aan het publiek te presenteren.

Digitale cultuur (e-cultuur)

Het aantal organisaties dat actief is binnen e-cultuur nam de afgelopen jaren toe, evenals de economische activiteiten. Rotterdam beschikt over een aantal vooraanstaande internationaal opererende spelers op het gebied van digitale cultuur en ook opdrachtgevers zijn in de regio goed vertegenwoordigd. Organisaties als V2_, de Patching Zone, Digital Playground, De Player, Watch that Sound en WORM zijn aansprekende voorbeelden. De platform-, debat-, onderzoeks- en laboratoriumfunctie vormt een goede voedingsbodem voor toekomstige innovaties en artistieke ontwikkeling.

Toch stelt het geheel van de aanvragen op dit gebied teleur. De Raad signaleert dat de digitale cultuur nieuwe, grensverleggende, interdisciplinaire initiatieven nodig heeft. Er zijn geen nieuwe aanvragen die zich bezighouden met (hybride) nieuwe vormen van digitaal ontwerp op het grensvlak van bio-design, *robotics*, *artificial intelligence* en data design. Ook ontbreken aanvragen van jonge initiatieven zoals MONO, die de hedendaagse digitale cultuur vanuit een interdisciplinair en intercultureel perspectief belichten.

Culturele betekenis

Van de elf aanvragers binnen het domein Architectuur, Design en Digitale Cultuur richten zes zich op architectuur en stedenbouw. De invalshoeken verschillen, van een internationaal georiënteerd filmfestival (AFFR) tot een lokaal architectuurcentrum met een zeer gevarieerd aanbod aan activiteiten (AIR); van een organisatie die zich verder ontwikkelt met een eigen locatie en jaarprogrammering (OMI) tot een feestelijk evenement op de Rotterdamse daken (de Rotterdamse Dakendagen). Met gevarieerde, inhoudelijke programma's bedienen deze instellingen verschillende doelgroepen: van een cultureel geïnteresseerd breed publiek tot een grote, deels internationale, gemeenschap van vakgenoten in Rotterdam en daarbuiten.

Bedrijfsvoering

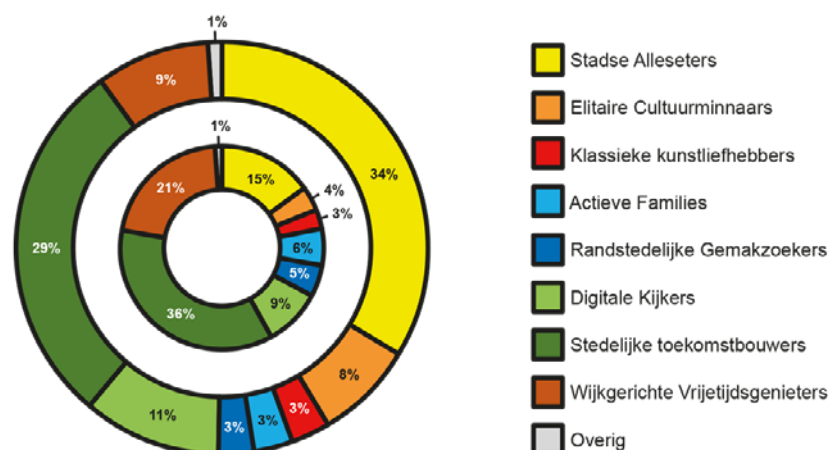
Wat de financieringsmix betreft, leunen culturele instellingen binnen de disciplines architectuur, design en digitale cultuur relatief zwaar op subsidie, op een enkele uitzondering na. Instellingen kunnen meer inkomsten genereren uit sponsoring, private fondsen en publieksinkomsten. Enkele architectuurinstellingen, zoals het AFFR en AIR, hebben daartoe een 'club' van sponsors (bijvoorbeeld uit de bouwsector) opgericht. Het dagelijks bestuur van sommige instellingen is fragiel en leunt op één centrale persoon. *Fair pay* is voor veel organisaties een aandachtspunt, maar lastig te realiseren, omdat er geen geld voor is. Vrijwilligers zijn onmisbaar om het 'plaatje rond te krijgen', vooral voor instellingen die een jaarlijks evenement organiseren.

Publiek

Architectuur, Vormgeving en Digitale cultuur

Binnenste ring: Aanwezigheid publieksgroepen in Rotterdam

Buitenste ring: Publieksgroepenverdeling discipline (data van 4 van de 11 beoordeelde instellingen)

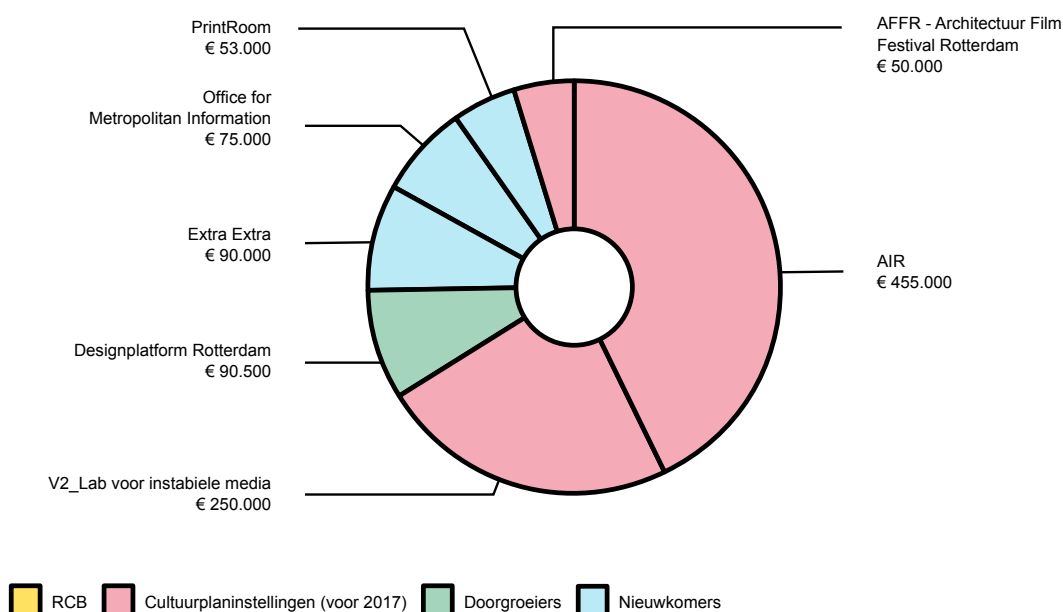
De grafiek geeft de gegevens weer van vier van de elf beoordeelde instellingen¹: VIVID, AFFR, V2_Lab voor de instabiele media, Rotterdamse Dakendagen.

¹ Rotterdam Festivals heeft de gegevens verstrekt van de instellingen waarvan zij over data beschikken. De overige aanvragers ontbreken in dit overzicht. Op grond van gegevens van slechts vier van de elf instellingen kan de RRKC geen representatief beeld schetsen voor de hele discipline.

Deze vier instellingen uit de discipline Architectuur, Vormgeving en Digitale Cultuur laten een oververtegenwoordiging zien van de publieksgroepen 'stadse alleseters', 'elitaire cultuurminnaars' en 'digitale kijkers'. De laatste groep behoort tot 'light users'; het bereik onder 'digitale kijkers' is veel beter dan bij andere disciplines, terwijl de overige groepen 'light users' ('actieve families', 'Randstedelijke gemakzoekers' en 'wijkgerichte vrijetijdsgenieters') en de 'medium users' minder dan gemiddeld worden bereikt. Ook de 'stedelijke toekomstbouwers' zijn (enigszins) ondervertegenwoordigd.

De Raad wil de sterke positie van Rotterdam als architectuurstad benutten en daarbinnen de (culturele) podium- en debatfunctie versterken, evenals de betrokkenheid van het brede publiek bij architectuur. De Raad ondersteunt de ontwikkeling binnen Architectuur, Design en Digitale Cultuur waarvan de grens van de disciplinegrenzen steeds meer vervagen is en waarbij de maatschappelijke component steeds belangrijker wordt. Uitkomsten van de projecten, experimenten en onderzoeken die deze disciplines realiseren, kunnen van grote waarde zijn voor de samenleving en verdienen dan ook een platform in de vorm van presentaties en debatten.

Budgetverdeling

Architectuur, Vormgeving en Digitale cultuur

Positief beoordeelde aanvragen

Instelling	Categorie	geadviseerd subsidiebedrag	gevraagd subsidiebedrag	Subsidiebedrag 2020 *
AFFR - Architectuur Film Festival Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 50.000	€ 85.000	€ 27.000
AIR	Cultuurplan (voor 2017)	€ 455.000	€ 455.000	€ 439.000
V2_Lab voor instabiele media	Cultuurplan (voor 2017)	€ 250.000	€ 250.000	€ 179.500
Designplatform Rotterdam	Doorgroeier	€ 90.500	€ 100.000	€ 90.500
Extra Extra	Nieuwe aanvrager	€ 90.000	€ 90.000	n.v.t.
Office for Metropolitan Information	Nieuwe aanvrager	€ 75.000	€ 185.000	n.v.t.
PrintRoom	Nieuwe aanvrager	€ 53.000	€ 53.000	n.v.t.
Totaal Architectuur, Vormgeving en Digitale Cultuur		€ 1.063.500	€ 1.218.000	€ 736.000

Negatief beoordeelde aanvragen

Internationale Architectuur Biennale Rotterdam (IABR)	Cultuurplan (voor 2017)	€ 0	€ 625.000	€ 431.500
VIVID	Cultuurplan (voor 2017)	€ 0	€ 60.000	€ 43.000
Independent School for the City	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 200.000	n.v.t.
Rotterdamse Dakendagen	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 175.000	n.v.t.

* Prijspeil 2020, Bron: Gemeente Rotterdam

3.1.2 Beeldende kunst en fotografie

Beeldende kunst in Rotterdam vormt een rijkgeschakeerde sector waarin verschillende typen makers uiteenlopende vormen van kunst produceren. Inspiratiebronnen en gebruikte materialen variëren net zo sterk. De sector beperkt zich in geografische zin al lang niet meer tot het centrum, maar verspreidt zich over de stad. Met name in de wijk Charlois in Rotterdam-Zuid ontstaan levendige kunstenaarspraktijken, onder andere met steun van Stichting NAC (Nieuwe Ateliers Charlois) en stichting B.A.D., die kunstenaars helpen werk- en woonruimte te vinden.

Het veld bestaat uit presentatie-instellingen, kunstenaarsinitiatieven en individuele kunstenaars. Presentatie-instellingen zijn essentieel voor de ontwikkeling van kunstenaars en de reflectie op kunstontwikkeling, en zorgen voor een levendig beeldende-kunstklimaat. In Rotterdam werken verschillende soorten en maten presentatie-instellingen dynamisch samen, anders dan in andere steden waar de grote instellingen de 'scene' lijken te bepalen. Kunstblock is een sterk voorbeeld van samenwerking; het CBK Rotterdam, MAMA, Tent, V2_, Witte de With en WORM bundelen daar hun krachten. Kunstblock organiseert onder andere kunstavonden, performances en rondleidingen. Deze activiteiten zijn aanvullend op de eigen programma's van de instellingen en worden zeer goed bezocht.

Kunstenaarsinitiatieven zijn vaak ontstaan uit de motivatie kunst op een andere manier te presenteren. Het zijn over het algemeen tijdelijke presentatieplekken, opgezet door de kunstenaars zelf, zoals vrij recent Peach Rotterdam, dat opereert vanuit een kleine tuinschuur in Charlois, en Shimmer, dat is gevestigd aan de Waalhaven.

Rotterdam ziet sinds 2016 het aantal individuele kunstenaars groeien. Veel van hen ontwikkelen zich binnen informele netwerken en werken cross-disciplinair. In de database van het Centrum Beeldende kunst (CBK) staan inmiddels ruim 1.600 Rotterdamse kunstenaars ingeschreven; het jaar daarvoor waren dat er 1.515. De vergemakkelijkte inschrijvingsprocedure bij het CBK dat bovendien toegang biedt aan kunstenaars zonder academische achtergrond, is hier wellicht debet aan, evenals het gunstige vestigingsklimaat voor kunstenaars. Deze populariteit van Rotterdam, ook bij kunstenaars van buiten de stad, kent echter een keerzijde. De beschikbaarheid van ruimte daalt en huurprijzen stijgen: kunstenaars hebben zo steeds minder plekken tot hun beschikking om te werken en te presenteren. Een ander punt van zorg is dat de landelijke, provinciale en gemeentelijke geldstromen drastisch zijn afgenomen en private fondsen lijden onder de bezuinigingen. Budgetten zijn structureel lager en voor minder instellingen en kunstenaars beschikbaar: een fatsoenlijke betaling voor het werk van de (beeldend) kunstenaar komt steeds meer onder druk te staan.

CBK Rotterdam is de spil van de Rotterdamse beeldende kunstscene. Het CBK is verantwoordelijk voor TENT, Sculpture International Rotterdam (SIR), BKOR en Art Office, een verzameling programma's waarmee het artistieke klimaat en de vitale rol van kunstenaars en beeldende kunst voor en in Rotterdam wordt gestimuleerd.

Op de Beeldende kunst in de openbare ruimte is Rotterdam terecht trots. Er is geen stad in Nederland met zo veel beeldende kunst in de openbare ruimte als Rotterdam. Sculpture International (SIR) beheert de circa 65 kunstwerken die de topcollectie vormen van de stad, waaronder de Naum Gabo, de Zadkine en het standbeeld van Erasmus. Kennis- en documentatiecentrum BKOR zorgt voor het beheer en onderhoud van ruim 500 kunstwerken van de Rotterdamse Beeldencollectie, zoals Cascade van Atelier van Lieshout, Santa Claus van Paul McCarthy en, sinds 2019, ThE riGHT tO RiGht/WrOnG van Libia Castro & Ólafur Ólafsson aan de Keileweg.

Rotterdam kent ongeveer twintig *project spaces* en vijftien galleries, zoals CINNNAMON, Cokkie Snoei en ZERP Galerie. Deze, en een flink aantal andere Rotterdamse galleries nemen deel aan **Art Rotterdam**, de gerenommeerde jaarlijkse kunstbeurs die een podium biedt aan de nieuwste ontwikkelingen in de beeldende kunst. Een kleiner aandeel Rotterdamse galleries (Frank Taal Galerie, RAM, PHOEBUS Rotterdam, Gallery JOEY RAMONE en NL=US Art) toont zich op het landelijke platform Gallery Viewer, het online kunstportaal dat het aanbod van Nederlandse galleries bundelt en toegankelijk maakt voor met name nieuwe kunstkopers.

Fotografie onttrekt zich langzaam maar zeker aan de rol van ondergeschoven kindje binnen de (beeldende) kunst. In een tijd waarin communicatie steeds vaker via beelden verloopt, eisen fotografen een eigen plek voor de professionele fotografie.

Stichting De Kracht van Rotterdam, podium voor fotografen, organiseert de jaarlijkse stadsexpositie, waarin de stad wordt getoond door de ogen van Rotterdamse fotografen en waarmee een Rotterdams stadsarchief wordt opgebouwd. Zo'n tachtig fotografen namen hier tot nu toe aan deel. Met het vrij recente vertrek van de initiatiefneemster is het nog de vraag of en in welke vorm 'De Kracht' blijft bestaan. In 2017 richtte de stichting het Rotterdams Beeldfonds op met het streven Rotterdam in beeld te brengen en te houden. Het fonds speelt een door het veld positief gewaardeerde rol in de werkvoorziening van Rotterdamse fotografen en, steeds vaker, videografen.

Het Nederlands Fotomuseum in Rotterdam positioneert zich als het museum in Nederland voor de documentaire-fotografie. Het museum beheert de fotocollectie van het wereldmuseum evenals collecties over de Nederlandse fotografiegeschiedenis. Het Nederlands Fotomuseum is opvallend genoeg de enige instelling in het Cultuurplan met een specifieke focus op fotografie.

Rotterdam kent een levendige *street art* scene, maar legale oefenplekken voor graffiti worden node gemist. Op de weinig beschikbare plekken, zoals in Crooswijk, is de druk hoog omdat meerdere graffiti-artisten er dagelijks gebruik van willen maken. In Rotterdam houdt HiphopIn-JeSmoel (HIJS), opgericht in 1999, zich bezig met het stimuleren van de (inter)nationale hiphopcultuur in al haar uitingsvormen, waaronder *street art*. In 2018 organiseerden zij de allereerste Europese editie van 's werelds bekendste *street art* festival, het POW! WOW! Festival. Het trok kunstenaars van over de hele wereld naar gaststad Rotterdam.

Wat betreft educatie staat een van de twaalf Nederlandse kunstacademies in Rotterdam:

De Willem de Kooning Academie (WdKA), voor bachelor- en masteropleidingen in media, art, design, *leisure* en *education*. Van de dertien tweejarige- en enkele eenjarige masteropleidingen in Nederland bevindt een zich in Rotterdam; het Piet Zwart Instituut, verbonden aan de Willem de Koning Academie. Rotterdam kent geen postacademische opleiding voor Beeldende Kunst. Voor aspirant-fotografen bevindt zich in Rotterdam de Nederlandse Fotovakschool, een faculteit van de Nederlandse Academie voor Beeldcreatie met mbo- en hbo-fotografieopleidingen. Het Grafisch Lyceum kent een fotografie-opleiding op mbo-niveau. Ontwikkelplekken buiten de opleidingen, met name voor *mid career* fotografen, zijn schaars in Rotterdam.

Culturele betekenis

De twaalf aanvragers binnen het domein Beeldende Kunst & Fotografie beslaan een groot deel van het spectrum: van 'hoge' kunst tot 'kunst als middel' en van *street* tot *community art*. De artistieke kwaliteit van de aanvragers varieert. De grote instellingen – het CBK en de Kunsthall – dragen, ieder op eigen wijze, consistent bij aan een kwalitatief goed beeldend-kunstklimaat in Rotterdam. Het activiteitenprogramma van Witte de With Center for Contemporary Art was he-

laas niet concreet genoeg voor de Raad om te toetsen. De genoemde drie organisaties hebben door hun positie in de stad een belangrijke rol in het toegankelijk maken van beeldende kunst. Hier valt volgens de Raad nog terrein te winnen; er zijn zeker ook kansen voor de organisaties hun personeel te diversifiëren.

Kleine instellingen met al wat jaren ervaring, Roodkapje en HipHopInJeSmoel, vielen op met hun kwalitatieve en onderscheidende programma's. Ze dragen elk op hun eigen wijze bij aan de pluriformiteit van de stad en zorgen dat zowel kunst als kunstenaars zich in Rotterdam kunnen ontwikkelen. Vooral bij nieuwe aanvragers twijfelt de Raad niet aan de intenties en aan de voorgestelde programma's, maar het ontbreekt hen aan een overkoepelende visie of een duidelijke strategie en is een aanvraag voor een vierjarige subsidie prematuur.

Het valt de Raad op dat organisaties over het algemeen weinig verbintenissen aan gaan met gelijksoortige instellingen in de buurlanden. In dergelijke verbintenissen ziet de Raad een kans, niet alleen voor de organisaties zelf als wel voor de bijdrage zij leveren aan de internationale promotie van Rotterdamse kunstenaars.

Bedrijfsvoering

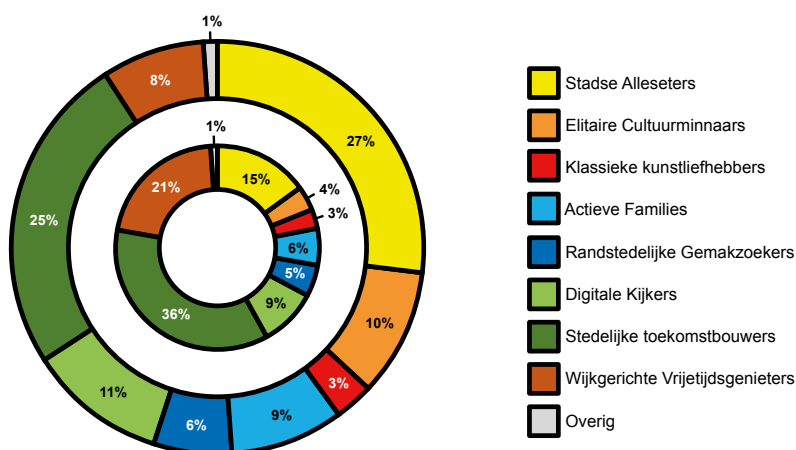
De Raad is positief over de financieringsmix van de aanvragen. Deze oogt in de meeste gevallen gezond. De Raad ziet nog kansen om de eigen inkomsten te vergroten, zowel bij de grote als kleine organisaties. In de aanvragen wordt weinig gezegd over *fair pay*, maar organisaties onderschrijven de noodzaak ervan wel, met name HiphopInJeSmoel dat zich hard maakt voor (financiële) erkenning van *street artists*. Het valt de Raad op dat bij veel organisaties de *governance* nog te wensen overlaat. In enkele gevallen acht de Raad de wijze van besturen in strijd met de Code Cultural Governance. Belangenverstrengeling en verknoping van besturen en organisaties vielen in negatieve zin op. De bekendheid van de BKV-regeling is, vooral bij kleine organisaties, opvallend beperkt.

Publiek

Beeldende kunst en Fotografie

Binnenste ring: Aanwezigheid publieksgroepen in Rotterdam

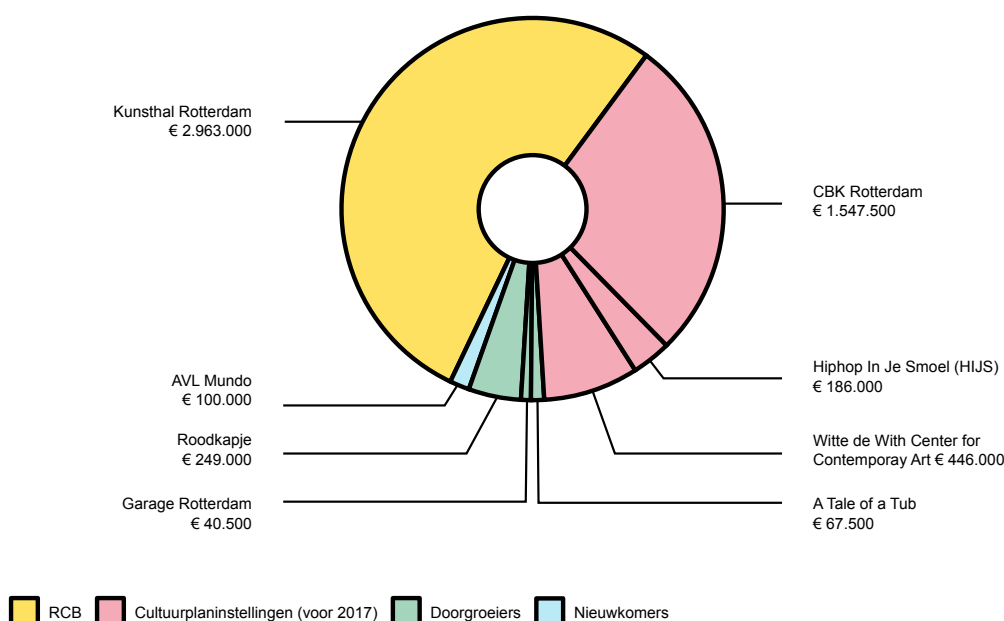
Buitenste ring: Publieksgroepenverdeling discipline (data van 6 van de 12 beoordeelde instellingen)

In de figuur zijn de gegevens weergegeven van zes van de beoordeelde twaalf instellingen: Witte de With Center for Contemporary Art, Hiphop In Je Smoel (HIJS), Kunsthal Rotterdam, A Tale of a Tub, Roodkapje, Garage Rotterdam.² Deze zes instellingen uit de discipline Beeldende Kunst en Fotografie bereiken zes van de acht publieksgroepen bovengemiddeld. Ze laten een oververtegenwoordiging zien van zowel de 'heavy users' als de 'medium users'. De groep 'digitale kijkers', wordt in vergelijking met andere disciplines zeer goed bereikt. Zowel de 'wijkgerichte vrijetijdsgenieters' als de 'stedelijke toekomstbouwers' zijn ondervertegenwoordigd.

De Raad heeft bij de beoordeling van de aanvragen binnen de discipline Beeldende Kunst & Fotografie het accent gelegd op organisaties die bijdragen aan een grotere toegankelijkheid van het veld – bijvoorbeeld door nieuwe of bredere kunstvormen aan te bieden – en de mate waarin aanvragers gevolg geven aan de gemeentelijke beleidsprioriteiten: innovatie, interconnectiviteit en met name inclusiviteit. De Raad heeft positief geoordeeld over organisaties die het veld zowel verzekeren van hoge (artistieke) kwaliteit als hun programma in een breed toegankelijke taal en vorm presenteren.

Budgetverdeling

* De RCB instellingen zijn in deze tabel meegenomen met de waarde van het huidige subsidiebedrag 2020.

² Rotterdam Festivals heeft de data weergegeven van de instellingen waarover zij data beschikken. De overige aanvragers zijn niet meegenomen. Omdat er slechts gegevens bekend zijn van zes van de twaalf instellingen, kan de RRKC geen representatief beeld schetsen voor de hele discipline.

Beeldende kunst en Fotografie

Positief beoordeelde aanvragen

Instelling	Categorie	geadviseerd subsidiebedrag	gevraagd subsidiebedrag	Subsidiebedrag 2020 *
CBK Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 1.547.500	€ 2.143.000	€ 1.474.500
Hiphop In Je Smoel (HIJS)	Cultuurplan (voor 2017)	€ 186.000	€ 282.000	€ 54.000
Witte de With Center for Contemporary Art	Cultuurplan (voor 2017)	€ 446.000	€ 668.000	€ 446.000
A Tale of a Tub	Doorgroeier	€ 67.500	€ 93.000	€ 67.500
Garage Rotterdam	Doorgroeier	€ 40.500	€ 69.500	€ 40.500
Roodkapje	Doorgroeier	€ 249.000	€ 249.000	€ 107.500
AVL Mundo	Nieuwe aanvrager	€ 100.000	€ 165.000	n.v.t.
Kunsthall Rotterdam	RCB			€ 2.963.000
Totaal Beeldende kunst en Fotografie		€ 2.636.500	€ 3.669.500	€ 5.153.000

Negatief beoordeelde aanvragen

Charlois Speciaal	Cultuurplan (sinds 2017)	€ 0	€ 80.000	€ 26.500
Galerie Atelier Herenplaats	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 49.936	n.v.t.
Motel Spatie	Nieuwe aanvrager	n.v.t.	n.v.t.*	n.v.t.
White Wall Foundation	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 60.000	n.v.t.

3.1.3 Cultuureducatie

Ontwikkelingen

Er heerst optimisme in Rotterdam over de ontwikkelingen over cultuureducatie³ binnen het onderwijs. Landelijk heeft het thema de aandacht van de minister die budget uittrekt voor verschillende stimuleringsprogramma's. In Rotterdam is de wethouder van Onderwijs, Cultuur en Toerisme actief pleitbezorger van het belang van cultuuronderwijs, onder andere als middel bij uitstek om inclusiviteit te bevorderen.

In het coalitieakkoord 2018-2022 is opgenomen dat de gemeente alle kinderen cultuureducatie wil aanbieden. Omdat cultuureducatie opgenomen is in de kerndoelen en eindtermen van het onderwijs, heeft de gemeente de ambitie geformuleerd dat 30 procent van de basisscholen in 2022 een of meer niveaus moet stijgen in het zogeheten Rotterdamse Cultuureducatie Model. Dit model zou moeten aangeven dat de kwaliteit van cultuureducatie stijgt en dat cultuureducatie in toenemende mate duurzaam geborgd is in het Rotterdamse onderwijs. Ondanks deze heldere ambitie, blijkt het model nog onvoldoende uitgerold te zijn in de sector: geen enkele Cultuuraanvraag verwijst hiernaar.

Binnen- en naschoolse cultuureducatie

Rotterdam heeft 51.000 leerlingen op basisscholen, ruim 35.000 leerlingen op het voortgezet onderwijs en bijna 60.000 mbo-studenten. Daarnaast gaan er zo'n 5.000 leerlingen naar het speciaal onderwijs. Deze scholen en opleidingen zijn het werkveld van culturele instellingen die zich bezighouden met cultuuronderwijs. Binnen het huidige Cultuurplan hebben negen organisaties cultuureducatie als hoofdtaak en 35 instellingen cultuureducatie als neventaak. Daarnaast zijn er nog tientallen instellingen die eveneens, maar in mindere mate, cultuureducatie voor scholen aanbieden. De ongesubsidieerde, vaak lokale aanbieders en commerciële aanbieders (dikwijls van cultuureducatie in de vrije tijd) zijn (nog) niet in kaart gebracht, net zo min als hun bereik en effectiviteit.

De RRKC kijkt dan ook uit naar het dashboard voor cultuureducatie en talentontwikkeling waar het Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam (KCR) nu aan werkt. Dit dashboard moet aanbieders, aanbod en effectiviteit inzichtelijk maken.

De negen instellingen met cultuureducatie als primaire taak zijn (alfabetisch geordend):

1. Circus Rotjeknor
2. Digital Playground
3. Jeugdtheater Hofplein
4. Passionate Bulkboek
5. Punt 5
6. SKVR
7. Theater Babel Rotterdam
8. Watch That Sound
9. Villa Zebra

³ De termen 'cultuureducatie' en 'cultuuronderwijs' worden in de praktijk vaak door elkaar, en onder wisselende definities, gebruikt. De Raad heeft tijdens de adviesperiode 2021-2024 onder 'cultuureducatie' alle organisaties geschaard waarvan de kernactiviteit plaatsvindt voor of met het onderwijs.

De grootste aanbieder op het gebied van cultuuronderwijs in Rotterdam is de Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam (SKVR), het Centrum voor de Kunsten in Rotterdam. De SKVR biedt educatieprogramma's voor het onderwijs, en cursus- en wijkprogramma's voor de vrije tijd. De Raad is positief over het educatieve aanbod van de SKVR, maar heeft onvoldoende vertrouwen in de verbindende rol die de SKVR wil spelen in het vrijetijdsaanbod in Rotterdam.

De negen aanvragers bieden geen netwerk dat de hele stad bedient, maar hebben soms wel een landelijke oriëntatie.

Een aantal kleinere organisaties verzorgt in hun nabije omgeving cultuureducatie, vaak in nauw contact met de sectoren zorg en welzijn. Twee bijzondere programma's zagen het licht. In september 2019 zijn dertig scholen in Rotterdam (in Feijenoord, Afrikaanderwijk, Hillesluis, Bloemhof, Tarwewijk, Carnisse en Oud Charlois) van start gegaan met dagprogrammering, om bij te dragen aan een brede ontwikkeling van kinderen.

Culturele betekenis

De aanvragers tonen in hun plannen veel ambitie. Hoewel de RRKC vindt dat de uitgebreide plannen concreter en puntiger hadden kunnen zijn, leveren de aanvragers in de praktijk allemaal een consistent aanbod van goede kwaliteit.

Opvallend is dat er geen nieuwe instellingen met cultuureducatie als primaire taak bij zijn gekomen in de nieuwe cultuurplanperiode. De grootschalige aandacht voor cross-overs, urban en hedendaags aanbod heeft hier zijn weerslag nog niet gekregen. Ook valt op dat de cultuureducatieve sector nog steeds spreekt over talentontwikkeling, terwijl in het onderwijs juist het creëren van kansengelijkheid centraal staat. Volgens de uitgangspuntennota van de gemeente is cultuuronderwijs een onmisbaar instrument om kansengelijkheid te creëren. Veel instellingen dragen daar wel degelijk aan bij, maar slechts weinig aanvragers noemen het expliciet in hun meerjarenbeleidsplannen. Ook het mbo als doelgroep wordt in de uitgangspuntennota uitdrukkelijk genoemd. Slechts een paar instellingen richten zich op dit onderwijstype. De RRKC ziet dit als een gemis, evenals het gebrek aan expliciete aandacht voor de middengroepen.

Naast voor dagprogrammering is er opvallend veel aandacht voor Rotterdam-Zuid. De meeste instellingen willen aanbod op Zuid ontwikkelen en diverse instellingen willen verhuizen naar Rotterdam Zuid.

Bedrijfsvoering

In de vorige Cultuurplanperiode heeft de RRKC veel instellingen geadviseerd over de bedrijfsvoering. De Raad ziet met tevredenheid dat de adviezen goeddeels zijn opgevolgd en dat stappen zijn gezet om organisaties minder kwetsbaar te maken. De financieringsmix is in de meeste gevallen in orde, hoewel de Raad ook veel rooskleurige verwachtingen zag qua eigen inkomsten. De instellingen verzetten zich niet tegen *fair pay*. Alle aanvragers besteden er aandacht aan, betalen al conform *fair pay* of ondernemen stappen hiertoe.

Aansluiting bij het onderwijs

Volgens de uitgangspuntennota draagt goed cultuuronderwijs bij aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren, en aan hun betrokkenheid en motivatie. Alle Rotterdamse basisscholen

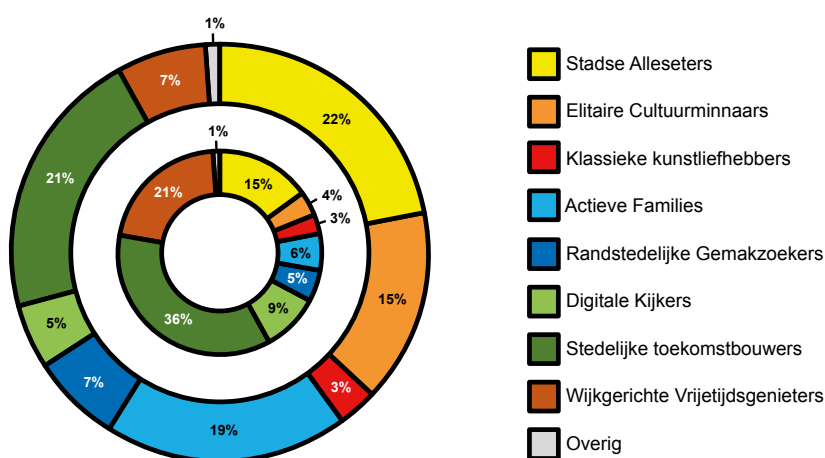
zouden een brede visie op cultuuronderwijs moeten ontwikkelen. Culturele instellingen lijken op basis van de aanvragen nog weinig beroep te doen op de expertise van scholen op het gebied van didactiek en pedagogiek. Een planmatige aanpak van het eigen educatieve handelen en onderkenning van de wederzijdse afhankelijkheid acht de Raad van belang voor instellingen die cultuureducatie verzorgen. Ook zouden die de mogelijkheden kunnen onderzoeken hoe zij onderling het aanbod afstemmen om elkaar te inspireren en te versterken.

Publiek

Cultuureducatie

Binnenste ring: Aanwezigheid publieksgroepen in Rotterdam

Buitenste ring: Publieksgroepenverdeling discipline (data van 5 van de beoordeelde 9 instellingen)

Deze grafiek is gebaseerd op de gegevens van vijf van de negen beoordeelde instellingen.⁴ Passionate Bulkboek, Villa Zebra, Hofplein Rotterdam, SKVR, Theater Babel Rotterdam. Deze vijf instellingen uit de discipline Cultuureducatie bereiken de publieksgroep 'actieve families' opvallend goed, aanzienlijk beter dan andere disciplines. Omdat hun aanbod gericht is op kinderen, is dit ook te verwachten. Daarnaast laten de cultuureducatie-instellingen een oververteenwoordiging zien uit de publieksgroepen 'stadse alleseters', 'elitaire cultuurminnaars' en 'Randstedelijke gemakzoekers'.

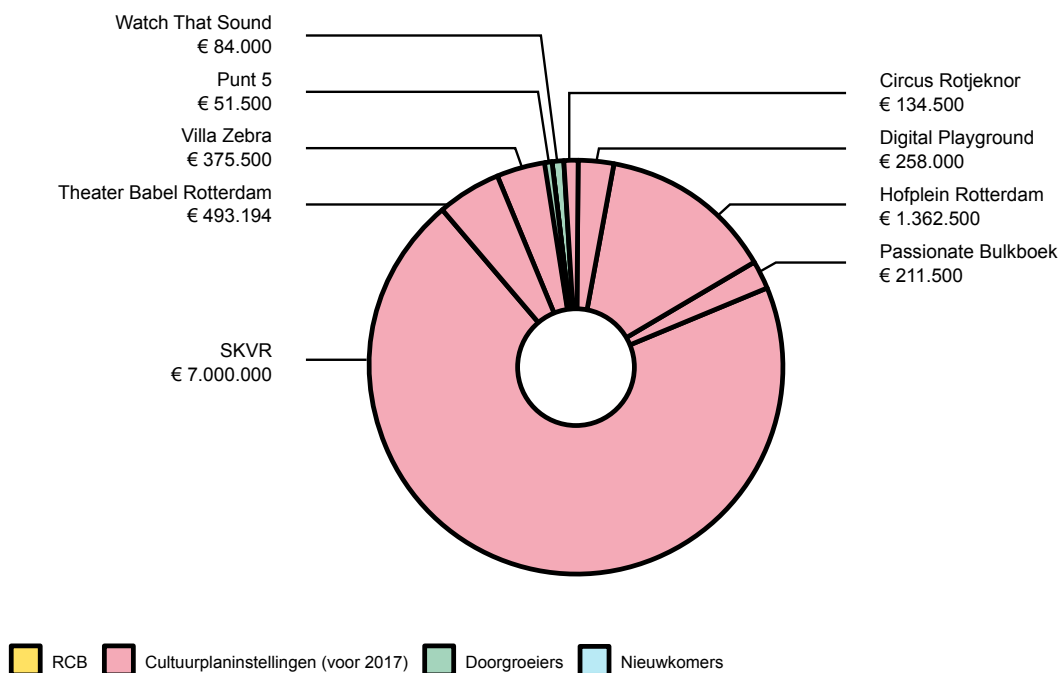
Drie groepen light users – 'digitale kijkers', 'stedelijke toekomstbouwers' en 'wijkgerichte vrijetijdsgenieters' – worden matig bereikt door instellingen voor Cultuureducatie.

De Raad heeft bij de beoordeling van de aanvragen binnen de discipline Cultuureducatie het accent gelegd op didactische én pedagogische kwaliteiten van de instellingen, zowel wat programma's betreft als docenten. Een heldere visie en toelichting op de meerwaarde van didactische kwaliteit van een instelling en op hoe de instelling de pedagogische kwaliteit van het aanbod gaat waarborgen, zijn voor de RRKC leidend.

De Raad adviseert te knippen in de activiteiten van de SKVR, veruit grootste speler in dit veld. De educatieve programma's blijven dan bij de SKVR, maar het organiseren van programma's voor de vrije tijd adviseert de RRKC over te laten aan andere partijen in de stad.

⁴ Rotterdam Festivals heeft de data verstrekt van de instellingen waarvan zij over data beschikken. Omdat slechts gegevens bekend zijn van vijf van de negen instellingen, kan de RRKC geen representatief beeld schetsen van de hele discipline.

Budgetverdeling

Cultuureducatie

Positief beoordeelde aanvragen

Instelling	Categorie	geadviseerd subsidiebedrag	gevraagd subsidiebedrag	Subsidiebedrag 2020 *
Circus Rotjeknor	Cultuurplan (voor 2017)	€ 134.500	€ 175.000	€ 134.500
Digital Playground	Cultuurplan (voor 2017)	€ 258.000	€ 275.000	€ 258.000
Jeugdtheater Hofplein	Cultuurplan (voor 2017)	€ 1.362.500	€ 1.513.000	€ 1.362.500
Passionate Bulkboek	Cultuurplan (voor 2017)	€ 211.500	€ 350.000	€ 211.500
SKVR	Cultuurplan (voor 2017)	€ 7.000.000	€ 7.905.000	€ 7.905.000
Theater Babel Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 493.194	€ 667.388	€ 319.000
Villa Zebra	Cultuurplan (voor 2017)	€ 375.500	€ 385.745	€ 375.500
Punt 5	Doorgroeier	€ 51.500	€ 51.500	€ 42.500
Watch That Sound	Doorgroeier	€ 84.000	€ 100.000	€ 53.000
Totaal Cultuureducatie		€ 9.970.694	€ 11.422.633	€ 10.661.500

* Prijspeil 2020, Bron: Gemeente Rotterdam

3.1.4 Dans

Het Rotterdamse danslandschap overziend, concludeert de Raad dat er veranderingen op komst zijn bij Scapino Ballet Rotterdam (Scapino), dat Connie Janssen Danst is verhuisd naar een mooie en strategisch gelegen locatie in de stad, dat de urban scene (bij Dans, maar ook binnen andere disciplines) een positie heeft verworven en Dansateliers zijn draai heeft gevonden als ontwikkelinstelling voor de hedendaagse dans. De Raad hoopt dat de diverse instellingen in de nabije toekomst op inspirerende wijze verder samenwerken.

Gezelschappen en productiehuis

De twee grote spelers in het Rotterdamse dansveld zijn Scapino en Conny Janssen Danst. Scapino is een van de vier BIS-gezelschappen, gefinancierd door het ministerie van OCW. Conny Janssen Danst wordt gefinancierd door het Fonds Podiumkunsten. Conny Janssen Danst bestaat al meer dan 25 jaar, en het oudste dansgezelschap van Nederland Scapino viert in 2020/2021 zijn 75-jarig bestaan. Beide gezelschappen hebben in de afgelopen cultuurplanperiode goede locatieproducties in de stad laten zien. Conny Janssen Danst heeft sinds kort een nieuw 'Huis voor de Dans' op Katendrecht en heeft de ambitie de aankomende jaren ook makers in de stad een plek te willen bieden, die niet verbonden zijn aan het gezelschap. Scapino biedt jonge makers de kans om voor de grote zaal te choreograferen en heeft sinds kort een nieuw format voor talentontwikkeling, The Square, dat ruimte moet bieden aan jonge choreografen en, hoopt de Raad, ook aan *midcareer* choreografen: vooral in deze midden-fase van de loopbaan ontbreekt het choreografen aan kansen. The Square zou een goed begin voor verandering kunnen markeren. Scapino zegt dat aan het einde van het kunstenplan de algemeen en artistiek directeur plaats gaan maken voor een nieuwe directie. De Raad hoopt hier op termijn meer over te weten. De reflectie op deze vitale functies in het beleidsplan van Scapino is vooralsnog mager te noemen.

De twee grote gezelschappen zetten voorzichtige stappen om zich in wijken en stadsdelen te laten zien en zo dansactiviteiten naar verschillende doelgroepen te brengen. Door de uitbreiding van het dansensemble vanaf 2019/2020 bij Scapino Ballet kan het gezelschap meer activiteiten in de wijken verzorgen. Conny Janssen Danst wil vanuit de nieuwe locatie een verbinding leggen tussen Rotterdam-Noord en Rotterdam-Zuid. De Raad hoopt dat met dit gezelschap-overstijgende productiehuis diverse initiatieven een plek krijgen om hedendaagse en urban dans te ontwikkelen. Een punt van aandacht is dat beide gezelschappen tot nu toe weinig geïnvesteerd hebben in de verbinding met grassroots organisaties.

Dansateliers is het Rotterdamse productiehuis voor de dans, dat inmiddels ook 25 jaar bestaat. Jonge makers kunnen hier terecht voor begeleiding. Dansateliers ontwikkelt daarnaast programma's voor autonome choreografen en ondersteunt hen in hun onderzoek. Door de inzet van een *creative producer* wordt de maker begeleid bij zijn/haar overgang naar een eigen danspraktijk. De succesvolle choreograaf Connor Schumacher is een goed voorbeeld van het resultaat van deze methode.

Opvallend is dat in Rotterdam het middensegment voor de hedendaagse dans vrijwel ontbreekt. Ann Van den Broek heeft zich een aantal jaren geleden, naast Antwerpen, ook in Rotterdam gevestigd met ondersteuning van Theater Rotterdam, waarvan het gezelschap Ward/waRD *preferred partner* is.

Culturele betekenis

Urban dance/art

Enkele choreografen zijn al lang actief binnen de hiphop en urban dance en veroveren zich langzaam maar zeker veroveren een plek binnen het dansveld in Rotterdam. De RRKC heeft van een aantal aanvragen beoordeeld, onder andere van Lloydscompany en Xclusive Company; deze laatste ontvangt sinds 2017 structurele subsidie. Daarnaast produceert choreograaf Dalton Jansen nu onder de vlag van Productiehuis Theater Rotterdam; hij wordt inmiddels door gevestigde namen als Conny Janssen en Ann Van den Broek omarmd. Andere kleine gezelschappen zoals Mono van Shirin Mirachor en Amenti Collective van Gil Gomez Leal produceren projectmatig en proberen een vaste locatie te krijgen in de stad. Op het gebied van versterking van de hele *urban arts sector* vervult het HipHopHuis een belangrijke rol. Future in Dance heeft na een eerste periode in het Cultuurplan een eigen locatie gevonden in Rotterdam-Zuid en zoekt verbinding met Conny Janssen Danst. De makers op het gebied van hiphop en urban dance kennen elkaar en kruisbestuivingen vinden plaats. Het is van belang dat door de veelheid aan *urban dance* organisaties in de stad versnippering wordt voorkomen. De Raad vindt het nodig dat in de urban dance duurzame verbindingen tot stand komen die de sector uiteindelijk versterken. De nieuwe artistiek leider van Theater Rotterdam zou hierin een rol kunnen vervullen.

Festivals en samenwerking

Op het gebied van talentontwikkeling is twee jaar geleden het Dansconcours Rotterdam International Duet Choreography Competition (RIDCC) opgericht; een competitie in duetten. Beginnende choreografen krijgen de mogelijkheid met de gewonnen prijs een choreografie te maken. In de laatste editie deden choreografen uit dertien landen mee. RIDCC is een initiatief van Maya Roest en Mischa van Leeuwen, twee dansers van Scapino Ballet Rotterdam. Het RIDCC werkt met veel partners samen: Scapino Ballet Rotterdam, Conny Janssen Danst, Dansateliers, MAAS theater en dans, Codarts, Club Guy & Roni en Theater Rotterdam. Het is een bijzonder initiatief, maar de Raad merkt op dat de urban dansscene binnen dit concours duidelijker in beeld kan komen dan nu het geval is.

Samenwerking uit zich niet alleen in het RIDCC maar ook in een Dansweek georganiseerd door Theater Rotterdam, voortgekomen uit Rotterdam Danst!

Dansateliers is medeorganisator van Moving Futures, een reizend festival in het land. De overige partners zijn De Nieuwe Oost, Random Collision, Dansmakers Amsterdam en DansBrabant. Een nieuwe generatie dansmakers komt in dit festival aan bod en wordt landelijk zichtbaar gemaakt. Het festival is een goed voorbeeld van een verzameling van krachten binnen de danssector.

Jeugddans en educatie

Een specifiek dansgezelschap voor de jeugd ontbreekt in Rotterdam. MAAS theater en dans produceert toonaangevende dansvoorstellingen, maar het grootste deel van het aanbod is gericht op theater. Lloydscompany heeft het inspirerende plan een voorstelling voor peuters te brengen, een groep die in Rotterdam nog nauwelijks wordt bediend.

Danseducatie wordt in Rotterdam al lang en sterk vertegenwoordigd door het Scapino Ballet dat een programma heeft ontwikkeld voor het primair onderwijs en ook MAAS biedt educatie aan, evenals Lloydscompany. De educatieve activiteiten binnen urban dance/art zijn sterk.

Circus en Dans

De ontwikkeling binnen of het samengaan van circus en dans leidt, ondanks de verwantschap, in Rotterdam nog niet tot een gezelschap dat zich daar specifiek op richt. Scapino richt zich op theatrale voorstellingen met circuselementen en Dansateliers zet stappen door de onder-

steuning van Kim-Jomi Fisher en Marta Alstadsaeter, een danser en een circusartiest die een boeiende samenwerking zijn aangegaan. Het festival Rotterdam Circusstad heeft in Rotterdam enkele succesvolle edities geprogrammeerd waar dans en circus ook in samengaan. De aankomende jaren zullen de barrières tussen dans en circus hopelijk verder worden geslecht. Codarts heeft inmiddels een bacheloropleiding Circus, waarvan een aantal afgestudeerden doorstroomt naar dansgezelschappen.

Bedrijfsvoering

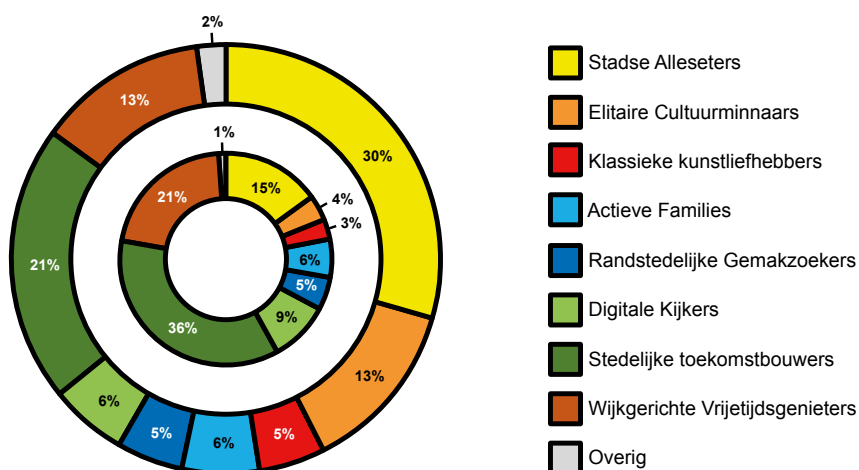
De bedrijfsvoering van de meeste instellingen in de danssector is grotendeels op orde. Het overgrote deel van het personeel van de twee grote dansgezelschappen wordt betaald volgens de cai toneel en dans. Daarnaast zijn er contracten voor bepaalde tijd of op freelance basis. Bij organisaties zoals Dansateliers, WArD/waRD en Lloydscompany is *fair pay* nog niet haalbaar. Organisaties zullen de omvang van hun activiteiten naar beneden moeten bijstellen, om de begroting met *fair pay* sluitend te krijgen. Over de gehele linie hebben organisaties naast een artistiek leider nu ook een zakelijk leider aangetrokken, wat de bedrijfsvoering ten goede komt. Elke organisatie onderschrijft de Fair Practice Code, maar weinig instellingen reflecteren in hun meerjarenbeleidsplan op de kernwaarden van de code: solidariteit, duurzaamheid, vertrouwen, transparantie en diversiteit. De financieringsmix wisselt, maar bij de meeste organisaties is er een goede mix van subsidie, private en publieke fondsen, inkomsten uit coproducties en directe inkomsten te zien. Opvallend is dat de danssector nauwelijks sponsors aan zich weet te verbinden.

Publiek

Dans

Binnenste ring: Aanwezigheid publieksgroepen in Rotterdam

Buitenste ring: Publieksgroepenverdeling discipline (data van 4 van de 8 beoordeelde instellingen)

Deze figuur is gebaseerd op de gegevens van vier van de acht beoordeelde instellingen: Conny Janssen Danst, Dansateliers, Scapino Ballet Rotterdam, Xclusiv Company.⁵

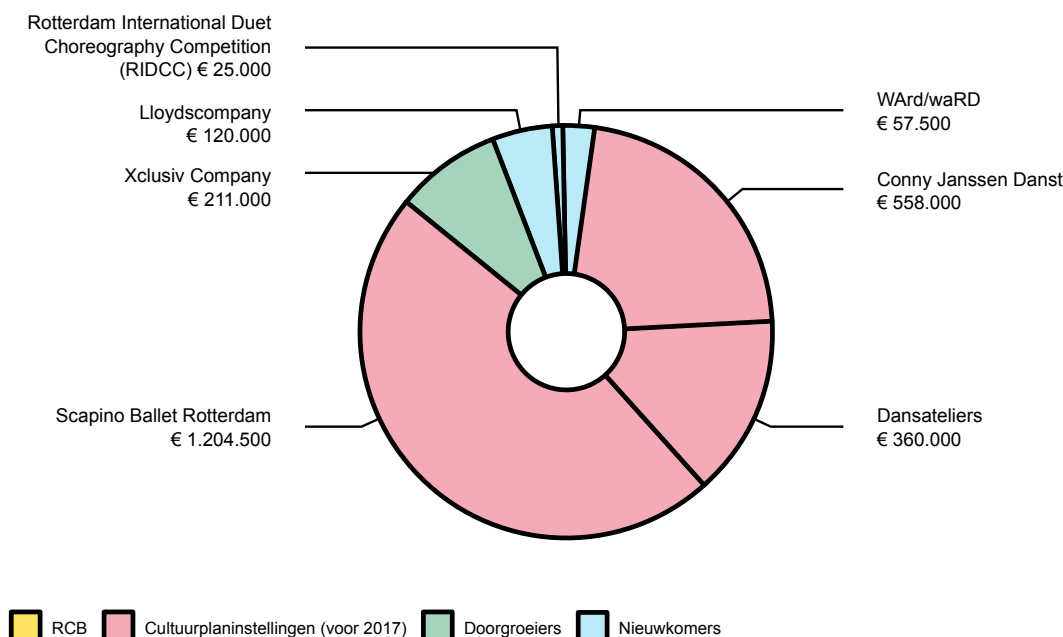
⁵ Omdat de RRKC slechts de beschikking had over de gegevens van de helft van de instellingen, geeft de figuur geen goede representatie van publieksbereik van de discipline.

Deze vier instellingen uit de discipline Dans laat een stevige oververtegenwoordiging zien van publiek van 'heavy users'. Opgeteld maken deze 48 procent uit van het publieksbereik, terwijl de aanwezigheid van deze publieksgroep in de stad slecht optelt tot 22 procent. De 'medium users' worden gemiddeld tot goed bereikt. De publieksgroep 'light users' wordt met 40 procent slecht bereikt, zeker ten opzichte van hun 66 procent aanwezigheid in de stad.

De aantallen bezoekers die de verschillende organisaties trekken, liggen ver uit elkaar. Een grote organisatie als Scapino laat in 2020 een landelijke groei zien naar 90.000 bezoekers, Conny Janssen Danst bereikt 35.000 bezoekers en Dansateliers wil groeien naar 25.000 bezoekers per jaar. Kleine dansgezelschappen als Xclusive of WArD/waRD laten nog weinig groei zien. Alle organisaties willen hun publiek verbreden maar, hoe ze andere publieksgroepen gaan bereiken, wordt in de aanvragen nauwelijks toegelicht.

De Raad heeft voor de beoordeling van de aanvragen Dans het accent gelegd op vernieuwing, door ruimte te geven aan makers, nieuwe toetreders en urban dance. De laatste laat zich steeds krachtiger horen in het Rotterdamse culturele veld. De Raad vindt het van belang dat in urban dance duurzame verbindingen aangaat. Ook zou de Raad het toejuichen als er de 'traditionele' dansgezelschappen verbindingen aangaan met de grassroots organisaties. Zo zullen verschillende doelgroepen bereikt kunnen worden.

Budgetverdeling

Dans

Positief beoordeelde aanvragen

Instelling	Categorie	geadviseerd subsidiebedrag	gevraagd subsidiebedrag	Subsidiebedrag 2020 *
Conny Janssen Danst	Cultuurplan (voor 2017)	€ 558.000	€ 700.000	€ 529.000
Dansateliers	Cultuurplan (voor 2017)	€ 360.000	€ 360.000	€ 331.000
Scapino Ballet Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 1.204.500	€ 1.254.500	€ 1.204.500
Xclusiv Company	Doorgroeier	€ 211.000	€ 211.000	€ 58.500
Lloydscompany	Nieuwe aanvrager	€ 120.000	€ 120.000	n.v.t.
Rotterdam International Duet Choreography Competition (RIDCC)	Nieuwe aanvrager	€ 25.000	€ 25.000	n.v.t.
WArd/waRD	Nieuwe aanvrager	€ 57.500	€ 100.000	n.v.t.
Totaal Dans		€ 2.536.000	€ 2.770.500	€ 2.123.000

Negatief beoordeelde aanvragen

Urban Bond Nederland	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 1.271.350	€ 0
----------------------	------------------	-----	-------------	-----

3.1.5 Film

Gemeentelijk film- en mediabeleid

In juni 2019 heeft het Rotterdamse College van Burgemeester en Wethouders de Film- en Mediavisie 2019–2022 vastgesteld, nadat in de gemeenteraad moties waren aangenomen de Mediaregeling te evalueren en voort te zetten.⁶ De gemeente wil het Rotterdamse film- en mediaklimaat graag versterken. Als uitvloeisel van de Film- en Mediavisie heeft de gemeente Rotterdam Film & Media Office (RFMO) opgericht, een centraal aanspreekpunt voor film en media, tevens *filmcommissioner*.⁷ Bovendien heeft de gemeente het voornemen om de subsidieregeling voor film en media te vernieuwen. Het RFMO zou dan deze regeling gaan uitvoeren. Deze regeling omvat een budget van jaarlijks € 20.866. Het RFMO voert deze regeling uit.

De gemeente ziet Rotterdam als een levendige mediastad waar films en media worden opgenomen (zeshonderd draaidagen per jaar), worden gemaakt (productiehuizen, omroepen, makers) en worden getoond (filmhuizen, IFFR, AFR). De gemeente ziet vier pijlers in de film- en mediasector:

1. opleiding/educatie;
2. creatie; productie;
3. presentatie.

Met de subsidieregeling wil de gemeente investeren in talentvolle makers, mediaopleidingen verbinden met de sector en producenten binden aan de stad.⁸

Spanningsveld wel en niet-gesubsidieerd filmaanbod

De Raad ziet een voor de sector herkenbaar spanningsveld ontstaan tussen filmvertoningen in commerciële en gesubsidieerde vertoningsplekken; daarvan is ook sprake in andere steden. Commerciële spelers zoals Kino, Wolff Cinerama en in mindere mate Pathé tonen arthousefilms en trekken eenzelfde publiek als het gesubsidieerde LantarenVenster. Het publiek dat Kino weet binnen te halen is zelfs groter en diverser. De vraag dringt zich op of hierdoor de legitimatie van publiek geld naar bepaalde filmprogrammering in Rotterdam onder druk staat. De Raad vindt vooralsnog subsidiëring van het filmaanbod dat LantarenVenster biedt op zijn plaats. De lokale verrijking door de toegevoegde programmering van specials, educatie, talentontwikkeling en jazzmuziek legitimeert de subsidiëring. LantarenVenster heeft hierdoor immers een functie die de markt niet kan verzorgen.

Veel potentie, beperkt aantal aanvragers met focus op distributie

De Raad signaleert dat het filmklimaat in Rotterdam sterk is dankzij inhoudelijk sterke partners, met vanzelfsprekend het IFFR als internationaal boegbeeld. Het aantal ingediende subsidieaanvragen is echter beperkt; vier aanvragen voor de discipline film, waaronder slechts één nieuwe (Roffa Mon Amour) en één nieuw initiatief binnen de discipline Beeldende Kunst (ontwikkelfonds voor de auteursfilm).

Uit de inhoud van de aanvragen maakt de Raad op dat film in Rotterdam een groot draagvlak heeft en enorme potentie: vooral op het gebied van opleiding en presentatie. Films maken en

⁶ <https://www.rotterdam.nl/werken-leren/film-en-media-office/>

⁷ De Film Commissioner begeleidt het hele proces vanaf het inschrijven van een filmopname in de Centrale Film Planning (CFP) tot het verkrijgen van een (positief) advies en de vergunning.

⁸ Film- en Mediavisie 2019 – 2022, gemeente Rotterdam, 19MO01540; Brief College van Burgemeester en Wethouders aan de gemeenteraad, "Film- en Mediavisie 2019 – 2022, 25 juni 2019

produceren blijven hierbij achter. De Raad ziet het als een ommissie in een stad als Rotterdam dat de focus zo eenzijdig op vertoning ligt, hoe trots Rotterdam ook mag zijn op de professionaliteit en rijkdom van de presentatie-organisaties. De Raad én de gemeente zien de laatste jaren het aantal productieve filmmakers in de stad drastisch afnemen. Het IFFR faciliteert weliswaar jonge filmmakers op een goede en inspirerende wijze, maar de focus ligt op de internationale wereld van makers, niet op makers uit Rotterdam.

De Raad ondersteunt dan ook het voornemen van de gemeente om de subsidieregeling voor film en media te vernieuwen. De Raad vraagt daarbij aandacht voor adequate ondersteuning van talentvolle Rotterdamse makers. Het initiatief voor een Rotterdams Ontwikkelingsfonds voor de Auteursfilm is iets wat de Raad zou willen ondersteunen in het kader van het stimuleren van filmmakers. De Raad is echter niet overtuigd van de werkwijze die het CBK Rotterdam voorstelt in zijn subsidieaanvraag.

Digitaal filmaanbod

Digitaal filmaanbod zorgt voor structurele veranderingen in de Nederlandse audiovisuele sector. Streamingsdiensten zoals Netflix en Youtube zetten de positie van de Nederlandse Publieke Omroep en Nederlandse producenten onder druk. Volgens de Raad biedt het digitale aanbod kansen, juist bij film. Onlineplatforms zijn interessant voor de ontwikkeling van digitaal filmaanbod. IFFR heeft een serieuze poging gedaan met Video On Demand. LantarenVenster biedt films aan via Picl. Overigens vindt de Raad het heel legitiem dat niet elke aanvrager digitaal aanbod kan ontwikkelen of distribueren. De Raad mist reflectie in de plannen op het explosief groeiend digitale filmaanbod in relatie tot de eigen organisatie en programmering.

Bundeling filmeducatie is wenselijk

De Raad ziet in de plannen voor de komende Cultuurplanperiode goede ambities op het gebied van filmeducatie. Zowel IFFR als LantarenVenster willen hun activiteiten op dit gebied uitbreiden. Het is echter niet duidelijk of deze activiteiten aanvullend of concurrerend zijn. Afstemming en regie zijn hier absoluut noodzakelijk. Ook krijgt de Raad de indruk dat de programma-ideeën meer voortkomen uit het aanbod dan uit de vraag. De aanvragers hebben hier misschien goede redenen voor, maar benoemen die niet. Het educatieve programma van het Rotterdam Arab Film Festival is hier een positieve uitzondering op. Door de specifieke kennis van de Arabische wereld wordt RAFF als specialist gevraagd voor workshops en educatieprogramma's.

Bij het Nederlands Filmfonds is een regeling ter beschikking gesteld voor pilots in de regio op het gebied van filmeducatiehubs; een filmeducatiehub is een regionaal ingebedde organisatie voor film van waaruit activiteiten voor film- en beelddeducatie in de regio aangeboden en afgestemd worden. LantarenVenster en IFFR doen mee aan het regionaal overleg en zetten in op deze ontwikkeling.

Culturele betekenis

Omdat het aantal filmaanvragen beperkt is en de weinige aanvragen grote verschillen laten zien qua reikwijdte en subsidiebedragen, kan de Raad geen beeld geven van de culturele kwaliteit van de subsidieaanvragen voor de komende Cultuurplanperiode. De Raad verwijst hiervoor naar de hierboven genoemde ontwikkelingen.

Bedrijfsvoering

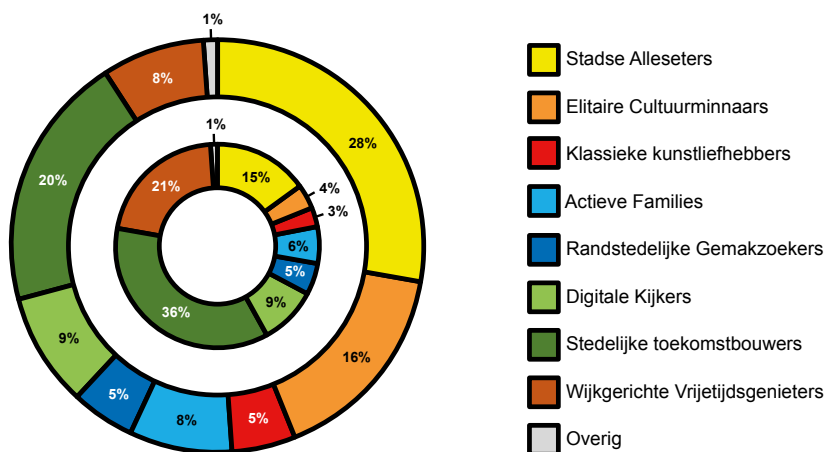
Net zoals bij andere disciplines, ziet de Raad dat kleine organisaties enorme slagkracht kunnen hebben in vergelijking met grote organisaties; tegelijkertijd ligt bij de daadkrachtige kleine organisaties de belasting vaak bij één of twee mensen, wat ze kwetsbaar maakt. De culturele instellingen die zich richten op de discipline film hebben over het algemeen een zeer sterke financie-ringsmix met een hoog aandeel eigen inkomsten. Allemaal onderschrijven ze de Fair Practice Code, maar die verdient de komende jaren nog aandacht en aanpassingen.

Publiek

Film

Binnenste ring: Aanwezigheid publieksgroepen in Rotterdam

Buitenste ring: Publieksgroepenverdeling discipline (data van 3 van de 4 beoordeelde instellingen)

In deze tabel zijn de gegevens weergegeven van drie van de vier beoordeelde instellingen: International Film Festival Rotterdam, LantarenVenster, Roffa Mon Amour.⁹

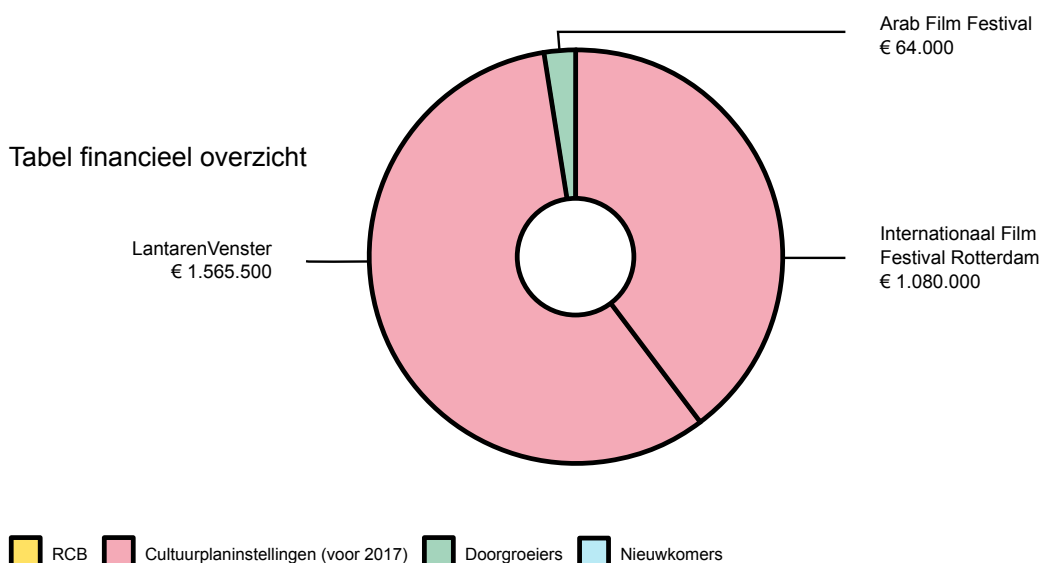
Deze drie instellingen uit de discipline Film laten een stevige oververtegenwoordiging zien bij de publieksgroep 'heavy users'. Opgeteld maken deze groepen 49 procent uit van hun publieksbereik, terwijl hun aanwezigheid van deze groep in de stad slecht optelt tot 22 procent. De publieksgroepen van de 'medium users' zijn ook licht oververtegenwoordigd. De groep 'light users' wordt met 37 procent slecht bereikt ten opzichte van de 66 procent aanwezigheid in de stad.

⁹ Rotterdam Festivals heeft de gegevens verstrekt van de instellingen waarvan zij over data beschikken. De overige aanvragers zijn niet meegenomen. Omdat er gegevens bekend zijn van 3 van de 4 instellingen kan de RRKC geen representatief beeld schetsen voor de hele discipline.

Bij de beoordeling van de aanvragen binnen de discipline Film signaleert de Raad een spanningsveld tussen de aanbieders die wel en geen overheidsfinanciering ontvangen. De Raad kijkt kritisch naar het vergelijkbaar aanbod van beide soorten filmtheaters.

De Raad betreurt het gebrek aan aanvragen op het gebied van filmproducties. Het initiatief om Rotterdamse filmmakers te ondersteunen is daarom door de Raad positief ontvangen. Wel zal het tijd vergen om helderder doelstellingen te formuleren, omdat de financiële middelen beperkt zijn. De Raad verwacht veel van het samenwerkingsverband tussen film- en media-aanbieders op het gebied van filmeducatie.

Budgetverdeling

Film

Positief beoordeelde aanvragen

Instelling	Categorie	geadviseerd subsidiebedrag	gevraagd subsidiebedrag	Subsidiebedrag 2020 *
International Film Festival Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 1.080.000	€ 1.517.000	€ 1.080.000
LantarenVenster	Cultuurplan (voor 2017)	€ 1.565.500	€ 1.819.900	€ 1.565.500
Arab Film Festival	Doorgroeier	€ 64.000	€ 64.000	€ 47.500
Totaal Film		€ 2.709.500	€ 3.400.900	€ 2.693.000

Negatief beoordeelde aanvragen

Roffa Mon Amour	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 65.000	n.v.t.
-----------------	------------------	-----	----------	--------

* Prijspeil 2020, Bron: Gemeente Rotterdam

3.1.6 Letteren en debat

Het aantal aanvragen binnen Letteren en debat is ten opzichte van de vorige periode explosief gegroeid. Dit geeft de dynamiek van de sector goed weer. Letteren is een relatief kleine, maar actieve sector. Vooral de jonge garde roert zich. Die groeiende groep jonge Rotterdammers, divers in alle zinnen van het woord, lijkt zich steeds vaker toe te leggen op de kunst van het schrijven.

Tegelijkertijd is de letterensector kwetsbaar. Met slechts drie instellingen binnen het Cultuurplan in de periode 2017-2020, zijn het met name de kleine, ongesubsidieerde organisaties die nieuwe perspectieven en stemmen in de sector mee helpen ontwikkelen. Daarnaast speelt het landelijk gesignaleerde probleem van ontleding en laaggeletterdheid ook in Rotterdam nog steeds een grote rol.

Het Rotterdamse Letterenveld bestaat uit: schrijvers, performers, uitgevers, boekhandelaren, podia, bibliotheken en debat- en cursuscentra en om de twee jaar een nieuwe stadsdichter. Het veld kenmerkt zich door zijn informele karakter; mensen en organisaties kennen elkaar. De sector was lang gefragmenteerd en behept met tegenstrijdige visies en belangen. Dat tij lijkt te keren.

Samenwerken lijkt het meest vanzelfsprekend binnen *spoken word*. Daarvan getuigt ook 010saysitall, een samenwerkingsverband van diverse *spoken word* organisaties, dat resulteerde in een meerdaags festival. 010saysitall won in 2017 de eerste Doro Siepelprijs, jaarlijks uitgereikt aan culturele organisaties die zich hard maken voor het aantrekken van nieuwe groepen bezoekers. Maar ook andere *spoken word* organisaties hebben onderling nauw contact. Dankzij deze korte lijnen wisselen performers gemakkelijk tussen de verschillende podia. Daarmee bestaat *spoken word* in Rotterdam uit een vrij overzichtelijk netwerk waarbinnen veelal beginnende performers zich in een veilige omgeving het vak kunnen eigen maken. Performers die zich verder willen ontwikkelen, hebben daartoe weinig beschikbare plekken, maar kunnen bijvoorbeeld terecht bij Spraakuhloos of bij Poetry Circle Nowhere, dat losse workshops en workshopreeksen organiseert in zes steden, waaronder Rotterdam.

Spoken word organisaties hebben nog weinig aansluiting met gevestigde instellingen en vice versa; wederkerige samenwerkingen komen nog niet veel voor. Toch lijkt *spoken word* binnen de Letteren inmiddels een geaccepteerd genre; performers zijn veelgevraagde artiesten, ook door organisaties die doorgaans neigen naar 'klassiekere' uitingen van kunst. Of het genre inmiddels ook evenredig gewaardeerd wordt als cultuuruiting met kwaliteit is nog de vraag. Rotterdam koestert het genre en geldt als *spoken word*-stad.

Ook het landelijke epicentrum van de poëzie bevindt zich in Rotterdam; Poetry International bestond in 2019 vijftig jaar en presenteert al die tijd dichters en gedichten van over de hele wereld op het jaarlijkse, meerdaagse Poetry International Festival.

Op het gebied van schrijfeducatie is landelijk gezien een toenemende professionalisering waar te nemen. Nederland kent inmiddels enkele steden – Amsterdam, Arnhem, Utrecht – waar het vak schrijven wordt onderricht. In Rotterdam is er geen hbo-of wo-opleiding voor schrijvers. Aspirant-schrijvers kunnen in Rotterdam onder andere terecht bij organisaties, waaraan SKVR Schrijven zijn cursusaanbod overdroeg: The Writers Guide (to the Galaxy) en De Schrijfschool. Wie wil leren performen kan naar een van de (open) podia die Rotterdam rijk is zoals Verbalism, Alfabetsoep, Unwanted Words en Grrrls take the mic. Het is vooral de opvallende opkomst van deze (open) podia, niet zelden sterk sociaal-politiek geëngageerd, die de letterensector in Rot-

terdam de afgelopen jaren kleurt.

Nieuw in Rotterdam is de Woordalliantie, een samenwerkingsverband tussen vooral jonge literaire organisaties. De alliantie is het initiatief van The Writers Guide (to the Galaxy) en onder andere Frontaal en Spraakuhloos maken er deel van uit. Het is voor het eerst sinds 2015, toen het Letterenoverleg strandde, dat verschillende partijen uit Rotterdam zich met vereende krachten inzetten voor de versteviging en verduurzaming van het literaire veld.

Met de langzame verdwijning van literaire tijdschriften, doorgaans een belangrijke proeftuin voor schrijvers, lijken de 'laboratoria' binnen de Letteren zich te verplaatsen van het papieren blad naar het (digitale) podium met blogs, vlogs en podcasts. Te midden van deze digitale rijkdom vervullen debatcentra als analoge ankers een cruciale rol. Organisaties als Arminius, De Dépendance en LOKAAL zijn in Rotterdam aanjagers van reflectie en debat. Het verheugt de Raad dat ook bij debatcentra – die zijn over het algemeen vrij wit – een groeiend besef lijkt te bestaan van de noodzaak van inclusiviteit.

Culturele betekenis

De vele nieuwkomers in het literaire veld lijken zich goed bewust te zijn van zowel hun omgeving als hun eigen identiteit: hierdoor is er relatief weinig overlap in activiteiten en is er, verspreid over de stad, een breed aanbod voor verschillende literaire smaken en voorkeuren. Voor de nieuwe aanvragers is inclusiviteit geen vraagstuk, maar een gegeven: als organisatie zijn zij vaak zelf divers. Ze weten nieuw publiek te bereiken door het oprekken van de term 'literatuur' en door het koppelen van het genre aan popcultuur.

Voor het eerst maken *spoken word* organisaties aanspraak op subsidie uit het cultuurplan. Het genre past bij de nieuwe 'democratische' manier van schrijven die er meer dan ooit op gericht is om te delen, zowel het schrijfproces als het resultaat. Het uitwisselen van kennis en het scherpen van gedachten vindt ook plaats binnen de debatcentra die Rotterdam rijk is. Nieuwe aanvrager voor dit cultuurplan is De Dépendance, die evenals Arminius gesprekken over en voor de stad faciliteert. Deze centra pakken thema's op die Rotterdam herkent of verrast en heeft hebben aandacht voor meerstemmigheid binnen de organisatie en op het podium.

De Raad is verheugd over de waarde en betekenis van de aanvragers, omdat de programma's zich onderscheiden door hun kwaliteit waarmee ze een veelal nieuw publiek trekken. Een van de aanvragers is het icoon van kwaliteit en *best practice*: Poetry International die met haar poëziefestival internationale allure geeft aan Rotterdam. Ook Verhalenhuis Belvédère, actief op wijkniveau en gewaardeerd tot over de Nederlandse grenzen mag trots zijn op zijn status, om de wijze waarop het (immaterieel) erfgoed verzamelt en culturen verbindt.

Bedrijfsvoering

In veruit de meeste gevallen reflecteert de bedrijfsvoering heel helder de levensfase waarin de organisatie zich bevindt. Voor de (middel)grote organisaties ziet de Raad wat betreft de financieringsmix kansen in het stimuleren van eigen inkomsten, maar schuilt er geen acuut gevaar voor de soliditeit van de organisatie. Dat is anders bij de nieuwkomers. Daar schuilt vaak kwetsbaarheid in de mate waarin de organisatie afhankelijk is van niet alleen gemeentelijke subsidie, maar ook van de kracht van de initiatiefnemer/directeur. Die is niet alleen sleuteldra-

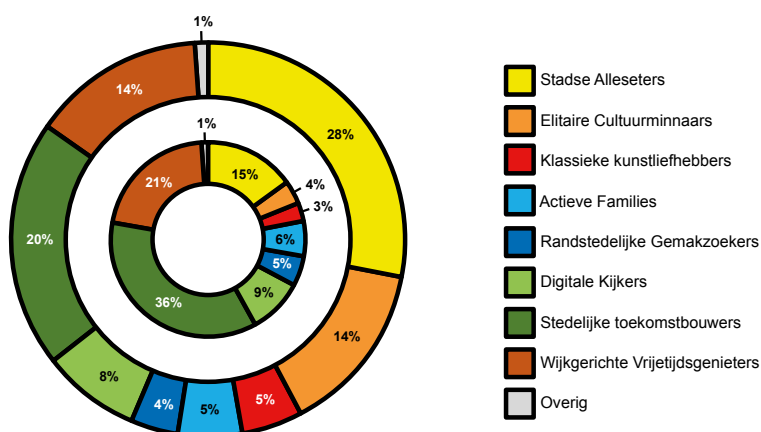
ger van kennis en netwerk, maar vaak ook uitvoerder op alle niveaus, van inhoud tot marketing en van productie tot beleid. Overbelasting ligt op de loer, vooral als het succes groeit. Bij een aantal nieuwe aanvragers leeft de begrijpelijke wens te professionaliseren. Extra middelen en menskracht zouden de directeur in staat stellen zich op overkoepelende taken te concentreren, zoals andere financieringsvormen werven. Binnen de vrij horizontaal ingerichte organisaties uit de Woordalliantie, wordt *fair pay* principieel toegepast voor ingehuurde krachten. Dit gaat echter vaak ten koste van de vergoedingen voor het eigen personeel, omdat er niet genoeg geld is. Tot slot valt de realiteitszin op bij de ingediende aanvragen. Op een enkeling na, hingen begroting en geplande activiteiten van de aanvragers evenwichtig samen. Vooral de nieuwkomers verdienen hiervoor een compliment.

Publiek

Letteren en Debat

Binnenste ring: Aanwezigheid publieksgroep in Rotterdam

Buitenste ring: Publieksgroepenverdeling discipline (data van 4 van de 13 beoordeelde instellingen)

Deze figuur is gebaseerd op slechts vier van de dertien beoordeelde instellingen, namelijk Arminius, Poetry International, Rotown Magic, Verhalenhuis Belvédère.¹⁰

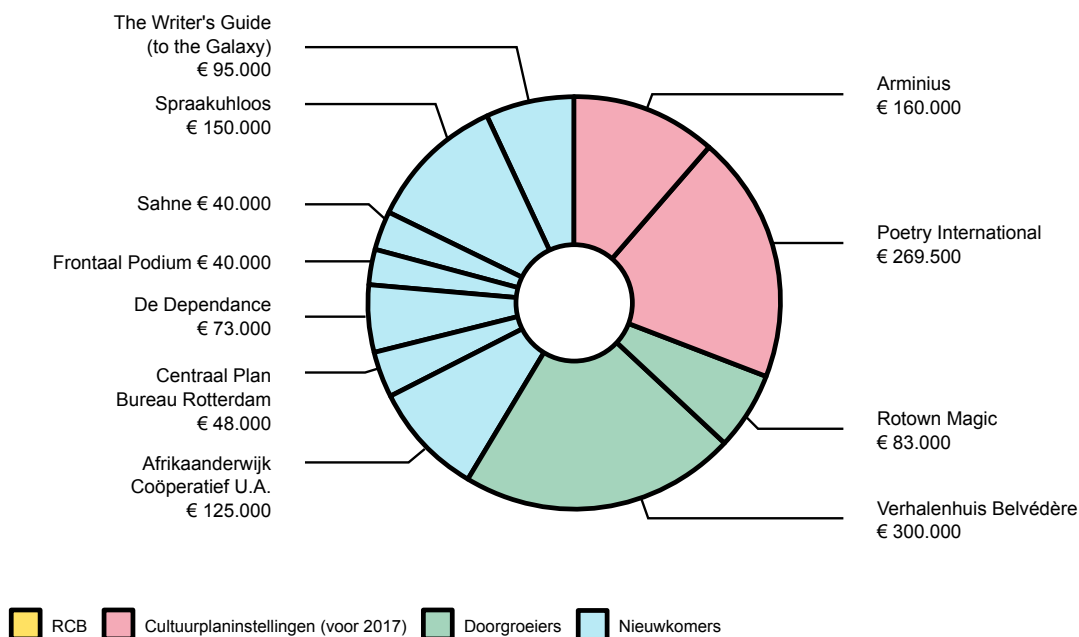
Deze vier instellingen uit de discipline Letteren en Debat laten een oververtegenwoordiging zien van de publieksgroepen 'stadse alleseters', 'elitaire cultuurminnaars' en 'klassieke kunstliefhebbers'. Opvallend is dat ook de groep 'medium users' – 'actieve families, Randstedelijke gemakzoekers' – licht ondervertegenwoordigd is. De groep 'digitale kijkers' wordt wel goed aangesproken door deze discipline. Net als veel andere disciplines laten de instellingen voor Letteren en Debat een ondervertegenwoordiging zien in het publieksbereik onder 'stedelijke toekomstbouwers' en 'wijkgerichte vrijetijdsgenieters'.

¹⁰ Rotterdam Festivals heeft de data verstrekt van de instellingen waarvan zij over data beschikken. Daarom kan de RRKC geen representatief beeld schetsen voor de hele discipline.

De Raad is blij verrast door het hoge aantal nieuwe aanvragers binnen Letteren & Debat die in staat zijn doelgroepen te bereiken die tot nu toe niet of minder werden aangesproken. Het veld wordt zo completer en volwaardiger; het biedt als geen ander een mix van artistieke kwaliteit, maatschappelijke betrokkenheid en intellectueel debat. De Raad heeft bij de beoordeling van de aanvragen binnen de discipline Letteren & Debat het accent gelegd op organisaties die bijdragen aan het toegankelijker maken van het veld door de term 'literatuur' breder dan canoniek op te vatten.

Daarnaast wil de Raad zijn advies binnen deze discipline een reflectie laten zijn van de ontwikkelingen in het veld: letteren & debat wordt 'jonger', inclusiever en richt zich meer naar buiten. Voor *spoken word* stad Rotterdam vindt de Raad het bovendien van belang dat *spoken word* een plek krijgt binnen het Cultuurplan. Tijdens de vorige Cultuurplanperiode ontbrak deze kunstvorm; het verheugt de Raad dat zich voor de periode 2021-2024 twee *spoken word* organisaties aandienen.

Budgetverdeling

Letteren en debat

Positief beoordeelde aanvragen

Instelling	Categorie	geadviseerd subsidiebe- drag	gevraagd subsidiebe- drag	Subsidiebe- drag 2020 *
Arminius	Cultuurplan (voor 2017)	€ 160.000	€ 219.000	€ 183.000
Poetry International	Cultuurplan (voor 2017)	€ 269.500	€ 300.000	€ 269.500
Rotown Magic	Doorgroeier	€ 83.000	€ 95.000	€ 76.000
Verhalenhuis Belvédère	Doorgroeier	€ 300.000	€ 300.000	€ 127.000
Afrikaanderwijk Coöperatief U.A.	Nieuwe aanvrager	€ 125.000	€ 205.000	n.v.t.
Centraal Plan Bureau Rotterdam	Nieuwe aanvrager	€ 48.000	€ 48.000	n.v.t.
De Dependance	Nieuwe aanvrager	€ 73.000	€ 73.000	n.v.t.
Frontaal Podium	Nieuwe aanvrager	€ 40.000	€ 40.000	n.v.t.
Sahne	Nieuwe aanvrager	€ 40.000	€ 110.000	n.v.t.
Spraakuhloos	Nieuwe aanvrager	€ 150.000	€ 150.000	n.v.t.
The Writer's Guide (to the Galaxy)	Nieuwe aanvrager	€ 95.000	€ 95.000	n.v.t.
Totaal Letteren en Debat		€ 1.383.500	€ 1.635.000	€ 655.500

Negatief beoordeelde aanvragen

Silverline (Flow)	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 454.381	n.v.t.
Woordnacht	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 100.000	n.v.t.

3.1.7 Museale collecties en erfgoed

Rotterdam kent bijna twintig museale en erfgoedinstellingen. Musea worden ondersteund uit het cultuurbudget. Erfgoedinstellingen als Stadsarchief Rotterdam, Bibliotheek Rotterdam en Bureau Oudheidkundig Onderzoek Rotterdam krijgen ondersteuning uit andere gemeentelijke budgetten. Zes instellingen met collecties zijn eigendom van de gemeente:

1. Museum Boijmans van Beuningen (westerse kunst van Middeleeuwen tot nu);
2. Museum Rotterdam (historische collectie en nieuw Rotterdams erfgoed);
3. Maritiem Museum Rotterdam (maritieme verleden en heden);
4. Wereldmuseum Rotterdam (culturele diversiteit van de stad en de wereld);
5. Nederlands Fotomuseum (fotocollectie Wereldmuseum)
6. CBK Rotterdam (Kunsttuleen Rotterdam en BKOR).

Daarnaast zijn er musea/erfgoedinstellingen met particuliere collecties:

- Natuurhistorisch Museum Rotterdam;
- Chabot Museum;
- Landverhuizersmuseum (werktitel) - in ontwikkeling door Stichting Droom en Daad;
- Erasmus Collectie en Atlas Van Stolk, beide in beheer van Bibliotheek Rotterdam;
- RoMeO (geschiedenis van het openbaar vervoer).

Twee instellingen in Rotterdam zijn onderdeel van de landelijke BIS en ontvangen rijkssubsidie: Het Nieuwe Instituut (museum en agentschap voor architectuur, design en digitale cultuur) en het Nederlands Fotomuseum (Nederlands fotografisch erfgoed).

Tot de Rotterdamse Culturele Basis (RCB) behoren Museum Boijmans Van Beuningen en Maritiem Museum Rotterdam. Alle instellingen behalve Het Nieuwe Instituut, Landverhuizersmuseum en Bibliotheek Rotterdam vragen een subsidie aan in het Cultuurplan 2021-2024. Nieuwe aanvragers zijn Dig It Up (Rotterdamse stadscultuur, galerie en erfgoedlab) en Gedeeld Verleden Gezamenlijke Toekomst (GVGT).

Bevindingen over het museale veld

De Rotterdamse musea die een gemeentelijke collectie beheren toonden in het begin van het vorig decennium nog een gezamenlijke ambitie om samen te werken in het **Verhaal van de stad**. Museum Rotterdam, Maritiem Museum Rotterdam en het Wereldmuseum liepen hierin voorop. Van die ambities is in de huidige plannen niets meer terug te vinden. Het Wereldmuseum en het Maritiem Museum Rotterdam hebben elk een eigen richting gekozen en zetten zichzelf stevig op de kaart. Het Wereldmuseum herrees na een fusie met drie andere musea in het Nationaal Museum van Wereldculturen die voor alle partners meerwaarde opleverde. Maritiem Museum Rotterdam heeft zich nog verder geprofileerd als een museum voor de maritieme industrie. Museum Rotterdam laat in zijn visieontwikkeling en activiteiten een achteruitgang zien en is ook slecht behuisd in het Timmerhuis.

Museum Boijmans Van Beuningen is tot 2026 verwickeld in een langdurige renovatie van het museumgebouw en daarnaast bereidt het zich voor op de opening van het depotgebouw in 2021 en de activiteiten die daar gaan plaatsvinden. Elk museum ontwikkelt zich dus steeds meer eigenstandig. Straks komt daar een nieuwe particuliere stichting bij: Het Landverhuizersmuseum (werktitel). Tegelijkertijd dienen zich in het museale veld nieuwe kleine organisaties aan, zoals DIG IT UP die als platform een alternatieve omgang met erfgoed laten zien en die activiteiten initiëren die de grote musea laten liggen.

Dit alles vraagt om een heroriëntatie op het museale veld. De Raad stelt voorafgaand hieraan vast dat een goed werkende stadsmuseale functie noodzakelijk is. Omdat Museum Rotterdam daaraan niet voldoet, vindt de Raad dat een alternatief voorbereid moet worden. Zie hiervoor paragraaf 1.5 Een nieuwe stadsmuseale functie.

Aparte vermelding verdient het Nederlands Fotomuseum als (landelijke) BIS-instelling. Het museum ziet zich gesteld voor een grote opgave, onder meer voor wat betreft huisvesting, beheer technische installaties, collectiebeheer (digitalisering), educatie et cetera. Daarnaast komt het museum met de (mede ook door de gemeente) incidenteel gefinancierde extra presentatieruimte Las Palmas-Oost voor een Eregalerij.

Kleinere musea als het Chabot Museum, Natuurhistorisch Museum Rotterdam en RoMeO werken op een kleinschalig niveau veel samen met allerlei culturele en maatschappelijke partners en zijn daardoor in staat hoge bezoekerscijfers te halen. Deze instellingen rekent de Raad tot het 'mkb' van de erfgoedsector.

Twee nieuwe platformorganisaties dienen zich aan: DIG IT UP en Gedeeld Verleden, Gezamenlijke Toekomst (GVGT). Ze beheren geen collectie, maar hebben een vernieuwende rol bij het verbinden en zichtbaar maken van verschillende culturen in de stad en richten zich daarbij op documentair en/of immaterieel erfgoed, vergelijkbaar met hoe Verhalenhuis Belvédère dat doet.

Naast presentatie van de collectie, behoren beheer en behoud daarvan ook tot de kerntaken van de musea. De gemeente presenteerde in 2017 een Visie op de Collectie Rotterdam, waarin richtlijnen zijn opgenomen voor een *gezamenlijk collectiebeleid* van instellingen die een gemeentelijke collectie beheren. De aangemerkte musea volgen de richtlijnen over beheer, behoud en ontzamen; over de presentatie (ontsluiting) van collecties is hun eigen visie leidend. Om de nieuwe richtlijnen uit te voeren zijn extra medewerkers nodig, omdat de eisen over het beheer zijn toegenomen, zonder dat extra middelen beschikbaar zijn gesteld. Zo leidt het huidige ontzamelprotocol tot minder ontzamen.

Er zijn achterstanden op het gebied van registratie en digitalisering; hier moeten musea een inhaalslag maken. De Erfgoedwet (2016) stelt dat de musea hun collecties uiteindelijk volledig moeten registreren en digitaliseren. Die verplichting geldt niet alleen rijksmusea, maar ook eigenaren, gebruikers en kopers van cultureel erfgoed. Daarmee wordt de toegankelijkheid tot het erfgoed aanzienlijk vergroot. Meer hierover is te vinden in Paragraaf 4.2 Collectiebeleidsplannen.

Culturele betekenis

- Bij de publieksactiviteiten, cultuureducatie en talentontwikkeling leggen veel museale en erfgoedinstellingen actief verbanden met culturele en maatschappelijke organisaties en de wijken in de stad. Door het ontbreken van afstemming tussen de instellingen bestaat het risico van fragmentatie en overlap.
- De diversiteit in het tentoonstellingslandschap van Rotterdam wordt niet enkel bepaald door de musea, maar ook door de Kunsthal, Het Verhalenhuis Belvédère en Witte de With, Center for Contemporary Art.
- Bij de ontwikkeling van digitale portals zijn er veel (voorgenomen) activiteiten te lezen, maar ontbreekt het, op een enkele uitzondering na, aan samenwerking, afstemming en wederzijdse beïnvloeding.
- De museale sector is in Rotterdam de belangrijkste cultuuraanbieder voor het onderwijs. Bij de meeste instellingen wordt goed aandacht besteed aan cultuuronderwijs/educatie. Het valt op dat men zich hierbij stad-breed oriënteert en in verschillende schooltypen.

- Een platformorganisaties als DIG IT UP en Gedeeld Verleden, Gezamenlijke Toekomst (GVGT) bieden met digitaal, documentair en immaterieel erfgoed een alternatief aanbod dat de traditionele erfgoedinstellingen laten liggen. Door hun verbindende rol maken ze verschillende culturen en gemeenschappen in de stad meer zichtbaar, vergelijkbaar met Verhalenhuis Belvédère. De Raad betreurt om deze reden de teleurstellende kwaliteit van het meerjarenbeleidsplan van GVGT dat heeft geleid tot een negatief advies voor deze organisatie.
- Omdat het Rotterdams erfgoed op steeds meer verschillende manieren wordt opgediept en gepresenteerd vervaagt het onderscheid tussen cocreatie, presentatie, debat en netwerkbeheer. De erfgoedsector kan zich aanmerkelijk versterken door meer afstemming en samenwerking op het gebied van programmaontwikkeling en onderzoek.

Bedrijfsvoering

- De financiële problemen voor de huisvesting en het beheer van de gemeentelijke collectie worden steeds nijpender. Samen met de noodzakelijke harmonisatie van personele lasten (*fair practice, fair pay*) komen veel instellingen op een kritisch punt dat meerjarige begrotingen niet meer sluitend te maken zijn.
- Wat betreft de financieringsmix maakt gemeentelijke subsidie een steeds groter deel van de inkomsten uit, nodig om de kosten te dekken. Daardoor is er minder ruimte voor marketing, tentoonstellingen en een andere programmering.
- Nagenoeg alle aanvragers willen, voor zover ze dat nog niet doen, voldoen aan de Fair Practice Code en *fair pay*. In een aantal gevallen is specifiek daarvoor meer subsidie aangevraagd. De instellingen vinden de code belangrijk, maar de concrete uitwerking in het beleid is nog onder de maat.
- De Rotterdamse museale sector heeft altijd goede relaties gehad met particuliere gevers. Grote collecties, nu in eigendom van de gemeente, zijn ooit samengesteld uit collecties van welgestelde Rotterdammers. Stichting De Verre Bergen doneerde een aanzienlijk bedrag aan de bouw van Depot Boijmans Van Beuningen. Stichting Droom en Daad investeert in een eigen initiatief voor een Landverhuizermuseum (werktitel) op Katendrecht. Maar de stichting investeert ook in het continueren van presentaties door Museum Boijmans Van Beuningen bij buurmusea en de Kunsthal tijdens de sluiting.

Samenwerking

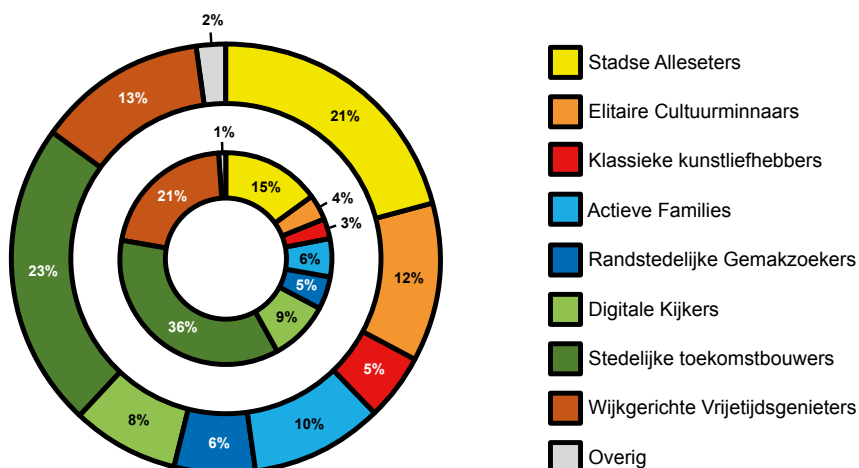
- De instellingen in het Museumpark moeten meer inzetten op programmatische samenwerking. In het rapport *Boijmans Binnenstebuiten* (2018) heeft de RRKC aangegeven dat voor een goed resultaat, gelet op de ervaring bij soortgelijke situaties in het buitenland, een separate cureer- en beheerfaciliteit met eigen budgetruimte noodzakelijk is. De stad laat anders een grote kans liggen.
- De Raad ziet een collectieve verantwoordelijkheid van de museale en erfgoedinstellingen voor: publieksbereik, een visie over het verhaal van de stad, collectiebeheer, programmering van tentoonstellingen en digitalisering. De Raad pleit voor een heroriëntatie op de museale en erfgoedsector, onderzoek en beschouwing waarin de mogelijkheden en kansen voor samenwerking in het Rotterdamse erfgoedveld worden verkend.

Publiek

Musea en Erfgoed

Binnenste ring: Aanwezigheid publieksgroep in Rotterdam

Buitenste ring: Publieksgroepenverdeling discipline (data van 8 van de 10 beoordeelde instellingen)

In deze tabel zijn de gegevens van acht van de beoordeelde tien instellingen¹¹ opgenomen: Museum Boijmans Van Beuningen, Wereldmuseum Rotterdam, Maritiem Museum Rotterdam, Museum Rotterdam, RoMeO, Chabot Museum, Natuurhistorisch Museum Rotterdam, Nederlands Fotomuseum.

Deze acht instellingen uit de discipline Musea en Erfgoed laten een oververtegenwoordiging zien van de publieksgroepen 'stadse alleseters', 'elitaire cultuurminnaars' en 'klassieke kunstliefhebbers'. Ook de groep 'medium users' – 'actieve families', 'Randstedelijke gemakzoekers' – wordt bovengemiddeld bereikt. De publieksgroep 'digitale kijkers' wordt goed aangesproken door deze discipline. Net als veel andere disciplines laten ook musea en erfgoedinstellingen een ondervertegenwoordiging zien in het bereik van 'stedelijke toekomstbouwers' en 'wijkgerichte vrijetijdsgenieters'.

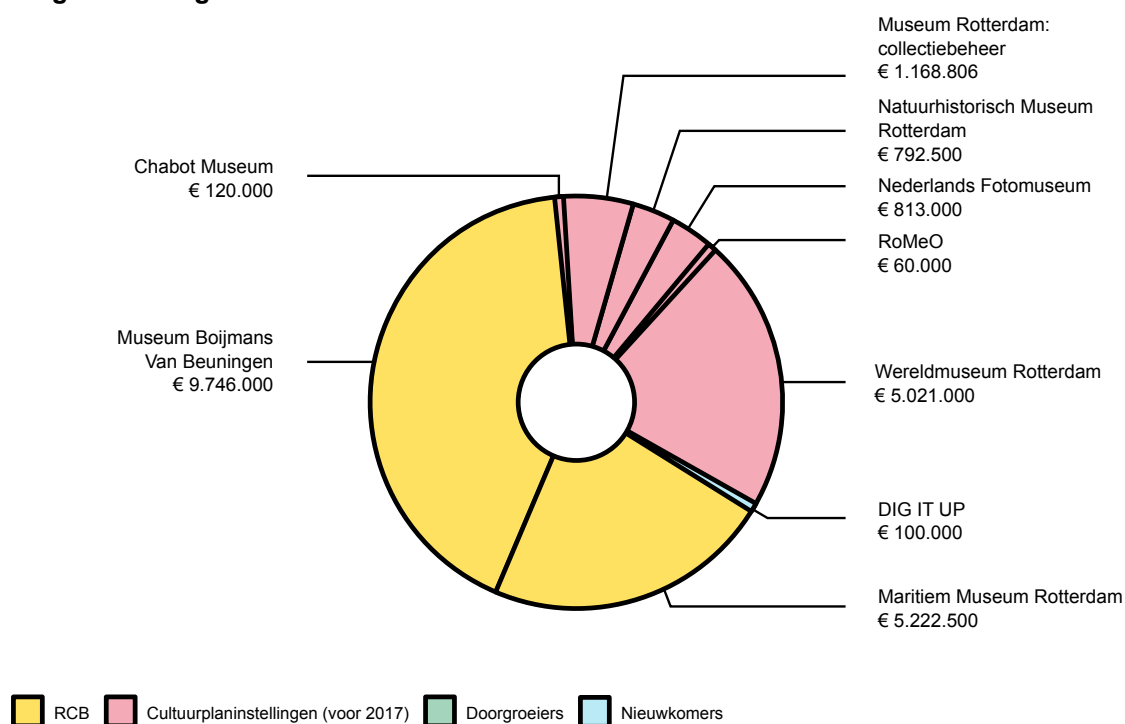
- Vooral grotere kunstmusea en musea met een specifieke collectie en/of met landelijk aansprekende tentoonstellingen trekken hoge aantallen bezoekers. In Rotterdam blijven de bezoekersaantallen van de musea achter in vergelijking met die in andere steden. De Kunsthal, ook al is het geen museale instelling, staat in de stad vooraan als publiekstrekker van tentoonstellingen. De Raad mist aandacht voor marketing; een goede marketingstrategie is immers cruciaal voor publieksbereik.
- Behalve dat het museumpubliek vergrijst, is er een verdringingsmarkt in de vrije tijd waardoor musea continu moeten vechten om hun positie te behouden. Een aantrekkelijk wisselend inhoudelijk aanbod is daarbij net zo belangrijk als optimaal flankerende voorzieningen als horeca, winkel en parkeergelegenheid. Musea zullen zich meer moeten voorbereiden op hun toekomst; nieuwe generaties hebben andere voorkeuren die niet vanzelfsprekend aansluiten bij de huidige canon.

¹¹ Rotterdam Festivals heeft de gegevens weergegeven van de instellingen waarvan zij over data beschikken. Omdat er slechts gegevens bekend zijn van acht van de tien instellingen, kan de RRKC geen representatief beeld schetsen voor de hele discipline.

- Kleinere Rotterdamse musea trekken ook op andere manieren publiek, door bijvoorbeeld buiten hun muren kleinschalige projecten te organiseren op gebiedsniveau en daarin thematisch samen te werken met partners. Andere tonen betrokkenheid bij maatschappelijke vraagstukken als duurzaamheid en ecologie en bereiken daarmee nieuw publiek.
- De Raad vindt het jammer dat de Museumnacht qua bezoekersaantallen heeft ingeboet aan betekenis. Dit festival trok voorheen niet alleen veel kunstliefhebbers, maar ook uitgaanspubliek.
- Afstemming over publieksbereik of collectieve vormen van marketing zijn in de museale sector nog niet van de grond gekomen. Een uitzondering is het Museumparkticket (2012), een combiticket waarmee betrokken instellingen tegen een gereduceerd tarief toegankelijk zijn.

De Raad heeft bij de beoordeling van de aanvragen binnen de discipline Musea en erfgoed behalve op culturele betekenis, publiek en bedrijfsvoering, gelet op de rol van de instellingen bij het laten zien van hun collecties en het beheer ervan. De Raad vindt de bijdrage van kleine platformorganisaties die op een andere en meer eigentijdse manier omgaan met het cultureel erfgoed van de stad uitdagend en prikkelend; dit komt tot uiting in het advies. Kleine platformorganisaties geven aandacht aan de Rotterdamse stadscultuur en zorgen voor een vitalisering van het **Verhaal van de stad**. De Raad vindt een goed werkende stadsmuseale functie noodzakelijk voor de stad en stelt voor Museum Rotterdam een alternatief voor.

Budgetverdeling

* De RCB instellingen zijn in deze tabel meegenomen met de waarde van het huidige subsidiebedrag 2020.

Museale collecties en Erfgoed

Positief beoordeelde aanvragen

Instelling	Categorie	geadviseerd subsidiebedrag	gevraagd subsidiebedrag	Subsidiebedrag 2020 *
Chabot Museum	Cultuurplan (voor 2017)	€ 120.000	€ 120.000	€ 81.500
Museum Rotterdam: collectiebeheer	Cultuurplan (voor 2017)	€ 1.168.806	€ 4.345.000	€ 3.545.000
Natuurhistorisch Museum Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 792.500	€ 855.000	€ 792.500
Nederlands Fotomuseum	Cultuurplan (voor 2017)	€ 813.000	€ 1.800.000	€ 813.000
RoMeO	Cultuurplan (voor 2017)	€ 60.000	€ 60.000	€ 42.500
Wereldmuseum Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 5.021.000	€ 5.290.000	€ 5.021.000
DIG IT UP	Nieuwe aanvrager	€ 100.000	€ 175.000	n.v.t.
Maritiem Museum Rotterdam	RCB			€ 5.222.500
Museum Boijmans Van Beuningen	RCB			€ 9.746.000
Subtotaal Museale collecties en Erfgoed		€ 8.075.306	€ 12.645.000	€ 25.264.000
Nieuwe stadsmuseale functie		€ 700.000		
Totaal Museale collecties en Erfgoed		€ 8.775.306	€ 12.645.000	€ 25.264.000

Negatief beoordeelde aanvragen

Gedeeld Verleden Gezamenlijke Toekomst	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 294.400	n.v.t.
--	------------------	-----	-----------	--------

* Prijspeil 2020, Bron: Gemeente Rotterdam

3.1.8 Muziek (Jazz/Pop/Urban)

Popmuziek

De Rotterdamse popsector kenmerkt zich door een bijzonder aanwezige, sterke en diverse jongerencultuur en een breed palet aan muziekstijlen, waartussen bijzondere en sterke samenwerkingen tot stand kwamen. Vergeleken bij andere steden heeft Rotterdam veel podia en festivals met onderscheidende programmering: Baroeg, GROUNDS, De Doelen, Rotown, Worm en Annabel; de festivals Metropolis, Motel Mozaïque en Rotterdam Unlimited, maar bijvoorbeeld ook het Eendrachtfestival, festival Downtown en Baroeg Open Air. Er ontstaan nieuwe festivals en concertseries, waarbij allerlei locaties in de stad benut worden. Het festival Left of the Dial (initiator is Rotown) vindt bijvoorbeeld plaats op uiteenlopende locaties in de stad, waaronder V2 en Vessel 21. Met marketingconcepten als Sharing is Caring en Rotterdam Concert Buddies werkt Rotown aan maatschappelijk relevante thema's als eenzaamheid en cultuurbezoek door minderbedeelden. Dit zijn interessante opties om verder te ontwikkelen. GROUNDS ontwikkelde een methode om grassroots organisaties aan het podium te binden door de inzet van een wijkcoördinator; de resultaten hiervan bewijzen dat dit een idee is dat ook voor andere podia interessant kan zijn. Bird heeft een volwaardig eigen publieksonderzoek ontwikkeld en uitgevoerd, en Motel Mozaïque zet in op duurzaamheid en streeft naar een klimaat-positieve werkwijze. Operator Radio is een innovatief platform dat internetradio, podcast, en studio- en presentatieactiviteiten koppelt en tegelijk ook een digitaal uithangbord kan zijn voor de (urban) muzieksector.

Talentontwikkeling

Popunie en De Nieuwe Lichting, maar ook Music Matters en HipHopHuis dragen bij aan talentontwikkeling. Deze organisaties ontdekken bijzondere talenten, programmeren die en laten dat stedelijk talent doorstromen. Zo creëren zij een podium voor Rotterdams talent in de stad. Campus Coolhaven is een nieuw initiatief waarin creatief talent in de podiumkunsten, met onder meer muziek, een kans krijgt. Initiatiefnemers zijn MAAS theater en dans, GROUNDS, met daaraan gekoppeld het WMDC, Jeugdtheater Hofplein, Codarts, het Albeda College met de mbo-opleidingen theater, dans en muziek en de middelbare scholenkoepel LMC met de theatermavo en de havo/vwo voor muziek en dans.

In de plannen voor het Cultuurplan 2021-2024 is bij podia en festivals opvallend veel aandacht om (opkomend) talent in verschillende fases van hun carrière te willen ondersteunen en in hen te investeren. Dit is een trendbreuk met vroeger en levert een andere taakopvatting op bij veel van de podia.

De Raad is van mening dat er voldoende formele capaciteit en faciliteiten in de stad voorhanden lijkt te zijn voor productie, programmering (presentatie) en talentontwikkeling in de popmuziek. Er moet wel meer onderlinge afstemming plaatsvinden over dit onderwerp om dubbel-, onder- of overaanbod te voorkomen.

Anderzijds ziet de Raad dat de informele ruimte in de wijken sinds de decentralisatie en de aanbesteding van het welzijnswerk drastisch is afgenomen. Heel jonge makers werken nu veelal thuis en dat stimuleert hen vaak onvoldoende, waardoor talent niet tot bloei komt. Informele ruimte op wijkniveau is belangrijk in het prille begin, als jonge talenten muziek ontdekken en voor de ontmoeting, gedachtewisseling en samenwerking met leeftijdgenoten, die ook met muziek (of een andere kunstvorm) bezig zijn. Een nieuwe organisatie als Operator Radio komt hieraan tegemoet: die organiseert zowel digitale als fysieke ontmoetingen voor musici die veelal thuis werken.

De aanvraag van Operator Radio maakt ook duidelijk dat de digitale innovatie van de sector achterblijft en aandacht behoeft. Er is ruimte voor nieuwe (digitale) producten voor professionals en voor publiek, maar dit aanbod komt slecht op gang. Het zou goed zijn als de instellingen hier samen meer visie op ontwikkelen.

De Raad ziet dat de verschillende functies (ondersteuning, programmering, productie, talentontwikkeling) in de keten ook meer door elkaar gaan lopen. Dit is geen slechte ontwikkeling; het verantwoordelijkheidsgevoel voor talentontwikkeling neemt toe bij podia en festivals evenals dat minder bereikbaar geachte publieksgroepen te bereiken. Kortom, podia geven blijk van een groter maatschappelijk bewustzijn.

Bedrijfsvoering

De gemeente zegt in haar beleidsvisie in te zetten op ‘versterking en uitbouw van het Rotterdams pop-upmodel, omdat het effectief bijdraagt aan een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek.’ De gemeente heeft in de periode 2017-2020 de samenwerkende partijen gestimuleerd door voor grotere concerten extra financiering beschikbaar te stellen. Dit werd mogelijk door extra middelen toe te voegen en deze te verdelen over de belangrijkste pop-uppartners, in het bijzonder Rotown en Motel Mozaïque. De gemeente heeft de intentie om te helpen de programmering verder uit te bouwen, in het bijzonder waar het gaat om grootschalig aanbod. De popsector wordt in ieder geval gezien als een voorbeeld van interconnectiviteit, met daarin Popunie en Stichting Pop-Up als centrale spelers.

Het pop-upmodel kenmerkt zich door verschillende, over de stad verspreide podia die succesvol in gezamenlijkheid ‘de stad programmeren’. Rotterdam onderscheidt zich in dit opzicht van andere steden, waarin deze programmering eerder plaatsvindt op één grootschalig podium, met daaromheen veelal enkele kleinere zalen. Rotterdam laat de door sommigen lang gekoesterde wens los om tot een grootstedelijk poppodium te komen: het pop-upmodel heeft de toekomst, ook wat de RRKC betreft.

De Raad signaleert dat het pop-upmodel ook op belangstelling kan rekenen bij andere gemeenten en podia. Het concept sluit aan bij de doorgaande ‘festivalisering’ en de wens van publiek om concerten mee te maken op bijzondere, passende en sfeervolle locaties in de stad.

De samenwerking van negen organisaties in pop-upverband in de popmuziek is innovatief en mogelijk ook kansrijk in andere sectoren, zeker omdat in dit verband ook kennisuitwisseling plaats vindt.

De aanvragen van de pop-uporganisaties voor het Cultuurplan 2021-2024 (Rotown, Baroeg, BIRD, Motel Mozaïque, WORM, LantarenVenster, De Nieuwe Lichting) bevestigen het beeld van deze succesvolle manier van werken, maar de Raad kan zich op basis van de aanvragen geen helder beeld vormen van hoe de samenwerking er in de praktijk precies gaat uitzien, omdat hier weinig over is verwoord. De Raad is niettemin van mening dat het model toekomstbestendig is, omdat:

1. het model een betere spreiding van risico's met zich meebrengt;
2. er altijd wel een locatie te vinden is, die past bij de sfeer van het concert of de publieksgroep;
3. de spreiding over de stad beter wordt, zeker nu de Maassilo en de RTM Stage van Ahoy erbij komen.

De Raad is van mening dat ook De Doelen – als belangrijke muzieklocatie in Rotterdam – niet mag ontbreken in het pop-upsamenwerkingsverband. Dit zou als positief effect hebben dat er meer podia beschikbaar zijn voor popprogrammering, dat De Doelen een serieuze rol kan gaan spelen in de popprogrammering en er daardoor beter in slaagt publieksgroepen te binnen te

halen die tot nu toe niet over de drempel van het concertgebouw komen. Ook in het kader van de RCB-status van De Doelen is deze stap wenselijk.

De Maassilo is met een investering in het gebouw dankzij geld van Stichting Droom en Daad geschikt gemaakt voor concertprogrammering. Theater Rotterdam wordt benut als locatie voor grote concerten, maar ook voor festivals als Motel Mozaïque. Ahoy opent in 2020 de nieuwe RTM-stage, ook geschikt als concertzaal voor 2.750 bezoekers. Deze toevoegingen betekenen ongetwijfeld een impuls voor de muziekprogrammering in de stad.

De Raad signaleert dat het slecht gesteld is met de sponsoring van festivals en podia. Bijdragen van belanghebbende sectoren als hotelketens en cateringbedrijven ontbreken. Iedere instelling probeert zelf het een en ander uit, maar een goede structuur hiervoor ontbreekt.

De Raad vraagt de sector om meer oog te hebben voor organisatorische talentontwikkeling en doorstroom aan de top. Afhankelijkheid van een bepaalde artistiek leider of producent kan anders een bedreiging vormen voor het voortbestaan. Ook signaleert de Raad dat huisvesting voor enkele instellingen een issue blijft.

Festivals

De Raad signaleert dat het moeilijker wordt om geschikte festivallocaties in de stad te behouden en/of te vinden. Locaties die voorheen gebruikt werden, zijn soms nauwelijks meer beschikbaar of worden steeds minder geschikt. Externe factoren die hier invloed op hebben, zijn onder meer de groei van het aantal inwoners en functies in de binnenstad, waardoor het steeds drukker wordt en er meer overlast ontstaat; ook de grotere aandacht en waardering van bewoners voor groene ruimtes in de stad, die niet tijdens de zomerperiode ontoegankelijk zijn gemaakt, speelt hierin een rol.

Deze ontwikkelingen leiden tot vaak heftige discussies, waarbij in het gevecht om de schaarse ruimte een onwenselijke wij-zij-cultuur ontstaat. Hiervoor heeft Rotterdam behoefte aan een integrale en realistische toekomstvisie op het festival- en evenementenbeleid met een heldere belangenafweging en meerdere scenario's. Méér festivals betekent niet automatisch dat het beter is voor de stad. Een evenwichtig aanbod op basis van kwaliteit ligt meer dan ooit voor de hand. De Raad adviseert de gemeente hier in de komende periode aandacht voor te hebben, zodat het draagvlak voor festivals in de stad behouden blijft.

Publiek

De Raad plaatst een kanttekening bij de telling van publiek bij de pop-upconcerten en festivals. De samenwerkende podia hebben de neiging om de bezoekers van één concert allemaal te claimen als eigen bezoekers. De verschillende instellingen tellen het gehele publiek mee in hun individuele opgaves, terwijl dit publiek maar naar één optreden is geweest en niet naar drie of vier concerten. Dit geeft een vertekend beeld van de werkelijkheid. De Raad adviseert de gemeente en de pop-uppodia hierover een heldere afspraak te maken.

Jazz

De jazzprogrammering in Rotterdam heeft zich in de afgelopen periode positief ontwikkeld: BIRD, Lantaren/Venster en De Doelen zijn de plekken voor jazz in het hogere segment. BIRD en Lantaren/Venster hebben zich een plek verworven in het landelijke en internationale jazzcircuit, ieder met een eigen identiteit en programmering van respectievelijk 'concertante jazz' en

jazz met cross-overs naar hiphop, soul, de dansbare jazz voor een jong publiek. Beide podia dragen actief bij aan de programmering op locaties in de stad. Naast deze podia zijn er ook veel andere locaties en festivals in de stad waar jazz wordt geprogrammeerd.

Daarnaast ziet de Raad nog ruimte voor verbetering van het makersklimaat in de jazz. Codarts levert weliswaar veel uitstekende musici af, maar die zijn in het begin van hun carrière nog niet altijd in staat zich als zelfstandig artiest en ondernemer te ontplooiën. Het Batavierhuis en de HBS vormen daar de juiste plekken voor, maar aangezien deze organisaties nog niet lang bestaan en geen aanvraag hebben ingediend, is hun rol nog niet uitgekristalliseerd. De Raad constateert dat de muzikale schotten van vroeger steeds minder van toepassing zijn en stijlen en genres meer en meer met elkaar mengen.

De Raad raadt de podia die een rol spelen in jazzprogrammering aan de komende vier jaar te onderzoeken of een Jazz-Up-model (naar analogie van het pop-upmodel) voor hen interessant is.

Urban arts

Urban arts in Rotterdam zijn sterk in ontwikkeling. In Rotterdam zijn Epitome Entertainment, HipHopHuis, Music Matters en Popunie al langer actief in deze discipline. Urban is een verzamelaar: urban disciplines laten een grote diversiteit zien die zich ook uitstrekt tot sport, art (graffiti, tatoeages, bodypaint, street art, pentekenen), hiphopdans, breakdance, rap, spoken word, panna, b-ball, freerunning, BMX, skateboarden, e-sport, inline skaten en calisthenics.

Culturele betekenis

De Raad signaleert dat deze Cultuurplanronde helaas geen positief beoordeelde plannen heeft opgeleverd voor de presentatie en productie van hiphop en elektronische muziek. De aanvragen uit de urban-hoek waren vooral gericht op talentontwikkeling. De Raad is daar uiteraard blij mee en ziet dit deels als de oogst van het lopende Cultuurplan. Maar hoe belangrijk ook, de verdere ontwikkeling stopt als er geen doorstroom mogelijk is naar productie en presentatie. De Raad ziet hier en daar wel enige aandacht hiervoor ontstaan, en eenmaal 'doorgebroken' hiphopacts kunnen eigenlijk overal wel terecht. Ook op grassroots niveau gebeuren interessante dingen in de stad, maar het gebrek aan structurele aandacht voor productie- en speelplekken voor urban stromingen in het gesubsidieerde circuit blijft zorgwekkend; de keten is nog niet compleet.

Bedrijfsvoering

De Raad ziet dat subsidiering in het Cultuurplan grote bedrijfsmatige verantwoordelijkheden en langetermijnplanning met zich mee brengt. Dit lukt niet iedereen, zeker niet zonder professionele begeleiding. Mogelijk zijn er – als die begeleiding structureel beschikbaar komt – over vier jaar grassroots organisaties die wel bereid en in staat zijn om een goed plan te maken. De Raad adviseert de gemeente oog te hebben voor deze fasering en er op te letten dat de kleine organisaties die er nu zijn, op termijn door kunnen groeien. Met begeleiding én een op elkaar aansluitende keten van subsidieregelingen, waarmee jonge organisaties zowel artistiek als bedrijfsmatig kunnen doorgroeien, is de kans van slagen groter. Op die manier kunnen ook kleine en grassroots organisaties rijp gemaakt worden voor deelname aan het Cultuurplan. De proeftuin Campus Coolhaven kan hiervoor een bruikbaar en breed inzetbaar model opleveren.

De Raad constateert dat het totaal van de aanvragers in deze discipline uiteenlopend 'scoort' wat betreft hun financieringsmix. De kwalificaties variëren van goed (Baroeg, BIRD, GROUNDS, Matrix, Motel Mozaïque, North Sea Round Town, Popunie en WORM) via redelijk (Rotown, De

Nieuwe Lichting, onduidelijk (House of Heroes) en risicovol (Metropolis, Operator Radio, Rotterdam Unlimited) tot ongeloofwaardig (Culture Unlimited). Dit geldt eveneens voor hoe organisatie de Fair Practice hanteren en *fair pay* toepassen.

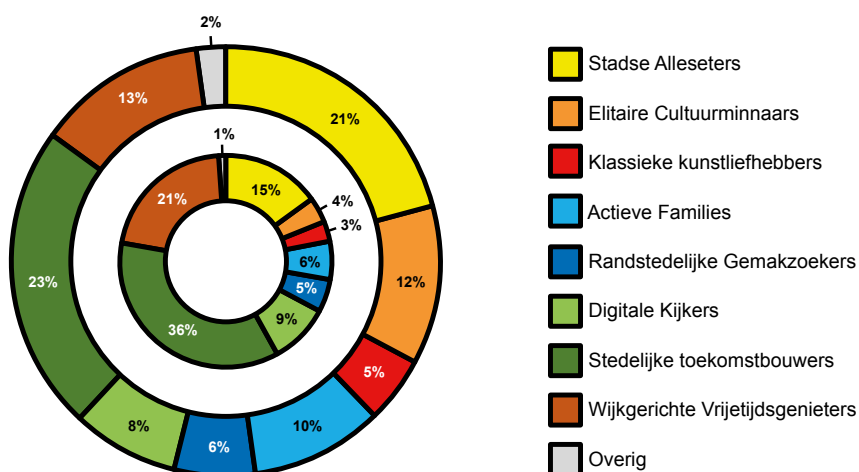
Baroeg betaalt al volgens cao. Een aantal instellingen heeft een helder plan om in de toekomst over te gaan tot *fair pay* en noemt daar een concreet bedrag bij (GROUNDS, Operator Radio, Popunie, Rotown, Rotterdam Unlimited en WORM). De Nieuwe Lichting, Matrix en Motel Mozaïque hebben een goed plan, maar noemen geen bedrag. Enkele instellingen hebben een kwalitatief matig tot slecht of helemaal geen plan: Culture Unlimited, BIRD, House of Heroes, Jazz International Rotterdam, Metropolis en North Sea Round Town.

Publiek

Muziek (Jazz/Pop/Urban)

Binnenste ring: Aanwezigheid publieksgroepen in Rotterdam

Buitenste ring: Publieksgroepenverdeling discipline (data van 12 van de 16 beoordeelde instellingen)

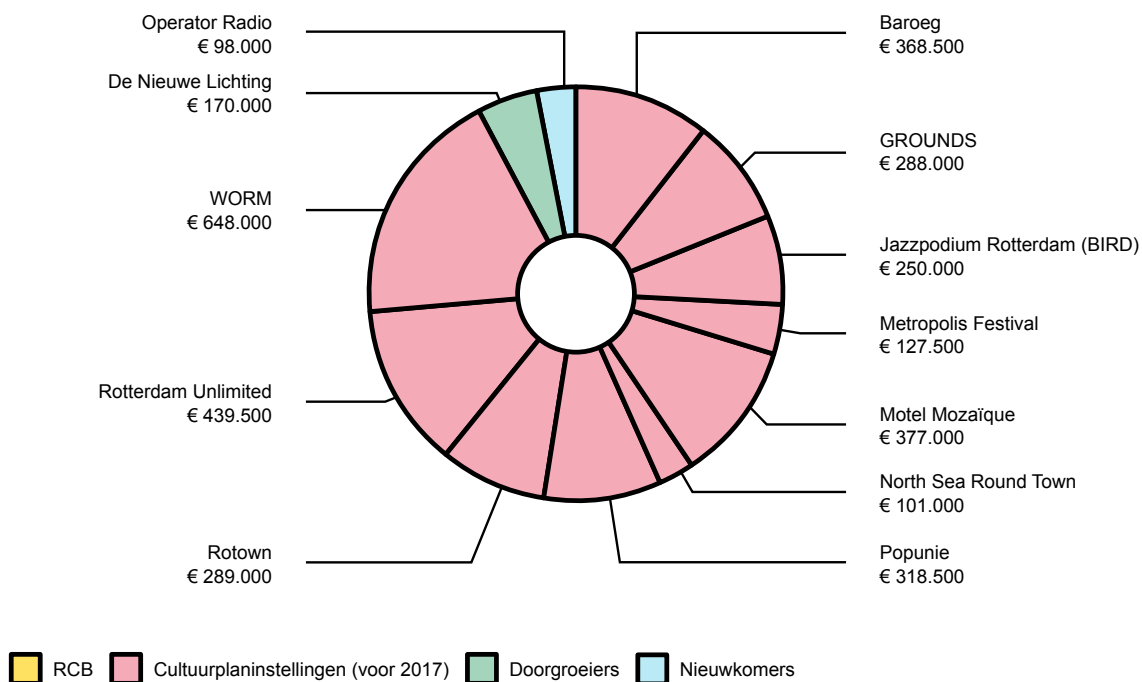
In deze tabel zijn de gegevens van twaalf van de zestien beoordeelde instellingen opgenomen: Jazzpodium Rotterdam (Bird), Rotown, GROUNDS, Jazz International Rotterdam, Baroeg, Motel Mozaïque, Popunie, WORM, Metropolis Festival (Nemesis), North Sea Round Town, De Nieuwe Lichting, Rotterdam Unlimited.¹²

Deze twaalf instellingen uit de discipline Muziek (Jazz/Pop/Urban) laten een ander beeld zien dan andere disciplines. Ook bij hen is de publieksgroep 'stadse alleseters' oververtegenwoordigd. Dat geldt ook voor de 'actieve families' en 'digitale kijkers'. Opvallend is het goede bereik van de 'stedelijke toekomstbouwers'. Waar deze publieksgroep in andere disciplines sterk ondervertegenwoordigd is, weten de muziekinstellingen hen gemiddeld te bereiken. Deze muziekinstellingen zijn minder populair bij de groep 'wijkgerichte vrijetijdsgenieters', maar ook bij de 'klassieke kunstliefhebbers' en de 'Randstedelijke gemakzoekers'.

¹² Rotterdam Festivals heeft de gegevens weergegeven van de instellingen waarvan zij over data beschikken. Omdat er gegevens bekend zijn van twaalf van de zestien instellingen kan de RRKC geen representatief beeld schetsen voor de hele discipline.

Bij de beoordeling van de aanvragen binnen de discipline Muziek (Jazz/Pop/Urban) vindt de Raad het van belang dat Rotterdammers de komende vier jaar kunnen beschikken over een rijk en gelaagd aanbod aan muziek uit verschillende genres (lokaal, nationaal en internationaal). De Raad constateert dat veel aanvragen binnen een andere sector, die van talentontwikkeling, zich ook richten op muziek. De Raad acht het van belang dat er voor zich ontwikkelend talent voldoende professionele mogelijkheden zijn, waaronder podia om zich te kunnen presenteren. Gezien het belang van innovatie door digitale ontwikkelingen in de muziek had de Raad meer aandacht voor dit aspect willen terugzien in de aanvragen. In het kader van vernieuwing zou het daarbij goed zijn als er meer jong talent doorstroomt naar de top van organisaties. Zowel het succesvolle pop-upmodel op het gebied van stadsprogrammering als de hiervoor benodigde samenwerking kunnen als voorbeeld dienen voor andere sectoren in Rotterdam en daarbuiten.

Budgetverdeling

Muziek (Jazz/Pop/Urban)

Positief beoordeelde aanvragen

Instelling	Categorie	geadviseerd subsidiebedrag	gevraagd subsidiebedrag	Subsidiebedrag 2020 *
Baroeg	Cultuurplan (voor 2017)	€ 368.500	€ 397.000	€ 356.500
GROUNDSD	Cultuurplan (voor 2017)	€ 288.000	€ 318.000	€ 288.000
Jazzpodium Rotterdam (BIRD)	Cultuurplan (voor 2017)	€ 250.000	€ 340.000	€ 202.500
Metropolis Festival	Cultuurplan (voor 2017)	€ 127.500	€ 195.500	€ 127.500
Motel Mozaïque	Cultuurplan (voor 2017)	€ 377.000	€ 395.000	€ 377.000
North Sea Round Town	Cultuurplan (voor 2017)	€ 101.000	€ 395.000	€ 101.000
Popunie	Cultuurplan (voor 2017)	€ 318.500	€ 518.500	€ 318.500
Rotown	Cultuurplan (voor 2017)	€ 289.000	€ 360.000	€ 289.000
Rotterdam Unlimited	Cultuurplan (voor 2017)	€ 439.500	€ 500.000	€ 439.500
WORM	Cultuurplan (voor 2017)	€ 648.000	€ 782.478	€ 648.000
De Nieuwe Lichting	Doorgroeier	€ 170.000	€ 216.790	€ 139.500
Operator Radio	Nieuwe aanvrager	€ 98.000	€ 98.000	n.v.t.
Subtotaal Muziek (Jazz/Pop/Urban)		€ 3.475.000	€ 4.516.268	€ 3.287.000
Jazzprogrammering		€ 110.000		
Totaal Muziek (Jazz/Pop/Urban)		€ 3.585.000	€ 4.516.268	€ 3.287.000

Negatief beoordeelde aanvragen

Jazz International Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 0	€ 205.000	€ 216.000
Culture Unlimited	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 90.000	n.v.t.
House of Heroes	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 272.820	n.v.t.
Matrix Rotterdam	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 69.000	n.v.t.

3.1.9 Muziek (Klassiek/Hedendaags/Opera)

De meerjarig gesubsidieerde instellingen

Rotterdam telt vier meerjarig gesubsidieerde muziekgezelschappen: het Rotterdams Philharmonisch Orkest, het DoelenEnsemble, Sinfonia Rotterdam en de Laurenschorij. De Doelen is het grootste podium van deze sector. Daarnaast zijn er kleinere podia, waaronder de Laurenskerk. Er zijn twee festivals: het Gergiev Festival en Operadagen Rotterdam. Er zijn enkele organisaties actief op het gebied van talentontwikkeling: het Prinses Christina Concours en het Rotterdams Jeugd Symfonie Orkest. Het Rotterdams Philharmonisch Orkest is onderdeel van de landelijke BIS.

De Doelen en het Rotterdams Philharmonisch Orkest zijn door de gemeente aangemerkt als RCB-instellingen. Deze zouden voorop moeten lopen als het gaat om de grote transities waar de stad voor staat, maar de Raad ziet dit helaas onvoldoende terug in de aanvragen van deze twee instellingen.

De culturele betekenis en ontwikkelingen in het veld

De sector muziek is veelzijdig, met in het aanbod een goede balans tussen vertolkers van de traditionele canon en nieuwe muziek. Er zijn kwalitatief goede tot zeer goede gezelschappen en de infrastructuur van podia is uitstekend. Met name het Rotterdams Philharmonisch Orkest en Operadagen Rotterdam zijn toonaangevend voor de promotie van de stad.

De muziekinstellingen in deze sector zijn zich bewust van hun plaats in de keten en dragen bij aan educatie en talentontwikkeling. Er wordt veel samengewerkt, ook met partners buiten het eigen genre, zoals musea, dansgezelschappen en onderwijsinstellingen. Opmerkelijk is dat zich, evenals in de vorige Cultuurplanperiode, geen nieuwe aanvragers hebben gemeld. Daardoor is dit veld qua samenstelling weliswaar stabiel, maar daardoor ook minder dynamisch. Opvallend is de nationale en internationale betekenis van de verschillende gezelschappen en de Doelen.

Het grootste podium van de klassieke en nieuwe muziek is De Doelen, met als hoofdhuurder het Rotterdams Philharmonisch Orkest. Daarnaast worden in de Laurenskerk concerten geprogrammeerd, door de Doelen en andere partners.

Bij de festivals ziet de Raad dat Operadagen Rotterdam zorgt voor een vernieuwend aanbod, met veel cross-overs naar andere kunst disciplines. Het Gergiev Festival gaat zijn 25ste editie in. De Raad vindt het festival van hoge artistieke kwaliteit en uit het oogpunt van stadspromotie belangrijk, maar naar het oordeel van de Raad ontbreekt zowel een visie op de toekomst als urgentie; de formule is uitgekristalliseerd en draagt weinig bij aan de vernieuwing van de sector.

Het Rotterdams Philharmonisch Orkest heeft een grote bezetting; het merendeel van de musici is in vaste dienst. Het orkest wordt door de overheid goed gefinancierd. Het Rotterdams Philharmonisch Orkest rekent zichzelf tot de top van de Europese symfonieorkesten.

Sinfonia Rotterdam is een kamerorkest dat op projectbasis werkt. Het heeft zich ontwikkeld tot een ensemble dat met vooral met muziek van de Weense klassieke componisten veel publiek weet te trekken. Het orkest geeft concerten op allerlei locaties in de stad en is opvallend actief in de particuliere markt.

Het DoelenEnsemble is gespecialiseerd in moderne en nieuwe muziek en speelt als projector-

kest in verschillende bezettingen. Het ensemble speelt op buitenfestivals, in kerken, de Kunsthal, Museum Boijmans Van Beuningen en het Albada College. In de Doelen speelt het ensemble veelvuldig in de goed bezochte nieuwe muziekserie **Red Sofa**.

De Laurensantorij is een koor met als standplaats de Laurenskerk. Het treedt op in verschillende gedaantes: als cantorij, Laurens Collegium Rotterdam of Rotterdam Symphony Chorus. Het wordt regelmatig uitgenodigd door beroemde toporkesten en -dirigenten voor de uitvoering van composities voor koor, solisten en orkest. Jong muzikalent kan instromen bij ensembles als Sinfonia Rotterdam, DoelenEnsemble en Laurensantorij.

Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering van de instellingen in deze sector is doorgaans op orde, maar er zijn knelpunten. Een groot probleem in deze sector is dat professionele freelancemusici relatief zwaar worden onderbetaald, ook vergeleken met freelancers in ander podiumkunsten. Van de Nederlandse musici werkt 70 procent als zzp'er. Hun verdiensten liggen 35 tot 60 procent onder die van musici in loondienst.¹³ Driekwart van de freelancemusici in Nederland verdient minder dan € 18.000 bruto per jaar; 42 procent verdient minder dan € 9.000, een niveau ver onder de armoedegrens. Voor pensioenopbouw en een arbeidsongeschiktheidsverzekering ontbreken de middelen, terwijl deze musici op topniveau presteren en vaak onderhevig zijn aan blessures. Mogelijk komt in deze scheefgroei verandering, doordat op januari de Wet Arbeidsmarkt in Balans van kracht is geworden. Die moet het inkomen van freelancemusici meer in balans brengen met het inkomen van loondienst-musici voor wie een cao is afgesloten.

Mede om bovengenoemde redenen vinden de instellingen in deze sector de Fair Practice Code belangrijk, in het bijzonder *fair pay*. Met name de drie gezelschappen in het middengebied laten zien welke consequenties *fair pay* heeft voor hun begroting en rekenen die door in een subsidieverhoging.

Een ander knelpunt in deze sector is dat het DoelenEnsemble, de Laurensantorij en Operadagen Rotterdam een grote kwaliteitssprong hebben gemaakt en toe zijn aan een *scale up* om hun slagkracht te vergroten en hun niveau te behouden.

De ontwikkelingen in het veld overziend, constateert de Raad dat er twee lagen te onderscheiden zijn. De eerste omvat de Doelen en het Rotterdams Philharmonisch Orkest, beide RCB-instellingen en goed gefinancierd. In het middengebied opereren de gezelschappen en de festivals. De Raad adviseert het college meer te investeren in een paar gezelschappen, om ervoor te zorgen dat zij hun hoge niveau kunnen continueren.

De muziekinstellingen in deze discipline hebben een wisselende financieringsmix. Bij de grote instellingen is het aandeel van de subsidie in de inkomsten relatief hoog. Enkele kleine instellingen vallen op door het hoge aandeel eigen inkomsten.

Samenwerking

Rotterdamse muziekinstellingen hebben in het algemeen veel samenwerkingsverbanden. Voor cultuureducatief aanbod op scholen werken muziekinstellingen samen in de Muziekcoalitie. Op projectmatig niveau vinden instellingen en maatschappelijke partners elkaar. De Doelen werkt samen met kleinere ensembles c.q. jong talent door hen ruimte en faciliteiten te bieden. Opera-

¹³ Karakteristieken en tarieven van zzp'ers - SEO Economisch onderzoek, 2018

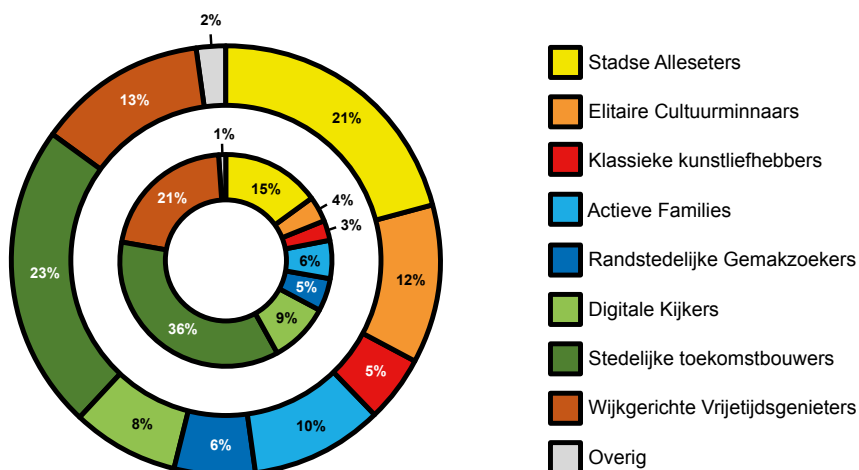
dagen Rotterdam belichaamt samenwerking ten volle, omdat de grote muziek- en theaterinstellingen hiervoor de basis bieden, met ruimte en facilitaire steun.

Publiek

Muziek (Klassiek/Opera/Hedendaags)

Binnenste ring: Aanwezigheid publieksgroep in Rotterdam

Buitenste ring: Publieksgroepenverdeling discipline (data van 8 van de 8 beoordeelde instellingen)

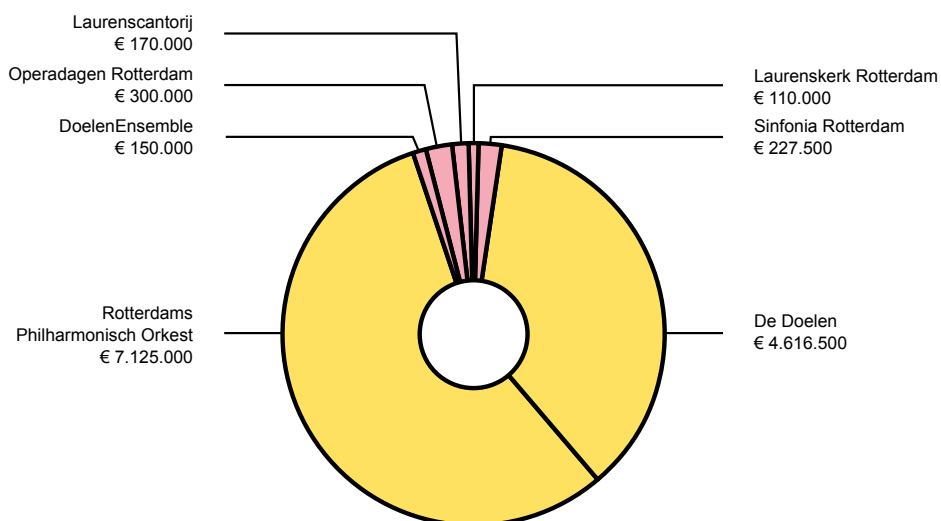
In deze figuur zijn de gegevens van alle beoordeelde instellingen in deze discipline opgenomen.¹⁴ Dit zijn: Operadagen Rotterdam, Rotterdam Philharmonic Gergiev Festival, De Doelen, DoelenEnsemble, Sinfonia Rotterdam, Laurenschorij, Laurenskerk Rotterdam, Rotterdams Philharmonisch Orkest.

Bij de instellingen in de discipline Muziek (Klassiek/Opera/Hedendaags) zijn de publieksgroepen 'heavy users' oververtegenwoordigd. Dit zijn de 'stadse alleseters', 'elitaire cultuurminnaars' en 'klassieke kunstliefhebbers'. Gemiddeld is 38 procent van het publiek afkomstig uit deze groepen, terwijl deze groepen maar voor 22 procent deel uitmaken van de inwoners van de stad. Ook de 'medium users' – 'actieve families', 'Randstedelijke gemakzoekers' en 'digitale kijkers' worden gemiddeld bereikt. De 'stedelijke toekomstbouwers' en 'wijkgerichte vrijetijdsgenieters' zijn sterk ondervertegenwoordigd in hun publiek.

De Raad heeft bij de beoordeling van de aanvragen binnen de discipline Muziek (Klassieke, Opera, Hedendaags) het accent gelegd op enerzijds vernieuwing en het bereik van nieuwe publieksgroepen, anderzijds op de noodzakelijke bedrijfsmatige versterking van enkele kleinere organisaties. Dat er in deze sector als geheel weinig ontwikkeling zit en er geen nieuwe aanvragers waren, speelde daarbij een rol. Daarom is gekozen mogelijkheden te zoeken om beleidsaccenten te leggen binnen de discipline.

¹⁴ Rotterdam Festivals heeft de data weergegeven van de instellingen waarover zij data beschikken. De overige aanvragers zijn niet meegenomen.

Budgetverdeling

■ RCB
 ■ Cultuurplaninstellingen (voor 2017)
 ■ Doorgroeiers
 ■ Nieuwkomers

* De RCB instellingen zijn in deze tabel meegenomen met de waarde van het huidige subsidiebedrag 2020.

Muziek (Klassiek/Opera/Hedendaags)

Positief beoordeelde aanvragen

Instelling	Categorie	geadviseerd subsidiebedrag	gevraagd subsidiebedrag	Subsidiebedrag 2020 *
DoelenEnsemble	Cultuurplan (voor 2017)	€ 150.000	€ 150.000	€ 80.500
Operadagen Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 300.000	€ 350.000	€ 278.500
Laurenscontorij	Cultuurplan (voor 2017)	€ 170.000	€ 670.000	€ 71.000
Laurenskerk Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 110.000	€ 130.000	€ 110.000
Sinfonia Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 227.500	€ 455.000	€ 227.500
De Doelen	RCB			€ 4.616.500
Rotterdams Philharmonisch Orkest	RCB			€ 7.125.000
Totaal Muziek (Klassiek/Opera/Hedendaags)		€ 957.500	€ 1.755.000	€ 12.509.000

Negatief beoordeelde aanvragen

Rotterdam Philharmonic Gergiev Festival	Cultuurplan (voor 2017)	€ 0	€ 350.000	€ 287.000
---	-------------------------	-----	-----------	-----------

* Prijspeil 2020, Bron: Gemeente Rotterdam

3.1.10 Talentontwikkeling

Talentontwikkeling gaat over de in-, door-, en uitstroom van makers in de culturele sector. Deze paragraaf gaat over zaaien, ontkiemen en bloeien op twee verschillende niveaus. Ten eerste op het niveau van ontwikkeling van talenten met een beroepsperspectief via formele opleidingswegen of als autodidact; uiteraard gaat het dan ook over buitenlandse talenten die zich in Rotterdam ontwikkelen. Het kan veel verbeeldingskracht vergen om in alle ontwikkelstappen het talent steeds te blijven zien, maar hier bloeit een nieuwe generatie kunstenaars op; hier krijgen toekomstige professionele makers de ruimte om te experimenteren en te vernieuwen. De RRKC heeft de indruk dat talenten vaak een grillig pad volgen. In de verkenning van werk- en presentatieruimte en in het advies *Durf te kiezen* (2018) schreef de Raad dat het vooral ontbreekt aan mogelijkheden voor talent om door te stromen.

Talentontwikkeling gaat ook over activiteiten in de vrije tijd, voor en door jong en oud, en is niet a priori gericht op een beroepsperspectief. De RRKC is, gelet op de grote diversiteit van activiteiten in Rotterdam, voorstander van een brede definitie, waarbinnen een helder onderscheid gemaakt wordt tussen talenten die zich kunnen en willen ontwikkelen tot professionele makers en talentvolle beoefenaars die willen groeien als amateurkunstenaar. Een vergelijking kan worden gemaakt met sport. Investeren in de breedtesport geldt als belangrijk om de vijver te vergroten waar toptalent uit kan voortkomen, maar vooral ook omdat het goed is voor mens, samenleving en stad. Zo is het ook met talentontwikkeling in de cultuur.

Er heerst optimisme bij landelijke partijen over talentontwikkeling. Het thema heeft de aandacht van de minister, die bovendien budget uittrekt voor verschillende stimuleringsprogramma's. De minister van OCW vraagt in haar uitgangspuntenbrief nadrukkelijk aandacht voor het ondersteunen van talentontwikkeling in alle disciplines.

In de Uitgangspuntennota kiest het college voor drie actiepunten gericht op talentontwikkeling:

1. fysieke ruimte aanpassen en uitbreiden;
2. regels en subsidiemogelijkheden flexibeler maken;
3. beoordeling van kwaliteit anders inrichten.

Het college ziet talentontwikkeling als een aspect van innovatie en doet een beroep op bestaande culturele organisaties om samen te werken met nieuwe makers en talenten in de stad, in het bijzonder de acht instellingen die de Rotterdamse Culturele Basis vormen.

De RRKC wijst er met nadruk op dat talentontwikkeling een sterke inhoudelijke component heeft. De verschillende fasen – kennismaken, ontwikkelen, bekwamen en excelleren – hebben alle vier een belangrijke plek in de begeleiding van talent. Het volstaat niet talent een podium of een presentatieruimte te bieden; hoewel de interactie met de toeschouwers een belangrijk onderdeel uitmaakt van de vorming van talent, is het slechts een van de onderdelen van de noodzakelijke inhoudelijke begeleiding.

Uit het Rotterdamse aanbod blijkt dat culturele instellingen met talentontwikkeling als kerntaak over het algemeen goed hebben nagedacht over wie hun specifieke doelgroep is en waarom. Bij het beoordelen van de aanvragen kon de Raad dan ook steeds een integrale afweging maken over de plek in de keten.

Pluriform

De Raad constateert dat in het veld van buitenschoolse talentontwikkeling veel instellingen actief zijn. Naast de instellingen die in het Cultuurplan zijn opgenomen, of dat wensen, rekenen ook veel kleinere lokale initiatieven talentontwikkeling tot hun kerntaak. Dit zijn over het algemeen initiatieven die een groot draagvlak hebben in de wijk of buurt waar ze zijn ontstaan, bot-

tom-up werken en die door hun omvang en werkwijze flexibel kunnen inspelen op de vraag. De Raad juicht deze pluriformiteit toe, omdat die het mogelijk maakt aan te sluiten bij de behoefte van de grote diversiteit aan doelgroepen.

De Raad stelt vast dat onder deze initiatieven de roep om meer continuïteit klinkt. Geconfronteerd met struikelblokken als een gebrek aan financiële middelen, beschikbare ruimtes, expertise en aan een stevig netwerk, zijn deze initiatiefnemers meer bezig praktische problemen op te lossen dan met talentontwikkeling.

De Raad is van mening dat er een uitvoeriger inventarisatie nodig is om de wensen en noden van deze initiatieven in kaart te brengen, zodat een sluitend netwerk van al deze instellingen ontstaat en vastgesteld kan worden welke vorm van ondersteuning aansluit op wat zij nodig hebben. Het is belangrijk een vorm van ondersteuning te creëren die niet 'de regie neemt', maar opereert vanuit volledige dienstbaarheid aan het veld. De Raad vraagt extra aandacht voor de manier waarop de gemeente deze organisaties kan helpen de culturele kwaliteit van hun activiteiten te verbeteren.

Doordat bewijsdrang ontbreekt, ontstaat bij organisaties met weinig slagkracht ruimte voor nieuwe initiatieven die kunnen experimenteren, vernieuwen en groeien. Natuurlijk blijft de vraag relevant wat hun inspanningen aan talentontwikkeling opleveren. Uit de ingediende meerjarenbeleidsplannen kwam dit onvoldoende naar voren.

Culturele betekenis

De culturele betekenis van instellingen wordt afgelezen aan de rol die instellingen in deze keten spelen. Het gaat dan over de fasen:

- talent signaleren;
- instroom van talent
- doorstroom van talent;
- uitstroom richting collega-instellingen, de vrijetijdssector of het professionele veld.

Over het algemeen kan gesteld worden dat alle aanvragers zich bewust zijn van hun plek binnen de keten en deze ook expliciet benoemen. Zij verhouden zich hiermee tot de eigen sector, maar ook expliciet tot andere domeinen. Omdat de organisaties talent breed opvatten, hebben zij een sterk verbindende rol.

Bedrijfsvoering

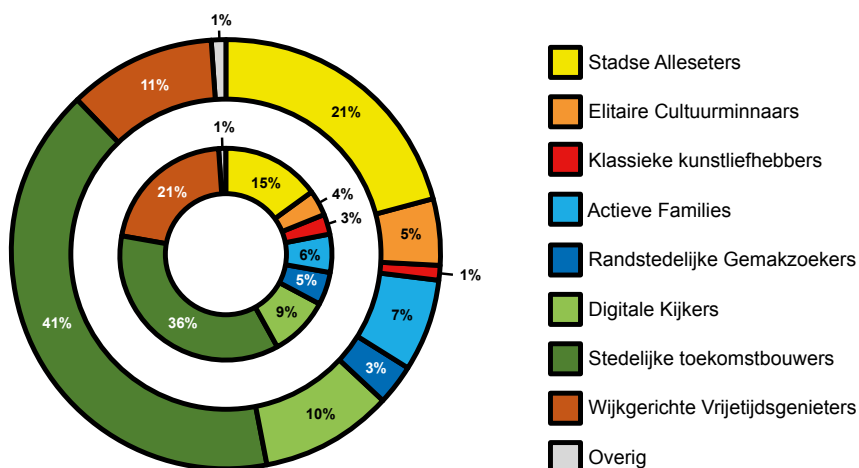
Het valt op dat vrijwel alle instellingen die talentontwikkeling tot hun kerntaak rekenen, kampen met een ongezone bedrijfsvoering. Door hun gedrevenheid en passie om iets voor nieuw talent te betekenen, is in de afgelopen jaren vooral bezuinigd op de organisatie zelf. Zonder uitzondering hebben de aanvragers onder invloed van de (financiële) omstandigheden hun bedrijf *lean and mean* moeten inrichten. Hierdoor zijn zij wellicht wendbaarder en flexibeler dan de grotere, meer geïnstitutionaliseerde instellingen, maar deze manier van werken vergt het uiterste van hun veerkracht. Dit heeft tot gevolg dat de rek er zo langzamerhand wel uit is. Hoewel ze een relatief laag bedrag aan subsidie vragen, leunt de financieringsmix sterk op subsidies. Wat ook opvalt, is dat deze organisaties terughoudend zijn om de consequenties en risico's van tegenvallende subsidies te benoemen. De Raad heeft echter de indruk dat als de gemeente een lager dan aangevraagd bedrag toekent, veel aanvragers een aantal activiteiten zal moeten staken. Het kunnen naleven van de Fair Practice Code blijft dan nog buiten beschouwing.

Publiek

Talentontwikkeling

Binnenste ring: Publieksgroepen in Rotterdam

Buitenste ring: Publieksgroepenverdeling discipline (data van 6 van de 12 beoordeelde instellingen)

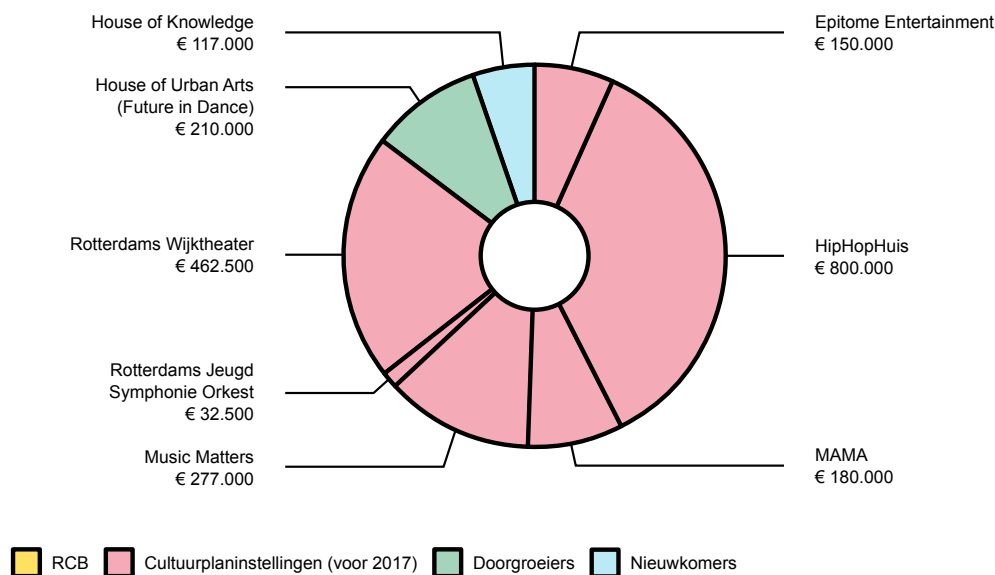
In deze tabel zijn de gegevens weergegeven van zes van de twaalf beoordeelde instellingen: Epitome Entertainment, HipHopHuis, Music Matters, Rotterdams Jeugd Symfonie Orkest, Rotterdams Wijktheater, MAMA.¹⁵

Deze zes instellingen uit de discipline Talentontwikkeling laten een ander beeld zien dan andere disciplines. Opvallend is hun zeer goede bereik onder de publieksgroepen 'stedelijke toekomstbouwers' en 'digitale kijkers', de 'light users' dus. Bij de publieksgroepen 'stadse alleseters', 'elitaire cultuurminnaars' en 'actieve families' is er sprake van een kleine oververtegenwoordiging. De 'wijkgerichte vrijetijdsgenieters', maar ook op de groepen 'klassieke kunstliefhebbers' en 'Randstedelijke gemakzoekers' zijn ondervertegenwoordigd.

De Raad heeft bij de beoordeling van de aanvragen binnen de discipline Talentontwikkeling de culturele betekenis van deze sector vooropgesteld door te kijken naar het aanbod, de artistieke kwaliteit en de positie van organisaties in het culturele veld. Het verheugt de Raad te zien dat talentontwikkelingsorganisaties in grote mate bijdragen aan de gemeentelijke beleidsprioriteiten en dat zij zich dynamisch en bevlogen tonen. De Raad wil die dynamiek en bevlogenheid stimuleren door nieuwkomers in dit veld een kans te geven. Tegelijkertijd heeft de Raad rekening gehouden met de kwetsbaarheid van het veld; een grotere impuls is wenselijk om de sector te helpen volwassen te worden. Een investering in talentontwikkeling vraagt kortom om een substantiële verhoging van de subsidies voor talentontwikkelingsorganisaties.

¹⁵ Rotterdam Festivals heeft de gegevens vertrekt van de instellingen waarvan zij over data beschikken. Omdat er gegevens bekend zijn van zes van de twaalf instellingen, kan de RRC geen representatief beeld schetsen voor de hele discipline.

Budgetverdeling

Talentontwikkeling

Positief beoordeelde aanvragen

Instelling	Categorie	geadviseerd subsidiebedrag	gevraagd subsidiebedrag	Subsidiebedrag 2020 *
Epitome Entertainment	Cultuurplan (voor 2017)	€ 150.000	€ 200.000	€ 79.000
HipHopHuis	Cultuurplan (voor 2017)	€ 800.000	€ 920.000	€ 512.500
MAMA	Cultuurplan (voor 2017)	€ 180.000	€ 180.000	€ 157.500
Music Matters	Cultuurplan (voor 2017)	€ 277.000	€ 298.000	€ 277.000
Rotterdams Jeugd Symphonie Orkest	Cultuurplan (voor 2017)	€ 32.500	€ 57.600	€ 32.500
Rotterdams Wijktheater	Cultuurplan (voor 2017)	€ 462.500	€ 512.000	€ 462.500
House of Urban Arts (Future in Dance)	Doorgroeier	€ 210.000	€ 210.000	€ 54.000
House of Knowledge	Nieuwe aanvrager	€ 117.000	€ 117.000	n.v.t.
Totaal Talentontwikkeling		€ 2.229.000	€ 2.494.600	€ 1.575.000

Negatief beoordeelde aanvragen

Prinses Christina Concours	Cultuurplan (voor 2017)	€ 0	€ 20.000	€ 16.000
Podiumbeesten	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 44.097	n.v.t.
TimeWindow	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 300.000	n.v.t.
Urban Culture Lab	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 166.000	n.v.t.

* Prijspeil 2020, Bron: Gemeente Rotterdam

3.1.11 Theater

De theatersector blijft sterk in beweging, en de verschillende podia en gezelschappen in Rotterdam kiezen duidelijk hun eigen koers. Diverse podia zijn na een vernieuwing weer volop in gebruik genomen, enkele zijn duidelijk van koers veranderd en er zijn kleinere podia aan het palet toegevoegd. Theater Zuidplein opent in de tweede helft van 2020 de nieuwe behuizing. Theaters in de wijken versterken hun invloed op het culturele leven met een op de buurt toegespitst en inclusief aanbod. Enkele structureel werkende gezelschappen zijn van het toneel verdwenen, maar Rotterdam is ook nieuwe gezelschappen en (circus)initiatieven rijker, waaronder gezelschappen met een sterk maatschappelijke thematiek. Theaterorganisaties bewegen zich in toenemende mate op het snijvlak van kunst, welzijn en het sociale domein. Het theaterveld richt zich zowel op versterking van de wijken en publieksvernieuwing als op voorstellingen van hoogwaardige artistieke kwaliteit.

Culturele betekenis

Artistieke kwaliteit

Rotterdamse podia en gezelschappen maken en tonen op theatergebied een breed aanbod dat zich kenmerkt door hoge kwaliteit, grote maatschappelijke betrokkenheid en voortdurende vernieuwing, verbreding en verdieping. Het aanbod dat ontwikkeld wordt, past bij de stad.

Gezelschappen in ontwikkeling

Het beeldende theater van Hotel Modern dat urgente thematiek aansnijdt en de theaterprojecten waarin Wunderbaum met vernieuwende theatrale vormen reflecteert op de samenleving, geven Rotterdam een eigen gezicht. Het relatief jonge collectief URLAND probeert zijn positie te versterken met *cutting edge* crossmediale voorstellingen voor de grote zalen. Het experimentele muziektheater van Club Gewalt brengt vernieuwing op het gebied van muziek, opera en (muziek)theater. Bij de uiteenlopende projecten en voorstellingen van het nieuwe gezelschap Wat We Doen staan culturele diversiteit en actuele maatschappelijke kwesties centraal. Evenals het jonge circustheatergezelschap Tall Tales Company dat multidisciplinair circus brengt, zijn de nieuwe gezelschappen van toegevoegde waarde voor Rotterdam en tegelijkertijd onderscheidend op landelijk niveau. Nieuwe professionele jeugdtheatergezelschappen dienen zich in de stad minder aan.

Circus is een vast onderdeel geworden in het Rotterdamse theatercircuit. Sinds 2013 zijn Circus Rotjeknor en de opleiding Codarts Circus Arts gezamenlijk gevestigd in de Fenixloods 2 op Kattendrecht. Uit deze opleidingen is Rotterdam Circusstad voortgekomen dat onder meer het jaarlijkse Circusstad Festival organiseert in samenwerking met Luxor en Theater Rotterdam. Het festival heeft weer geleid tot de oprichting van het gezelschap Tall Tales Company. Dit gezelschap repeteert in het goed uitgeruste gebouw Odeon, een tijdelijke locatie, samen met andere nieuwe makers in het circustheater.

De twee grote samenwerkingsverbanden MAAS theater en dans en Theater Rotterdam zijn gezichtsbepalend voor de Rotterdamse theatersector en hebben beide voor het komende Cultuurplan nieuwe artistiek leiders benoemd. Bij beide organisaties gaat het om de combinatie van gezelschappen en een podium dat behalve eigen producties ook voorstellingen van andere gezelschappen presenteert.

MAAS theater en dans, voor jong publiek, is ontstaan uit een samenvoeging van de gezelschappen Siberia, Max. en Meekers en heeft zich in het verbouwde complex van het Maaspo-

dium ontwikkeld tot een van de grootste jeugdgezelschappen van Nederland. Het gezelschap brengt fysiek, multidisciplinair theater voor kinderen en jongeren. Maas is ook actief op het vlak van educatie, talentontwikkeling en in samenwerkingsprojecten. René Geerlings volgt Moniek Merkx in 2021 op als artistiek leider.

De Rotterdamse Schouwburg, het RO Theater en Productiehuis Rotterdam zijn gefuseerd tot Theater Rotterdam, dat ook de collectieven Wunderbaum en URLAND ondersteunt. De Raad is kritisch op het ingediende meerjarenbeleidsplan van Theater Rotterdam en roept de organisatie in haar instellingsadvies op het plan te herschrijven en meer duidelijkheid te geven. Theater Rotterdam heeft recent Alida Dors als artistiek leider benoemd en het gezelschap legt zich erop toe zich aan te passen aan de veranderende situatie. Theater Rotterdam ontwikkelt een stads-theatermodel waarin produceren, programmeren en talent ontwikkelen centraal staan en aan een netwerk in de stad wordt gewerkt. Het gezelschap heeft mede door de omvangrijke fusie te maken met uitdagingen binnen de organisatie. De theaterzaal TR Witte de With wordt eveneens door Theater Rotterdam geprogrammeerd. De Raad is verheugd over de samenwerking tussen Theater Rotterdam en Maas, onder meer op het gebied van talentontwikkeling. Samen met het Luxor Theater en Theater Zuidplein behoort Theater Rotterdam tot de theaterinstellingen die deel uitmaken van de Rotterdamse Culturele Basis (RCB). Theater heeft daarmee een relatief groot RCB-bestanddeel.

Podia en cultureel aanbod

Maaspodium brengt aanbod in Delfshaven, Theater Rotterdam en het Luxor Theater in het centrum. De verbouwing van het Oude Luxor Theater is voltooid, maar de markt voor musicals, een van de accenten in de Luxorprogrammering, zag de bezoekersaantallen sterk teruglopen en er kwamen navenant minder publieksinkomsten binnen. Het Luxor Theater zocht in de afgelopen periode naar een nieuwe koers. Dit theater ontwikkelt zich tot een voorloper in het produceren van nieuwe, eigentijdse musicals. Het gebouw biedt onder meer werkruimte voor het theater-netwerk Women Connected, een theaternetwerk van cultureel diverse vrouwen dat vanuit het Rotterdams Wijktheater is ontstaan.

Theater Zuidplein, dat eveneens deel uitmaakt van de RCB, positioneert zich ook op de nieuwe locatie nadrukkelijk met samenwerkingsnetwerken in de buurt. Zuidplein maakt theaterprogramma's voor onder andere jongeren uit het vmbo, amateurmusici van jong tot ouder en Rotterdammers met een bi-culturele achtergrond. Het theater trekt met deze aanpak internationale belangstelling.

Ook de kleinere wijkgerichte theaters zijn in beweging. Net als Zuidplein richten het Rotterdams Wijktheater en Theater Walhalla zich sterk op de buurt en haar bewoners. Theater Walhalla breidt zijn werkterrein op Katendrecht verder uit en brengt met Metro Walhalla meer experimenteel theater. De kleine theaterzaal van Studio de Bakkerij in Rotterdam-Noord brengt literair theater en ontwikkelt programma's in cocreatie met de buurt. Mooi Weer & Zo produceert op het eigen podium toegankelijk repertoiretheater. Theater Babel, waar mensen met en zonder beperking theater maken, profileert zich nadrukkelijk als inclusief theater. In het palet van grote en kleinere podia wordt een middelgrote theaterzaal node gemist in de stad. Onder meer Theater Walhalla zet zich in om in samenwerking met het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid hiervoor ruimte te creëren op de beoogde Cultuur Campus op Zuid. Veel ogen zijn op Zuid gericht en het gebied is dan ook sterk in ontwikkeling.

Talentontwikkeling en cultuureducatie

Rotterdam biedt veel ruimte aan nieuwe theatermakers. MAAS theater en dans en Theater Rotterdam bieden nieuwe makers de kans om binnen hun organisatie voorstellingen te maken. Samen met Theater Zuidplein, Theater Walhalla en Studio de Bakkerij realiseren zij in Rotterdam een groot netwerk voor talentbegeleiding. Voor sommige instellingen is dat een kerntaak, voor andere een welkome aanvulling op de activiteiten. Deze soms zeer uiteenlopende initiatieven vragen om coördinatie en onderlinge afstemming om een doeltreffende keten van talentontwikkeling te kunnen vormen van jeugd tot volwassenen. Het is daarom van belang het landschap van talentontwikkeling beter in kaart te brengen.

Wie in Rotterdam een opleiding dans of theater wil volgen, kan terecht bij de kunstvakopleidingen van hogeschool Codarts (dans, circus en masteropleidingen choreografie en muziektheater). Codarts verwelkomt al jaren veel buitenlandse studenten, die steeds vaker actief deelnemen aan de theatersector in de stad. Hofplein Rotterdam biedt theateropleidingen op mbo- en hbo-niveau aan in samenwerking met het Albeda College en Hogeschool Rotterdam. Het Circusstad Festival neemt talentontwikkeling op het gebied van het nieuwe circus ter hand.

Bijna alle theatergezelschappen en podia doen actief aan cultuureducatie. Zeer uitgesproken daarin zijn onder meer MAAS, dat deelneemt aan het programma Cultuureducatie met kwaliteit en schoolvoorstellingen speelt, en Theater Rotterdam, dat met een cultuurcoach werkt. De gezelschappen en theaters hebben binnenschoolse educatieprogramma's voor scholieren, variërend van lesbrieven en klassikaal theaterbezoek tot workshops en eigen jongerenproducties. De structuur voor ondersteuning van amateurs in het theaterveld is minder sterk en heeft extra aandacht nu het TheaterNetwerk Rotterdam door de Raad als onvoldoende krachtig is beoordeeld om daarin het voortouw te nemen.

Bedrijfsvoering

De theatersector in Rotterdam is professioneel, goed georganiseerd op de verschillende niveaus en getuigt van creatieve en innovatieve geest en creatief ondernemerschap. Vanuit het vogelvluchtperspectief is het van belang om naast investeringen in de grote theaters en gezelschappen voldoende ruimte vrij te houden voor nieuwkomers. Met name grote infrastructurele investeringen mogen het Cultuurplan niet te zwaar belasten. Een gering bedrag voor een kleinschalige instelling kan een groot verschil maken, terwijl eenzelfde bedrag voor een RCB-instelling relatief minder toevoegt. Het overgrote deel van de theaterinstellingen heeft de bedrijfsvoering voldoende onder controle en laat een gespreide financieringsmix zien, al blijft de afhankelijkheid van publieke middelen relatief groot. Sommige, waaronder Theater Walhalla, tonen zich zeer proactief op het gebied van cultureel ondernemerschap.

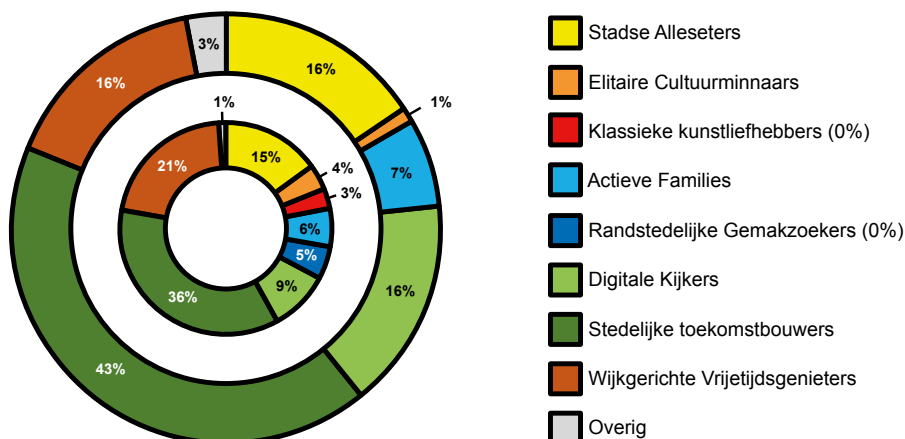
Een aantal beginnende instellingen heeft grote ambities op het gebied van groei, terwijl een stapsgewijze ontwikkeling meer passend kan zijn. Wat betreft de Fair Practice Code streeft na genoeg iedere organisatie naar fair pay, maar afhankelijk van de financiële armslag zet de ene hier sterker op in dan de andere. Voor beginnende gezelschappen is deze ambitie onvoldoende haalbaar, gezien de noodzaak om alles op alles te zetten om de organisatie verder op te bouwen.

Publiek

Theater

Binnenste ring: Aanwezigheidpublieksgroepen in Rotterdam

Buitenste ring: Publieksgroepenverdeling discipline (data van 10 van de 19 beoordeelde instellingen)

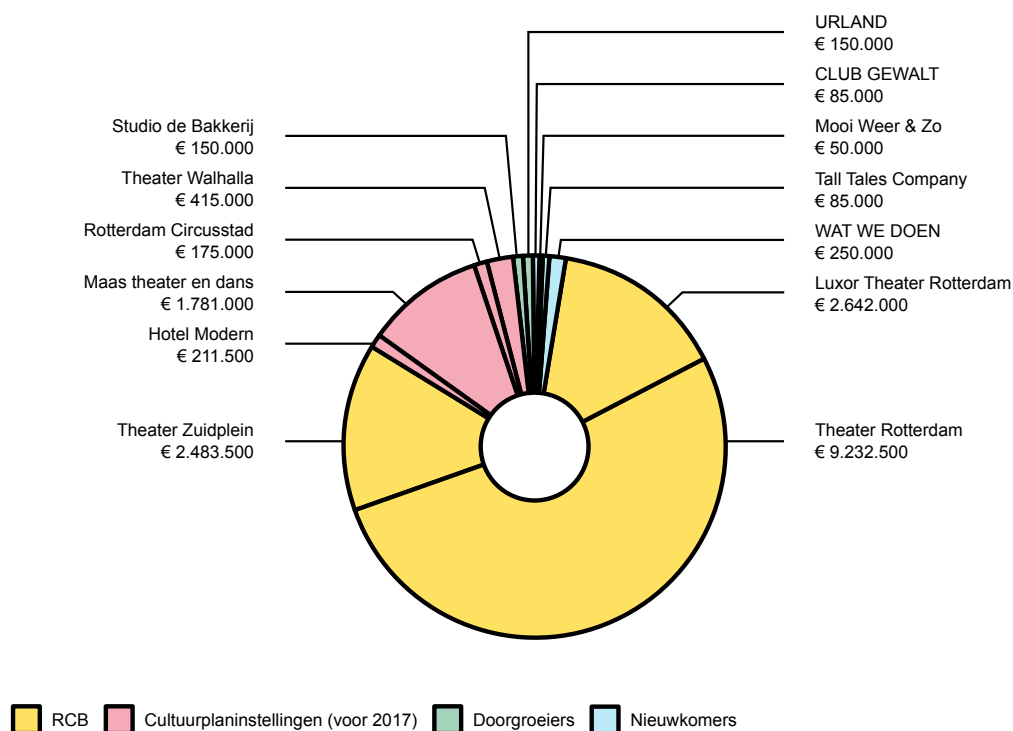
Deze figuur brengt de gegevens in beeld van tien van de negentien beoordeelde instellingen: Hotel Modern, Theater Walhalla, TheaterNetwerk Rotterdam, Rotterdam Circusstad, Maas theater en dans, Luxor Theater Rotterdam, Theater Rotterdam, Theater Zuidplein, Studio de Bakkerij, URLAND.¹⁶

Deze tien instellingen uit de discipline Theater behalen van alle disciplines het hoogste publieksbereik bij de 'stedelijke toekomstbouwers'. Ze bereiken deze doelgroep bovengemiddeld goed. De publieksgroepen 'stadse alleseters', 'elitaire cultuurminnaars' en 'digitale kijkers' zijn licht oververtegenwoordigd. De theaterinstellingen trekken, net zoals veel andere disciplines minder 'wijkgerichte vrijetijdsgenietters', maar de groepen 'elitaire cultuurminnaars', 'klassieke kunstliefhebbers' en 'Randstedelijke gemakzoekers' weten het theater niet of nauwelijks te vinden. Daarmee laten de theaterinstellingen een ander bereik zien dan andere disciplines.

De Raad heeft bij de beoordeling van de aanvragen binnen de discipline Theater het accent gelegd op nieuwe aanvragers, organisaties die nieuwe publieksgroepen binnen het bereik van het gemeentelijk cultuurbeleid brengen en de mate waarin aanvragers de gemeentelijke beleidsprioriteiten – inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit – op een organische manier in hun missie en de strategische, operationele en bedrijfsmatige uitwerking hebben verweven. Theater is bij uitstek een kunstdiscipline waarin maatschappelijke betrokkenheid en werking enerzijds en artistieke kwaliteit anderzijds op een zinvolle manier met elkaar in overeenstemming zijn te brengen. De Rotterdamse Theatersector reflecteert in hoge mate de grote diversiteit van de stad.

¹⁶ Rotterdam Festivals heeft de data verstrekt van de instellingen van wie zij over data beschikken. Omdat dit gegevens zijn van tien van de negentien instellingen, kan de RRKC geen beeld schetsen dat representatief is voor de hele discipline.

Budgetverdeling

* De RCB instellingen zijn in deze tabel meegenomen met de waarde van het huidige subsidiebedrag 2020.

Theater

Positief beoordeelde aanvragen

Instelling	Categorie	geadviseerd subsidiebedrag	gevraagd subsidiebedrag	Subsidiebedrag 2020 *
Hotel Modern	Cultuurplan (voor 2017)	€ 211.500	€ 225.000	€ 211.500
Maas theater en dans	Cultuurplan (voor 2017)	€ 1.781.000	€ 1.800.000	€ 1.781.000
Rotterdam Circusstad	Cultuurplan (voor 2017)	€ 175.000	€ 225.000	€ 112.000
Theater Walhalla	Cultuurplan (voor 2017)	€ 415.000	€ 545.000	€ 317.500
Studio de Bakkerij	Doorgroeier	€ 150.000	€ 260.000	€ 127.000
URLAND	Doorgroeier	€ 150.000	€ 150.000	€ 79.000
CLUB GEWALT	Nieuwe aanvrager	€ 85.000	€ 85.000	n.v.t.
Mooi Weer & Zo	Nieuwe aanvrager	€ 50.000	€ 250.000	n.v.t.
Tall Tales Company	Nieuwe aanvrager	€ 85.000	€ 85.000	n.v.t.
WAT WE DOEN	Nieuwe aanvrager	€ 250.000	€ 400.000	n.v.t.
Luxor Theater Rotterdam	RCB			€ 2.642.000
Theater Rotterdam	RCB			€ 9.232.500
Theater Zuidplein	RCB			€ 2.483.500
Totaal Theater		€ 3.352.500	€ 4.025.000	€ 16.986.000

Negatief beoordeelde aanvragen

TheaterNetwerk Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 0	€ 100.000	€ 80.500
Cameretten	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 55.000	n.v.t.
Onderwater Producties	Nieuwe aanvrager	n.v.t.	n.v.t.*	n.v.t.
Theaterwerkplaats voor Ouwe Rotten	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 30.000	n.v.t.
Toneelgroep Jan Vos	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 150.000	n.v.t.
Women Connected	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 426.941	n.v.t.

* Prijspeil 2020, Bron: Gemeente Rotterdam

* Deze aanvraag is tijdens de procedure teruggetrokken.

3.2 Index instellingen

Instelling	Categorie	geadviseerd subsidiebedrag	gevraagd subsidiebedrag	subsidiebedrag 2020 *
A Tale of a Tub	Doorgroeier	€ 67.500	€ 93.000	€ 67.500
AFFR - Architectuur Film Festival Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 50.000	€ 85.000	€ 27.000
Afrikaanderwijk Coöperatief U.A.	Nieuwe aanvrager	€ 125.000	€ 205.000	n.v.t.
AIR	Cultuurplan (voor 2017)	€ 455.000	€ 455.000	€ 439.000
Arab Film Festival	Doorgroeier	€ 64.000	€ 64.000	€ 47.500
Arminius	Cultuurplan (voor 2017)	€ 160.000	€ 219.000	€ 183.000
AVL Mundo	Nieuwe aanvrager	€ 100.000	€ 165.000	n.v.t.
Baroeg	Cultuurplan (voor 2017)	€ 368.500	€ 397.000	€ 356.500
Cameretten	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 55.000	n.v.t.
CBK Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 1.547.500	€ 2.143.000	€ 1.474.500
Centraal Plan Bureau Rotterdam	Nieuwe aanvrager	€ 48.000	€ 48.000	n.v.t.
Chabot Museum	Cultuurplan (voor 2017)	€ 120.000	€ 120.000	€ 81.500
Charlois Speciaal	Cultuurplan (sinds 2017)	€ 0	€ 80.000	€ 26.500
Circus Rotjeknor	Cultuurplan (voor 2017)	€ 134.500	€ 175.000	€ 134.500
CLUB GEWALT	Nieuwe aanvrager	€ 85.000	€ 85.000	n.v.t.
Conny Janssen Danst	Cultuurplan (voor 2017)	€ 558.000	€ 700.000	€ 529.000
Culture Unlimited	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 90.000	n.v.t.
Dansateliers	Cultuurplan (voor 2017)	€ 360.000	€ 360.000	€ 331.000
De Dependance	Nieuwe aanvrager	€ 73.000	€ 73.000	n.v.t.
De Doelen	RCB		€ 5.202.000	€ 4.616.500
De Nieuwe Lichting	Doorgroeier	€ 170.000	€ 216.790	€ 139.500
Designplatform Rotterdam	Doorgroeier	€ 90.500	€ 100.000	€ 90.500
DIG IT UP	Nieuwe aanvrager	€ 100.000	€ 175.000	n.v.t.
Digital Playground	Cultuurplan (voor 2017)	€ 258.000	€ 275.000	€ 258.000
DoelenEnsemble	Cultuurplan (voor 2017)	€ 150.000	€ 150.000	€ 80.500
Epitome Entertainment	Cultuurplan (voor 2017)	€ 150.000	€ 200.000	€ 79.000
Extra Extra	Nieuwe aanvrager	€ 90.000	€ 90.000	n.v.t.
Frontaal Podium	Nieuwe aanvrager	€ 40.000	€ 40.000	n.v.t.
Galerie Atelier Herenplaats	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 49.936	n.v.t.
Garage Rotterdam	Doorgroeier	€ 40.500	€ 69.500	€ 40.500
Gedeeld Verleden Gezamenlijke Toekomst	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 294.400	n.v.t.
GROUNDS	Cultuurplan (voor 2017)	€ 288.000	€ 318.000	€ 288.000
Hiphop In Je Smoel (HIJS)	Cultuurplan (voor 2017)	€ 186.000	€ 282.000	€ 54.000
HipHopHuis	Cultuurplan (voor 2017)	€ 800.000	€ 920.000	€ 512.500
Hotel Modern	Cultuurplan (voor 2017)	€ 211.500	€ 225.000	€ 211.500
House of Heroes	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 272.820	n.v.t.
House of Knowledge	Nieuwe aanvrager	€ 117.000	€ 117.000	n.v.t.
House of Urban Arts (Future in Dance)	Doorgroeier	€ 210.000	€ 210.000	€ 54.000
Independent School for the City	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 200.000	n.v.t.
International Film Festival Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 1.080.000	€ 1.517.000	€ 1.080.000
Internationale Architectuur Biennale Rotterdam (IABR)	Cultuurplan (voor 2017)	€ 0	€ 625.000	€ 431.500
Jazz International Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 0	€ 205.000	€ 216.000

Instelling	Categorie	geadviseerd subsidiebedrag	gevraagd subsidiebedrag	subsidiebedrag 2020 *
Jazzpodium Rotterdam (BIRD)	Cultuurplan (voor 2017)	€ 250.000	€ 340.000	€ 202.500
Jeugdtheater Hofplein	Cultuurplan (voor 2017)	€ 1.362.500	€ 1.513.000	€ 1.362.500
Kunsthall Rotterdam	RCB		€ 3.200.000	€ 2.963.000
LantarenVenster	Cultuurplan (voor 2017)	€ 1.565.500	€ 1.819.900	€ 1.565.500
Laurenscontorij	Cultuurplan (voor 2017)	€ 170.000	€ 670.000	€ 71.000
Laurenskerk Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 110.000	€ 130.000	€ 110.000
Lloydscompany	Nieuwe aanvrager	€ 120.000	€ 120.000	n.v.t.
Luxor Theater Rotterdam	RCB		€ 2.917.500	€ 2.642.000
Maas theater en dans	Cultuurplan (voor 2017)	€ 1.781.000	€ 1.800.000	€ 1.781.000
MAMA	Cultuurplan (voor 2017)	€ 180.000	€ 180.000	€ 157.500
Maritiem Museum Rotterdam	RCB		€ 5.897.000	€ 5.222.500
Matrix Rotterdam	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 69.000	n.v.t.
Metropolis Festival	Cultuurplan (voor 2017)	€ 127.500	€ 195.500	€ 127.500
Mooi Weer & Zo	Nieuwe aanvrager	€ 50.000	€ 250.000	n.v.t.
Motel Mozaïque	Cultuurplan (voor 2017)	€ 377.000	€ 395.000	€ 377.000
Motel Spatie	Nieuwe aanvrager	n.v.t.	n.v.t.*	n.v.t.
Museum Boijmans Van Beuningen	RCB		€ 10.732.000	€ 9.746.000
Museum Rotterdam (collectiebeheer)	Cultuurplan (voor 2017)	€ 1.168.806	€ 4.345.000	€ 3.545.000
Music Matters	Cultuurplan (voor 2017)	€ 277.000	€ 298.000	€ 277.000
Natuurhistorisch Museum Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 792.500	€ 855.000	€ 792.500
Nederlands Fotomuseum	Cultuurplan (voor 2017)	€ 813.000	€ 1.800.000	€ 813.000
North Sea Round Town	Cultuurplan (voor 2017)	€ 101.000	€ 395.000	€ 101.000
Office for Metropolitan Information	Nieuwe aanvrager	€ 75.000	€ 185.000	n.v.t.
Onderwater Producties	Nieuwe aanvrager	n.v.t.	n.v.t.*	n.v.t.
Operadagen Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 300.000	€ 350.000	€ 278.500
Operator Radio	Nieuwe aanvrager	€ 98.000	€ 98.000	n.v.t.
Passionate Bulkboek	Cultuurplan (voor 2017)	€ 211.500	€ 350.000	€ 211.500
Podiumbeesten	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 44.097	n.v.t.
Poetry International	Cultuurplan (voor 2017)	€ 269.500	€ 300.000	€ 269.500
Popunie	Cultuurplan (voor 2017)	€ 318.500	€ 518.500	€ 318.500
Prinses Christina Concours	Cultuurplan (voor 2017)	€ 0	€ 20.000	€ 16.000
PrintRoom	Nieuwe aanvrager	€ 53.000	€ 53.000	n.v.t.
Punt 5	Doorgroeier	€ 51.500	€ 51.500	€ 42.500
Roffa Mon Amour	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 65.000	n.v.t.
RoMeO	Cultuurplan (voor 2017)	€ 60.000	€ 60.000	€ 42.500
Roodkapje	Doorgroeier	€ 249.000	€ 249.000	€ 107.500
Rotown	Cultuurplan (voor 2017)	€ 289.000	€ 360.000	€ 289.000
Rotown Magic	Doorgroeier	€ 83.000	€ 95.000	€ 76.000
Rotterdam Circusstad	Cultuurplan (voor 2017)	€ 175.000	€ 225.000	€ 112.000
Rotterdam International Duet Choreography Competition (RIDCC)	Nieuwe aanvrager	€ 25.000	€ 25.000	n.v.t.
Rotterdam Philharmonic Gergiev Festival	Cultuurplan (voor 2017)	€ 0	€ 350.000	€ 287.000
Rotterdam Unlimited	Cultuurplan (voor 2017)	€ 439.500	€ 500.000	€ 439.500

Instelling	Categorie	geadviseerd subsidiebedrag	gevraagd subsidiebedrag	subsidiebedrag 2020 *
Rotterdams Jeugd Symfonie Orkest	Cultuurplan (voor 2017)	€ 32.500	€ 57.600	€ 32.500
Rotterdams Philharmonisch Orkest	RCB		€ 7.125.000	€ 7.125.000
Rotterdams Wijktheater	Cultuurplan (voor 2017)	€ 462.500	€ 512.000	€ 462.500
Rotterdamse Dakendagen	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 175.000	n.v.t.
Sahne	Nieuwe aanvrager	€ 40.000	€ 110.000	n.v.t.
Scapino Ballet Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 1.204.500	€ 1.254.500	€ 1.204.500
Silverline (Flow)	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 454.381	n.v.t.
Sinfonia Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 227.500	€ 455.000	€ 227.500
SKVR	Cultuurplan (voor 2017)	€ 7.000.000	€ 7.905.000	€ 7.905.000
Spraakuhloos	Nieuwe aanvrager	€ 150.000	€ 150.000	n.v.t.
Studio de Bakkerij	Doorgroeier	€ 150.000	€ 260.000	€ 127.000
Tall Tales Company	Nieuwe aanvrager	€ 85.000	€ 85.000	n.v.t.
The Writer's Guide (to the Galaxy)	Nieuwe aanvrager	€ 95.000	€ 95.000	n.v.t.
Theater Babel Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 493.194	€ 667.388	€ 319.000
Theater Rotterdam	RCB		€ 9.217.000	€ 9.232.500
Theater Walhalla	Cultuurplan (voor 2017)	€ 415.000	€ 545.000	€ 317.500
Theater Zuidplein	RCB		€ 3.812.000	€ 2.483.500
TheaterNetwerk Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 0	€ 100.000	€ 80.500
Theaterwerkplaats voor Ouwe Rotten	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 30.000	n.v.t.
TimeWindow	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 300.000	n.v.t.
Toneelgroep Jan Vos	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 150.000	n.v.t.
Urban Bond Nederland	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 1.271.350	n.v.t.
Urban Culture Lab	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 166.000	n.v.t.
URLAND	Doorgroeier	€ 150.000	€ 150.000	€ 79.000
V2_Lab voor instabiele media	Cultuurplan (voor 2017)	€ 250.000	€ 250.000	€ 179.500
Verhalenhuis Belvédère	Doorgroeier	€ 300.000	€ 300.000	€ 127.000
Villa Zebra	Cultuurplan (voor 2017)	€ 375.500	€ 385.745	€ 375.500
VIVID	Cultuurplan (voor 2017)	€ 0	€ 60.000	€ 43.000
WArd/waRD	Nieuwe aanvrager	€ 57.500	€ 100.000	n.v.t.
WAT WE DOEN	Nieuwe aanvrager	€ 250.000	€ 400.000	n.v.t.
Watch That Sound	Doorgroeier	€ 84.000	€ 100.000	€ 53.000
Wereldmuseum Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 5.021.000	€ 5.290.000	€ 5.021.000
White Wall Foundation	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 60.000	n.v.t.
Witte de With Center for Contemporary Art	Cultuurplan (voor 2017)	€ 446.000	€ 668.000	€ 446.000
Women Connected	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 426.941	n.v.t.
Woordnacht	Nieuwe aanvrager	€ 0	€ 100.000	n.v.t.
WORM	Cultuurplan (voor 2017)	€ 648.000	€ 782.478	€ 648.000
Xclusiv Company	Doorgroeier	€ 211.000	€ 211.000	€ 58.500

3.3 Instellingsadviezen

Alle instellingsadviezen zijn terug te vinden op www.cultuurplanadvies.rrkc.nl

4

BKV-gelden en **Collectiebeleid**

4.1 Beeldende Kunst en Vormgeving-gelden (BKV-gelden)

Aanleiding

Tegelijkertijd met het gemeentelijk Cultuurplanbudget 2021-2024 worden ook de gelden voor Beeldende Kunst en Vormgeving verdeeld. Met deze zogeheten BKV-gelden beoogt het Rijk:

- ruimte te bieden aan talent;
- de relatie tussen productie en presentatie te verbeteren;
- de relatie tussen aanbod en publiek te verbeteren;
- de kracht en professionalisering van de sector te versterken.

De BKV-gelden maken als decentralisatie-uitkering deel uit van de bijdrage die Rotterdam ontvangt uit het gemeentefonds. Er is een bedrag van € 2.266.000 beschikbaar. Instellingen die beeldende kunst of vormgeving als kernactiviteit hebben, kunnen een aanvraag indienen voor dit specifieke budget.

De gemeente Rotterdam kiest ervoor de middelen primair ten goede te laten komen aan de beroepspraktijk en professionalisering van in Rotterdam ingeschreven beeldend kunstenaars en vormgevers. Instellingen die kernactiviteiten ontwikkelen op het gebied van beeldende kunst en/of vormgeving kunnen een aanvraag voor dit specifieke budget indienen, bijvoorbeeld voor tentoonstellingen met werk van (jonge) Rotterdamse kunstenaars, opdrachten voor nieuw werk van Rotterdamse kunstenaars, opdrachten voor onderzoek door en ontwikkeling van Rotterdamse kunstenaars.

Uit de aanvraag van de instellingen die hiervoor in aanmerking willen komen moet blijken dat het overgrote deel van de gevraagde middelen rechtstreeks ten goede komt aan inkomensvorming in het kader van de beroepspraktijk van kunstenaars en niet aan activiteitenlasten, algemene (apparaat)kosten, personeels- en overheadkosten van de instelling. Als richtlijn geldt dat ten minste 70 procent van het BKV-budget ingezet moet worden voor activiteiten die inkomensvormend zijn. Onder inkomensvormend wordt verstaan: alle inkomsten van een kunstenaar uit hoofde van zijn kunstenaarschap minus de omzetbelasting en minus directe, toerekenbare projectkosten. De toerekenbare projectkosten zijn betalingen aan derden die bij de uitvoering van het project betrokken zijn, dus niet de eigen uren van de kunstenaar voor het project, evenmin algemene en vaste bedrijfskosten van de kunstenaar.

Adviesaanvraag

Het college van B&W heeft in zijn adviesaanvraag de RRKC verzocht, bij de beoordeling van de Cultuurplanaanvragen op het terrein van beeldende kunst en vormgeving, de inzet van de BKV-regeling te betrekken. Het College heeft de RRKC verzocht de aanvragen van instellingen die een beroep doen op de BKV-regeling te beoordelen op:

- of en hoe het plan bijdraagt aan het productieklimaat voor beeldende kunst en vormgeving;
- of het plan voldoet aan het uitgangspunt dat de bijdrage uit de BKV-gelden zoveel mogelijk ten goede komt aan de inkomensvorming in het kader van de beroepspraktijk van de begun-

stigde kunstenaars, waarbij wordt vastgehouden aan het streven om minstens 70 procent van de activiteiten inkomensvormend te laten zijn.

Werkwijze RRKC

De RRKC heeft de aanvragen voor de BKV-regeling primair beoordeeld op basis van bovenstaande punten. Daarnaast heeft de RRKC de BKV-aanvraag beoordeeld vanuit het uitgangspunt dat de BKV-aanvraag samenhang moet vertonen met het meerjarenbeleidsplan zoals dat door de instellingen in het kader van hun Cultuurplanaanvraag is voorgelegd. De Raad heeft tot slot gekeken naar de wijze waarop de ingediende plannen:

- bijdragen aan een groter en diverser bereik onder Rotterdamse kunstenaars;
- in hun begroting helder en inzichtelijk maken hoe de aangevraagde BKV-middelen vertaald worden in kunstenaarshonoraria.

Er zijn veertien organisaties die een aanvraag voor de BKV-gelden hebben ingediend; negen van deze organisaties ontvingen al BKV-subsidie en vragen nu een verhoging van het subsidiebedrag aan. Eén organisatie ontving al BKV-subsidie en vraagt nu een lager bedrag aan. Drie organisaties doen voor het eerst aanspraak op BKV-gelden. Eén organisatie ontving BKV-subsidie en vraagt niet aan voor de periode 2012-2024. Het beschikbare BKV-budget wordt in totaal met € 288.080 overvraagd.¹ De positief beoordeelde BKV-aanvragen vallen echter binnen het budget.

De RRKC komt op basis van bovenstaande criteria tot de volgende conclusie voor de veertien aanvragers van BKV-gelden:

BKV aanvragen 2021 - 2024	BKV-bedrag Categorie	BKV-bedrag tijdens '17-'20	Aangevraagd BKV-bedrag	Geadviseerd
AVL Mundo	Nieuwe aanvrager	n.v.t.	€ 23.600	€ 23.600
CBK Rotterdam	Cultuurplan (voor 2017)	€ 1.534.000	€ 1.599.000	€ 1.599.000
Chabot Museum	Cultuurplan (voor 2017)	€ 16.000	€ 40.000	€ 40.000
Extra Extra	Nieuwe aanvrager	n.v.t.	€ 25.000	€ 25.000
Hiphop In Je Smoel (HIJS)	Cultuurplan (voor 2017)	n.v.t.	€ 65.000	€ 65.000
MAMA	Cultuurplan (voor 2017)	€ 31.500	€ 40.000	€ 40.000
Museum Boijmans Van Beuningen	RCB	€ 70.000	€ 69.000	€ 69.000
Nederlands Fotomuseum	Cultuurplan (voor 2017)	€ 62.500	€ 0	€ 0
PrintRoom	Nieuwe aanvrager	n.v.t.	€ 12.000	€ 12.000
Roodkapje	Doorgroeier	€ 42.500	€ 65.000	€ 65.000
V2_lab voor instabiele media	Cultuurplan (voor 2017)	€ 79.000	€ 110.000	€ 110.000
Villa Zebra	Cultuurplan (voor 2017)	€ 53.000	€ 62.480	€ 60.900
VIVID	Cultuurplan (voor 2017)	€ 31.500	€ 48.000	€ 31.500
Witte de With Center for Contemporary Art	Cultuurplan (voor 2017)	€ 267.000	€ 270.000	€ 0
WORM	Cultuurplan (voor 2017)	€ 79.000	€ 125.000	€ 125.000
TOTAAL BKV		€ 2.266.000	€ 2.554.080	€ 2.266.000
Beschikbaar BKV			€ 2.266.000	€ 2.266.000
Overvraagd			€ 288.080	€ 0

¹ Tijdens het adviesproces zijn de aangevraagde bedragen van enkele instellingen in overleg met de gemeente aangepast, omdat het bedrag in de aanvraag niet correct bleek te zijn. De RRKC is in de advisering uitgegaan van de door de gemeente gecorrigeerde lijst van aangevraagde bedragen.

Argumentatie per aanvrager

AVL Mundo

AVL Mundo heeft als missie het maken en beheren van een collectie van de kunstwerken van Atelier van Lieshout. AVL Mundo faciliteert werkruimte voor jong talent en organiseert tentoonstellingen en publieksactiviteiten. Ook maakt de organisatie gewenste en ongewenste kunstinterventies mogelijk. De afgelopen jaren heeft de stichting veel activiteiten ontplooid in het internationale kunst- en cultuurklimaat. De organisatie draagt zo bij aan de zichtbaarheid van Rotterdam als beeldende-kunststad. De organisatie geeft aan dat ze 100 procent van de *artist fees* besteedt aan inkomensvorming van, veelal, Rotterdamse kunstenaars. De Raad juicht dit toe en adviseert de BKV-aanvraag van AVL Mundo te honoreren.

CBK Rotterdam

Omdat het CBK zelf subsidieverstrekker is vanuit de BKV-gelden, heeft de organisatie een voorbeeldfunctie en deze vervult het CBK volgens de Raad goed. In de aanvraag zet de organisatie helder uiteen hoe de BKV-gelden worden besteed: via O&O (Art Office), activiteiten in de stad, internationale activiteiten en het kunstenaars-en educatieprogramma van TENT. Dit komt volgens de Raad overeen met de activiteiten zoals vermeld in het meerjarenbeleidsplan. Voor de Cultuurplanperiode 2021-2024 vraagt het CBK aandacht voor twee ontwikkelingen waarop het extra moet investeren. Een investering van € 65.000 is nodig voor de inkomenspositie van het groeiend aantal kunstenaars in Rotterdam en kunstenaars/stadsmakers die bijdragen aan de culturele dynamiek in Rotterdam. De Raad herkent deze aandachtspunten en vindt het terecht dat het CBK hier extra middelen voor vraagt. De Raad adviseert de gevraagde BKV-gelden toe te kennen met de aanbeveling dat het CBK het college informeert over hoe het de extra middelen concreet wil inzetten.

Chabot Museum

Het Chabot Museum wil de BKV-gelden inzetten voor cultuuronderwijs en talentontwikkeling. Het educatieve programma voor scholen zoals beschreven in het meerjarenbeleidsplan wordt door het museum uitgevoerd en geëvalueerd met een tweetal professionele vormgevers/educatoren die in dienst zijn van de stichting en een aantal beeldend kunstenaars/museumdocenten. Afhankelijk van de ervaringen met de schoolgroepen in het museum wordt het aanbod verder ontwikkeld en worden keuzes gemaakt. Het Chabot Museum stemt af op en wisselt ervaringen uit met educatieve netwerken in Rotterdam (KCR, Cultuurscouts etc.). Op dit moment bestaat het team uit vier personen. Het Chabot Museum wil deze groep uitbreiden naar zes, om de gewenste groei te realiseren. Het museum streeft naar diversiteit van deze groep. De versterking komt van de inzet van freelance autonome kunstenaars. Het Chabot Museum betaalt de kunstenaars volgens de richtlijn kunstenaarshonoraria en het bedrag wordt voor 100 procent gebruikt om de honoraria te betalen. De Raad adviseert de gevraagde bijdrage toe te kennen, omdat de aanvrager naar zijn oordeel de activiteiten op het gebied van cultuuronderwijs en talentontwikkeling kwalitatief goed aanpakt. Voorwaarde is wel dat het bedrag ten goede komt aan Rotterdamse kunstenaars.

Extra Extra

In de periode 2021-2024 zal Extra Extra de BKV-gelden inzetten om de keten tussen productie, presentatie en publicatie binnen het platform te versterken op basis van opdrachten aan Rotterdamse kunstenaars en ontwerpers. De BKV-gelden worden aangewend voor honoraria van kunstenaars die nieuwe design- en beeldende kunstwerken creëren, en de ontwikkeling van bijpassend grafisch ontwerp. Gedacht wordt aan de architecten Giovanni Bellotti en Alessandra Covini, grafisch ontwerper Joseph Hughes, grafisch ontwerper Catelijne van Middelkoop; ontwerper Sabine Marcelis en beeldend kunstenaars Marlike Mars, Madison Bycroft en Stacii Samidin. De Raad is enthousiast over de manier waarop Extra Extra zich als een nieuw soort fluïde platform manifesteert, en daarbij makers uit verschillende disciplines betreft. Daarom adviseert de Raad de BKV-gelden toe te kennen.

HiphopInJeSmoel

HiphopInJeSmoel (HIJS) wil met behulp van BKV-gelden streetart in Rotterdam realiseren en de beroepspraktijk en talentontwikkeling van streetart kunstenaars bevorderen. Dit is het achterliggende doel van de kernactiviteit van de organisatie en sluit volgens de Raad naadloos aan op de beschreven plannen in het meerjarenbeleidsplan. De Raad onderschrijft de mening van HIJS dat er voor streetart kunstenaars nog veel te winnen is, wat betreft de erkenning van hun beroepspraktijk en een passend honorarium. De Raad complimenteert HIJS met de wijze waarop de organisatie hiervoor verantwoordelijkheid wil nemen. De Raad vindt dat deze verantwoordelijkheid aan HIJS toevertrouwd kan worden en adviseert de gevraagde bijdrage toe te kennen. De Raad adviseert HIJS om voortaan helder in de begroting op te nemen dat zij de BKV-gelden voor meer dan 70 procent inkomensvormend voor de kunstenaar laten zijn.

MAMA

MAMA doet een beroep op de BKV-regeling om de randprogrammering en de content op www.thisismama.nl van een stevige Rotterdamse component te voorzien. De BKV-gelden moeten bijdragen aan een eerlijk honorarium en nieuwe experimenten in de beroepspraktijk. Dit sluit goed aan bij de kernactiviteiten van de organisatie waarin het podium bieden aan nieuw (Rotterdams) talent centraal staat. Door de inzet op een eerlijk honorarium sluiten de voornemens ook aan bij de norm dat de BKV-gelden grotendeels moeten worden ingezet voor inkomensvormende activiteiten. De Raad adviseert de gevraagde bijdrage toe te kennen.

Museum Boijmans Van Beuningen

Museum Boijmans Van Beuningen wil BKV-gelden benutten voor opdrachten/residencies aan Rotterdamse beeldend kunstenaars. In het bijzonder worden met de gelden opdrachten gegeven aan Rotterdamse kunstenaars in het kader van educatie en publieksprojecten. Dit gebeurt vanuit de gedachte dat veel beeldend kunstenaars educatie als een integraal onderdeel zien van hun artistieke praktijk. Museum Boijmans Van Beuningen wil de kunstenaars inzetten in een *artist in residence* programma in de Boijmans Transit Academie. Elk jaar worden drie Rotterdamse kunstenaars uitgenodigd om op locatie in dialoog met het publiek nieuw werk te maken. Met de BKV-bijdrage wil het museum de expertise van Rotterdamse kunstenaars aanwenden voor het speerpunt Museum en maatschappij, waarbinnen publieksprojecten plaatsvinden over de toekomst van het museum, de stad en de wereld. De Raad adviseert de gevraagde bijdrage toe te kennen, omdat het initiatief voor een Boijmans Transit Academie waardering verdient.

PrintRoom

PrintRoom wil de gevraagde bijdrage BKV-gelden inzetten voor het honorarium van Rotterdamse kunstenaars en ontwerpers bij boekpresentaties, publicaties in opdracht, tentoonstellingen, performances, lezingen en artistieke bijdragen aan (archief)projecten. Gezien de unieke functie die PrintRoom in Rotterdam, maar ook internationaal, vervult als plek voor presentatie en productie van uiteenlopende vormen van prints en publicaties, adviseert de Raad de gevraagde BKV-gelden toe te kennen.

Roodkapje

De organisatie is een innovatief opererende broedplaats met een heldere visie en signatuur en wil de BKV-gelden via de Hamburger Community of Art inzetten voor het langdurig ondersteunen van kunstenaars, en hun de kans bieden werk te ontwikkelen en te presenteren, een eigen publiek op te bouwen en te werken aan een duurzame kunstenaarspraktijk. De Raad oordeelt positief over deze visie op ondersteuning, omdat die duurzaam is en daarmee het projectmatige overstijgt. De Raad complimenteert de organisatie met haar streven de BKV-gelden 100 procent inkomensvormend in te zetten. De Raad adviseert de gevraagde BKV-gelden toe te kennen.

Villa Zebra

Omdat Villa Zebra Rotterdamse kunstenaars opdracht geeft om werk bij Villa Zebra op locatie te maken, dragen de gelden voor minimaal 70 procent bij aan inkomensvorming.

Villa Zebra heeft de ambitie de opgedane ervaring met gastateliers uit te breiden en meer in te zetten op samenwerking tussen ervaren kunstenaars en jonge makers. Deze ambitie ziet de Raad graag concreter vertaald in de presentatiefunctie (presentaties, kunstinstallaties, gastatelier, gastlessen en workshops). De Raad vindt dat de inhoud van de activiteiten met BKV-gelden past bij de rol van Villa Zebra en waardeert de unieke activiteiten die de organisatie creëert om jonge kinderen met beeldende kunst te laten kennismaken. De Raad adviseert niet het aangevraagde BKV-bedrag van € 62.480 toe te kennen, maar de huidige BKV-subsidie wel te verhogen van € 53.000 tot een bedrag van € 60.900.

VIVID

De Raad adviseert VIVID niet langer te ondersteunen in het kader van het Cultuurplan. De organisatie weet onvoldoende te reageren op de actualiteit en overstijgt haar functie als galerie nauwelijks. Wat betreft de BKV-gelden ondersteunt VIVID jaarlijks een drietal Rotterdamse ontwerpers bij het produceren van nieuwe ontwerpen. Voor de nieuwe cultuurperiode wil VIVID de kennis en ervaring die het de afgelopen acht jaar opdeed bij het ontwikkelen van deze producten gebruiken en verder ontwikkelen. VIVID wil dit samen met gevestigde Rotterdamse ontwerpers, maar ook met nieuw talent doen, waarbij inclusiviteit een aandachtspunt zal zijn. De Raad erkent de waardevolle bijdrage die de galerie levert aan de ontwikkeling en promotie van het werk van Rotterdamse ontwerpers die de kans op opdrachten en hogere inkomsten voor hen doet stijgen. De Raad gaat niet akkoord met het hoger aangevraagde bedrag, maar handhaaft voor VIVID het bedrag uit de cultuurplanperiode 2017-2020.

V2_ Lab voor instabiele media

Door een extra inspanning gericht op regionale inbedding ziet V2_ een sterke toename van Rotterdamse talenten en gevorderde kunstenaars en ontwerpers in zijn activiteiten. V2_ zet daarbij BKV-gelden in om de praktijken van deze kunstenaars en ontwerpers te ontwikkelen, en hun resultaten regionale, landelijke en internationale zichtbaarheid te geven. In het meerjarenplan voor de komende vier jaar beschrijft V2_ hoe het samenwerken met festivals en presentatie-instellingen voor (door)ontwikkeling en presentatie van de gerealiseerde werken wil creëren, waarmee duurzame inkomensvorming en zichtbaarheid worden gestimuleerd. De Raad heeft vertrouwen in de koers die V2_ vaart en adviseert de gevraagde BKV-gelden toe te kennen.

Witte de With Center for Contemporary Art

De Raad mist in de aanvraag van Witte de With Center for Contemporary Art doelstellingen met betrekking tot de BKV-gelden. In de aanvraag zijn geen kernactiviteiten beschreven, waarbij Rotterdamse kunstenaars worden betrokken. Of Rotterdamse kunstenaars met het beleidsprogramma worden ondersteund, kan de Raad daarom niet staven. De Raad heeft de indruk dat in de afgelopen Cultuurplanperiode nauwelijks Rotterdamse kunstenaars zijn geprogrammeerd; dat wekt geen vertrouwen. In de begroting is de grens tussen beheers- en activiteitenlasten vertoebeld, waardoor niet inzichtelijk wordt of en hoe de 70 procent inkomensvormende activiteiten worden geborgd. De Raad adviseert de aangevraagde BKV-gelden daarom niet toe te kennen.

WORM

Met zijn beeldende-kunst-, film- en performanceprogramma wil WORM een plek geven aan trans-disciplinair werkende kunstenaars. WORM doet dit met exposities, voorstellingen, tootaal-avonden, *artist talks* en *exchange residencies*; WORM koppelt (internationale) kunstenaars(gemeenschappen) aan Rotterdamse initiatieven. De komende Cultuurplanperiode presenteert WORM New Year New Me, The Sex Worker's opera (UK), Rodrigo Batista (BR) performances en Joost van der Wiel (NL) met zijn 'sportkantine'. Ook zijn er coproducties met Hiphopinjesmoel, Krampus en Bledart Collective (BE). De genoemde programma's vertonen directe samenhang met het kernprogramma van WORM. Volgens WORM voldoet de instelling aan de 70-procentnorm inkomensvormende activiteiten voor Rotterdamse kunstenaars, waardoor de instelling bijdraagt aan de verbetering van het productieklimaat. Uit de aanvraag valt niet op te maken of deze gerechtvaardigd is voor een periode van vier jaar. Ook is het de Raad niet helder hoe inhoud en omvang van de voorgenomen projecten zich tot de missie van de instelling verhouden, of dat de voorgenomen activiteiten van WORM de hoogte van het geadviseerde bedrag uit BKV-gelden voldoende onderbouwen. De RRKC adviseert de BKV-gelden aan WORM toe te kennen, mits de organisatie de aanvraag op het punt van BKV aanscherpt.

4.2 Collectiebeleidsplannen

Inleiding

De gemeente Rotterdam heeft een omvangrijke en diverse collectie kunst en erfgoed in eigendom: de Collectie Rotterdam. De gemeente hecht eraan dat de instellingen die deze collectie beheren daartoe voldoende uitgerust zijn en dat zij goede collectiebeleidsplannen hebben voor het beheer en behoud van de collectie en de ontsluiting (presentatie) daarvan.

Met de instellingen die een gemeentelijke collectie beheren, heeft de gemeente afspraken gemaakt. Deze zijn vastgelegd in langdurige collectie-beheerovereenkomsten. Het betreft de volgende instellingen:

- Museum Boijmans Van Beuningen
- Museum Rotterdam
- Maritiem Museum Rotterdam
- Wereldmuseum
- Nederlands Fotomuseum (fotocollectie voorheen in beheer bij Wereldmuseum)
- Centrum Beeldende Kunst Rotterdam (collecties Kunstuitleen Rotterdam en Beeldende Kunst in de Openbare Ruimte)

Er zijn in Rotterdam ook museale en erfgoedinstanties gevestigd die particuliere collecties beheren: Chabot Museum, Natuurhistorisch Museum Rotterdam, RoMeO (mobiel erfgoed).

De instellingen met een gemeentelijke collectie kregen van de gemeente het verzoek om bij hun aanvraag voor een Cultuurplansubsidie 2021-2024 een collectiebeleidsplan in te dienen. Voor de opstelling van deze plannen volgden de instellingen de gemeentelijke leidraad 'Handreiking voor het schrijven van een collectieplan' die naar een model van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed is opgesteld. Hierin beschrijven de instellingen hun beleid voor de collectie die de gemeente hen in beheer heeft gegeven.

De gemeente verzocht de betrokken instellingen om in hun aanvraag de samenhang tussen het beleidsplan en het collectiebeleidsplan expliciet toe te lichten. Voorts werd de instellingen gevraagd een 'Verklaring verantwoord collectiebeheer' toe te voegen, opgesteld in 2019 door Erfgoedhuis Zuid-Holland. Deze onafhankelijke deskundige, heeft op verzoek van de gemeente, drie aspecten getoetst:

- het collectiebeheer in relatie tot de zorgcriteria voortvloeiend uit de gemeentelijke collectie-beheerovereenkomst en het collectiebeleid;
- een visuele inspectie in depots en tentoonstellingsruimten waarbij specifiek gekeken is naar de bewaaromstandigheden, hygiëne en veiligheid;
- detailinspecties wat klimaat- en lichtomstandigheden betreft, het informatiebeleid en het collectiehulpverleningsplan.

In de meerjarenbegrotingen hebben de museale instellingen hun beheerlasten over de gemeentelijke collectie op verzoek van de gemeente apart begroot.

Beoordeling

In dit hoofdstuk beoordeelt de Raad de collectiebeleidsplannen, langs de lijn van de genoemde aspecten in de leidraad. Daarbij gaat de Raad waar mogelijk in op de in de adviesaanvraag van de gemeente genoemde aandachtspunten:

- Zijn in het collectiebeleidsplan alle elementen beschreven conform de Leidraad
- Collectiebeleidsplan (Handleiding cultuurplanaanvragen 2021-2024)?

- Is er een logische en goed onderbouwde relatie tussen het collectiebeleidsplan en het meerjarenbeleidsplan van de instelling?
- Staan er aanbevelingen in (de rapportages bij) de 'Verklaring van verantwoord collectiebeheer 2019' en zijn deze geadresseerd in het nieuwe collectiebeleidsplan?
- Wordt op basis van het collectiebeleid van de instelling de gemeentelijke collectie goed beheerd (dus conform in de sector als algemeen geldende maatstaven)?
- Draagt het collectiebeleid van de instelling bij aan het realiseren van de visie van de Gemeente op de collectie 'Schatten van Rotterdam'?

Algemene bevinding

De collectiebeleidsplannen zien er volgens de Raad goed en gedegen uit. Ze zijn allemaal opgesteld volgens de Leidraad Collectiebeleidsplan van de gemeente. Ze geven goed weer dat de collecties op verantwoorde wijze worden beheerd. Sommige instellingen benadrukken dat collectiebeheer een verantwoordelijke taak is die zij samen met de gemeente willen uitvoeren. Uit de inspectie van Erfgoedhuis Zuid-Holland blijkt dat alle musea een verantwoord collectiebeheer voeren op alle onderzochte deelgebieden. De betrokken musea acteren adequaat op de aanbevelingen uit de Verklaringen verantwoord collectiebeheer. Zij beschrijven duidelijk hoe zij aanbevelingen opvolgen en welke acties zij zullen ondernemen of al ondernomen hebben. Hieronder gaat de Raad in op de onderwerpen die de gemeente in de leidraad benoemt.

Collectiebeschrijving en collectievorming

De collecties worden adequaat in de plannen beschreven, zowel qua aard als omvang. Doorgaans beschrijven de instellingen de conditie van de objecten goed. Ook wordt de wijze van collectievorming en het selecteren en afstoten afdoende beschreven. Ontzamelvoorstellen zijn in lijn met de collectiebeleidsplannen en worden vanaf 2019 getoetst aan de LAMO en het gemeentelijk beleidskader Ontzamelen van gemeentelijke museumcollecties. Een enkel museum constateert dat toegenomen regelgeving leidt tot hogere kosten. Ontzamelen is daardoor bewerklijker dan voorheen, kost extra menskracht en dus geld, wat in sommige gevallen leidt tot de bewuste keuze om niet te ontzamelen. Voor aankopen beschikken de musea over relatief kleine budgetten. Hiervoor worden doorgaans externe financieringsbronnen aangeboord.

Behoud en beheer

Uit de Verklaringen verantwoord collectiebeheer blijkt dat alle betrokken musea hun taak naar behoren uitvoeren, en dat is positief. In het collectiebehoud en -beheer van de individuele instellingen kwamen echter enkele knelpunten naar voren, bijvoorbeeld op het gebied van onderhoud. Het beheer en behoud van de collectie is een kostbare aangelegenheid. De meeste musea beschikken over te weinig middelen om dit goed uit te voeren. Ze hebben vaak ook geen budget voor conservering en restauraties; daarvoor moeten ze extern financiële middelen werven. Museum Rotterdam vraagt extra middelen voor achterstallig werk voor preventieve conservering. Het Maritiem Museum Rotterdam moest keuzes maken voor het onderhoud van zijn drijvende collectie, waardoor sommige objecten niet meer in bedrijf kunnen worden getoond. CBK Rotterdam draagt zorg voor het beheer van de BKOR-collectie, maar de gemeente stelt hiervoor volgens CBK Rotterdam te weinig middelen beschikbaar. De BKOR-collectie neemt in omvang toe door het aandeel gebouw-gebonden kunst, kunstwerken in (openbare) gebouwen en toenemende populariteit van streetart. De collectie staat er volgens CBK Rotterdam fysiek goed voor, maar verplaatsing en restauratie trekken een zware wissel op het beschikbare bud-

get van CBK Rotterdam en de dienst Stadsbeheer.

Het Nederlands Fotomuseum noemt een knelpunt bij het onderhoud van de Wereldcollectie, die eigendom is van de Gemeente Rotterdam. Het beheer en behoud van deze collectie werd in 2011 overgedragen van het Wereldmuseum aan het Nederlands Fotomuseum, zonder dat het er middelen voor kreeg. Het Nederlands Fotomuseum wil terugkomen op eerdere afspraken en in de komende cultuurplanperiode hiervoor wel de benodigde middelen ontvangen.

Bij een aantal musea vormt bij het behoud en beheer de *depotsituatie* een knelpunt. Voor de collectie van Museum Boijmans Van Beuningen komt in 2021 in het Museumpark het nieuwe Depotgebouw beschikbaar. De hele collectie zal daar worden opgeslagen onder de nieuwste *state of the art* condities van klimaatbeheersing en veiligheid. De gemeente heeft hier veel in geïnvesteerd.

Nu vergt de depotsituatie van andere musea haar aandacht. Het Wereldmuseum en Museum Rotterdam hebben het grootste deel van hun collecties ondergebracht in een depotgebouw aan de Metaalhof in Alexanderpolder. Dat is volgens beide musea voor wat betreft opslag, klimaatbeheersing en veiligheid van een penibele kwaliteit. De bewaarcondities worden ervaren als slecht. De door de gemeente gekozen tijdelijke oplossingen leiden alleen maar tot hogere kosten.

Het Wereldmuseum en Museum Rotterdam bepleiten een nieuw *state of the art* depot voor verschillende museale partners in de stad waar zij graag samen met de gemeente een plan voor willen ontwikkelen. Het Wereldmuseum denkt ook na over een alternatief: een nieuwe opslagcapaciteit van de gehele collectie van het Nationaal Museum van Wereldculturen waar het een onderdeel van is.

Voor de niet-museale collectie van de Kunstuitleen is de depotsituatie eveneens penibel. Het pand voldoet niet, objecten zijn vervuild en de klimaatomstandigheden zijn onder de maat.

Het Nederlands Fotomuseum beschikt over hoogwaardige depots met optimale bewaarcondities. Op langere termijn wil het verhuizen, onder andere omdat de gezamenlijke collectie blijft groeien.

Collectieregistratie en documentatie

De Raad gaat iets uitvoeriger in op registratie en documentatie van de collectie, omdat die tot de basistaken van de musea behoren. Met een goede *registratie* worden collecties vindbaar gemaakt. Bij de basisregistratie worden objectnummer, titel, vaste en actuele standplaats, bron van verwerving, verwervingsdatum en methode van verwerving vastgelegd. De registratie vindt zowel op groepsniveau (bijvoorbeeld: een servies) als op objectniveau plaats. De mate waarin inhoudelijke informatie wordt toegevoegd aan de basisregistratie varieert. De museale collecties van Museum Rotterdam, Museum Boijmans Van Beuningen en Maritiem Museum Rotterdam zijn nagenoeg volledig geregistreerd, maar bij andere moet nog een slag worden gemaakt. Het Wereldmuseum werd vier jaar geleden geconfronteerd met een achterstand. De registratie van de objecten bleek in de meeste gevallen niet meer dan basaal. Het museum stelt de komende jaren als prioriteit de registratie verder op niveau te brengen en de collectie en de herkomst van de objecten te onderzoeken. CBK Rotterdam beheert de zogeheten Stadscollectie (circa duizend kunstwerken). Daarvan is meer dan de helft gemeentelijk eigendom. CBK Rotterdam heeft de collectie geregistreerd en documentatie aangemaakt van elk afzonderlijk werk.

Het Nederlands Fotomuseum heeft een grote achterstand; slecht 13 procent van de collectie is geregistreerd. De komende cultuurplanperiode worden met extra middelen van het Ministerie van OCW stappen gezet om de registratie- en de digitalisatiegraad van deze collectie te

vergroten. De Raad merkt hierbij op dat de beoogde doelstelling qua registratie zeker nog niet de hele collectie betreft.

Als het gaat om de *digitalisering* van de collectie voor online presentatie, vertonen de Rotterdamse museale instellingen een achterstand. Musea kunnen dit niet bekostigen uit hun reguliere exploitatie en zoeken hiervoor middelen uit externe bron. Er zijn grote verschillen in de mate waarin collecties zijn gedigitaliseerd. Museum Rotterdam heeft 50 procent van zijn collectie gedigitaliseerd, Museum Boijmans Van Beuningen een 25, Maritiem Museum Rotterdam 12 en het Nederland Fotomuseum 4 procent.

CBK Rotterdam heeft de BKOR-collectie gefotografeerd en op een speciale website geplaatst. Sommige musea nemen deel aan landelijke of wereldwijde platforms, waar collecties aan elkaar worden gekoppeld. Zo wordt de digitale toegankelijkheid voor publiek en onderzoekers vergroot. Twee musea geven aan dat systemen voor registratie en/of digitale ontsluiting niet meer voldoen aan de eisen van de tijd en in de komende periode moeten worden vernieuwd. De documentatie is bij alle musea goed verzorgd. Ze hebben hun programma's en activiteiten goed gedocumenteerd en gearhiveerd en de meeste musea hebben een uitgebreide bibliotheek.

Gebruik van de collectie

Alle instellingen beschrijven duidelijk hoe zij de collectie gebruiken, voor presentaties en exploitatie, voor educatie en onderzoek, en voor bruikleenbeheer. De meerjarenbeleidsplannen wijden hierover uit.

De plannen als geheel geven een eenduidig positief beeld van de manier waarop de instellingen met de collecties omgaan; de meerjarenbeleidsplannen en de collectiebeidsplannen vertonen hierin samenhang. Uit de meerjarenbegrotingen van de instellingen is goed te herleiden welk deel van het exploitatiebudget bestemd is voor collectiebeheer.

Toch is er ook reden voor zorg. Digitalisering creëert een verbazingwekkend potentieel om publiek en onderzoekers op zeer verschillende manieren te betrekken bij kunst en erfgoed. Er zijn private initiatieven die hieraan een impuls geven zoals het initiatief van Google om beeldende kunst digitaal te ontsluiten. We zien echter ook dat de museale en curatoriale praktijk (het maken en organiseren van tentoonstellingen) geen gelijke tred hebben gehouden met de dynamiek in de digitale beeldcultuur (multimedia en 3D). Het is dringend noodzakelijk om deze kloof te overbruggen en hedendaagse curatoriale praktijken en systemen te ontwikkelen die verder gaan dan het traditionele, intern gerichte collectiebeheer. Dit vraagt om een specifieke impuls op het gebied van *digital curation* en dat zou tot uiting moeten komen in de strategie op het gebied van digitalisering in musea. De Raad ziet dat dit nog onvoldoende het geval is.

Particuliere museale instellingen

Musea met particuliere collecties waren niet verplicht een collectiebeleidsplan in te dienen. Vanwege de relatieve kwetsbaarheid van deze kleine instellingen adviseert de Raad de gemeente om samen met de particuliere eigenaren en beheerders van de Collectie Rotterdam, ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid, de komende jaren te werken aan een versterking van en samenhang in de Collectie Rotterdam. Dat zou de particuliere musea stimuleren hun collectiebeleid een steviger basis te geven. Opvallend is dat de Stichting RoMeO zijn collectiebeleid serieus neemt en een degelijk en goed uitgewerkt collectiebeleidsplan bij haar aanvraag heeft gevoegd. Het Chabot Museum vindt collectiebeleid belangrijk en wil er de komende jaren meer tijd in investeren. Het verbaasde de Raad dat dit geregistreerd museum nog geen collectiebeleidsplan heeft. In het meerjarenbeleidsplan geeft het museum aan dat het zijn collectie wil onderbrengen in depot aan de Metaalhof in Alexanderpolder. Het Natuurhistorisch Museum Rotterdam geeft aan dringend op zoek te zijn naar een eigen depotruimte.

Niet-museale collecties

De collectie van de Kunstuitleen wordt aangemerkt als een niet-museale collectie; deze behoort niet toe aan een museale instelling. CBK Rotterdam is nog steeds de beheerder van deze collectie. Dat is eigenlijk onnodig, omdat de Kunstuitleen enkele jaren geleden is verzelfstandigd en geen afdeling meer is van CBK Rotterdam. De Raad adviseert de Kunstuitleencollectie direct door de Stichting Kunstuitleen te laten beheren. Wel zouden, zoals het CBK aangeeft, hiervoor specifieke middelen voor onderhoud moeten worden vrijgemaakt.

De Raad juicht toe dat nieuwe instellingen als DIG IT UP en Gedeeld Verleden Gezamenlijke Toekomst, die actief zijn met immaterieel of digitaal erfgoed, zich hebben aangediend voor het Cultuurplan. De Raad wil hier wel benadrukken dat visieontwikkeling over informatie- en documentatiebeheer gewenst is.

Aanbevelingen aan de gemeente

- 1.** Formuleer een integrale visie op de wijze waarop de gemeentelijke collectie opgeslagen dient te worden in depots.
De depotproblematiek van Museum Boijmans Van Beuningen is met de opening van het Depotgebouw opgelost. De RRKC zou graag zien dat de betrokken musea samen met de gemeente een integrale visie ontwikkelen voor de opslag van de overige delen van de gemeentelijke collectie.
- 2.** Maak werk van digitalisering en digital curation.
Op het gebied van registratie en digitalisering van collecties vertonen de Rotterdamse musea een achterstand. Ook ontbreekt hier een gezamenlijke aanpak en visieontwikkeling. De museale en curatoriale praktijk houdt geen gelijke tred met de dynamiek in de digitale beeldcultuur (multimedia en 3D). Het is dringend noodzakelijk om deze kloof te overbruggen en adequate curatoriale praktijken en systemen te ontwikkelen die verder gaan dan het traditionele, intern gerichte collectiebeheer. Dit vraagt om een specifieke impuls op het gebied van digital curation.
- 3.** Faciliteer de instellingen met voldoende middelen voor hun collectiebehoud en -beheer.
Bij de uitvoering van de Visie op de Collectie Rotterdam aan de hand van nieuwe beleidskaders blijkt dat de kosten voor het behoud en beheer en collectievorming (ontzamelen) stijgen. Betrokken instellingen zouden hiervoor moeten worden gecompenseerd.
- 4.** Ontwikkel als museale sector een gezamenlijke visie op de collectie.
De instellingen presenteren in hun collectiebeleidsplannen en meerjarenbeleidsplannen geen gezamenlijke visie op de gemeentelijke collectie. Het is te veel ieder voor zich. De gemeente heeft weliswaar in 2017 een Visie op de Collectie Rotterdam ontwikkeld, maar de vraag is of die wordt gedragen door de instellingen en wie hierin de regie neemt. De Raad wil de instellingen aanmoedigen een gezamenlijke visie op de omgang met hun collecties te ontwikkelen. Regie door de gemeente is nodig om bijvoorbeeld het digitaliseringsbeleid en het aankoop- en ontzamelbeleid integraal vorm te geven.

5

Bijlagen

A. Adviesaanvraag Gemeente Rotterdam - **Cultuurplan 2021-2024** **d.d. 1 oktober 2019**

Gemeente Rotterdam
College van Burgemeester en Wethouders

Bezoekadres: Stadhuis Coolsingel 40

3011 AD Rotterdam
Postadres: Postbus 70012
 3000 KP Rotterdam

Website: www.rotterdam.nl
E-mail: bbo@rotterdam.nl
Inlichtingen: R. Gerritsen/O.E. Smit
Telefoon: 06 12629262

Portefeuillehouder: wethouder Onderwijs,
 Cultuur en Toerisme
Cluster: Cluster Maatschappelijke Ontwikkeling
Ons kenmerk: 19MO04712 19bb20987
Uw kenmerk:

Datum: B&W 1 oktober 2019

Betreft: Adviesaanvraag Cultuurplan 2021-2024

De voorzitter van de
 Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur
 Postbus 2800
 3000 CV ROTTERDAM

Geachte heer van der Goot,

In zijn vergadering van 9 juli 2019 heeft de gemeenteraad de Uitgangspuntennota voor het Rotterdamse cultuurbeleid 2021-2024 *Stad in transitie, cultuur In verandering* vastgesteld. De nota legt de kaders voor het cultuurbeleid en het bijbehorende instrumentarium vast voor het gehele cultuurbeleid in de periode 2021-2024: eenmalige subsidies, Cultuurplan en alle overige ondersteuningsvormen. Ook vormt de Uitgangspuntennota het inhoudelijke kader voor de beoordeling van de aanvragen in het kader van meerjarige financiële ondersteuningsinstrumenten van de gemeente (het Cultuurplan, de Rotterdamse Culturele Basis en meerjarige begrotingssubsidies van bijvoorbeeld intermediaire organisaties). Tot slot vormt de Uitgangspuntennota het beleidskader voor enkele door het college vastgestelde beleidsnota's over specifieke disciplines, zoals pop, creatieve industrie en film- en mediabeleid. Deze beleidsnota's geven op disciplineniveau richting aan het gewenste beleid. Met deze brief verzoeken wij u ons uiterlijk 1 juni 2020 advies uit te brengen over de aanvragen van culturele organisaties voor het Cultuurplan en over de aanvragen van de instellingen die tot de Rotterdamse Culturele Basis gaan behoren.

Het Cultuurplan 2021-2024 en de Rotterdamse Culturele Basis

Op basis van de nota *Stad in transitie, cultuur in verandering; Uitgangspuntennota voor het Rotterdamse cultuurbeleid 2021-2024* kunnen culturele organisaties die in aanmerking willen komen voor een meerjarige subsidie in de periode 2021-2024 tot uiterlijk 1 februari 2020 een aanvraag indienen bij ons college. Deze aanvragen leggen wij vervolgens, zoals te doen gebruikelijk, aan uw raad voor met het verzoek gemotiveerd advies uit te brengen over:

- de artistieke en inhoudelijke kwaliteit van de aanvrager en het plan;
- de positie van de aanvrager in het Rotterdamse en (inter)nationale culturele veld;
- de bedrijfsvoering, de aansluiting bij de Code Cultural Governance, de Code Culturele Diversiteit en de Fair Practice Code;
- de aansluiting van de aanvraag bij de uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2021-2024 (inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit);
- het bij de aanvragen voor het Cultuurplan passende subsidieniveau.

Aanpassingen aan het subsidiehuis

Nieuw ten opzichte van voorgaande cultuurplanprocedures is de invoering van de Rotterdamse Culturele Basis, de Impulsregeling Cultuur, Plusprogramma's en de herpositionering van zogenaamde intermediaire organisaties Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam (KCR), Stichting KunstAccommodatie Rotterdam (SKAR) en Cultuur Concreet.

Van een aantal culturele organisaties hebben wij in onze collegevergadering van 1 oktober 2019 bepaald dat zij behoren tot de Rotterdamse Culturele Basis (RCB). De geselecteerde instellingen krijgen veel nadrukkelijker dan nu een instellingsoverstijgende taak op grond van hun strategische positie voor de stad. Zij worden geacht meer dan anderen verantwoordelijkheid te nemen voor de Rotterdamse cultuursector als geheel en voor de talenten in de stad. Zij worden als strategische partner gezien voor de opgaven waar de stad voor staat. Daar staat tegenover dat hun voortbestaan om verschillende redenen niet ter discussie staat.

Voor de RCB-instellingen hanteren wij een subsidierelatie die uitgaat van het gebruikelijke cultuurplanproces. De RCB-instellingen dienen een aanvraag in die door uw raad beoordeeld wordt. Wij vragen van u echter geen uitspraak over het passende subsidieniveau voor deze instellingen. Wij vragen van elk van de RCB-instellingen in hun meerjarenbeleidsplannen aan te geven hoe zij de gevraagde instellingsoverstijgende verantwoordelijkheid voor de sector als geheel zullen invullen. Daarin wijken de aanvragen van de RCB-instellingen af van de overige aanvragen. Wij verzoeken u dit aspect bij de beoordeling van de meerjarenplannen van de RCB-instellingen te betrekken.

Ten slotte hebben wij besloten de organisaties KCR, SKAR en Cultuur Concreet buiten het Cultuurplan te plaatsen, aangezien deze organisaties geen artistiek-inhoudelijk product leveren. Evaluatie en beoordeling van hun beleid, prestaties en plannen zullen wij parallel aan, maar los van de cultuurplanadvisering uitvoeren.

Het financiële kader voor uw advies

Voor het Cultuurplan 2017-2020 is jaarlijks een bedrag van € 83.979.500 beschikbaar (prijsspeil 2019 en gecorrigeerd met enkele technische aanpassingen). Van dit bedrag is € 42.630.500 gereserveerd voor de RCB, € 750.000 voor de Impulsregeling Cultuur voor organisaties in opbouw die het stelsel van eenmalige subsidies ontgroeid zijn, en € 750.000 voor Plusprogramma's op het gebied van interconnectiviteit en participatie. Na aftrek van deze onderdelen en de huidige subsidiebedragen voor de intermediaire instellingen KCR, Cultuur Concreet en de SKAR, resteert een verdeelbaar budget voor het Cultuurplan 2021-2024 van € 37.821.500.

Naast het cultuurplanbudget zullen bij de besluitvorming over het Cultuurplan 2021-2024 ook de gelden voor Beeldende Kunst en Vormgeving (BKV) worden verdeeld. De BKV-middelen maken als decentralisatie-uitkering deel uit van de bijdrage die Rotterdam ontvangt uit het gemeentefonds. Er is een bedrag van € 2,2 miljoen beschikbaar. Wij verzoeken u bij de beoordeling van de cultuurplanaanvragen op het terrein van de beeldende kunst de inzet van de BKV-regeling mee te nemen. Voor de kaders waarbinnen wij de BKV-middelen willen toedelen, verwijzen wij u naar de paragraaf Beeldende Kunst en Vormgeving verderop in deze brief.

Adviesproces

Begin oktober publiceren wij de handleiding voor de aanvragen voor het Cultuurplan 2021-2024 en de RCB. De handleiding benoemt alle aspecten, zowel inhoudelijke als bedrijfsmatige, waarover wij informatie verwachten van de aanvragende instellingen, en licht deze toe. Wij zullen ook u deze handleiding zo snel mogelijk sturen, zodat u daarmee rekening kunt houden bij de voorbereiding op uw werkzaamheden.

Direct na de sluitingsdatum 1 februari 2020 of zoveel eerder als mogelijk zullen wij bij alle ingediende aanvragen een ontvankelijkheids- en volledigheidsscan uitvoeren. Organisaties die op een van deze punten tekortschieten, krijgen de mogelijkheid dit verzuim te herstellen. Zodra de aanvragen binnen de daarvoor gestelde termijn de beoordeling ontvankelijk en volledig zijn, sturen wij deze naar u door.

Uw adviestermijn eindigt op 1 juni 2020 met de aanbidding van uw advies aan ons college. Dat betekent dat u vier maanden heeft voor het formuleren van uw advies per aanvragende instelling en de betekenis van de respectievelijke instellingen voor (aspecten van) de culturele infrastructuur. Bij het laatste vragen wij uw aandacht voor de volgende zaken.

1. Een aantal aanvragen zal afkomstig zijn van organisaties die zich specifiek richten op de gebieden in de stad. Deze aanvragen kunnen niet alleen beoordeeld worden in het licht van de integrale culturele infrastructuur en hun bijdrage aan het stedelijke culturele klimaat. Ook de betekenis van deze instellingen voor de lokale culturele infrastructuur is een beoordelingsaspect. Wij verzoeken u daarom de betreffende gebiedscommissies te consulteren over de rol en functie van instellingen waarvan de kernactiviteit is bedoeld voor één van de gebieden en die evident (bijvoorbeeld blijkens hun statuten) geen stedelijke, nationale of internationale functie hebben.
2. Een aantal aanvragen zal afkomstig zijn van festival- en evenementenorganisaties. Wij zullen Stichting Rotterdam Festivals verzoeken de positie en de functie te analyseren van de betreffende festivals en evenementen voor het Rotterdamse festival- en evenementenbeleid en voor de lokale, nationale en internationale profilering van de stad. De resultaten van deze analyse zullen wij per omgaande aan u voorleggen. Wij verzoeken u bij de advisering over de ingediende festival- en evenementenaanvragen kernachtig aan te geven op welke wijze u de analyse van Rotterdam Festivals heeft betrokken.

De uitgangspunten van het cultuurbeleid in de periode 2021-2024

Met de *Rotterdamse Cultuurvisie: Cultuur ondersteunt de veranderingen in de stad* heeft de gemeenteraad gekozen voor een koers waarmee cultuur nog meer dan in de afgelopen jaren bijdraagt aan een stad, waarin iedereen zich thuis voelt en kansen krijgt, er volop ruimte is voor vernieuwing en het creatieve kapitaal wordt gemobiliseerd voor de uitdagingen van deze tijd. Cultuur voor alle Rotterdammers en de maatschappelijke rol van cultuur komen de komende jaren meer op de voorgrond te staan. In dat licht zijn drie strategische uitgangspunten benoemd voor een sterk en dynamisch cultureel klimaat dat past bij de internationale, vernieuwende en diverse stad die Rotterdam is:

- Inclusiviteit
- Innovatie
- Interconnectiviteit.

In onderstaande passages gaan wij nader in op de centrale uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2021-2024. Wij vragen u om bij het operationaliseren van de drie uitgangspunten voor uw beoordeling van de individuele aanvragen het uitgangspunt Inclusiviteit een zwaardere weging te geven, en daarbij te betrekken de wijze waarop instellingen hun beleid ten aanzien van de Code Culturele Diversiteit vormgeven en het realiteitsgehalte daarvan. Wij vragen u de onder dit uitgangspunt geschaarde aspecten publieksbereik, publiekssegmentatie en de spreiding van het culturele aanbod over de stad eveneens nadrukkelijk te betrekken bij uw integrale afweging.

De Uitgangspuntennota vormt het beleidskader voor de periode 2021-2024 voor de gehele cultuursector. Verschillende aanvullende beleidsnota's geven vervolgens richting aan het beleid op disciplineniveau. Wij vragen u bij de beoordeling van aanvragen op het terrein van deze specifieke disciplines de volgende beleidsnota's in acht te nemen en te betrekken bij uw beoordeling van de positie van de aanvrager in het Rotterdamse en (inter)nationale culturele veld:

- In de Film- en Mediavisie Rotterdam (2019) zet het college in op het versterken van het Rotterdamse film- en mediaklimaat. Ingezet wordt op meer samenhang, efficiëntie en kwaliteit waardoor er logische ketens gevormd kunnen worden tussen financiering, creatie, productie en distributie, maar ook tussen makers, platforms en het publiek.
- Met de Beleidsvisie Creatieve Industrie (2019) zet het college onder meer in op een stevige infrastructuur als drager van een florerend creatief ecosysteem waar ruimte is voor onderzoek, reflectie en experiment. De rol van de gemeente is die instellingen te ondersteunen die een platform-, debat-, onderzoeks- of laboratoriumfunctie vervullen en hiermee de voedingsbodem vormen voor toekomstige innovaties en artistieke ontwikkeling.
- In de Popvisie (2019) pleit het college ervoor dat de programmerende partijen gestaag verder kunnen bouwen aan het huidige succes en zo meer (grootschalig) aanbod kunnen verzorgen in de stad. Stabiliteit is daarvoor van belang. We bewaken het huidige niveau en werken toe naar gezamenlijke en verantwoorde groei. De programmatische aanpak van de organisatoren in het Rotterdamse popveld past bij het Rotterdamse DNA. Deze aanpak willen we als gemeente de komende jaren blijven ondersteunen.

Tot slot vragen wij u om bij de beoordeling van de aanvragen duidelijk aan te geven welke instellingen wat u betreft binnen het voor het Cultuurplan 2021-2024 gereserveerde kader vallen. Ook verzoeken wij u om aan te geven welke instellingen met een positief advies van uw raad buiten het financiële kader voor het Cultuurplan vallen.

Inclusiviteit

Wij vragen de cultuursector gezamenlijk te zorgen voor actie op alle vier de p's die de cultuursector in de Code Culturele Diversiteit heeft opgenomen (publiek, programma, personeel en partners). Primair gaat het erom dat de culturele sector als geheel zou moeten zorgen voor een cultuuraanbod

- waarin elke Rotterdammer zich gerepresenteerd ziet en iets van zijn gading kan vinden
- dat mensen uitnodigt kennis te komen maken met het nieuwe en het onbekende (nieuw aanbod van nieuwe makers of aanbod op nieuwe plaatsen)
- dat zoveel mogelijk Rotterdammers bereikt
- dat toegankelijk is voor alle Rotterdammers

- dat spreekbuis is en bespreekbaar maakt wat lastig, ingewikkeld of onbespreekbaar lijkt

Daarnaast vragen wij de individuele culturele organisaties nadrukkelijk in de personele samenstelling en de samenstelling van hun raden van toezicht te zorgen voor inclusiviteit. Hoe deze extra inspanningen vorm krijgen en welke voortgang daarop wordt geboekt, willen wij terugzien in de plannen en jaarstukken van de gesubsidieerde culturele organisaties, zodat wij dat kunnen monitoren en er het gesprek over kunnen aangaan. Wat ons betreft geldt daarbij onder verwijzing naar de Code Culturele Diversiteit het principe 'pas toe én leg uit'. In dat licht is de brief van wethouder Kasmi op te vatten als een oproep aan de Rotterdamse culturele sector om nu echt werk te maken van inclusiviteit. Wij zien graag uw integrale analyse over de wijze waarop culturele instellingen invulling geven aan onze oproep tot meer inclusiviteit.

Een bereikbaar en toegankelijk aanbod van kunst en cultuur in elk van de gebieden (fysiek en programmatisch, kwalitatief en kwantitatief) vinden wij ook met het oog op de groei van de stad essentieel. In 2019 zijn we gestart met een intensivering van het cultuuraanbod op Zuid en in Delfshaven. Vanaf 2020 breiden we deze intensivering uit naar andere gebieden. Sommige culturele organisaties zijn al sterk geworteld in een of meer van de gebieden. Andere, in veel gevallen de grootstedelijk, nationaal en internationaal werkende organisaties, zijn daar nog veel minder aanwezig en bereiken daar geen of minder publiek. Wij verzoeken u bij het operationaliseren van het uitgangspunt Inclusiviteit de toegankelijkheid en bereikbaarheid van het aanbod van culturele instellingen, en hun inspanningen voor de gebieden waar zij gehuisvest zijn, te betrekken.

Wij verzoeken u op basis van de aanvragen een oordeel te geven over publieksbereik, publiekssegmentatie en spreiding over de stad van het culturele aanbod van de sector als geheel, mede op basis van de door de instellingen geleverde publieksgegevens voor MOSAIC. Het door Rotterdam Festivals in samenspraak met de cultuursector verrichte onderzoek naar de herkomst en samenstelling van het Rotterdamse cultuurpubliek vormt daarbij wat ons betreft een helder aangrijpingspunt.

Op het gebied van cultuuronderwijs vragen we u om de kwaliteit te beoordelen van het cultuureducatief programma van een aantal individuele instellingen. Vooral vragen wij u die instellingen te beoordelen voor wie cultuuronderwijs een belangrijk deel van de activiteiten uitmaakt. We vragen u om na te gaan hoe consistent en overtuigend de aanvragers die cultuuronderwijs hebben opgenomen in hun meerjarenbeleidplan, zijn ingegaan op de vragen die zijn opgenomen in de handleiding met betrekking tot beleid en doelstellingen voor activiteiten gericht op binnenschools aanbod, de positionering van cultuuronderwijs binnen de organisatie, de samenwerking met andere scholen, de methodiek, monitoring en de verwachte resultaten en de impact.

We vinden het belangrijk dat er bij het ontwikkelen van binnenschools aanbod rekening wordt gehouden met de visie en wensen van de scholen, dat er een houding is die gericht is op het continue verbeteren van het aanbod, het ontwikkelen van duurzame verbinding en dat er aandacht wordt besteed aan het helder formuleren van de doelstellingen van de activiteiten. We vragen u te beoordelen of instellingen die het betreft daarvan voldoende blijik geven. Het staat u vrij om het Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam te consulteren over de instellingen die cultuuronderwijs als belangrijke taak hebben, als u dat verstandig acht.

Innovatie

Wij verzoeken u de cultuurplanaanvragen te beoordelen op hun bijdrage aan het uitgangspunt Innovatie. Ook vragen wij u met betrekking tot dit uitgangspunt een integrale analyse te formuleren. Daarbij vragen wij u in ieder geval de volgende aspecten in beschouwing te nemen:

- Vernieuwing van aanbod en genres;
- Vernieuwing van werkwijzen gericht op het bereiken van nieuwe publieksgroepen;
- Het presenteren van aanbod op nieuwe/andere locaties;
- Ruimte bieden aan nieuwe makers en talenten.

Interconnectiviteit

Het is onze overtuiging dat cultuur een van de strategische pijlers van het gemeentelijk beleid is, naast economie, sociaal, infrastructuur/ruimte en milieu. Een van onze strategische uitgangspunten voor het cultuurbeleid is dan ook intensieve samenwerking en wederzijdse verbondenheid in alle lagen van de sector én met andere sectoren.

Bij interconnectiviteit tussen de cultuursector en andere domeinen van het gemeentelijk beleid verzoeken wij u bij de beoordeling van de cultuurplanaanvragen vooral aandacht te geven aan concreetheid van de plannen voor samenwerking met andere domeinen.

Sinds enkele jaren blijkt Rotterdam in toenemende mate aantrekkelijk voor toeristen, bedrijven, studenten en hoger opgeleiden. De cultuursector draagt ontegenzeggelijk bij aan deze aantrekkingskracht. Maar ook op het wereldtoneel speelt Rotterdam een steeds belangrijker rol. Wij verzoeken u op basis van de cultuurplanaanvragen een breed integraal beeld te schetsen van de wijze waarop culturele instellingen het uitgangspunt Interconnectiviteit hebben uitgewerkt.

Governance Code Cultuur, Code Culturele Diversiteit en Fair Practice Code

Drie landelijk door de cultuursector opgestelde codes staan al enige tijd volop in de aandacht: de Governance Code Cultuur, de Code Culturele Diversiteit en de Fair Practice Code. Wij verwachten van alle culturele organisaties die een meerjarige subsidie ontvangen in het kader van het Cultuurplan dat zij de codes onderschrijven, dat zij inspanningen aangaan om aan het toepassen van de codes zoveel mogelijk tegemoet te komen en dat zij daar voor de komende vier jaar beleid voor ontwikkelen. Het onderschrijven van de codes is een voorwaarde voor opname in het Cultuurplan 2021-2024. In de beleidsplannen leggen zij uit hoe zij dit beleid vormgeven volgens het principe *pas toe én leg uit*. Wij verzoeken u in het bijzonder in uw advies in te gaan op de wijze waarop de aanvragers zeggen invulling te zullen geven aan de Code Culturele Diversiteit en de Fair Practice Code.

Voor wat betreft de Fair Practice Code realiseren wij ons dat toepassing ervan mogelijk zal leiden tot een lagere output dan in de vorige cultuurplanperiode. Wij vragen u om voor uw beoordeling van inspanningen van individuele aanvragen op het punt van fair practice de huidige individuele context van de betreffende aanvragers als vertrekpunt te nemen en te komen tot een beoordeling 'op maat'. Van sommige instellingen mag verwacht worden dat zij reeds in hoge mate de code volgen. Voor andere instellingen is dat veel minder het geval en verwachten wij dat zij hun inspanningen ten aanzien van fair practice voor de komende vier jaar toelichten aan de hand van een 'groeimodel'. Wij vragen u om coudance in uw oordeel ten aanzien van eventuele lagere output van prestaties met als doel om aan de richtlijnen voor fair pay tegemoet te komen.

De opdracht aan de instellingen in de Rotterdamse Culturele Basis

Van alle instellingen in het Cultuurplan verwachten wij dat zij een bijdrage leveren aan de drie centrale uitgangspunten voor het cultuurbeleid. Van de instellingen die behoren tot de Rotterdamse Culturele Basis (RCB) verwachten wij dat ook. Daarnaast verwachten wij dat zij in hun aanvraag expliciet uitdrukking geven aan hun door het college veronderstelde verantwoordelijkheid ten aanzien van de gehele sector en het talent in de stad. Wij verwachten dat zij in hun aanvraag een plan van aanpak opnemen waarin zij aangeven op welke wijze zij daar in de komende cultuurplanperiode een bijdrage aan willen leveren. Dat kunnen artistiek-inhoudelijke bijdragen zijn, maar ook praktische en faciliterende. Van onze kant zullen wij de instellingen ook laten weten op welke wijze wij hun strategisch partnerschap gedurende de komende vier jaar willen invullen.

Van de instellingen in de RCB verwachten wij dat zij in hoge mate voldoen aan de richtlijnen voor naleven van de Fair Practice Code en fair pay en dat zij een grote inspanningsverplichting aangaan om invulling te geven aan de Code Culturele Diversiteit. Wij ontvangen graag uw beoordeling van de aanvragen van deze instellingen en vragen u in uw advies per instelling specifiek in te gaan op het realiteitsgehalte van het gevraagde plan van aanpak en op de omgang met fair practice en de Code Culturele Diversiteit. Aangezien als gevolg van de recente beraadslagingen over de samenstelling van de RCB pas zeer recent duidelijkheid is gekomen over de vraag welke instellingen ertoe behoren, zullen wij u de concrete opdracht aan deze instellingen separaat van deze brief doen toekomen, naar verwachting in de tweede helft van oktober.

Beeldende Kunst en Vormgeving

Naast het gemeentelijk cultuurplanbudget ontvangt Rotterdam uit het gemeentefonds een decentralisatie-uitkering ter bevordering van beeldende kunst en vormgeving, de zogenaamde BKV-gelden. De verdeling van dit budget heeft plaats in samenhang met de besluitvorming over het Cultuurplan 2021-2024. Aanvragen voor dit specifieke budget kunnen worden gedaan door instellingen die een van deze aspecten als kernactiviteit hebben.

Wij verzoeken u bij de aanvragen die een beroep doen op de BKV-regeling te beoordelen:

- Of en hoe het plan bijdraagt aan het productieklimaat voor beeldende kunst en vormgeving
- Of het plan voldoet aan het uitgangspunt dat de bijdrage uit de BKV-gelden zoveel als mogelijk ten goede komt aan de inkomensvorming in het kader van de beroepspraktijk van de begunstigde kunstenaars, waarbij wij vasthouden aan het streven om minstens 70% van de activiteiten inkomensvormend te laten zijn.

Collectiebeidsplannen

De gemeentelijke museale collectie is van onschatbare waarde. Het college hecht eraan dat de instellingen die deze collectie beheren daartoe voldoende geëquipeerd zijn en dat zij goede plannen ontwikkelen voor het beheer en behoud van de gemeentelijke collectie en voor de ontsluiting ervan. Van de organisaties die een gemeentelijke collectie beheren (Museum Boijmans Van Beuningen, Museum Rotterdam, Maritiem Museum Rotterdam, Wereldmuseum, Nederlands Fotomuseum (fotocollectie voormalig in beheer bij Wereldmuseum) en het Centrum Beeldende Kunst (collecties Kunstuitleen en Beeldende Kunst in de Openbare Ruimte), vragen wij een collectiebeidsplan 2017-2020 bij hun cultuurplanaanvraag te voegen. In dit collectiebeidsplan dienen de desbetreffende organisaties het beleid te beschrijven met betrekking tot de collectie die de gemeente hun in beheer heeft gegeven.

Conform de beheerovereenkomst bestaat het collectiebeleidsplan uit deelplannen voor collectiebeheer en -behoud, het verzamel- en ontzamelbeleid en het systeem van kwaliteitszorg. Het collectiebeleidsplan maakt onderdeel uit van de cultuurplanaanvraag. De samenhang tussen beide plannen dient de aanvrager expliciet toe te lichten. Bovendien moet bij de cultuurplanaanvraag een verklaring verantwoord beheer van de collectie worden ingediend, opgesteld in 2019 en afkomstig van een onafhankelijke deskundige die door de gemeente is aangezocht.

Wij verzoeken u bij de advisering over de plannen van de betreffende organisaties het collectiebeleidsplan te betrekken, aandacht te besteden aan de Leidraad Collectiebeleidsplan (zie Handleiding cultuurplanaanvragen 2021-2024) en in het bijzonder de volgende vragen te beantwoorden:

- Zijn in het collectiebeleidsplan alle elementen beschreven conform Leidraad Collectiebeleidsplan (Handleiding cultuurplanaanvragen 2021-2024)?
- Staan er aanbevelingen in (de rapportages bij) de 'verklaring van verantwoord collectiebeheer 2019'¹ en zijn deze geadresseerd in het nieuwe collectiebeleidsplan?
- Wordt op basis van het collectiebeleid van de instelling de gemeentelijke collectie goed (d.w.z. conform in de sector als algemeen geldende maatstaven) beheerd?
- Is er een logische en goed onderbouwde relatie tussen het collectiebeleidsplan en het meerjarenbeleidsplan van de instelling?
- Draagt het collectiebeleid van de instelling bij aan het realiseren van de visie van de Gemeente op de collectie "Schatten van Rotterdam"? Betrek daarbij de volgende doelstellingen uit de visie op de collectie:
 - a) De beheerders zorgen als een goed huisvader voor beheer en behoud van de Collectie Rotterdam en behouden haar voor toekomstige generaties;
 - b) Voor het beheer en gebruik van de Collectie Rotterdam door de beheerders, staat het belang van de collectie voor de stad en haar bewoners centraal;
 - c) De beheerders van de Collectie Rotterdam zijn verantwoordelijk voor de ontsluiting daarvan voor bewoners en bezoekers van de stad, zowel in fysieke als digitale zin;
 - d) De beheerders hanteren bij verzamelen en afstoten van collectieonderdelen de uitgangspunten die hiervoor in de visie zijn geformuleerd;
 - e) De beheerders vertellen met de Collectie Rotterdam de vele verhalen over het verleden, heden en de toekomst van de stad en haar bewoners.

Ten slotte

Het uitbrengen van het advies over de aanvragen in het kader van het Cultuurplan is een grote opgave, te meer omdat de budgettaire kaders per definitie knellen. Het beschikbare budget wordt immers altijd overvraagd. Ook spelen stijgende huisvestingslasten en het ontwikkelen van beleid op basis van het onderschrijven van de Fair Practice Code voor culturele instellingen een rol in het bepalen van het gewenste subsidieniveau. Wij zijn ervan overtuigd dat de aanpassingen aan het subsidiestelsel zullen leiden tot de door velen, onder wie uw raad, al lange tijd gewenste verbreding van het publieksbereik en ruimte voor nieuw talent, nieuwe cultuuruitingen en nieuwe werkwijzen.

¹ Voor de collectie Beeldende Kunst in de Openbare Ruimte (CBK) is geen verklaring gevraagd

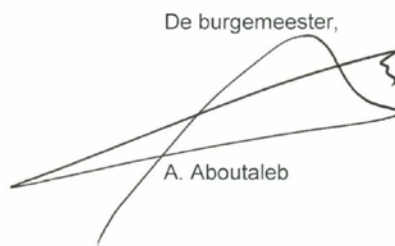
Blad: 9/9

We hebben er dan ook alle vertrouwen in dat uw advies daaraan zal bijdragen. We wensen u veel wijsheid bij uw afwegingen en zien uw advies met belangstelling tegemoet.

De secretaris,
V.J.M. Roozen

Burgemeester en Wethouders van Rotterdam,

De burgemeester,
A. Aboutaleb

B. Brief Gemeente Rotterdam - Plan van Aanpak Rotterdamse Culturele Basis d.d. 20 december 2019

Gemeente Rotterdam
College van Burgemeester en Wethouders

Said Kasmi
Wethouder Onderwijs, Cultuur en Toerisme

Bezoekadres: Stadhuis Coolingsingel 40
3011 AD Rotterdam
Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

Website: www.rotterdam.nl
E-mail: bbo@rotterdam.nl
Inlichtingen: R. Gerritsen
Telefoon: 0628489192

Portefeuillehouder: Onderwijs, Cultuur en Toerisme
Cluster: Cluster Maatschappelijke Ontwikkeling
Ons kenmerk: 3517319
Uw kenmerk:

Datum: 20 december 2019

Betreft: Brief Plan van Aanpak Rotterdamse Culturele Basis

Geachte,

Enkele weken geleden spraken wij elkaar over de voorgenomen veranderingen in het cultuurstelsel en de opnemings van uw organisatie in de Rotterdamse Culturele Basis (RCB). Het inhoudelijk vormgeven van de Rotterdamse Culturele Basis beschouw ik als een gezamenlijke zoektocht: niet alle rollen zijn op voorhand helder en op dit moment is nog niet duidelijk op welke manier de samenwerking tussen instellingen in de RCB met het college en de al eerder aangekondigde strategische denktank er precies uit zal zien. De voorliggende periode biedt experimenteertruimte om met elkaar te zoeken naar de gewenste vernieuwing van het cultuurstelsel. Het indienen van de subsidieaanvraag en uw invulling van het RCB-deel voor de cultuurplanperiode 2021- 2024 is daarin een eerste stap.

Zoals bij u bekend is vraag ik de geselecteerde RCB-instellingen, net als de culturele instellingen die opgenomen willen worden in het Cultuurplan, een meerjarenbeleidsplan in te dienen voor de periode 2021-2024 conform de Handleiding voor aanvragen in het kader van het Cultuurplan. Daarnaast verzoek ik de RCB-instellingen om in hun meerjarenbeleidsplan aanvullende informatie op te nemen over de invulling van hun instellingsoverstijgende verantwoordelijkheid in een Plan van Aanpak. In mijn vorige brief aan u heb ik de contouren van dit Plan van Aanpak omschreven. Deze plannen vormen wat mij betreft de eerste bouwstenen om tot goede samenwerking te komen in het kader van de Rotterdamse Culturele Basis. In deze brief ga ik in op wat ik van de inhoud van het Plan van Aanpak verwacht, welke informatie u naar eigen inzicht kunt opnemen en hoe het Plan van Aanpak zich verhoudt tot het meerjarenbeleidsplan.

Inhoud Plan van Aanpak

Ik vraag u te beschrijven op welke wijze u invulling wilt geven aan uw strategische positie voor de gehele sector en op welke wijze u de gevraagde instellingsoverstijgende verantwoordelijkheid wilt vormgeven. Daarbij komen wat mij betreft in elk geval de volgende aspecten aan de orde:

Blad: 2/3

- Op welke wijze is uw organisatie een platform voor het talent in de stad en hoe geeft u dat vorm in de komende vier jaar? U kunt daarbij onderscheid maken tussen artistiek-inhoudelijke invulling en strategische, praktische en faciliterende activiteiten;
- Welke aantoonbare extra inspanning levert u om meer inclusiviteit en diversiteit in de cultuursector als geheel en in uw instelling in het bijzonder te bereiken?
- Welke stappen zet u in de komende jaren om uiterlijk met ingang van de cultuurplanperiode 2025-2028 te voldoen aan de uitgangspunten van de Fair Practice Code en de Code Diversiteit & Inclusie? Van de instellingen in de RCB verwacht ik dat zij bij uitstek voldoen aan de richtlijnen voor het naleven van de Fair Practice Code en fair pay en dat zij een grote inspanningsverplichting aangaan om invulling te geven aan de Code Diversiteit & Inclusie. In het Plan van Aanpak heeft u de gelegenheid om daar dieper op in te gaan, om concrete stappen of een concreet tijdspad te schetsen en om de verwachte resultaten gedetailleerd te beschrijven. U kunt deze SMART presenteren als dat in dit stadium mogelijk is.

Het staat u uiteraard vrij in het Plan van Aanpak nog andere aspecten op te nemen. In de periode 2021-2024 worden u en de andere instellingen in de Rotterdamse Culturele Basis bijvoorbeeld uitgenodigd het college in de periode 2021-2024 te ondersteunen bij de aanpak van de stedelijke opgaven van Rotterdam. Samen vormt u vanaf 2021 een strategische denktank om deze opgaven aan te pakken. Ik ga in de nieuwe beleidsperiode graag met u in gesprek over de concrete invulling van deze denktank, maar u kunt het Plan van Aanpak in dit stadium al gebruiken om uw eigen ideeën daarvoor aan het college mee te geven, zoals voor welk specifiek thema u zich wilt inzetten, waarom u een relatie met dit thema en uw organisatie ziet, welke rol die u voor uw organisatie ziet weggelegd in de aanpak en de samenwerkingspartners die u voor ogen hebt.

Ook kan ik me voorstellen dat u in het Plan van Aanpak op onderdelen al een duidelijke planning wilt laten zien van de resultaten die u de komende vier jaar wilt bereiken op de strategische thema's voor de RCB-instellingen, hoe u de voortgang daarop denkt te gaan monitoren en evalueren, hoe u uw activiteiten, inspanningen, en ook de resultaten op deze terreinen onder de aandacht van het Rotterdamse publiek, uw collega-instellingen en eventuele andere partijen buiten de cultuursector wilt brengen. Impact, kennisdeling en kennisoverdracht zijn daarbij wat mij betreft sleutelbegrippen.

Hoe verhoudt het Plan van Aanpak zich tot het meerjarenbeleidsplan?

U kunt zelf kiezen op welke manier u het Plan van Aanpak onderdeel laat zijn van uw meerjarenbeleidsplan. Dat kan door een aparte paragraaf op te nemen, door specifieke passages uit te lichten of door zinsneden te labelen of anderszins. Het gaat er wat mij betreft om dat in het meerjarenbeleidsplan herkenbaar is aangegeven welke onderdelen u beschouwt als onderdeel van uw positie als RCB-instelling volgens de hierboven geschetste inhoudelijke aspecten.

Omdat ik u om aanvullende informatie of concretisering vraag, kunt u maximaal 13.000 woorden gebruiken voor uw meerjarenbeleidsplan inclusief het Plan van Aanpak.

Beoordeling

Zoals is aangegeven in de adviesaanvraag aan de RRC (19MO04712) gaat de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur in zijn beoordeling van uw aanvragen expliciet in op de invulling van de gevraagde instellingsoverstijgende verantwoordelijkheid voor de sector als geheel, de realiseerbaarheid van het Plan van Aanpak in samenhang met de reguliere aanvraag en op de

ROT-B-02

omgang met de Fair Practice Code en de Code Diversiteit & Inclusie. Deze brief zal ik aan de RRKC sturen bij wijze van nadere duiding en context, zodat die betrokken kunnen worden bij de advisering. Ik vraag van de RRKC nadrukkelijk geen uitspraak over het passende subsidieniveau voor de instellingen die tot de RCB gaan behoren.

Ik ga ervan uit dat ik met deze brief voldoende heb geïnformeerd over het aanvullende Plan van Aanpak bij uw meerjarenbeleidsplan en kijk uit naar uw aanvraag voor de subsidieperiode 2021-2024.

Met vriendelijke groet,

Said Kasmi
Wethouder Onderwijs, Cultuur en Toerisme

C. Werkwijze RRKC beoordeling
subsidieaanvragen
Cultuurplan 2021-2024

Werkwijze
advisering
subsidieaanvragen
Cultuurplan
2021-2024

rotterdamse raad voor kunst en cultuur

Inleiding

Tot en met 31 januari 2020 kunnen Rotterdamse kunstinstellingen subsidieaanvragen indienen voor het Cultuurplan 2021-2024. Het Cultuurplan is de subsidieregeling waarmee de gemeente Rotterdam iedere vier jaar structurele subsidies verleent aan culturele instellingen in de stad. De subsidieaanvragen worden na een volledigheidstoets door de gemeente ter advisering aan de RRKC voorgelegd. De RRKC beoordeelt de aanvragen en stelt een beargumenteerd integraal advies op, waarin vermeld staat welke instellingen volgens de RRKC in aanmerking kunnen komen voor een cultuurplansubsidie. De RRKC biedt het Cultuurplanadvies op 1 juni 2020 aan het College van B&W aan. Het advies van de RRKC bestaat uit twee delen: de afzonderlijke adviezen over de beleidsplannen van de culturele instellingen, voorzien van een geadviseerd subsidiebedrag en een integraal deel waarin de RRKC zijn keuzes op hoofdlijnen toelicht. Naast het Cultuurplanbudget adviseert de RRKC ook over de verdeling van de zogenaamde Beeldende Kunst en Vormgevingsmiddelen (BKV), en over de collectiebeleidsplannen van de instellingen die een gemeentelijke collectie beheren. In de collectiebeleidsplannen beschrijven deze organisaties hun beleid met betrekking tot de gemeentelijke collectie die zij beheren.

Deze Werkwijze is bedoeld voor alle betrokkenen bij de cultuurplanadvisering, te weten: de discipline-adviescommissies, de Commissie Integraal en de RRKC zelf. De Werkwijze is openbaar, omdat de RRKC het belangrijk vindt dat de beoordeling op een transparante wijze plaats vindt.

Het beschikbare budget voor het Cultuurplan 2017-2020 bedraagt € 83.979.500 op jaarbasis. Door aanpassingen aan het subsidiehuis en na aftrek van de huidige subsidiebedragen voor de intermediaire instellingen KCR, Cultuur Concreet en SKAR, resteert een verdeelbaar budget voor het Cultuurplan 2021-2024 van € 37.821.500. Op dit moment wordt het budget van € 83.979.500 verdeeld over 86 instellingen. De RRKC verwacht voor de periode 2021-2024 subsidieaanvragen van 110 tot 130 culturele instellingen. Naar verwachting overstijgt het gezamenlijk aangevraagde bedrag het beschikbare budget. Dit noodzaakt de RRKC tot het maken van heldere en scherpe keuzes. Deze notitie beschrijft hoe de RRKC te werk gaat om tot deze keuzes te komen.

Aanpassingen aan het subsidiehuis

RCB

Nieuw ten opzichte van de huidige cultuurplanperiode (2017-2020) is de invoering van Rotterdamse Culturele Basis (RCB) in de komende periode (2021-2024). Het College van B&W heeft bepaald dat 8 instellingen hiertoe behoren. De geselecteerde instellingen krijgen veel nadrukkelijker dan nu een instellingsoverstijgende taak op grond van hun strategische positie voor de stad. Zij dienen meer dan anderen verantwoordelijkheid te nemen voor de Rotterdamse cultuursector als geheel en voor de talenten in de stad en krijgen hiervoor een extra opdracht van de gemeente. De gemeente beschouwt hen als strategische partner voor de opgaven waar de stad voor staat. Daar staat tegenover dat hun voortbestaan en subsidiebudget niet ter discussie staan. De gemeente heeft hiervoor een budget van € 42.630.500 gereserveerd. De RRKC beoordeelt de aanvragen van deze instellingen op dezelfde manier als alle andere aanvragen.

Impulsregeling Cultuur en Plusprogramma's

De gemeente introduceert een Impulsregeling Cultuur (budget: € 750.000) voor organisaties die een sterker artistiek profiel, hun bedrijfsvoering of hun publieksbenadering verder willen ontwikkelen. Om voor deze subsidie van minimaal € 25.000 in aanmerking te komen moet de organisatie een businessplan indienen, waarin een coachingstraject is verwerkt dat past bij het verder te ontwikkelen aspect van de organisatie.

Daarnaast introduceert de gemeente twee nieuwe 'Plusprogramma's' (budget € 750.000). Beide regelingen zullen betrekking hebben op samenwerkingsverbanden van instellingen (consortia), zowel uit de culturele sector als daarbuiten.

De RRKC speelt geen rol bij de verdeling van deze middelen.

Intermediaire instellingen

De intermediaire instellingen (Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam (KCR), Stichting Kunst Accommodatie Rotterdam (SKAR) en Cultuur Concreet) maken momenteel deel uit van het Cultuurplan, maar krijgen een nieuwe positie in het bestel en worden op een andere manier beoordeeld, omdat ze geen artistiek-inhoudelijk product leveren. De RRKC heeft geen rol in de beoordeling van deze instellingen.

Achtereenvolgens komen hierna aan bod: de adviescommissies (I), de uitgangspunten bij de advisering (II) en de verschillende stappen in de advisering (III).

I. Adviescommissies

De RRKC heeft voor de advisering 12 commissies van experts ingesteld: 11 disciplinecommissies en één overkoepelende Commissie Integraal. Deze commissies ondersteunen de RRKC bij de advisering over alle subsidieaanvragen. Op de website www.rrkc.nl staat een overzicht van de commissies en hun leden. De commissies zijn middels een openbare selectieprocedure samengesteld, waarbij diversiteit een belangrijk criterium was. Alle commissieleden:

- zijn kritisch, objectief en onpartijdig en hebben geen persoonlijk belang bij een aanvragende culturele instelling;
- waren de afgelopen 3 jaar niet in dienst bij een culturele instelling in Rotterdam;
- kunnen inhoudelijk helder en onderbouwd een mening formuleren;
- zijn in staat om beleidsplannen te beoordelen en begrotingen te interpreteren.

In elke commissie is kennis, expertise en ervaring vertegenwoordigd om de subsidieaanvragen van zeer uiteenlopende culturele instellingen te kunnen beoordelen. Het gaat om:

- vakinhoudelijke kennis van de betreffende kunstdiscipline;
- kennis van talentontwikkeling en cultuureducatie;
- kennis van bedrijfsvoering, marketing en ondernemerschap;
- kennis van instellingen teneinde die te kunnen vergelijken in het nationale en internationale kunstenveld;
- kennis van Rotterdam, zowel van de stad als van het publiek;
- kennis van de thema's die centraal staan in het komende Cultuurplan: Inclusiviteit, Innovatie en Interconnectiviteit.

De overkoepelende Commissie Integraal bestaat uit commissieleden met een brede deskundigheid.

De 11 disciplinecommissies zijn:

- Architectuur, vormgeving en digitale cultuur
- Beeldende kunst en fotografie
- Cultuureducatie
- Dans
- Film
- Letteren en debat
- Museale collecties en erfgoed
- Muziek (jazz/pop/urban)
- Muziek (klassiek/opera/hedendaags)
- Talentontwikkeling
- Theater

In een beperkt aantal gevallen, wanneer er sprake is van meerdere disciplines, zal een tweede disciplinecommissie een co-advies uitbrengen.

II. Uitgangspunten advisering

Uitgangspunt bij de advisering is het beleidskader voor het Cultuurplan 2021-2024. Dit bestaat uit de volgende documenten van de gemeente Rotterdam:

- [De Uitgangspuntennota 'Stad in Transitie, cultuur in verandering'](#);
- [De Handleiding Subsidieaanvragen Cultuurplan 2021-2024](#);
- De beleidsvisies van de gemeente over diverse disciplines: popmuziek, film en media, en creatieve industrie en de Collectie Rotterdam.

Het College van B&W heeft op 1 oktober 2019 de [Adviesaanvraag](#) voor het Cultuurplan 2021-2024 aan de RRKC gestuurd. Inhoudelijk sluit deze aan op de Uitgangspuntennota. In de Adviesaanvraag laat het College van B&W aan de RRKC weten op basis waarvan de RRKC de aanvragen voor het Cultuurplan moet toetsen.

De RRKC is gevraagd gemotiveerd advies uit te brengen over:

- de culturele betekenis en inhoudelijke kwaliteit van de aanvrager en het plan;
- de positie van de aanvrager in het Rotterdamse en (inter)nationale culturele veld;
- de bedrijfsvoering, de aansluiting bij de Governance Code Cultuur, de Code Diversiteit & Inclusie en de Fair Practice Code;
- de aansluiting van de aanvraag bij de uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2021-2024 (Inclusiviteit, Innovatie en Interconnectiviteit);
- het bij de aanvraag voor het Cultuurplan passende subsidieniveau.

De RRKC baseert de adviezen op de ingediende aanvragen. Bij de voorbereiding van de advisering maakt de RRKC gebruik van:

1. verslagen en ingevulde vragenformulieren van monitorgesprekken met Rotterdamse cultuurplaninstellingen (uit 2019);
2. kennis en ervaring opgedaan bij bezoeken aan instellingen;
3. eerder uitgebrachte adviezen van de RRKC, de sectoradviezen van Raad voor Cultuur en IABx en de RRKC-beschouwingen over Inclusiviteit, Innovatie en Interconnectiviteit;
4. voor een beperkt aantal instellingen: adviezen van Stichting Rotterdam Festivals en van gebiedscommissies en wijkraden.

De adviescommissies waarderen en scoren de aanvragen aan de hand van een uniforme vragenlijst.

III. Stappen in de advisering

De advisering over de subsidieaanvragen voor het Cultuurplan 2020-2024 kent drie stappen.

1	De disciplinecommissies beoordelen de aanvragen op hun eigen merites (individueel oordeel over de instelling).
2	De Commissie Integraal bekijkt de aanvragen in samenhang op hun betekenis voor de stad Rotterdam, met name in het kader van de genoemde beleidsthema's (integraal oordeel).
3	De RRKC formuleert het integrale Cultuurplanadvies en stelt het vast.

Stap 1: individuele beoordeling van de subsidieaanvragen

De disciplinecommissies beoordelen de aanvragen aan de hand van een aantal criteria. Voor de disciplinecommissies met deze beoordeling aan de slag gaan, krijgen de instellingen de mogelijkheid hun subsidieaanvraag mondeling toe te lichten aan de hand van vragen van de commissie. Dit gebeurt in een gesprek van maximaal 20 minuten. Alle instellingen die een aanvraag hebben ingediend ontvangen hiervoor éénmalig een uitnodiging.

Bij de behandeling van de aanvragen is de tekst van de ingediende aanvraag leidend. De RRKC concentreert zich bij de beoordeling op drie vragen:

a	Wat is de culturele betekenis van de instelling? De kwaliteit van de instelling moet goed zijn. Alleen de instellingen met de hoogste kwaliteit komen in aanmerking voor Cultuurplansubsidie.
b	De gemeente wil met het verstrekken van subsidie een aantal beleidsspeerpunten realiseren. In hoeverre dragen de activiteiten van de instelling bij aan de beleidsspeerpunten?
c	Welk subsidiebedrag wordt geadviseerd? Om tot subsidiëring van instellingen over te gaan moet het subsidiebedrag reëel en toereikend zijn.

Er worden 3 soorten aanvragen beoordeeld:

- beleidsplannen van culturele instellingen, festivals en evenementen
- collectiebeleidsplannen van instellingen die een collectie beheren van de gemeente Rotterdam
- aanvragen voor BKV-gelden van instellingen met betrekking tot beeldende kunst (waaronder fotografie) en vormgeving.

Onderdeel 1a: de beoordeling van de kwaliteit van de instelling.

De commissie beoordeelt alle aanvragen op de volgende aspecten:

Culturele betekenis

- de artistieke kwaliteit;
- de positie in het Rotterdamse en (inter)nationale culturele veld;
- de publieksactiviteiten (de programma's) van de instelling;

Voor een beperkt aantal instellingen:

- de betekenis van publieksactiviteiten van instellingen die zich specifiek richten op gebieden en wijken in de stad;
- een analyse van Stichting Rotterdam Festivals over de kwaliteit, positie en de functie van festivals en evenementen voor het festival- en evenementenbeleid voor de lokale, nationale en internationale profilering van de stad.

Bedrijfsvoering

- De kwaliteit van de bedrijfsvoering; dit gebeurt met behulp van de bedrijfsmatige toets. Hierbij gaat het om de kwantitatieve (meerjarige) ontwikkeling van:
 - financiële gezondheid van de instelling, verhouding tussen subsidies en eigen inkomsten
 - aantallen activiteiten
 - aantal en soort bezoekers
 - de hantering van de Governance Code Cultuur.

RCB

- bij RCB-instellingen: de kwaliteit van de uitwerking van de extra opdracht van de gemeente.

Separaat worden beoordeeld:

- collectiebeleidsplannen van collectiebeherende instellingen
- bij beeldende kunstinstellingen: aanvraag voor middelen uit de rijkssubsidiegeldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving (BKV)

Collectiebeleidsplannen

De RRKC beoordeelt bij instellingen met een gemeentelijke museale collectie de beschrijving over de samenhang tussen het meerjarenbeleidsplan en het collectiebeleidsplan.

Beeldende Kunst en Vormgeving

De Geldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving is een rijksregeling met aanvullende gelden voor beeldende kunst, waaronder fotografie, en vormgeving. Rotterdam ontvangt in het kader hiervan een uitkering van € 2.400.000 uit het gemeentefonds. De verdeling van dit budget vindt plaats in samenhang met de besluitvorming over het Cultuurplan 2021-2024.

De gemeente wil de BKV-middelen gebruiken om een aantrekkelijk woon- en werkklimaat voor beeldend kunstenaars, fotografen en ontwerpers in de stad te creëren en de inkomensvorming van deze groepen te stimuleren.

Onderdeel 1b: de beoordeling van de bijdrage aan de beleidsspeerpunten.

De RRKC houdt in de beoordeling rekening met verschillen tussen aanvragers. Het gaat hier om maatwerk, passend bij de aanvrager.

De RRKC beoordeelt in hoeverre de aanvraag:

- aansluit bij de uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2021-2024 (Inclusiviteit, Innovatie en Interconnectiviteit);
- aansluit bij de Code Diversiteit & Inclusie, Governance Code Cultuur en de Fair Practice Code;
- bijdraagt aan vergroting en verbreding van het publieksbereik (in de stad). Er wordt hierbij gekeken naar publieksbereik en publieksvernieuwing.

Niet alle beleidsspeerpunten wegen even zwaar: inclusiviteit weegt het zwaarst. Bij de Fair Practice Code wordt met name gekeken naar Fair Pay. De hantering van de Governance Code Cultuur maakt deel uit van de bedrijfsmatige toets.

Onderdeel 1c: bepalen van een reëel subsidiebedrag

Het laatste onderdeel van stap 1 bestaat uit het bepalen en beargumenteren van het adviesbedrag.

NB Dit geldt niet voor de RCB-instellingen.

Resultaat stap 1

Op basis van de drie onderdelen van stap 1 stellen de secretarissen van de disciplinecommissies voor elke subsidieaanvraag een advies op. Bij elk onderdeel formuleren zij de argumenten, die door de commissies voorzien worden van een waardering. Ook adviseren de commissies over het subsidiebedrag. Deze adviezen vormen de input voor de Commissie Integraal.

Stap 2: Beoordelen van alle subsidieaanvragen in samenhang

Nadat de subsidieaanvragen individueel zijn beoordeeld door de verschillende disciplinecommissies, bekijkt de overkoepelende Commissie Integraal de subsidieaanvragen in onderlinge samenhang. Bovengenoemde adviezen en adviesbedragen van de disciplinecommissies vormen de input voor deze commissie. De Commissie Integraal weegt de subsidieaanvragen van de cultuurplaninstellingen onderling en brengt vervolgens advies uit aan de RRKC, inclusief een ranking van de aanvragen. Ook de RCB-instellingen maken deel uit van deze samenhang, maar de hoogte van hun subsidiebedrag blijft buiten beschouwing.

Opdrachtformulering commissie Integraal 2021-2024

De Commissie Integraal krijgt van de RRKC de opdracht om in het cultuurplan te realiseren:

1. Een breed en divers cultuuraanbod met ruimte voor experiment

- 1.1 Een zo breed en divers mogelijk aanbod met zoveel mogelijk verschillende disciplines/genres en zoveel mogelijk verschillende activiteiten.
- 1.2 Ruimte voor nieuwkomers en doorgroeimogelijkheden voor relatief nieuwe makers en initiatieven.
- 1.3 Aanbod gericht op diverse niveaus: wijk, stad, nationaal en internationaal.
- 1.4 Aanbod dat de verschillende waarden en krachten van grote en kleine instellingen erkent en respecteert.

2. Aantrekkelijk aanbod voor een divers publiek met accenten op verschillende doelgroepen

- 2.1 Alle RCB- en cultuurplaninstellingen realiseren samen een compleet aanbod voor alle doelgroepen in Rotterdam (op basis van o.a. doelgroepensegmentatiesysteem *Whize* en publieksgegevens uit de aanvraag).
- 2.2 daarbij heeft de RRKC extra aandacht voor het opnemen van instellingen met aantrekkelijk aanbod voor Stedelijke Toekomstbouwers en Wijkgerichte Vrijtijdsgenieters.

3. Extra ruimte voor aanvragers met een samenhangend plan om meer Inclusiviteit in de instelling te realiseren (de 4 P's van Programma, Publiek, Personeel en Partners).

Strategische scenario's

De Commissie Integraal ondersteunt de RRKC door een of meerdere scenario's op te stellen met een totaalverdeling op basis van keuzes van punt 1 - 3. De scenario's zijn de input voor de discussie in de Raad.

In de scenario's worden rekening gehouden met:

- A. Instellingen die in het Cultuurplan 2021-2024 gereserveerde kader vallen
- B. Instellingen met een positief advies die buiten het financiële kader voor het Cultuurplan vallen.

Ranking

De RRKC geeft met behulp van een ranking aan welke instellingen binnen het voor het Cultuurplan 2021-2024 gereserveerde financiële kader vallen. Ook geeft de RRKC aan welke instellingen met een positief advies buiten dit financiële kader vallen en welke instellingen een negatief advies krijgen. De ranking is uitsluitend een hulpmiddel voor de Commissie Integraal. De RCB instellingen worden niet in de ranking meegenomen. De ranking is niet openbaar, niet inzichtelijk voor aanvragers en maakt geen onderdeel uit van het Cultuurplanadvies.

Resultaat stap 2

Het resultaat na de behandeling van subsidieaanvragen in Commissie Integraal is een integraal advies waarin alle subsidieaanvragen ten opzichte van elkaar gewogen zijn, met medeneming van de drie beleidsthema's Inclusiviteit, Innovatie en Interconnectiviteit. Tevens is er een overzicht van de instellingen met een positief advies die binnen en buiten het financiële kader voor het Cultuurplan vallen en een overzicht van aanvragen waarover negatief is geadviseerd.

Stap 3: de RRKC formuleert het Cultuurplanadvies

Op basis van de input van de disciplinecommissies en de Commissie Integraal stelt de RRKC het uiteindelijke Cultuurplanadvies vast. Na bespreking van alle adviezen legt de RRKC de conceptadviezen voor aan de instellingen, zodat zij kunnen controleren of de kwantitatieve gegevens correct zijn weergegeven. De eindbeoordeling (positief/negatief) en het geadviseerde subsidiebedrag worden hierbij niet bekend gemaakt. De instellingen krijgen hiervoor enkele dagen de tijd. In geval van onjuistheden in de kwantitatieve gegevens kan de RRKC zijn tekst bijstellen, waarna het advies van de RRKC definitief wordt. NB Over de inhoud van het advies wordt niet gecorrespondeerd.

Resultaat stap 3

Op 1 juni 2020 is het Cultuurplanadvies 2021-2024 gereed en wordt het aangeboden aan het Rotterdamse College van B&W.

Bijlage 1

Aanleveren publieksgegevens

- Alle huidige cultuurplaninstellingen (2017-2020) leveren hun publieksgegevens volgens het doelgroepenmodel van Whize (voorheen MOSAIC) aan. Zij kunnen de tabel overnemen in hun meerjarenbedrijfsplan.
- Geef in de tabel aan wat je bereik in Rotterdam en Nederland was in 2018 in percentages.
- Instellingen met een internationaal publiek kunnen de gegevens hierover in hun meerjarenbeleidsplan vermelden.
- Onder 'prognose' geef je aan wat je graag bereikt wil hebben in 2024.
- Nieuwe aanvragers zijn niet verplicht dit model te gebruiken. Van hen wordt wel gevraagd hun publiekscijfers en prognoses aan te leveren op basis van de publiekscijfers die zij hebben.

	Bereik 2018 ROTTERDAM (percentage)	Bereik 2018 NEDERLAND (percentage)	Prognose 2024 ROTTERDAM (percentage)	Prognose 2024 NEDERLAND (percentage)
Stadse Allesetters	...%	...%	...%	...%
Elitaire Cultuurminnaars	...%	...%	...%	...%
Klassieke Kunstliefhebbers	...%	...%	...%	...%
Actieve Families	...%	...%	...%	...%
Randstedelijke Gemakzoekers	...%	...%	...%	...%
Digitale Kijkers	...%	...%	...%	...%
Stedelijke Toekomstbouwers*	...%	...%	...%	...%
Wijkgerichte Vrijtijdsgenieters**	...%	...%	...%	...%
Overige	...%	...%	...%	...%
	Bereik 2018 (in aantallen)	Prognose 2024 (in aantallen)	* voorheen: Kleurrijke Knokkers ** voorheen: Modale Cultuurmijders	
TOTAAL bezoekers	...	...		

D. overzicht commissieleden en raadsleden

Architectuur, vormgeving en

digitale cultuur

commissieleden

Cihan Bugdaci

Simon Davies

Deanna Herst

Jan Willem van Kuilenburg

Yassine Salihine

voorzitter

Yolanda Ezendam

secretaris

Lotte Haagsma

RRKC raadslid

Jan Oosterman

Beeldende kunst en fotografie

commissieleden

Eliza Bordeaux

Salih Kilic

Aileen Middel

Nelly Voorhuis

voorzitter

Diana Wind

secretaris

Diana Chin-A-Fat

RRKC raadslid

Nadia Troeman

Cultuureducatie

commissieleden

Liesbeth de Boer

Sanne Boogaard

Danai Fuengshunut

Margriet Gersie

Jeroen Naaktgeboren

voorzitter

Sewan Mumcuyan

secretaris

Tjitske Houkes

RRKC raadslid

Marjolein Warburg

Dans

commissieleden

Lorenzo Elstak

Jolanda Keurentjes

Liesbeth Koot

Tim Persent

Pieter de Ruiter

voorzitter

Sylvia Dornseiffer

secretaris

Brigitte de Goeij

RRKC raadslid

Willemijn Zwiep

Film

commissieleden

Jasminka Beganovic

Gerard Bunnik

Hesdy Lonwijk

Erik Tijman

voorzitter

Hanneke Wiersma

secretaris

Annemieke Ruijgrok

RRKC raadslid

Ricardo Burgzorg

Integraal

commissieleden

Dean Bowen

Roel Esseboom

Ruth Giebels

Joost Heinsius

U Yong Hu

Duygu Yilmaz

voorzitter

Joris Wijsmuller

secretaris

Annemieke Ruijgrok

RRKC raadsleden

Jan Oosterman

Jacob van der Goot

Letteren en debat

commissieleden

Anne Marijn Epker

Marianne Klerk

Rashid Novaire

Jaïr Tchong

voorzitter

Patrick Bossuyt

secretaris

Diana Chin-A-Fat

RRKC raadslid

Marjolein Warburg

Museale collecties en erfgoed

commissieleden

Hanneke Beynen

Marieke van Bommel

Anne de Haij

Davida de Hond

Wim Hupperetz

voorzitter

Aad Meijboom

secretaris

Marc Fonville

RRKC raadslid

Jeftha Patikawa

Steven Thielemans

Muziek (jazz/pop/urban)

commissieleden

Carola Aafjes

Jelena Barisic

Joep Coolen

Bér Engels

Mitchell Goor

Karen Klijnhout

Jeroen Mul

voorzitter

Luciën Kembel

secretaris

Paulette Verbist

RRKC raadslid

Ricardo Burgzorg

Muziek (klassiek/opera/hedendaags)

commissieleden

Armeno Alberts

Tamar Brüggemann

Theo van Dooremalen

Corine Haitjema

Hans Middag

voorzitter

Xavier Vandamme

secretaris

Brigitte de Goeij

Marc Fonville

RRKC raadslid

Oscar Wibaut

Talentontwikkeling

commissieleden

Marjolijn Boersma

Chloë Neeleman

Jörgen Tjon A Fong

Maud Schoonen

voorzitter

Marisa Monsanto

secretaris

Tynke Hiemstra

RRKC raadslid

Robert Marijnissen

Theater

commissieleden

Ivana Ceroveckí

Helena Evora

Judith Hartman

Ulrike Söbbeke

Steven Peters

voorzitter

Theo Andriessen

secretaris

Anita Twaalfhoven

RRKC raadslid

Oscar Wibaut

E. Whize-gegevens aanvraag **Cultuurplan 2021 - 2024**

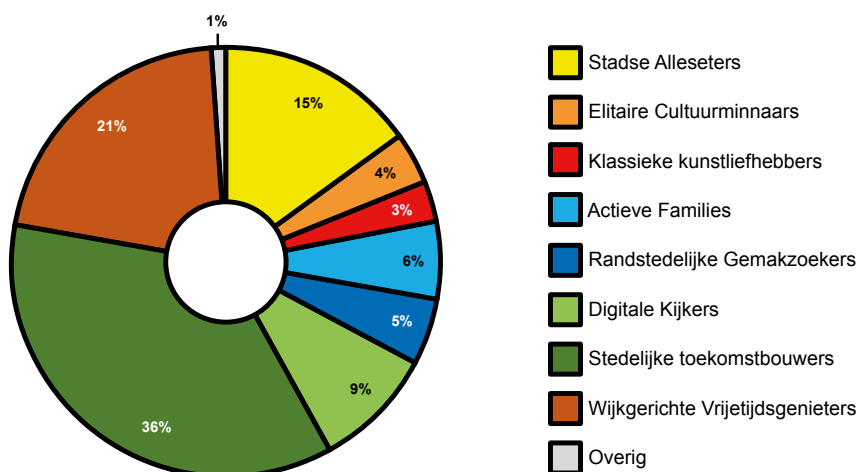
Rotterdam Festivals beschikt over Whize- informatie (voorheen MOSAIC) van 71 van de in totaal 122 cultuurplan-aanvragers. Op verzoek van de RRKC is per discipline berekend hoe de Rotterdamse culturele publieksgroepen zijn vertegenwoordigd onder de bezoekers van een aantal beoordeelde instellingen, ten opzichte van de aanwezigheid van deze publieksgroepen in Rotterdam (zie figuur 1). Om een beeld te geven van de verdeling van de bezoekers zijn de bezoekersaantallen, zoals bij Rotterdam Festivals bekend, meegenomen; omdat niet alle aanvragers meedoen aan het Whize publieksonderzoek, is dit beeld niet bij alle disciplines even representatief. Om te zien of groepen zijn ondervertegenwoordigd, gemiddeld zijn vertegenwoordigd of zijn oververtegenwoordigd kan gekeken worden naar figuur 2.

De verdeling van de culturele publieksgroepen heeft in dit rapport alleen betrekking op bezoekers uit Rotterdam.

Buitenlandse bezoekers kunnen niet worden meegenomen in de segmentatie en vallen daarom buiten de analyse. Ook educatie en bezoek door professionals worden in de analyses buiten beschouwing gelaten.

Rotterdam Festivals werkt aan een zo groot mogelijke betrouwbaarheid van de gegevens en sinds 2015 zijn er grote stappen gemaakt. Ondanks alle inzet vanuit het veld en Rotterdam Festivals zijn nog niet alle festivals en instellingen op het niveau waar Rotterdam Festivals naar streeft met het verzamelen van data.

Figuur 1: Verdeling inwoners Rotterdam over het Culturele Publieksgroepen Model

Figuur 2: Publieksgroepen per discipline

Culturele doelgroepen model Rotterdam	Stadse Alleseter	Elitaire Cultuurminnaar	Klassieke Kunststiefhebber	Actieve Families	Randstedelijke Gemakzoekers	Digitale Kijkers	Stedelijke Toekomstbouwers	Wijkgerichte Vrijtijdsgenieters	Overig	aantal instellingen in berekening
Aanwezigheid publieksgroepen in Rotterdam	15%	4%	3%	6%	5%	9%	36%	21%	1%	

ONDER vertegenwoordigd	<12%	<3%	<2%	<5%	<4%	<7%	<29%	<17%	n.v.t.	
GEMIDDELD vertegenwoordigd	13% - 17%	4%	3%	6%	5%	8% - 10%	30% - 42%	18% - 24%	1%	
OVER vertegenwoordigd	>18%	>5%	>4%	>7%	>6%	>11%	>43%	>25%	n.v.t.	

Architectuur, Vormgeving en Digitale Cultuur	34	8	3	3	3	11	29	9	1	4
Beeldende Kunst en Fotografie	27	10	3	9	6	11	25	8	1	6
Cultuureducatie	22	15	3	19	7	5	21	7	1	5
Dans	30	13	5	6	5	6	21	13	2	4
Film	28	16	5	8	5	9	20	8	1	3
Letteren en debat	28	14	5	5	4	8	20	14	1	4
Musea en erfgoed	21	12	5	10	6	8	23	13	2	8
Muziek (Jazz/Pop/Urban)	22	4	1	8	2	12	37	13	2	12
Muziek (Klassiek/Hedendaags/Opera)	23	16	9	6	6	6	18	15	1	8
Talentontwikkeling	21	5	1	7	3	10	41	11	1	7
Theater	16	1	0	7	0	16	43	16	3	10

F. Categorieën Cultuurplan 2021-2024

RCB (Rotterdamse Culturele Basis) 8 instellingen

De Doelen
Kunsthall Rotterdam
Luxor Theater Rotterdam
Maritiem Museum Rotterdam
Museum Boijmans Van Beuningen
Rotterdams Philharmonisch Orkest
Theater Rotterdam
Theater Zuidplein

Doorgroeiërs (Organisaties die in 2017 toetraden tot het CP) 14 instellingen

A Tale of a Tub
Arab Film Festival
De Nieuwe Lichting
Designplatform Rotterdam
Garage Rotterdam
House of Urban Arts (Future in Dance)
Punt 5
Roodkapje
Rotown Magic
Studio de Bakkerij
URLAND
Verhalenhuis Belvédère
Watch That Sound
Xclusiv Company

Nieuwkomers (Organisaties die in 2021 toetreden in het CP) 21 instellingen

Afrikaanderwijk Coöperatief U.A.
AVL Mundo
Centraal Plan Bureau Rotterdam
CLUB GEWALT
De Dependance
DIG IT UP
Extra Extra
Frontaal Podium
House of Knowledge
Lloydscompany
Mooi Weer & Zo
Office for Metropolitan Information
Operator Radio
PrintRoom
Rotterdam International Duet Choreography Competition (RIDCC)
Sahne
Spraakuhloos
Tall Tales Company
The Writer's Guide (to the Galaxy)
WArd/waRD
WAT WE DOEN

Cultuurplaninstellingen (voor 2017) (Organisaties die voor 2017 toetraden tot het CP) 51 instellingen

AFFR - Architectuur Film Festival Rotterdam
AIR
Arminius
Baroeg
CBK Rotterdam
Chabot Museum
Circus Rotjeknor
Conny Janssen Danst
Dansateliers
Digital Playground
DoelenEnsemble
Epitome Entertainment
GROUNDS
Hiphop In Je Smoel (HIJS)
HipHopHuis
Hotel Modern
International Film Festival Rotterdam
Jazzpodium Rotterdam (BIRD)
Jeugdtheater Hofplein
LantarenVenster
Laurensatorij
Laurenskerk Rotterdam
Maas theater en dans
MAMA
Metropolis Festival
Motel Mozaïque
Museum Rotterdam (collectiebeheer)
Music Matters
Natuurhistorisch Museum Rotterdam
Nederlands Fotomuseum
North Sea Round Town
Operadagen Rotterdam
Passionate Bulkboek
Poetry International
Popunie
RoMeO
Rotown
Rotterdam Circusstad
Rotterdam Unlimited
Rotterdams Jeugd Symfonie Orkest
Rotterdams Wijktheater
Scapino Ballet Rotterdam
Sinfonia Rotterdam
SKVR
Theater Babel Rotterdam
Theater Walhalla
V2_Lab voor instabiele media
Villa Zebra
Wereldmuseum Rotterdam
Witte de With Center for Contemporary Art
WORM

Dankwoord

Veel personen en partijen hebben eraan bijgedragen dat dit Cultuurplanadvies tot stand kwam. De RRKC dankt allereerst de wethouder Onderwijs, cultuur en toerisme, voor de adviesaanvraag en het vertrouwen in de RRKC. De medewerkers van de directie Sport en Cultuur van de gemeente dankt de Raad voor de prettige sfeer waarin de samenwerking verliep. Verschillende partijen voorzagen de RRKC van informatie die de Raad nodig had om te kunnen adviseren. De directie Sport en Cultuur heeft geholpen met bedrijfsmatige analyses en overzichten.

Diverse gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités hebben enthousiast input geleverd over instellingen die hun kernactiviteit richten op deze wijken of gebieden. Dank gaat uit naar de Wijkraden Afrikaanderwijk, Katendrecht-Wilhelminapier en Liskwartier, de Gebiedscommissies Charlois, Delfshaven en Overschie en Wijkcomité Tarwewijk.

Rotterdam Festivals gaf de RRKC onmisbare input voor de beoordeling van een aantal festivalaanvragen. De RRKC dankt al deze partijen voor hun bijdrage aan dit advies. Mede dankzij hun input kon de RRKC tot scherpe keuzes en afwegingen komen.

De 71 commissieleden, verdeeld over tien disciplinecommissies, beoordeelden de plannen van de individuele instellingen; dit deden zij samen met negen RRKC-raadsleden. Op basis van hun vakkennis en ervaring hebben zij de RRKC gevoed met de informatie en argumentatie om tot een goede afweging te kunnen komen. De commissies werden geleid door commissievoorzitters en ondersteund door secretarissen. Met tomeloze inzet en enthousiasme hebben commissies dagenlang vergaderd, in een aantal gevallen noodgedwongen via onlineverbindingen, om alle aanvragen de aandacht te geven die nodig was. De RRKC is hen daar dankbaar voor. Die dank geldt ook de commissie integraal, die de RRKC adviseerde over de mogelijke scenario's voor de totaalverdeling.

Het schrijfwerk was in handen van de secretarissen die ondersteund werden door Klazien de Vries die ook de eindredactie verzorgde. Jaap van Hoek heeft de commissieleden bijgestaan met advies over de beoordeling van de bedrijfsmatige en financiële gegevens. De RRKC dankt hen voor hun bijdrage.

De commissievergaderingen van de RRKC die vóór half maart gepland waren (in totaal waren er meer dan zestig vergaderingen) hebben plaatsgevonden in de Pauluskerk. De RRKC heeft de service van de vriendelijke medewerkers van de Pauluskerk zeer gewaardeerd.

